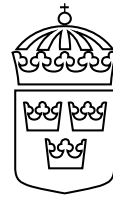

Regeringens skrivelse

2018/19:115

Verksamheten i Europeiska unionen under 2018 Skr.
2018/19:115

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 7 mars 2019

Stefan Löfven

Hans Dahlgren
(Statsrådsberedningen)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2018 i enlighet med 9 kap. 21 § riksdagsordningen. Skrivelsen är en övergripande beskrivning av Europeiska unionens utveckling och förbindelser med omvärlden, det ekonomiska och sociala samarbetet, det rättsliga och inrikes samarbetet samt unionens institutioner. Den tar upp beslut och händelser i unionen och redovisar bredden i unionens frågor utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar.

Innehållsförteckning

DEL 1: DEN ÖVERGRIPANDE UTVECKLINGEN I EU

1	Inledning	17
1.1	Information till och överläggning och samråd med riksdagen	19
2	Europeiska rådet.....	20

DEL 2: FRÅGOR UNDER RÅDET FÖR ALLMÄNNA FRÅGOR

3	Delaktighet i EU-arbetet	23
4	Storbritanniens utträde ur EU	23
5	Rättsstatens principer inom EU.....	24
6	Europa 2020-strategin och den europeiska terminen	25
6.1	Strategin för hållbar tillväxt och sysselsättning – Europa 2020	25
6.2	Europeiska terminen för stärkt ekonomisk samordning	25
6.3	Sveriges nationella reformprogram 2018	26
6.3.1	Sveriges rekommendation 2018	26
7	EU:s fleråriga budgetram 2021–2027	27
8	Utvidningsprocessen	28
8.1	Kommissionens utvidningsstrategi.....	28
8.2	Toppmöte i Sofia om västra Balkan	29
8.3	Samarbets- och verifikationsmekanismen	29
8.4	Albanien	29
8.5	Bosnien och Hercegovina.....	30
8.6	Kosovo	30
8.7	Makedonien (FYROM)	30
8.8	Montenegro	30
8.9	Serbien.....	31
8.10	Turkiet	31
8.11	EU:s finansiella stöd till västra Balkan och Turkiet	31
9	EU:s strategi för Östersjöregionen	32
10	Medborgarinitiativet	32
11	Unionsrättsakten om val till Europaparlamentet	33
12	Öppenhetsregister för rådet, Europaparlamentet och kommissionen	33
13	Det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning.....	33
14	Delegerade akter och genomförandeakter.....	34
15	Europeiska politiska partier och europeiska politiska stiftelser	35
16	Kärnsäkerhet och strålskydd	35

DEL 3: EU:S FÖRBINDELSER MED OMVÄRLDEN

18	Utrikes- och säkerhetspolitik.....	37
18.1	EU:s utrikestjänst	37
18.2	En global strategi för EU:s utrikes- och säkerhetspolitik.....	37
18.3	Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken.....	38
18.4	EU som aktör i FN.....	40
18.5	OSSE och Europarådet	41
18.6	Internationella brottmålsdomstolen	41
18.7	Respekten för mänskliga rättigheter i världen	42
18.8	Uppföljning av EU:s handlingsplan för jämställdhet 2016–2020.....	42
18.9	Agenda 2030-samarbetet i EU.....	43
18.10	Nedrustning och icke-spridning.....	43
18.11	Strategisk exportkontroll	44
18.12	Sanktioner.....	45
18.13	Terrorism.....	45
18.14	Cybersäkerhet.....	45
18.15	Civilskyddsmekanismen	46
	18.15.1 Stöd mottaget via civilskyddsmekanismen	46
	18.15.2 Reviderad civilskyddsmekanism	47
	18.15.3 Övningen EU PACE18.....	47
18.16	Konsulära frågor och krisberedskap	47
19	Den gemensamma handelspolitiken.....	47
19.1	Regionala och bilaterala frihandels- och investeringsskyddsavtal	48
19.2	EU:s arbete med hållbart företagande.....	48
19.3	Exportkrediter.....	48
19.4	EU:s handelspolitiska skyddsinstrument	49
19.5	EU:s motåtgärder mot USA.....	49
19.6	Investeringsgranskning	49
19.7	Handelsrelaterat utvecklingssamarbete	49
20	EU som global utvecklingspolitisk aktör	49
20.1	EU:s utvecklingspolitik	50
20.2	Samstämmig utvecklingspolitik	50
20.3	Klimat och säkerhet	50
20.4	EU:s arbete för mänskliga rättigheter och demokrati	50
20.5	EU:s humanitära bistånd och EU:s roll som humanitär aktör.....	51
20.6	Den externa investeringsplanen.....	51
20.7	Hälsa och rättigheter	51
21	EU:s bilaterala och regionala förbindelser	52
21.1	Samarbete mellan EU och Efta-länderna.....	52
21.2	Östliga partnerskapet	52
21.3	Östeuropa och Centralasien	52
	21.3.1 Ryssland	52
	21.3.2 Ukraina	53

	21.3.3	Moldavien.....	53
	21.3.4	Georgien	54
	21.3.5	Vitryssland	54
	21.3.6	Armenien och Azerbajdzjan	54
	21.3.7	Centralasien	54
21.4		Arktis.....	54
21.5		Mellanöstern.....	55
	21.5.1	Syrien	55
	21.5.2	Fredsprocessen i Mellanöstern	55
	21.5.3	Iran	56
	21.5.4	Irak	56
	21.5.5	Marocko	56
21.6		Nordamerika.....	57
	21.6.1	USA	57
	21.6.2	Kanada.....	57
21.7		EU:s samarbete med Latinamerika och Karibien	57
	21.7.1	EU:s samarbete med några latinamerikanska länder.....	57
21.8		Afrika	58
	21.8.1	EU-Afrika-partnerskapet, Afrikanska unionen och de ekonomiska partnerskapsavtalen	58
	21.8.2	Afrikas horn.....	59
	21.8.3	Väst- och Centralafrika.....	60
	21.8.4	Östafrika	60
	21.8.5	Stora sjöregionen.....	61
	21.8.6	Södra Afrika	61
21.9		Asien	62
	21.9.1	Sydasien	62
	21.9.2	Östasien	62
	21.9.3	Sydöstasien.....	63
	21.9.4	Regionala frågor	65

DEL 4: EKONOMISKA OCH FINANSIELLA FRÅGOR

22		Ekonomi och finans	66
	22.1	Finansiellt stabilitetsstöd	66
		22.1.1 Medlemsstater som tagit emot stabilitetsstöd via stabilitetsmekanismer inrättade för euroländer	66
		22.1.2 Betalningsbalansstöd till medlemsstater med annan valuta än euro	68
		22.1.3 Makrofinansiellt stöd till länder utanför EU	68
	22.2	Ekonomisk styrning och samordning	68
		22.2.1 Stabilitets- och tillväxtpakten	68
		22.2.2 Makroekonomiska obalanser: förvarningsmekanismen	69
	22.3	Reformering av den ekonomiska och monetära unionen.....	69
		22.3.1 ESM-reform	70

	22.3.2	Stöd till strukturreformer	71	Skr. 2018/19:115
	22.3.3	Stabiliseringsfunktion	71	
	22.3.4	InvestEU – initiativ för att främja investeringar i EU	72	
	22.3.5	Eurons internationella roll	72	
	22.4	Europeiska investeringsbanken	72	
	22.5	EU i G20.....	73	
23		Finansmarknaden	73	
	23.1	Bankmarknaden.....	74	
	23.1.1	Bankpaketet	74	
	23.1.2	Bankunionen	74	
	23.1.3	Nödlidande lån.....	75	
	23.1.4	Säkerställda obligationer	75	
	23.1.5	Gränsöverskridande betalningar	75	
	23.1.6	Ändringsdirektivet till det fjärde penningtvättsdirektivet	76	
	23.1.7	Översyn av det europeiska systemet för finansiell tillsyn	76	
	23.2	Värdepappersmarknaden	76	
	23.2.1	Tillsynen över centrala motparter i EU och i tredjeland	76	
	23.2.2	Rekommendation om artikel om clearingsystem i stadgan för Europeiska centralbanken.....	77	
	23.2.3	Förordningen om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister	77	
	23.2.4	Kapitalmarknadsunionen	77	
	23.2.5	Kapitalmarknadsfinansiering för små och medelstora företag	77	
	23.2.6	Gräsrotsfinansiering.....	78	
	23.2.7	Förordning om värdepapper med euroländernas statsobligationer som underliggande tillgångar	78	
	23.2.8	Gränsöverskridande fonder.....	78	
	23.2.9	Kapitaltäckningsregelverk för värdepappersbolag	78	
	23.2.10	Hållbarhetsförhandlingar	79	
	23.3	Försäkringsmarknaden	79	
	23.3.1	Europeisk privat pensionsprodukt	79	
	23.3.2	Motorfordonsförsäkringsdirektivet	79	
24		Skatter	80	
	24.1	Mervärdesskatt	80	
	24.1.1	Mervärdesskatt på elektroniska publikationer.....	80	
	24.1.2	Mervärdesskattesatser	80	
	24.1.3	Mervärdesskatt – normalskattesatsen	80	
	24.1.4	Mervärdesskatt – förlängd tillämpning av omvänd skattskyldighet för handel med utsläppsätter m.m. och snabba insatser mot mervärdesskattebedrägeri	80	

24.1.5	Mervärdesskatt vid gränsöverskridande handel – harmonisering och förenkling av vissa regler samt införande av det slutgiltiga mervärdesskattesystemet	81
24.1.6	Mervärdesskatt vid gränsöverskridande handel – det slutgiltiga mervärdesskattesystemet	81
24.1.7	Mervärdesskatt för små företag	81
24.1.8	Mervärdesskatt – administrativt samarbete	82
24.1.9	Mervärdesskatt – generell omvänd skattskyldighet.....	82
24.1.10	Mervärdesskatt – kompletterande förslag om mervärdesskatt vid gränsöverskridande handel	82
24.1.11	Mervärdesskatt – införande av vissa krav för betaltjänstleverantörer.....	82
24.2	Punktskatter	83
24.2.1	Nytt punktskattedirektiv	83
24.2.2	Ändring av det ena alkoholskattedirektivet	83
24.3	Administrativt samarbete	83
24.3.1	Fiscalisprogrammet för samarbete inom beskattningsområdet	83
24.3.2	Informationskyldighet för skatterådgivare.....	83
24.4	Företagsbeskattning	84
24.4.1	Uppförandekoden för företagsbeskattning	84
24.4.2	Beskattning av den digitala ekonomin.....	84
25	EU:s budget.....	85
25.1	Förhandling om EU:s årsbudget 2019	85
26	Skydd av EU:s finansiella intressen.....	86
26.1	Ansvarsfrihet för genomförandet av 2016 års budget	86
26.2	Ansvarsfrihet för genomförandet av 2017 års budget	86
26.3	Revidering av Olaf-förordningen	87
26.4	Klimatfinansiering.....	87
27	Statistik	87

DEL 5: RÄTTSLIGA OCH INRIKES FRÅGOR

28	Civilrättsligt samarbete	88
28.1	Tillämplig lag för rättsverkan gentemot tredje man av överlåtelser av fordringar.....	88
28.2	Förebyggande regler om företagsrekonstruktion och om en andra chans för seriösa företagare	88
28.3	Bryssel II-förordningen	88
28.4	Direktiv om tillhandahållande av digitalt innehåll och försäljning av varor.....	89
28.5	Bevisupptagningsförordning	89
28.6	Delgivningsförordning	89
28.7	E-juridik	90

29	Polissamarbete, straffrättsligt samarbete och tullssamarbete	90	Skr. 2018/19:115
29.1	Samarbete mot brottslighet inklusive terrorism.....	90	
29.1.1	Terrorism	90	
29.1.2	Fonden för inre säkerhet och Fonden för integrerad gränsförvaltning, instrumentet för gränskontroll och viseringar.....	91	
29.1.3	Förordning om ett europeiskt system för reseinformation och inresetillstånd	91	
29.1.4	Förordning om stärkt säkerhet i id-kort och dokument om uppehållsrätt.....	91	
29.1.5	Kodex om Schengengränserna	92	
29.1.6	Förordning om en europeisk gräns- och kustbevakning	92	
29.1.7	Polismyndighetens och Kustbevakningens stöd till Frontex-operationer	92	
29.1.8	Förordning om byrån för operativ förvaltning av storskaliga it-system.....	92	
29.1.9	Schengenutvärderingar	92	
29.1.10	Schengens informationssystem.....	93	
29.1.11	It-relaterad brottslighet	93	
29.1.12	Förordning om att förebygga spridning av terrorisminnehåll online.....	93	
29.1.13	Direktiv om finansiell information för att bekämpa brott	94	
29.1.14	Interoperabilitet och informationssystem	94	
29.1.15	Utbyte av kriminalregisteruppgifter om tredjelandsmedborgare.....	94	
29.1.16	Förordning om sprängämnesprekursorer	95	
29.2	Straffrättsligt samarbete.....	95	
29.2.1	Byrå för straffrättsligt samarbete (Eurojust).....	95	
29.2.2	Europeisk åklagarmyndighet	95	
29.2.3	Förordning om frysning och förverkande	96	
29.2.4	Förordning och direktiv om e-bevisning	96	
29.2.5	Materiell straffrätt.....	96	
30	Grundläggande rättigheter och medborgarskap	97	
30.1	Dataskyddsförordning för EU:s institutioner	97	
30.2	EU:s stadga om grundläggande rättigheter	97	
30.3	Fonden för rättsliga frågor, rättigheter och värden	97	
30.4	Antisemitism och säkerhet	98	
30.5	Visselblåsardirektivet	98	
31	Asyl, invandring, visering och annan politik som rör rörlighet för personer	98	
31.1	Reformen av det gemensamma europeiska asylsystemet.....	99	
31.2	EU-fonder på asyl- och migrationsområdet.....	99	
31.2.1	Asyl-, migrations- och integrationsfonden	99	
31.2.2	Asyl- och migrationsfonden (AMF)	100	
31.3	Laglig migration	100	
31.4	Viseringspolitik	100	

	31.4.1	Viseringsförenklingsavtal	100
	31.4.2	Viseringsfrihet	101
	31.4.3	Viseringskodexen	101
	31.4.4	Informationssystemet för viseringar	101
31.5		Återvändande	101
	31.5.1	Återvändande	101
	31.5.2	Återtagandeavtal	102
31.6		Den externa dimensionen av migration	102
	31.6.1	Den externa dimensionen av Migrationsagendan	102
	31.6.2	FN:s ramverk om migration och flyktingar	102
	31.6.3	Migration och utveckling	102

DEL 6: SYSSELSÄTTNING OCH SOCIALPOLITIK, HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

32		Sysselsättningspolitik	103
	32.1	Samordning av sysselsättning och socialpolitik inom sysselsättningsstrategin och den öppna samordningsmetoden	103
	32.1.1	Gemensam sysselsättningsrapport	103
	32.1.2	Landsspecifika rekommendationer på det sysselsättnings- och socialpolitiska området	104
	32.1.3	Rapporter om situationen och utvecklingen på det socialpolitiska området och på sysselsättningsområdet	104
33		Arbetsliv, arbetsmarknad och sociala frågor	104
	33.1	Direktiv om balans mellan arbete och privatliv	104
	33.2	Direktiv om tydliga och förutsägbara arbetsvillkor	105
	33.3	Carcinogen- och mutagendirektivet	105
	33.4	Förordning om inrättande av Europeiska arbetsmyndigheten	105
	33.5	Förordningar för EU-myndigheterna Eurofound, EU-OSHA och Cedefop	106
	33.6	Förordning om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter	106
	33.7	Åtgärder för att underlätta fri rörlighet	106
	33.7.1	Revidering av förordningarna om samordning av de sociala trygghetssystemen	106
	33.7.2	Rådsrekommendationen om tillgång till social trygghet för arbetstagare och egenföretagare	106
34		Jämställdhet och arbetet mot diskriminering	107
	34.1	Uppföljning av Pekingplattformen	107
	34.2	Tillgänglighetsdirektivet	107
	34.3	Arbetet mot diskriminering	108
	34.3.1	Antidiskrimineringsdirektivet	108

34.3.2	Arbetet med romsk inkludering	108	Skr. 2018/19:115
34.3.3	Initiativ om framtiden för handlingsplanen för hbti-personers rättigheter	108	
35	Hälsofrågor	108	
35.1	Antibiotikaresistens och läkemedel i miljön.....	109	
35.2	EMA-förordningen	109	
35.3	Rådsrekommendation om vaccin.....	109	
35.4	Förordning om utvärdering av medicinsk teknik.....	110	

DEL 7: KONKURRENSKRAFTSFRÅGOR

36	Den inre marknadens utveckling.....	111	
36.1	Inre marknadsstrategin för varor och tjänster	111	
36.2	Direktiv om proportionalitetsprövning före antagandet av nyreglering av yrken.....	111	
36.3	Direktiv om ett anmälningsförfarande för tjänsteregler	111	
36.4	EU:s geoblockeringsförordning.....	111	
36.5	Detaljhandelsmeddelande	112	
36.6	Digital inre marknad.....	112	
36.7	Fritt flöde av andra data än personuppgifter i EU	112	
36.8	Digitala ingången	112	
36.9	Plattformsförordningen.....	112	
36.10	Förordning om marknadskontroll	113	
36.11	Förordning om ömsesidigt erkännande av varor	113	
36.12	Europeisk standardisering	113	
36.13	Meddelandet om den inre marknaden.....	113	
36.14	Associationsrätt	114	
37	Fri rörlighet för varor	114	
37.1	Import av kulturföremål	114	
37.2	Förordning om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur unionen	115	
37.3	Rådsslutsatser om genomförandet av EU:s strategi och handlingsplan för riskhantering på tullområdet	115	
37.4	Rådsslutsatser om kommissionens första tvåårsrapport om framstegen i utvecklingen och styrningen av EU:s tullunion	115	
37.5	Förordning om att inrätta ett tullprogram för samarbete i tullfrågor.....	115	
37.6	Förordning om att inrätta ett instrument för inköp av tullutrustning	116	
37.7	Rådsslutsatser om revisionsrättens granskning av importförfaranden.....	116	
38	Immateriellrätt.....	116	
38.1	Det enhetliga patentsystemet	117	
38.2	Förordning om tilläggsskydd för läkemedel.....	117	
38.3	System för skydd av geografiska ursprungsbezeichnungar.....	117	

Skr. 2018/19:115	38.4	Förordning om vissa onlinesändningar av tv- och radioprogram.....	118
	38.5	Direktiv om upphovsrätt på den digitala inre marknaden.....	118
	38.6	Genomförandet av Marrakechfördraget i EU-rätten.....	118
	39	Näringspolitik.....	118
	39.1	Konkurrens och statsstöd.....	118
	39.2	Programmet för den inre marknaden.....	119
	40	Konsumentpolitik.....	119
	40.1	Direktiv om revidering av fyra konsumenträttsdirektiv.....	119
	40.2	Direktiv om grupptalan för att skydda konsumenternas kollektiva intressen.....	120
	41	Forskning och innovation.....	120
	41.1	Horisont Europa.....	120
	41.2	Det gemensamma företaget för högpresterande datorer.....	121
	41.3	Kompetenscentrum för cybersäkerhet.....	121
	41.4	Europeiska försvarsfonden.....	121
	41.5	Europeiska institutet för innovation och teknik.....	121
	42	Den europeiska rymdpolitiken.....	122
	42.1	Förordning om inrättande av EU:s rymdprogram och rymdprogrambyrå.....	122
	43	Sammanhållningspolitiken.....	122

DEL 8: TRANSPORT, TELEKOM OCH ENERGI

	44	Transport.....	124
	44.1	Frågor som rör flera trafikslag.....	124
	44.1.1	Fonden för ett sammanlänkat Europa.....	124
	44.1.2	Påskyndat förverkligande av det transeuropeiska transportnätet Smart TEN-T.....	124
	44.1.3	Direktivet om kombinerade transporter.....	125
	44.2	Landtransporter.....	125
	44.2.1	Typgodkännande av och marknadskontroll över motorfordon.....	125
	44.2.2	Paketet för rörlighet.....	126
	44.2.3	Tågpassagerarförordningen.....	126
	44.2.4	Direktiv om förvaltning av vägars säkerhet.....	126
	44.3	Sjöfart.....	127
	44.3.1	Förordning om en kontaktpunkt för fartygsrapportering.....	127
	44.3.2	Direktiv om minimikrav på utbildning för sjöfolk.....	127
	44.3.3	Förordning om erkända organisationer med anledning av brexit.....	127
	44.3.4	Integrerad havspolitik.....	127

44.3.5	Direktiv om mottagning av avfall från sjöfart	128
44.4	Luftfart	128
44.4.1	Förordningen om den europeiska flygsäkerhetsbyrån Easa	128
44.4.2	Konkurrens inom luftfarten	128
45	Politiken för informationssamhället	128
45.1	Direktiv om en europeisk kommunikationslag	129
45.2	Förordning om organet för regleringsmyndigheter – Berec.....	129
45.3	Förordningen om e-dataskydd	129
45.4	Artificiell intelligens för Europa.....	129
45.5	Förordning med program för ett digitalt Europa	129
45.6	Cybersäkerhetsförordningen.....	130
45.7	Vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn	130
46	Energi.....	130
46.1	Direktiv om byggnaders energiprestanda	131
46.2	Direktiv för energieffektivisering	131
46.3	Ny elmarknadsdesign	131
46.4	Ett styrningssystem för energiunionen	131
46.5	Direktivet för förnybar energi.....	132
46.6	Gasmarknadsdirektivet	132
46.7	Däckmärkningsförordningen	132

DEL 9: JORDBRUK, FISKE OCH LIVSMEDEL

47	Den gemensamma jordbrukspolitiken.....	133
47.1	Reform av den gemensamma jordbrukspolitiken	133
47.2	Ekologisk produktion	133
47.3	Förordningen om spritdrycker	133
47.4	Otillbörliga affärsmetoder i livsmedelskedjan.....	134
48	Den gemensamma fiskeripolitiken	134
48.1	Europeiska havs- och fiskerifonden 2021–2027.....	134
48.2	Förordning om ändringar av rådets förordningar när det gäller fiskerikontroll	134
48.3	Autonoma tullkvoter för vissa fiskeriprodukter.....	135
48.4	Fiskemöjligheter i Östersjön för 2019	135
48.5	Fiskemöjligheter i Västerhavet för 2019	135
49	Livsmedel, djur och växter.....	136
49.1	Samarbete på djurskyddsområdet	136
49.2	Djurläkemedel	136
49.3	Läkemedel i foder.....	136
49.4	Insyn och hållbarhet i EU:s system för riskbedömning i livsmedelskedjan	137
49.5	Dricksvattendirektivet	137
49.6	Svenskt undantag på grund av brist på utsäde	137
50	Skogsbruk	137
50.1	Skogsfrågor och EU:s skogsstrategi	138

DEL 10: MILJÖ

51	Horisontella miljöfrågor.....	139
51.1	Finansieringsprogrammet Life	139
51.2	Bioekonomistrategin	139
52	Klimat och luft	140
52.1	Genomförandet av Parisavtalet.....	140
52.2	EU:s långsiktiga klimatstrategi.....	140
52.3	Koldioxidkrav för lätta fordon.....	140
52.4	Utsläppsnormer för koldioxid från nya tunga fordon	141
52.5	Europeiska revisionsrättens specialrapport om luftkvalitet	141
52.6	Antagande av rättsakter inom EU:s klimatramverk till 2030	141
53	Naturresurser och biologisk mångfald	142
53.1	Konventionen om biologisk mångfald	142
53.2	Handlingsplan för natur, människor och miljö	142
54	Kemikalier och avfall.....	142
54.1	Plastdirektivet.....	142
54.2	Stämningensökan om blykromater	143
55	Vatten och marin miljö	143
55.1	Förordning om återanvändning av vatten.....	143

DEL 11: UTBILDNING, UNGDOM, KULTUR OCH IDROTT

56	Utbildning	144
56.1	Nyckelkompetenser för livslångt lärande	144
56.2	Gemensamma värden, inkluderande utbildning och en europeisk dimension i undervisningen	144
56.3	Vägen mot en vision om ett europeiskt område för utbildning	145
56.4	Förordning om Erasmus+	145
56.5	Främja automatiskt ömsesidigt erkännande av examensbevis för högre utbildning och gymnasial utbildning	145
57	Ungdom	146
57.1	Ungdomars roll i uppbyggnaden av ett tryggt, sammanhållet och harmoniskt samhälle i Europa	146
57.2	Ungdomars roll när de demografiska utmaningarna i EU ska tacklas	146
57.3	Förordning för Europeiska solidaritetskåren 2021–2027.....	147
57.4	En ny ungdomsstrategi	147
57.5	Ungdomsarbetets roll vid flyktingmottagande och migration	147
58	Kultur, medier och idrott.....	147
58.1	Europaåret för kulturarv	148

58.2	Programmet Kreativa Europa	148	Skr. 2018/19:115
58.3	Arbetsplan och agenda för kultur	148	
58.4	Audiovisuella frågor	148	

DEL 12: EU:S INSTITUTIONER M.M.

59	Institutionernas verksamhet	150
59.1	Kommissionen.....	150
59.1.1	Kommissionens arbetsprogram	150
59.1.2	Genomförande av direktiv	150
59.1.3	Överträdelseärenden och informella skrivelser från kommissionen	151
59.2	Europaparlamentet.....	151
59.3	Europeiska unionens domstol.....	152
59.4	Öppenhet och insyn	152
59.5	EU-rekrytering.....	153
59.6	Språk.....	153
59.6.1	Tolkning	153
59.6.2	EU-språkvården.....	153
59.7	Regionkommittén	153
Bilaga 1	Mål av svenskt intresse vid EU-domstolen och tribunalen under 2018.....	155
1	REGISTER	155
2	SLUTLIGT AVGJORDA MÅL	158
2.1	Mål i vilka talan väckts vid EU-domstolen eller tribunalen.....	158
2.2	Mål om förhandsavgöranden	162
3	PÅGÅENDE MÅL	168
3.1	Mål i vilka talan har väckts vid EU-domstolen eller tribunalen.....	168
3.2	Mål om förhandsavgörande	169
Bilaga 2	Under 2018 avslutade och pågående överträdelseärenden	177
1	JUSTITIEDEPARTEMENTET	177
1.1	Avslutade ärenden	177
1.2	Mål i EU-domstolen	178
1.3	Motiverade yttranden.....	178
1.4	Formella underrättelser.....	178
2	UTRIKESDEPARTEMENTET.....	180
2.1	Avslutade ärenden	180
2.2	Mål i EU-domstolen	180
2.3	Motiverade yttranden.....	180
2.4	Formella underrättelser.....	180
3	FÖRSVARSDPARTEMENTET	181
3.1	Avslutade ärenden	181
3.2	Mål i EU-domstolen	181
3.3	Motiverade yttranden.....	181
3.4	Formella underrättelser.....	181

Skr. 2018/19:115	4	SOCIALDEPARTEMENTET	181
	4.1	Avslutade ärenden	181
	4.2	Mål i EU-domstolen	182
	4.3	Motiverade yttranden	182
	4.4	Formella underrättelser.....	182
	5	FINANSDEPARTEMENTET	182
	5.1	Avslutade ärenden	182
	5.2	Mål i EU-domstolen	183
	5.3	Motiverade yttranden	183
	5.4	Formella underrättelser.....	184
	6	UTBILDNINGSDPARTEMENTET.....	185
	6.1	Avslutade ärenden	185
	6.2	Mål i EU-domstolen	185
	6.3	Motiverade yttranden	185
	6.4	Formella underrättelser.....	186
	7	MILJÖ- OCH ENERGIDEPARTEMENTET	186
	7.1	Avslutade ärenden	186
	7.2	Mål i EU-domstolen	187
	7.3	Motiverade yttranden	187
	7.4	Formella underrättelser.....	188
	8	NÄRINGSDEPARTEMENTET	191
	8.1	Avslutade ärenden	191
	8.2	Mål i EU-domstolen	191
	8.3	Motiverade yttranden	191
	8.4	Formella underrättelser.....	192
	9	KULTURDEPARTEMENTET	192
	9.1	Avslutade ärenden	192
	9.2	Mål i EU-domstolen	192
	9.3	Motiverade yttranden	192
	9.4	Formella underrättelser.....	193
	10	ARBETSMARKNADSDEPARTEMENTET	193
	10.1	Avslutade ärenden	193
	10.2	Mål i EU-domstolen	193
	10.3	Motiverade yttranden	193
	10.4	Formella underrättelser.....	193
	Bilaga 3	Beslut i rådet under 2018 som Sverige inte stött	195
	1	Beslut i rådet där Sverige röstat nej	195
	1.1	Ansvarsfrihet för kommissionen för genomförandet av 2016 års budget.....	195
	1.2	Förordning om modernisering av EU:s handelspolitiska skyddsinstrument	195
	1.3	Partnerskapsavtal om hållbart fiske mellan EU och Marocko	196
	2	Beslut där Sverige lagt ner sin röst	196
	2.1	Associeringsavtal mellan EU och Marocko	196

Bilaga 4	Avtal om Förenade kungarikets utträde ur Europeiska unionen	198	Skr. 2018/19:115
1	Den rättsliga grunden, ramarna för förhandlingen och förhandlingsresultatet	200	
2	Ikraftträdande och tillämpning	202	
3	Innehållet i utträdesavtalet	203	
3.1	Gemensamma bestämmelser (artiklarna 1–8).....	203	
3.2	Medborgares rättigheter (artiklarna 9–39 och artiklarna 158–159)	204	
3.2.1	Allmänna bestämmelser (artiklarna 9–12)....	204	
3.2.2	Rättigheter och skyldigheter (artiklarna 13–29).....	206	
3.2.3	Samordning av sociala trygghetssystem (artiklarna 30–36)	208	
3.2.4	Andra bestämmelser (artiklarna 37–39)	210	
3.2.5	Enhetlig tolkning och tillämpning när det gäller medborgares rättigheter (artiklarna 158–159).....	210	
3.3	Separationsbestämmelser (artiklarna 40–125).....	211	
3.3.1	Varor som släppts ut på marknaden (artiklarna 40–46)	211	
3.3.2	Pågående tullförfaranden (artiklarna 47– 50)	212	
3.3.3	Pågående mervärdesskatte- och punktskatteärenden (artiklarna 51–53)	213	
3.3.4	Immateriella rättigheter (artiklarna 54–61)...	213	
3.3.5	Pågående polissamarbete och straffrättsligt samarbete (artiklarna 62–65)...	214	
3.3.6	Pågående rättsligt samarbete på privaträttens område (artiklarna 66–69)	215	
3.3.7	Uppgifter och information som behandlats eller erhållits före övergångsperiodens utgång eller på grundval av detta avtal (artiklarna 70–74)	216	
3.3.8	Pågående offentlig upphandling och liknande förfaranden (artiklarna 75–78).....	217	
3.3.9	Euratomfrågor (artiklarna 79–85).....	217	
3.3.10	Rättsliga och administrativa förfaranden på EU-nivå (artiklarna 86–97).....	218	
3.3.11	Förfaranden för administrativt samarbete (artiklarna 98–100)	220	
3.3.12	Immunitet och privilegier (artiklarna 101– 119)	221	
3.3.13	Övriga frågor som rör EU:s institutioners, organs och byråers funktion (artiklarna 120–125).....	221	
3.4	Övergång (artiklarna 126–132)	221	
3.5	Finansiella bestämmelser (artiklarna 133–157).....	224	

3.5.1	Allmänna bestämmelser (artiklarna 133–134)	225
3.5.2	UK:s bidrag till och deltagande i unionens budget (artiklarna 135–148)	225
3.5.3	Europeiska centralbanken (artikel 149)	226
3.5.4	Europeiska investeringsbanken (artiklarna 150–151).....	226
3.5.5	Europeiska utvecklingsfonden och UK:s borgensförbindelse enligt EUF:s interna avtal (artiklarna 152–154)	226
3.5.6	Förvaltningsfonderna och faciliteten för flyktingar i Turkiet (artikel 155).....	226
3.5.7	Rådets byråer och insatser inom den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken (artiklarna 156–157)	227
3.6	Institutionella bestämmelser och slutbestämmelser (artiklarna 158–185).....	227
3.6.1	Enhetlig tolkning och tillämpning (artiklarna 158–163)	227
3.6.2	Institutionella bestämmelser (artiklarna 164–166).....	228
3.6.3	Tvistlösning (artiklarna 167–181)	228
3.6.4	Slutbestämmelser (artiklarna 182–185).....	229
3.7	Protokoll och bilagor	230
3.7.1	Protokoll om Irland/Nordirland (artikel 1–18, bilaga 1–10).....	230
3.7.2	Protokoll om Förenade kungariket Storbritannien och Nordirlands suveräna basområden i Cypern (artiklarna 1–13)	231
3.7.3	Protokoll om Gibraltar (artiklarna 1–6).....	231
3.7.4	Bilagor till utträdesavtalet	231
	Sakregister.....	233
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 7 mars 2019	237

1 Inledning

Fyra övergripande prioriteringar har varit vägledande för regeringens EU-arbete under året: ett socialt Europa för jobb och inkluderande tillväxt, en ambitiös klimat-, energi- och miljöpolitik, ett gemensamt asylsystem och utökad migrationssamarbete samt ett säkert EU i en säker värld. Stödet för det svenska EU-medlemskapet var stabilt under 2018, och andelen som vill lämna EU minskade.

Under 2018 fortsatte EU:s ekonomi att växa för sjätte året i rad. BNP växte i samtliga medlemsstater. Arbetsmarknaden fortsatte att förbättras med sjunkande arbetslöshet och stigande sysselsättningsgrad.

Arbetet med att fullborda den inre marknaden har fortsatt under 2018 och Sverige har arbetat aktivt för att driva frågan framåt. Den inre marknaden är viktig för Sverige och svensk ekonomi med ökad handel, jobb och tillväxt. Handelshinder och andra begränsningar påverkar fortfarande den fria rörligheten för varor, tjänster, kapital och människor negativt. Arbetet med inre marknadsstrategin, strategin för en digital inre marknad, energiunionen och kapitalmarknadsunionen har avancerat under året.

Det har varit ett händelserikt år på handelsområdet. USA införde skyddstullar på stål och aluminium med hänvisning till nationella säkerhetsintressen och EU svarade med att införa motåtgärder. EU fortsatte att stå upp för ett öppet och regelbaserat multilateralt handelssystem, där WTO har en central roll. Under 2018 togs ytterligare steg för att öppna upp den globala handeln och frihandelsavtal med Japan och Singapore undertecknades. Avtalet med Japan berör 630 miljoner människor och är det mest omfattande som EU hittills har slutit.

Frågan om Storbritanniens utträde har även under 2018 haft en framskjuten position på EU:s agenda. Intensiva förhandlingar har bl.a. handlat om gränsfrågan på den irländska ön och i november enades EU och Storbritannien om ett förslag till utträdesavtal. Vid ett extrainsatt toppmöte i november ställde sig Europeiska rådet bakom överenskommelsen. Storbritannien väntas ta ställning till avtalet i början av 2019.

Under året har förhandlingarna om EU:s fleråriga budgetram för 2021–2027 inletts. Den kommande budgetramen behöver anpassas till det bortfall av intäkter som Storbritanniens utträde medför. Sverige har under förhandlingarna verkat för de svenska övergripande prioriteringarna, bl.a. behovet av en restriktiv och modern budget med omprioriteringar från jordbruks- och sammanhållningspolitiken till fördel för gemensamma åtgärder som säkerhet, migration, konkurrenskraft, forskning, miljö och klimatomställning samt understrukit vikten av förslaget om budgetrelaterad konditionalitet kopplat till rättsstatens principer. Förhandlingarna kommer att fortsätta under 2019.

Under året har sociala frågor och sysselsättningsfrågor getts ökad uppmärksamhet inom ramen för den europeiska terminen, som är EU:s ramverk för ekonomisk-politisk samordning. Flera viktiga förslag har också kunnat slutbehandlas i rådet, bl.a. reviderade regler för utstationerad arbetskraft och samordning av medlemsstaternas trygghetssystem.

Utvecklingen i vissa medlemsstater när det gäller respekten för rättsstatens principer och EU:s grundläggande värden om frihet, demokrati, jämlikhet och mänskliga rättigheter har under året varit oroande. I december 2017 inledde kommissionen ett s.k. artikel 7.1-förfarande, ett varningsförfarande, mot Polen med motiveringen att det rådde en tydlig risk för brott mot rättsstatens principer efter de reformer av rättsväsendet som inletts. Rådet har under 2018 fortsatt dialogen med Polen och parallellt har ett antal överträdelseärenden mot landet hanterats. I september aktiverade Europaparlamentet artikel 7.1 mot Ungern med motiveringen att det fanns en klar risk för att landet åsidosatte unionens värden. Ett flertal överträdelseärenden mot Ungern har under året också hanterats i EU-domstolen.

När flera stora skogsbränder rasade i Sverige och på andra platser i unionen under sommaren, togs stöd emot från EU genom EU:s civila skyddsmekanism för att släcka bränderna. Franska, italienska och portugisiska vattenskopande plan deltog i brandbekämpningen i Sverige. Totalt tog Sverige emot stöd i form av ett 30-tal flygplan och helikoptrar, ett 80-tal markfordon och närmare 450 personer från EU. Det var det största samlade stödet med brandbekämpningsresurser som någonsin lämnats inom EU.

EU har en central roll i de internationella klimatförhandlingarna. I december hölls FN:s klimatmöte COP24 i Katowice i Polen. EU:s linje var att förhandlingarna skulle leda fram till ett ambitiöst och omfattande genomförande av Parisavtalet. Efter drygt två veckors förhandlingar enades de nästan 200 länderna om ett gemensamt regelverk för hur man ska planera, kommunicera, genomföra, rapportera och följa upp sina åtaganden under Parisavtalet.

I november presenterade kommissionen sin långsiktiga klimatstrategi. Strategin, som är i linje med Parisavtalets mål att hålla den globala uppvärmningen under två grader, ska leda till att EU når nettonollutsläpp av växthusgaser till 2050.

Utvecklingen i omvärlden har på flera håll fortsatt att vara oroande och krävt en aktiv gemensam utrikes- och säkerhetspolitik. EU intensifierade sitt engagemang för Syrien och har förblivit den största givaren av humanitärt bistånd i konflikten. EU uppmärksammade situationen i Myanmar och har understrukit att våldet mot rohingya-befolkningen måste upphöra. EU framhöll betydelsen av att tydligt stå fast vid överenskommelsen om Irans kärntekniska program från 2015, särskilt mot bakgrund av att USA i maj drog sig ur avtalet.

EU:s partnerskap med Afrika har fördjupats på flera områden och i september presenterade kommissionens ordförande en ny allians mellan EU och Afrika för hållbara investeringar och jobb.

De ekonomiska sanktionerna mot Ryssland förlängdes. Ryssland har fortsatt att inte leva upp till sina åtaganden i Minskavtalen på grund av aggressionen mot Ukraina och den olagliga annekteringen av Krim. Europeiska rådet har uttalat sig tydligt om Rysslands brott mot

internationell rätt och den ryska aggressionen mot ukrainska fartyg vid Azovska sjön. Skr. 2018/19:115

Turkiet fortsatte att utvecklas i en alltmer negativ riktning med bristande respekt för mänskliga rättigheter. Inga ytterligare förhandlingskapitel kunde öppnas och ännu en minskning av Turkiets förmedlemskapsstöd gjordes.

Under året har arbetet med att genomföra EU:s globala strategi inom säkerhet och försvar fortsatt. Ytterligare 17 projekt lanserades inom ramen för EU:s försvarssamarbete PESCO, bl.a. ett projekt för EU:s test- och evalueringscenter som leds av Sverige och Frankrike. Ett omfattande arbete har genomförts och viktiga beslut har fattats för att stärka den civila dimensionen av den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken. EU:s arbete för att motverka desinformation och hybrida hot har intensifierats och i december presenterade kommissionen och EU:s utrikesstjänst en åtgärdsplan mot desinformation.

Migrationspolitiken låg under året fortsatt högt upp på EU:s dagordning. Reformen av det gemensamma asylsystemet har förhandlats och frågan om en rättvis fördelning av asylsökande har varit en central del av diskussionerna mellan medlemsstaterna. Flera viktiga steg har tagits inom gränssamarbetet och i samarbetet med tredjeländ. Förhandlingarna om flera rättsakter inom asylsystemet har nått långt, men när det gäller den svåra frågan om fördelningen av asylsökande har medlemsstaterna inte lyckats komma överens.

Under 2018 fortsatte satsningarna på att stärka delaktighet, kunskap och engagemang i EU-relaterade frågor i Sverige. Tio EU-sakråd genomfördes där organisationer från det civila samhället deltog. Arbetet med de s.k. EU-handslagen fortsatte och totalt har 77 aktörer ingått EU-handslag. Kunskapsatsningar för bl.a. skolan har också genomförts.

1.1 Information till och överläggning och samråd med riksdagen

Enligt riksdagsordningen ska regeringen redovisa sitt agerande i EU för riksdagen och varje år lämna en skrivelse om verksamheten i EU till riksdagen.

Regeringen ska informera riksdagen om sin syn på de dokument som EU:s institutioner överlämnat till riksdagen och som regeringen bedömer som betydelsefulla. Under året överlämnades därför 148 faktapromemorior (110 under 2017).

Regeringen ska överlägga med utskotten i de frågor om EU-arbetet som utskotten bestämmer. Överläggningar om EU-frågor ägde rum vid 92 tillfällen under året (73 under 2017).

Under 2018 tog regeringen del av de 14 motiverade yttranden som riksdagen antagit om att ett lagstiftningsförslag strider mot subsidiaritetsprincipen och de 3 utlåtanden om granskningar av EU-dokument som riksdagen har behandlat. Likaså tog regeringen del av den parlamentariska EU-kommitténs betänkande ”EU-arbetet i riksdagen” (2017/18:URF1) och konstitutionsutskottets betänkande EU-arbetet i riksdagen (2018/19:KU7).

Enligt regeringsformen ska regeringen löpande samråda med organ som utses av riksdagen om vad som sker inom ramen för EU-samarbetet. Denna samrådsskyldighet fullgörs enligt riksdagsordningen med EU-nämnden. Under året ägde samråd rum inför samtliga möten i rådet och i Europeiska rådet. En samlad redovisning av de fall där Sverige röstat nej eller avstått från att rösta i rådet finns i skrivelsens bilaga 3.

2 Europeiska rådet

Informellt möte med EU:s stats- och regeringschefer den 23 februari

EU:s ledare träffades för ett informellt möte i Bryssel för att diskutera institutionella frågor och Europaparlamentets sammansättning inför valen till Europaparlamentet våren 2019. Vid mötet fördes även en debatt om EU:s nya fleråriga budgetram för perioden 2021–2027. Ledarna diskuterade också det aktuella läget i förhandlingarna om Storbritanniens utträde ur EU.

Europeiska rådets möte den 22–23 mars

Europeiska rådets vårmöte präglades på sedvanligt sätt av en diskussion om sysselsättning, tillväxt och konkurrenskraft. Tonvikten låg denna gång på fullföljandet av den inre marknaden och på handelsfrågor. Handelsfrågorna fick hög aktualitet med anledning av USA:s beslut att införa importtullar på stål och aluminium. Stats- och regeringscheferna lyfte även fram genomförandet av pelaren för sociala rättigheter och höll en förberedande diskussion om digitalisering inför det informella toppmötet i Sofia i maj. Europeiska rådet fördömde nervgasattacken i Salisbury, Storbritannien, liksom Turkiets militära agerande i östra Medelhavet och Egeiska havet. Mötet resulterade också i en uppmaning till kommissionen att senast första kvartalet 2019 lägga fram ett förslag till en strategi för långsiktiga minskningar av växthusgasutsläpp i enlighet med Parisavtalet.

Informellt möte med EU:s stats- och regeringschefer den 16 maj i Sofia

EU:s ledare träffades under en informell middag i Sofia för att diskutera innovation och digitalisering. Ledarna lyfte fram innovation som en viktig drivkraft för EU:s konkurrenskraft tillsammans med behovet av att modernisera och anpassa lagstiftningen för den inre marknaden till den nya växande digitala ekonomin.

Europeiska rådets möte den 28–29 juni

Skr. 2018/19:115

Stats- och regeringscheferna ägnade en stor del av mötet åt förhandlingarna om en fungerande europeisk migrationspolitik. I diskussionen om den interna situationen i EU uppmanades rådet att fortsätta sina ansträngningar för att finna en lösning på det gemensamma asylsystemet och medlemsstaterna att vidta åtgärder för att motverka sekundära förflyttningar. Europeiska rådet tog upp åtgärder för att motverka irreguljär migration och lanserade i det sammanhanget ett partnerskap och utökat samarbete med Afrika. EU:s säkerhet och försvar fick stort utrymme vid mötet, där man enades om vikten av att öka investeringar, stärka försvarsförmågan och beredskapen inom EU och bland dess medlemsstater men också noterade vikten av att stärka den civila komponenten i EU:s gemensamma försvars- och säkerhetspolitik. Ledarna konstaterade att framsteg nåtts om utträdesavtalet med Storbritannien och uppmanade rådet att påskynda arbetet med ramverket för EU:s framtida relation med Storbritannien. Eurogruppen träffades i inkluderande format för att diskutera EMU-fördjupning med tonvikt på fullbordandet av bankunionen och utvecklingen av den europeiska stabilitetsmekanismen.

Informellt möte med EU:s stats- och regeringschefer den 19–20 september i Salzburg

Temat för det informella mötet var EU:s inre säkerhet där ledarna diskuterade förbättrat gränsskydd, skydd mot cyberhot och samarbete mot terrorism. Ledarna återkom till läget i brexitförhandlingarna och tog även upp flyktingsituationen i Medelhavet.

Europeiska rådets möte den 18 oktober

Vid oktobermötet diskuterade stats- och regeringscheferna irreguljär migration och skyddet av EU:s yttre gränser men enades också om att fördjupa samarbetet med transit- och ursprungsländer. Europeiska rådet tog upp EU:s inre säkerhet där tonvikten framför allt låg på cyber- och nätsäkerhet samt informationsutbyte mellan rättsvärdande myndigheter. Vid mötet diskuterades läget i brexitförhandlingarna där tonvikten låg på gränshanteringen på Irland och EU:s framtida relation med Storbritannien. Eurogruppen träffades för ett informellt möte i inkluderande format om EMU-fördjupning.

Europeiska rådets möte den 25 november (Artikel 50)

Europeiska rådet ställde sig bakom avtalet om Storbritanniens utträde och godkände den politiska förklaringen om den framtida förbindelsen mellan EU och Storbritannien.

Europeiska rådets möte den 13–14 december

Stats- och regeringscheferna förde en diskussion om EU:s budgetram för perioden 2021–2027, där respektive medlemsstats övergripande prioriteringar och frågan om när förhandlingarna ska nå ett avslut var på agendan. Stats- och regeringscheferna diskuterade även den inre marknaden och den digitala politikens framtida utveckling, vilka konstaterades utgöra viktiga komponenter i EU:s nästa strategiska agenda. Europeiska rådet tog upp genomförandet av de olika delarna av den övergripande strategin för migration och uppmanade i den diskussionen särskilt medlagstiftarna att snarast slutföra förhandlingarna i de olika ärendena för den interna migrationspolitiken. Europeiska rådet upprepade sin kritik av Rysslands olagliga annektering av Krim och framförde sin oro för upptrappningen vid Kertsundet och Azovska sjön. I syfte att underlätta i brexitförhandlingarna antog Europeiska rådet ett politiskt uttalande med budskapet att EU:s uttalade ambition är att en framtida relation med Storbritannien ska göra reservlösningen, den s.k. backstopen för att undvika gränskontroller mellan Nordirland och övriga Storbritannien, överflödig. Eurogruppen sammanträdde i inkluderande format och kunde enas om ytterligare steg för bankunionen och reformer av euroländernas krisfond, den europeiska stabilitetsmekanismen.

3 Delaktighet i EU-arbetet

Under året har arbetet för att stärka delaktighet, kunskap och engagemang i EU-relaterade frågor i Sverige fortsatt. Arbetets utgångspunkt har varit betänkandet EU på hemmaplan (SOU 2016:10). Den långsiktiga målsättningen har varit att delaktigheten i beslut som fattas på EU-nivå ska vara lika god som på den kommunala, regionala och nationella nivån.

Kunskapssatsningar om EU för centrala grupper, däribland förtroendevalda, offentligt anställda, yrkesverksamma journalister och lärare har genomförts.

Som en del i att stärka samrådsformerna i EU-frågor har det under året hållits tio s.k. EU-sakråd, bl.a. om kommissionens förslag till flerårig budgetram för 2021–2027 och om EU:s framtida utveckling. EU-sakråd är en arbetsmetod som kompletterar Regeringskansliets övriga former för samråd med det civila samhället och sedvanliga remissförfaranden.

Myndigheterna har en central roll i EU-arbetet och kan därför bidra till att stärka insynen och delaktigheten i frågor som hanteras på EU-nivå. Därför gavs Statskontoret i augusti i uppdrag att genomföra en fördjupad analys av myndigheternas arbete med delaktighet i EU.

För att involvera fler samhällsaktörer i arbetet med att öka delaktigheten i EU, har relevanta aktörer fortsatt bjudits in att delta i arbetet genom s.k. EU-handslag. Totalt har 77 aktörer ingått EU-handslag sedan starten 2016, däribland arbetsmarknadens parter, kommuner, regioner, ungdomsrörelser och universitet och högskolor.

4 Storbritanniens utträde ur EU

Förhandlingarna om det brittiska utträdet ur EU (brexit) fortsatte under året. I enlighet med artikel 50 i EU-fördraget avser Storbritannien lämna EU kl. 00.00 på morgonen den 30 mars 2019. Som föreskrivs i artikel 50 i EU-fördraget deltar Storbritannien inte i Europeiska rådet eller rådet när dessa hanterar frågor om brexit.

Ett utkast till kompletterande förhandlingsdirektiv som kommissionen hade presenterat den 20 december 2017 och som avsåg bl.a. en övergångsperiod, antogs av rådet för allmänna frågor den 29 januari 2018 (se faktapromemoria 2017/18:FPM46). Den 28 februari presenterade kommissionen ett utkast till avtal om utträde. Mot bakgrund av det kunde EU:s och Storbritanniens chefsförhandlare den 19 mars presentera en principöverenskommelse om tre fjärdedelar av utträdesavtalet som bl.a. innefattade medborgares rättigheter, den ekonomiska uppgörelsen och en övergångsperiod.

Den 23 mars antog Europeiska rådet ytterligare kompletterande riktlinjer. Dessa omfattade särskilt villkoren och ramarna för den framtida förbindelsen mellan EU och Storbritannien, vilka inte regleras i utträdeavtalet utan behandlas i parternas politiska förklaring om den framtida förbindelsen. Den 29 juni antog Europeiska rådet slutsatser om läget i förhandlingen. Den 20 september diskuterades läget vid ett informellt möte i Europeiska rådet i Salzburg. Vid Europeiska rådets möte den 18 oktober konstaterades att förhandlingarna inte kunnat avslutas trots intensivt arbete och man uppmanade unionens förhandlare att fortsätta ansträngningarna för att få till stånd ett avtal.

Den 13 november nådde EU:s och Storbritanniens chefsförhandlare en överenskommelse om hela utträdesavtalet och en stomme till en politisk förklaring om den framtida förbindelsen mellan EU och Storbritannien. Den 14 november meddelade den brittiska regeringen att den ställt sig bakom utträdesavtalet. Vid ett extra toppmöte den 25 november ställde sig Europeiska rådet bakom avtalet om utträde och godkände den slutliga politiska förklaringen om den framtida förbindelsen mellan EU och Storbritannien, som då också den brittiska regeringen ställt sig bakom. Europeiska rådet uppmanade kommissionen, Europaparlamentet och rådet att vidta de åtgärder som krävdes för att säkerställa att avtalet skulle kunna träda i kraft den 30 mars 2019. I enlighet med det förbereddes under slutet av året beslutet att bemyndiga kommissionens och Europeiska rådets ordförande att på EU:s vägnar underteckna utträdesavtalet samt godkände ett utkast till beslut om att ingå avtalet och om att överlämna det till Europaparlamentet för godkännande.

Parallellt med förhandlingsarbetet har förberedelser för brexit ägt rum inom EU och i medlemsstaterna. I enlighet med uppmaningar från Europeiska rådet har dessa förberedelser omfattat alla möjliga utfall av förhandlingarna, inklusive beredningsplanering för ett avtalslöst utträde. Kommissionen har behandlat förberedelserna i tre meddelanden: den 19 juli, 13 november och 19 december (se faktapromemorior 2017/18:FPM162, 2018/19:FPM17 och 2018/19:FPM27).

I bilaga 4 till skrivelsen finns en redogörelse för utträdesavtalet.

5 Rättsstatens principer inom EU

Syftet med rättsstatsarbetet inom EU är att främja och upprätthålla medlemsstaternas respekt för rättsstatens principer och unionens grundläggande värden.
--

Utvecklingen i Polen är mycket oroande och Sverige stöder kommissionens motiverade förslag från december 2017 om att rådet ska slå fast att det finns en klar risk att Polen allvarligt åsidosätter unionens grundläggande värden (det s.k. varningsförfarandet enligt artikel 7.1 i EU-fördraget). Kommissionen hänvisar till den sammantagna effekten av de lagar som genomförts under två års tid och som ökar det politiska

inflytandet över rättsväsendet. Under året har tre utfrågningar hållits med Polen inom ramen för det pågående varningsförfarandet. Skr. 2018/19:115

Den 12 september röstade Europaparlamentet för ett motiverat förslag till rådet att aktivera artikel 7.1 mot Ungern. Europaparlamentet anser att det finns en klar risk att Ungern åsidosätter EU:s grundläggande värden. Bland annat har Europaparlamentet uttryckt oro vad gäller rättsväsendets oberoende, korruption, flyktingars grundläggande rättigheter, föreningsfrihet och yttrandefrihet. Sverige ser även med oro på utvecklingen i Ungern och anser att det är viktigt att den process som nu satts igång fortsätter. Parallellt med artikel 7-förfarandet pågår ett antal överträdelseförfaranden mot Ungern. Sverige har intervenerat till stöd för kommissionen i ett mål som rör nationella restriktioner mot att ideella föreningar tar emot utländskt kapital.

Inom ramen för rådets arbete för att främja och upprätthålla rättsstaten inom unionen hölls den 12 november under det österrikiska ordförandeskapet den fjärde årliga dialogen på temat ”förtroende för offentliga institutioner”. Dialogerna är viktiga i arbetet med att stärka den gemensamma förståelsen för efterlevnaden av rättsstatens principer och övriga grundläggande värden som EU-samarbetet vilar på.

Samråd med EU-nämnden har ägt rum kontinuerligt under året.

6 Europa 2020-strategin och den europeiska terminen

Europa 2020 är EU:s gemensamma strategi för smart och hållbar tillväxt för alla. Den innehåller övergripande mål inom fem områden. Strategin följs upp bl.a. inom ramen för den europeiska terminen som är ramverket för ekonomisk-politisk samordning inom EU.

6.1 Strategin för hållbar tillväxt och sysselsättning – Europa 2020

Europa 2020-strategin är EU:s gemensamma strategi för att skapa långsiktigt hållbar tillväxt, hög sysselsättning och social sammanhållning i unionen. Strategin följs upp bl.a. inom ramen för den europeiska terminen.

6.2 Europeiska terminen för stärkt ekonomisk samordning

Den åttonde europeiska terminen inleddes med att kommissionen i november 2017 presenterade sin årliga tillväxtöversikt med förslag till prioriteringar för den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken i EU för det kommande året.

I mars 2018 publicerade kommissionen landrapporter med fördjupade analyser över medlemsstaternas ekonomier. Landrapporterna är en del i uppföljningen inom ramen för den europeiska terminen och är en analytisk grund för de landsspecifika rekommendationerna.

I april överlämnade Sverige sina nationella reform- respektive konvergensprogram till kommissionen. Efter att medlemsstaterna bidragit med sina nationella reformprogram och stabilitets- eller konvergensprogram analyserade kommissionen dessa med hänsyn till medlemsstaternas relativa utgångslägen och nationella förutsättningar. Kommissionen presenterade resultatet av sin analys den 23 maj i form av ett meddelande och förslag till landsspecifika rekommendationer till medlemsstaterna.

Rekommendationerna identifierar de huvudsakliga utmaningar som kommissionen anser att medlemsstaterna borde prioritera de kommande 12–18 månaderna för att leva upp till målsättningarna i Europa 2020-strategin och stabilitets- och tillväxtpakten. Under maj och juni behandlades kommissionens förslag till landsspecifika rekommendationer i rådsstrukturen.

Vid Europeiska rådet den 28–29 juni avslutade stats- och regeringscheferna den europeiska terminen genom att ställa sig bakom rådets förslag till rekommendationer. De antogs sedan formellt av rådet i juli.

Samråd med EU-nämnden ägde rum ett flertal gånger mellan december och februari inför rådets behandling av tillväxtöversikten och i juni respektive juli inför antagandet av de landsspecifika rekommendationerna. Även samråd med arbetsmarknadens parter, det civila samhällets organisationer samt den lokala och regionala nivån ägde rum vid ett flertal tillfällen under året.

6.3 Sveriges nationella reformprogram 2018

Inom den europeiska terminen ska medlemsstaterna i april varje år utarbeta nationella reformprogram där de redogör för genomförandet av Europa 2020-strategin i den nationella politiken. Finansutskottet informerades om Sveriges nationella reformprogram 2018 innan det formellt överlämnades till kommissionen.

6.3.1 Sveriges rekommendation 2018

Inom ramen för den europeiska terminen antog rådet i juli en landsspecifik rekommendation till Sverige med följande lydelse:

Häri genom rekommenderas Sverige att 2018 och 2019 vidta följande åtgärder:

- Ta itu med risker kopplade till hushållens höga skuldsättning genom att stegvis begränsa avdragsrätten för utgiftsräntor på bolån eller genom att höja fastighetsskatten. Stimulera bostadsbyggandet där bristen är som störst, främst genom att ta bort strukturella hinder för

byggandet, och effektivisera bostadsmarknaden, bl.a. genom att göra hyressättningen flexiblare och se över kapitalvinstbeskattningen. Skr. 2018/19:115

Rekommendationerna är inte rättsligt bindande.

7 EU:s fleråriga budgetram 2021–2027

Kommissionens förslag till förordning om EU:s fleråriga budgetram anger nivån för åtaganden och betalningar under perioden 2021–2027 och innehåller, tillsammans med utkastet till interinstitutionellt avtal, bestämmelser för att det årliga budgetförfarandet ska fungera väl. Budgetramen för 2021–2027 ska rymma gemensamt fastställda prioriteringar för finansieringen av EU-samarbetet och att insatserna ska styras av principerna om europeiskt mervärde.

Kommissionen presenterade sitt förslag till en ny flerårig budgetram för åren 2021–2027 (MFF) den 2 maj. Kommissionen anser att utgiftsnivån i relativa termer måste öka jämfört med innevarande period för att den politik som budgetramen rymmer på ett meningsfullt sätt ska kunna bidra till att målen inom de prioriterade områdena kan nås. Nya prioriteringar ska finansieras med ytterligare medel från medlemsstaterna. Budgetgapet som uppstår efter brexit ska delvis finansieras med ytterligare medel och delvis med besparingar. Den totala volymen på förslaget uppgår till 1,14 procent av EU27:s samlade BNI. Kommissionen anför att de kritiskt undersökt var neddragningar kan göras, vilket resulterat i att jordbruks- och sammanhållningspolitiken föreslås minskas. Områden som föreslås få kraftigt utökade medel är prioriteringar som migration, säkerhet, forskning och innovation samt utbytesprogrammet Erasmus+. Förslaget innehåller sju utgiftsrubriker, rubrik 1: inre marknad, innovation, digitalt, rubrik 2: sammanhållning, värderingar, rubrik 3: naturresurser och miljö, rubrik 4: migration, gränsförvaltning, rubrik 5: säkerhet och försvar, rubrik 6: grannskapet och omvärlden, rubrik 7: europeisk förvaltning.

Kommissionen presenterade även ett förslag till förordning om hur länken mellan EU-medel och respekt för rättsstatens principer kan stärkas, samt ett förslag till nytt system för EU:s egna medel. När det gäller inkomstsidan föreslår kommissionen följande: i) reviderat tak för egna medel från 1,23 procent till 1,29 procent av BNI, ii) en sänkt andel av intäkter från traditionella egna medel som medlemsstaterna får behålla för att täcka kostnader för uppbörd från 20 procent till 10 procent, iii) en förändrad och förenklad modell för beräkning av den inkomstkälla som grundas på mervärdesskattebasen, iv) införande av ett nytt eget medel i form av en andel av intäkterna från försäljningen av utsläppsrätter, v) införande av ett nytt eget medel i form av en avgift grundad på volymen icke-återvunnen plast i respektive medlemsstat, vi) införande av ett nytt eget medel från och med 2023 baserat på den föreslagna gemensamma konsoliderade bolagsskattebasen, vii) en modell för utfasning av rabatter

under perioden 2021–2025 (se faktapromemoria 2017/18:FPM92 samt 2017/18:FPM99).

Sedan förslaget presenterades har tekniska genomgångar pågått i den särskilda rådsarbetsgruppen för MFF-förhandlingarna. Medlemsstaterna har framfört sin syn på de förslag till texter som föreslås ingå i ett förhandlingsdokument, den s.k. förhandlingsboxen. Förhandlingarna har under hösten huvudsakligen handlat om vad det första utkastet till förhandlingsdokumentet ska innehålla, men utan att precisera några siffror.

Exempel på frågor som har varit uppe för diskussion i förhandlingarna och där det funnits tydliga skiljelinjer mellan medlemsstaterna rör bl.a. fördelningen av stöd mellan nya och traditionella prioriteringar, excellens inom forskningen respektive geografisk balans, konvergens inom jordbruket, allokeringssmodellen för strukturfonderna, eventuella förändringar i systemet för egna medel, frågan om rabatter, ambitionsnivån för migrations- och gränsförvaltningen, förslaget om hur länken mellan EU-medel och respekt för rättsstatens principer kan stärkas samt om administrationen ska minska till följd av brexit. Exempel på frågor som lyfts ur ett svenskt perspektiv är frågan om rättvis bördefördelning, förslaget om en moderniserad utgiftsstruktur samt förslaget om budgetrelaterad konditionalitet kopplat till rättsstatens principer och migration. Efter höstens förhandlingar har Sverige i den s.k. förhandlingsboxen fått ett relativt stort gehör för de alternativ som ur ett svenskt perspektiv är angelägna att ha med i den framtida förhandlingen, exempelvis budgetrelaterad konditionalitet kopplat till rättsstatens principer.

Alla delar av förslaget har varit uppe för diskussion i rådet för allmänna frågor. På Europeiska rådet i december diskuterades den fleråriga budgetramen, med fokus på det framtida förhandlingsarbetet samt tidtabellen för förhandlingarna. Till våren tar det rumänska ordförandeskapet vid och förhandlingsarbetet för den fleråriga budgetramen 2021–2027 fortsätter.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i september, oktober, november och december. Därutöver anordnades ett informationstillfälle om förhandlingarna för ledamöter i EU-nämnden.

8 Utvidgningsprocessen

Utvidgningen är en av EU-samarbetets största framgångar och förblir ett av unionens mest kraftfulla verktyg för att främja stabilitet, välbefinnande och demokrati i närområdet.

8.1 Kommissionens utvidgningsstrategi

Kommissionen presenterade i februari sin första omfattande strategi för västra Balkan sedan Thessalonikiagendan 2003. Den återbekräftade

regionens europeiska framtid och utlovade ökat EU-engagemang. Den underströk även vikten av att länderna löser bilaterala konflikter med sina grannländer före medlemskap. I april presenterade kommissionen sina årliga rapporter om utvidgningspaketen med bedömningar och rekommendationer om samtliga utvidgningsländers EU-närmanden det senaste året. Det bestod av ett övergripande meddelande och landrapporter för kandidatländerna Albanien, Makedonien (FYROM), Montenegro, Serbien, Turkiet och de potentiella kandidatländerna Kosovo samt Bosnien och Hercegovina. Fokus var på rättsstatens principer, mänskliga rättigheter, ekonomisk utveckling och konkurrenskraft, fungerande demokratiska institutioner samt förvaltningsreform.

8.2 Toppmöte i Sofia om västra Balkan

Den 17 maj stod det bulgariska ordförandeskapet och Europeiska rådets ordförande Donald Tusk värd för ett toppmöte om och med västra Balkan i Sofia. Vid toppmötet antogs Sofiadeklarationen som återbekräftar det europeiska perspektivet för länderna på västra Balkan och som slog fast en handlingsplan för fortsatta reformansträngningar och utökat EU-engagemang i regionen.

8.3 Samarbets- och verifikationsmekanismen

Samarbets- och verifikationsmekanismen (CVM) upprättades vid Bulgariens och Rumäniens respektive EU-anslutning. Den granskar deras utestående anpassningsarbete när det gäller rättsliga och inrikes frågor samt inom jordbruksområdet. Årets rapporter visar på framsteg för Bulgarien men är kritiska till utvecklingen i Rumänien, särskilt genomförandet av kritiserade rättsreformer och åtgärder som påverkar rättssystemets oberoende.

8.4 Albanien

I juni beslutade rådet att bana väg för att kunna öppna medlemskapsförhandlingar med Albanien 2019 förutsatt fortsatta reformframsteg, inte minst på rättsstatsområdet och i kampen mot korruption och organiserad brottslighet. Framsteg har gjorts när det gäller rättsreform, men betydande utmaningar kvarstår. Under året genomgick ett 90-tal domare och åklagare granskning, varav knappt 40 avskedades och ett flertal lämnade frivilligt. Albanien har uppvisat en positiv trend när det gäller kampen mot korruption med ett ökat antal förundersökningar, åtal och fällande domar. I kampen mot organiserad brottslighet har arbetet intensifierats när det gäller att bekämpa cannabisodling och narkotikasmuggling.

8.5 Bosnien och Hercegovina

I februari lämnade landet svar på de frågor från kommissionen som ska ligga till grund för kommissionens utlåtande till rådet om huruvida Bosnien och Hercegovina uppfyller kriterierna för att bli kandidatland och inleda anslutningsförhandlingar. Betydande utmaningar kvarstår inom rättsstatsområdet, den socioekonomiska situationen samt när det gäller respekten för yttrande- och mediefrihet. Reformerna har avstannat på grund av allmänna val i oktober och efterföljande svårigheter att tillsätta en regering.

8.6 Kosovo

Kommissionen meddelade i juli att Kosovo uppfyllt de utestående kraven för viseringsfrihet till EU-ratificeringen av gränsdragningsavtalet med Montenegro samt framsteg inom kampen mot korruption och organiserad brottslighet. Europaparlamentet röstade för visaliberalisering under hösten. Rådet ska fatta beslut i frågan. Vissa framsteg har gjorts när det gäller genomförandet av stabiliserings- och associeringsavtalet och de prioriterade områdena inom den europeiska reformagendan även om reformtakten är långsam. Den EU-faciliterade normaliseringsdialogen med Serbien har fortgått under året.

8.7 Makedonien (fYROM)

I juni beslutade rådet att bana väg för att kunna öppna medlemskapsförhandlingar med Makedonien 2019 förutsatt fortsatta reformframsteg framför allt inom rättsväsendet, underrättelse- och säkerhetstjänsterna samt statlig förvaltning. Den nya regeringen har gjort stora framsteg i förbättrandet av relationerna till grannländerna. Ett historiskt avtal om landets namn ingicks med Grekland i juni. Enligt det ska Makedonien byta namn till Nordmakedonien i utbyte mot att Grekland häver sitt veto mot landets EU- och Natomedlemskap. (Skrivelsen omfattar 2018 varför landet omnämns som Makedonien (fYROM)). För att avtalet ska träda i kraft krävs att Makedoniens parlament röstar igenom en ändring av landets konstitution och att Greklands parlament sedan godkänner avtalet.

8.8 Montenegro

Montenegro är det land som har kommit längst i medlemskapsförhandlingarna räknat i antalet öppnade kapitel. Två nya kapitel öppnades under året och sammanlagt har 32 kapitel av 35 nu öppnats för förhandlingar, varav tre är preliminärt stängda. Trots framsteg i förhandlingarna dras reformtakten ner på grund av institutionernas svaga kapacitet. Landet behöver uppvisa mer konkreta resultat, särskilt när det gäller kampen mot organiserad brottslighet och korruption.

Under året öppnades fyra kapitel i Serbiens medlemskapsförhandlingar. Sammanlagt har 16 av 35 kapitel öppnats för förhandlingar, varav två är preliminärt stängda. För att gå snabbare framåt i förhandlingarna måste Serbien uppvisa bättre resultat på rättsstatsområdet, inklusive fri media och anti-korruption. Den EU-faciliterade normaliseringsdialogen med Kosovo har fortgått under året (kapitel 35, övrigt).

8.10 Turkiet

Den 24 juni genomfördes parlaments- och presidentval. Den höga representanten och kommissionären för europeiska grannskapet och utvidgningsförhandlingar konstaterade i ett uttalande att valdeltagandet var högt men att det inte räckte jämlika förhållanden att bedriva kampanjer. I samband med valen trädde långtgående och kritiserade författningsändringar i kraft. Under våren hölls ett möte i Varna mellan företrädare för EU:s institutioner och Turkiets president. I kommissionens landrapport framgår att Turkiet rört sig bort från EU och att öppnande av nya förhandlingskapitel inte övervägs. Rådet för allmänna frågor konstaterade i juni att inga ytterligare förhandlingskapitel kan öppnas och förutsåg inget ytterligare arbete med att modernisera tullunionen med Turkiet.

Under året fortsatte genomförandet av det gemensamma uttalandet om migration från mötet mellan EU och Turkiet den 18 mars 2016. Vid Europeiska rådets möte den 28 juni beslöts om ytterligare 3 miljarder euro för Faciliteten för flyktingar i Turkiet. Stödet går till humanitära insatser samt utbildning och hälsovård för främst syriska flyktingar i landet. Sverige har bidragit med 580 miljoner kronor till faciliteten under perioden 2016–2018.

8.11 EU:s finansiella stöd till västra Balkan och Turkiet

Instrumentet för EU:s förmedlemskapsstöd (IPA II) har till syfte att stödja utvidgningsländernas EU-närmande genom bl.a. kapacitetsbyggande inom offentlig förvaltning. I EU:s årsbudgetförhandlingar gjordes en ytterligare nedjustering av Turkiets förmedlemskapsstöd med 147 miljoner euro jämfört med det planerade stödet för 2019. Förhandlingar om IPA III (2021–2027) påbörjades i september. EU:s facilitet för flyktingar i Turkiet gav fortsatt stöd till flyktingresponser i Turkiet.

EU:s strategi för Östersjöregionen erbjuder ett strategiskt ramverk för samarbete i närområdet utifrån målen om att rädda havsmiljön i Östersjön, länka samman regionen och öka tillväxten. Strategin antogs 2009 och är den första av sammantaget fyra makroregionala strategier i EU. Totalt 19 EU-länder och 8 länder utanför EU deltar i dag i genomförandet av EU:s makroregionala strategier.

Styrning av EU:s strategi för Östersjöregionen

Estlands ettåriga ordförandeskap i kretsen för de nationella samordnarna avslutades den 30 juni och ordförandeskapet övertogs i och med detta av Danmark. Under det estniska ordförandeskapet diskuterades flertalet framtidsrelaterade frågor, bl.a. kopplingen mellan strategins genomförande och EU:s nästa fleråriga budgetram. Det påbörjades även ett arbete med att förbättra kommunikationsstödet för strategins genomförande under det estniska ordförandeskapet.

Svenskt genomförande

Tillväxtverket har i uppdrag av regeringen att årligen sammanställa en rapport och övergripande analys om genomförandet av EU:s strategi för Östersjöregionen i Sverige. Rapporten baseras på berörda myndigheters årliga redovisning av sina uppdrag att bidra till strategins genomförande. Årets rapport visar att det svenska genomförandet fungerar väl och att strategin har bidragit till att involverade svenska aktörer i större utsträckning samverkar gränsöverskridande. Medverkande myndigheter upplever dessutom ökade möjligheter till utbyte av kunskap och erfarenheter.

Årligt forum i Tallinn

Det nionde årliga forumet för EU:s strategi för Östersjöregionen ägde rum i Tallinn den 4–5 juni och besöktes av över 800 deltagare. Estlands utrikesdepartement stod värd för forumet tillsammans med Baltic Development Forum. Det övergripande temat handlade om att blicka framåt efter år 2020 och var uppdelat på tre områden: framtidens sammanhållningspolitik och strategin, havsmiljöns status och digitalisering i Östersjöregionen.

10 Medborgarinitiativet

Det europeiska medborgarinitiativet ger sedan april 2012 EU-medborgare möjlighet att uppmana kommissionen att lägga fram ett lagförslag. Ett medborgarinitiativ måste stödjas av minst en miljon unionsmedborgare

från minst en fjärdedel av medlemsstaterna för att kommissionen ska ta ställning till det. Skr. 2018/19:115

I september 2017 presenterade kommissionen ett förslag till ny förordning om det europeiska medborgarinitiativet (se faktapromemoria 2017/18:FPM10). Förslaget har förhandlats under året. I juni antog rådet för allmänna frågor en allmän inriktning. Under december enades Europaparlamentet och rådet om en slutlig utformning av förslaget. Formellt beslut om den nya förordningen väntas under 2019.

Konstitutionsutskottet informerades i maj. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni, november och december.

11 Unionsrättsakten om val till Europaparlamentet

Europaparlamentets förslag till reform av Europeiska unionens valrättsakt (se faktapromemoria 2015/16:FPM28) behandlades under det första halvåret och i juni nåddes en politisk överenskommelse i rådet om vissa ändringar i valrättsakten varpå Europaparlamentet lämnade sitt godkännande. Vid rådet för allmänna frågor den 13 juli antog rådet beslutet om ändring av akten från 1976 om allmänna direkta val av ledamöter av Europaparlamentet.

Information till och överläggning med konstitutionsutskottet ägde rum i februari. Samråd med EU-nämnden ägde rum vid ett flertal tillfällen under det första halvåret.

12 Öppenhetsregister för rådet, Europaparlamentet och kommissionen

Förhandlingarna om ett nytt interinstitutionellt avtal om ett obligatoriskt öppenhetsregister som även ska omfatta rådet har fortsatt under året (se faktapromemoria 2016/17:FPM20). Huvudprincipen i förslaget är att aktörer som utför lobbyaktiviteter ska registreras för att få samverka med institutionerna. Förslaget har behandlats ett flertal gånger under året såväl i rådet som på politisk nivå mellan institutionerna.

13 Det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning

Det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning trädde i kraft under våren 2016. Genomförandet av de olika delarna i avtalet har fortsatt under 2018. Rådet informerades om genomförandearbetet i juni och december.

Förhandlingarna om kriterier för delegerade akter eller genomförandeakter har förts vidare på interinstitutionell nivå (se avsnitt 14). Även när det gäller frågan om information till Europaparlamentet om förhandlingar om internationella avtal har förhandlingar i rådet och interinstitutionella förhandlingar fortsatt att äga rum. Konstitutionsutskottet informerades om denna fråga i november. Därutöver har ordförandeskapet och rådets generalsekretariat genomfört informationsinsatser inom rådet om arbetet med konsekvensanalyser och arbetet har fortsatt inom institutionerna med att utveckla en gemensam databas som bl.a. ska underlätta för allmänheten att kunna följa lagstiftningsprocessen från ax till limpa.

14 Delegerade akter och genomförandeakter

I EU-lagstiftning kan kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter för att ändra och komplettera lagstiftningen. Vidare kan befogenhet ges till kommissionen, och i vissa fall rådet, att anta genomförandeakter för att t.ex. närmare reglera hur lagstiftningen ska genomföras. Systemet syftar till att effektivisera lagstiftningsarbetet och harmonisera tillämpningen av EU-rätten.

Horisontella frågor om delegerade akter och genomförandeakter har under 2018 aktualiserats i de fall som det redogörs för nedan.

Förslaget till ändringar i kommittéförfarandeförordningen (se faktapromemoria 2016/17:FPM77) har behandlats under året. Av den framstegsrapport som presenterades i juni 2018 framgår att det inte fanns tillräckligt stöd för kommissionens ändringsförslag. Då situationen var oförändrad i oktober har ordförandeskapet konstaterat att förslaget inte skulle diskuteras ytterligare. Information lämnades till konstitutionsutskottet i februari och november.

Den 20 mars godkände rådet för allmänna frågor en partiell allmän riktlinje om att anpassa de rättsakter som fortfarande hänvisar till det kommittéförfarande som kallas föreskrivande förfarandet med kontroll (se faktapromemoria 2016/17:FPM55). I juni inleddes trilogförhandlingar. Rådet kompletterade den allmänna riktlinjen den 20 december. Under trilogförhandlingarna har det framgått att institutionerna är överens om ca 60 akter av de 171 som omfattas av kommissionens förslag. I december diskuterades möjligheten att under innevarande lagstiftningsperiod enbart gå vidare med dessa akter för att sedan, under nästa lagstiftningsperiod, fortsätta diskutera återstående akter.

Information lämnades till konstitutionsutskottet i februari och november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars och december.

I februari inleddes en interinstitutionell förhandling mellan rådet, Europaparlamentet och kommissionen om de icke bindande avgränsningskriterierna för att skilja mellan delegerade akter och genomförandeakter. Rådet uppdaterade sin förhandlingsposition i mars och november. Ett kompromissförslag presenterades i december inför en avslutande behandling mellan institutionerna.

Information till konstitutionsutskottet lämnades i februari och november. Samråd med EU-nämnden ägde rum inför antagande av rådets förhandlingsposition. Skr. 2018/19:115

15 Europeiska politiska partier och europeiska politiska stiftelser

Det förslag till ändringar i förordning (1141/2014) om stadgar för och finansiering av europeiska politiska partier och europeiska politiska stiftelser som presenterades i september 2017 antogs av rådet den 27 april. Konstitutionsutskottet informerades i februari. Samråd med EU-nämnden ägde rum i april.

I september presenterade kommissionen ytterligare ett förslag till ändring av förordningen. Syftet är att möjliggöra ekonomiska sanktioner mot europeiska politiska partier och stiftelser som avsiktligt försökt påverka resultatet av europaparlamentsvalet genom att utnyttja en överträdelse av dataskyddsreglerna. Förslaget har förhandlats under hösten. Under december enades Europaparlamentet och rådet om en slutlig utformning av förslaget. Formellt beslut om ändringarna väntas under 2019. Konstitutionsutskottet informerades i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

16 Kärnsäkerhet och strålskydd

Frågor om kärnsäkerhet och strålskydd regleras i Euratomfördraget. Arbetet syftar till att öka kärnsäkerheten både inom EU och globalt samt bidra till en säker avveckling för människan och miljön.
--

Stödprogram för avveckling av kärnkraftverk och kärntekniska anläggningar

Den 13 juni presenterade kommissionen två förordningsförslag (se faktapromemoria 2017/18:FPM152). Rådets förslag till förordning om inrättande av stödprogram för avveckling av kärnkraftverket Ignalina innebär ett fortsatt finansiellt stöd till Litauen (Ignalinaprogrammet). Rådets förslag till förordning om inrättande av ett finansieringsprogram för avveckling av kärntekniska anläggningar och hantering av radioaktivt avfall innebär dels ett fortsatt stöd till Bulgarien och Slovakien, dels finansiering för avveckling av kommissionens egna kärntekniska anläggningar som ägs av kommissionens gemensamma forskningscentrum (Finansieringsprogrammet för avveckling av kärntekniska anläggningar och hantering av radioaktivt avfall).

Ett europeiskt instrument för kärnsäkerhet

Den 14 juni lade kommissionen och den höga representanten fram ett antal förordningsförslag för EU:s externa finansieringsinstrument under rubrik 6 ”Grannskapet och omvärlden” inom nästa fleråriga budgetram 2021–2027 (se faktapromemoria 2017/18:FPM158). Ett av dessa var en förordning om inrättande av ett europeiskt instrument för kärnsäkerhet. Instrumentet för kärnsäkerhet ska främja en hög kärnsäkerhetsnivå, strålskydd och tillämpning av en effektiv och ändamålsenlig säkerhetskontroll av kärnämnen i tredjeländer och grundar sig på Euratomfördraget. Instrumentet ska komplettera det övergripande instrumentet för grannskapspolitik, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete (NDICI) och det kärntekniska samarbetet som finansieras därigenom. Förslaget är det tredje i raden av instrument för kärnsäkerhetssamarbete (INSC) och ska ersätta det nu gällande instrumentet från 2013.

17 Förordning om Europeiska socialfonden plus

Den 30 maj presenterade kommissionen sitt förslag till förordning om Europeiska socialfonden plus (ESF+). Kommissionen föreslår att ESF+ inrättas genom en sammanslagning av följande fonder och program: Europeiska socialfonden, Sysselsättningsinitiativet för unga, Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt, EU-programmet för sysselsättning och social innovation samt programmet för unionens åtgärder på hälsoområdet (hälsoprogrammet). Syftet med sammanslagningen är enligt kommissionen att förstärka synergierna mellan instrumenten, öka flexibiliteten och förenkla genomförandet så att den administrativa bördan minskas för myndigheter och stödmottagare (se faktapromemoria 2017/18:FPM137).

Överläggning i arbetsmarknadsutskottet hölls i november. Arbetsmarknadsutskottet informerades i juni och november. Socialutskottet informerades i juni och oktober. Socialförsäkringsutskottet informerades i oktober.

18 Utrikes- och säkerhetspolitik

Målet med den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken är att värna unionens gemensamma värden och intressen, stärka unionens säkerhet och främja internationellt samarbete.

18.1 EU:s utrikestjänst

EU:s utrikestjänsts (EEAS) åttonde verksamhetsår har präglats av ett osäkert omvärldsläge, såväl i närområdet som globalt, med ökat ifrågasättande av internationella normer och samarbeten. Av EU:s ansträngningar att möta de utmaningar utvecklingen innebär, framgår tydligt behovet av att i nära samarbete mellan EEAS, medlemsstaterna och kommissionen ta ett samlat grepp om de olika instrument och politikområden som står till unionens förfogande. Genomförandet av den globala strategin för EU:s utrikes- och säkerhetspolitik är ett viktigt led i detta arbete. Arbetet med genomförande av strategin har fortsatt under året, inte minst inom området säkerhet och försvar. En dialog har också förts mellan EEAS företrädare och representanter för medlemsstaterna om hur samarbetet mellan EU-delegationerna och medlemsstaternas utlandsmyndigheter ytterligare ska kunna stärkas.

18.2 En global strategi för EU:s utrikes- och säkerhetspolitik

Arbetet med genomförandet av den globala strategin, som presenterades i juni 2016, fortsatte under året. En genomföranderapport presenterades i juni. I ljuset av utmaningarna som det multilaterala systemet och den regelbaserade världsordningen står inför har särskilt fokus ägnats åt hur EU kan stärka sitt arbete till stöd för effektiv multilateralism. Övriga prioriteringar har varit att fördjupa det gemensamma säkerhets- och försvarssamarbetet, den integrerade ansatsen till konflikter och kriser liksom stärkandet av regional integration, i synnerhet på västra Balkan.

18.3 Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken

Ett utökat försvarssamarbete

Under året fortsatte arbetet med att genomföra EU:s globala strategi inom säkerhet och försvar. I juni fattade rådet beslut om styrningsregler för projekt inom det permanenta strukturerade samarbetet (Pesco). Arbetet med de 17 Pesco-projekt som lanserades i december 2017 inleddes under året. Ytterligare 17 projekt sjösattes i november, varav ett är EU:s test- och evalueringscenter för ammunition som leds av Sverige och Frankrike. I oktober antog rådet rekommendationer kring sekvensering och precisering av de nationella Pesco-åtagandena. Förhandlingarna om villkoren för tredjelandsdeltagande fortgår.

Den höga representanten presenterade en översyn av EU:s centrala planerings- och ledningsfunktion för militära träningsinsatser (MPCC), och rådet kom överens om att MPCC framöver även ska kunna leda en mindre exekutiv insats. I juni presenterade EEAS ett förslag på en europeisk fredsfacilitet (EPF), ett instrument för finansiering av externa krishanteringsinsatser och kapacitetsbyggande inom säkerhet och försvar. En testomgång av den samordnade årliga försvarsöversikten (CARD) genomfördes under året. Översikten syftar till att etablera en gemensam lägesbild över medlemsstaternas förmågeutveckling. EU:s kapacitetsutvecklingsplan (CDP) uppdaterades. I november enades rådet om att en fullständig CARD-översyn ska äga rum 2019–2020.

Förordningen för försvarsforskningsprogrammet (EDIDP) trädde i kraft i augusti 2018 och kommissionen presenterade ett förslag till en europeisk försvarsfond (EDF). Förslaget om EDF ingår som ett särskilt program inom ramprogrammet för forskning och innovation (se avsnitt 41.4 Europeiska försvarsfonden).

Civila dimensionen av den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken

Under året genomfördes ett omfattande arbete och strategiskt viktiga beslut fattades för att stärka den civila dimensionen av den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken (GSFP), som en del av genomförandet av den globala strategin inom säkerhet och försvar och anpassningen av GSFP till ett förändrat omvärldsläge.

I november antog rådet en pakt för civil GSFP, på många sätt utformad som en civil motsvarighet till Pesco. Fokus är på kärnuppgifterna polis, rättsstat och förvaltning samt säkerhetssektorreform och övervakning. Ökad vikt läggs vid samhällsresiliens, dvs. statens och samhällets motståndskraft mot yttre eller inre kriser och påverkan, i insatsländer, samverkan mellan rättsliga och inrikes aktörer och civil GSFP, liksom samverkan mellan EU:s civila och militära krishantering.

Pakten innehåller 22 åtaganden för medlemsstaterna. Dessa ska öka sina personalbidrag och annat insatsstöd, bl.a. genom att kollektivt öka antalet och andelen medlemsstatssekonderade experter i insatserna. EU ska nu

kunna sätta upp en insats med upp till 200 experter inom 30 dagar i vilket insatsområde som helst. Detta stöds av en förstärkt snabbinsatsförmåga med 50 personer, specialiserade grupper från medlemsstaterna och ett avsevärt stärkt insatsstöd. Ett centralt bidrag lämnas här av det strategiska lagret som Sverige (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) tilldelades genom beslut i rådet i april.

Insatser i kontinuerlig förändring

EU:s militära och civila krishanteringsinsatser inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitikerna är ett konkret uttryck för unionens vilja och förmåga att bidra till fred och säkerhet. Sverige bidrar till utvecklingen av denna förmåga och har engagerat sig i samtliga insatser. EU hade under året 16 GSFP-insatser i Europa, Afrika och Mellanöstern, sex militära och tio civila.

Den 15 oktober fattade rådet beslut om att förlänga och utveckla EU:s rådgivande uppdrag för reform av den civila säkerhetssektorn i Irak (EUAM Irak). Insatsen förstärks med bl.a. ytterligare personal samt ges mandat att utföra begränsad verksamhet utanför Bagdad.

EU:s rådgivande civila insats i Ukraina (EUAM Ukraina) har arbetat med att stödja en reform av den civila säkerhetssektorn. Den 7 mars öppnades insatsens nya regionala närvaro i Odessa. I Georgien har EU:s civila observatörsinsats (EUMM Georgien) bidragit till stabilisering i landet genom sitt uppdrag att övervaka avtalet om eldupphör mellan Ryssland och Georgien från konflikten år 2008.

EU:s engagemang i Sahel har utvecklats och intensifierats genom den s.k. ”regionaliseringen” av de olika GSFP-insatserna i regionen. Regionaliseringen innebär bl.a. att GSFP-insatserna ska bedriva kapacitetshöjande verksamhet i och för samtliga G5-länder.

EU:s militära utbildningsinsats i Centralafrikanska republiken (EUTM RCA) syftar till att bygga upp kapacitet för försvarssektorn genom utbildning och strategisk rådgivning. Under året har beslut fattats om att inrätta en civil komponent till EUTM RCA i syfte att stärka den civila säkerhetssektorreformen i CAR.

Den 21 december fattade rådet beslut om att förlänga EU:s militära insats i södra centrala Medelhavsområdet, EUNAVFOR MED Operation Sophia, t.o.m. den 31 mars 2019 med samma huvudsakliga uppgifter.

Kvinnor, fred och säkerhet

Under året har EU uppdaterat den samlade ansatsen från 2008 för genomförandet av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet. Riktlinjer om integrering av jämställdhetsperspektiv för personal i EU:s civila krishanteringsinsatser togs fram för första gången under året. Pakten för civil GSFP som antogs i november innehåller ett konkret åtagande om att bl.a. öka representationen av kvinnor i de civila GSFP-insatserna. Under året har nya genderrådgivartjänster inrättats bl.a. vid kontoret för planering och genomförande av civila krishanteringsinsatser (CPCC) samt i EU:s militära träningsinsats i Centralafrikanska republiken.

Militär rörlighet

Under året har samarbetet inom unionen för att förenkla militär rörlighet fortsatt i flera spår, bl.a. för att underlätta procedurer för gränspassage. I slutsatserna från Europeiska rådets möte i juni uppmanades medlemsstaterna att senast 2024 förenkla och standardisera relevanta regler och förfaranden som berör rörligheten för militära styrkor inom EU. Av slutsatserna framgår även att EU:s handlingsplan för militär rörlighet ska ges en slutlig utformning. Handlingsplanen har under året utvecklats genom överenskommelse av militära krav för militär rörlighet inom och utanför EU. Två konkreta samarbetsprojekt för förenklad militär rörlighet om tull och om tillstånd för gränspassage har tagits fram inom Europeiska försvarsbyrån (EDA).

EU och Nato

Som uppföljning till de 42 förslag på aktiviteter och samarbetsområden som följde av den gemensamma s.k. Warszawa-deklarationen 2016 undertecknades i juli en andra gemensam deklaration mellan EU och Nato. Tonvikten i det gemensamma arbetet ligger på att utveckla samarbetet inom tidigare identifierade samarbetsområden som militär rörlighet, hybridhot, cybersäkerhet, samhällens motståndskraft och gemensamma övningar.

18.4 EU som aktör i FN

EU har spelat en viktig roll i FN:s arbete under året och varit drivande i flera förhandlingsprocesser, resolutioner och initiativ. EU har talat i flera debatter i generalförsamlingen och hållit anföranden i öppna tematiska och geografiska debatter i FN:s säkerhetsråd. Årets gemensamma prioriteringar för EU:s arbete i FN under generalförsamlingens 73:e session inkluderade bl.a. konfliktförebyggande, engagemang för klimatfrågorna, miljö, migration, mänskliga rättigheter, terrorismbekämpning och icke-spridning av massförstörelsevapen. Rådet för utrikes frågor antog prioriteringarna i juni och underströk då även vikten av stärkt samarbete för upprätthållandet av en regelbaserad världsordning.

EU har fortsatt att vara en viktig aktör i FN:s arbete med att genomföra resolution 1325 och efterföljande resolutioner om kvinnor, fred och säkerhet. EU har också varit en aktiv aktör inom ramen för antagandet av de tre huvudsakliga reformspåren inom FN-systemet om utveckling, fred och säkerhet samt managementfrågor. EU fortsatte under året att vara en ledande aktör i FN:s olika forum för mänskliga rättigheter, särskilt inom ramen för FN:s råd för mänskliga rättigheter och i generalförsamlingens tredje utskott. Under högnivåveckan lanserades en gemensam kommuniké om förnyat partnerskap mellan EU och FN i utvecklingsfrågor – med särskilt fokus på genomförandet av agenda 2030.

I september förnyade EU och FN även sitt partnerskap inom fredsbevarande insatser och krishantering genom att identifiera ett antal

gemensamma prioriteringar. FN är EU:s viktigaste partner i fält bl.a. i Mali, Centralafrikanska republiken, Kosovo och Somalia. Som invald medlem i FN:s säkerhetsråd 2017–2018 har Sverige kontinuerligt verkat för att främja EU-prioriteringar, inte minst i förhållande till säkerhetsrådets behandling av insatserna i Kosovo (UNMIK), Bosnien och Hercegovina (EUFOR Althea) samt på Cypern (UNFICYP).

18.5 OSSE och Europarådet

Under året har verksamheten för Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) haft ett övervägande fokus på den ryska aggressionen mot Ukraina, vilket har dominerat även EU:s arbete i organisationen. EU har bl.a. betonat vikten av att genomföra Minsköverenskommelserna. Även mänskliga rättigheter, grundläggande fri- och rättigheter, inklusive mediefrihet, och rättsstatens principer i länderna i OSSE-regionen har varit viktiga frågor för EU under året, inte minst mot bakgrund av den försämrade situationen för de mänskliga rättigheterna i delar av OSSE-regionen. EU har också verkat för att förstärka OSSE:s kapacitet på områdena rustningskontroll och militär transparens, konfliktförebyggande och krishantering.

Samarbetet mellan EU och Europarådet har haft fokus på normativt samarbete, samarbetsprojekt och politisk dialog. Arbetet har utvecklats och blivit mer strategiskt under senare år. Den politiska dialogen har intensifierats med konsultationer på såväl högsta nivå som expertnivå. Dialogen har handlat om frågor som skyddet av demokratin, skyddet av de mänskliga rättigheterna, kampen mot terrorism samt olika migrationsfrågor.

I början av året antog EU:s utrikesministrar prioriteringar för samarbetet med Europarådet för åren 2018–2019, med mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer som prioriterade teman.

EU är den största bidragsgivaren till Europarådets samarbetsprogram med ett antal medlemsstater på västra Balkan, i Ukraina och länderna i södra Kaukasien, liksom till projektverksamhet i Turkiet och Ryssland. Genom olika regionala och tematiska program mellan Europarådet och EU bistås länder med genomförandet av reformer som även underlättar för anslutning till EU:s stabiliserings- och associeringsavtal. Samarbetet har också ökat inom rättsstatsområdet inom ramen för olika initiativ av EU:s institutioner. Europarådets Venedigkommission har spelat en viktig roll för EU:s hållning gentemot kontroversiella lagförslag i ett antal länder, inklusive i EU:s medlemsstater.

18.6 Internationella brottmålsdomstolen

Det finns ett starkt stöd från EU och dess medlemsstater för Internationella brottmålsdomstolens (ICC) arbete att förebygga folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser samt förhindra straffrihet för förövarna av dessa brott.

EU och dess medlemsstater har samordnat sitt agerande för att förebygga att fler statsparter tar initiativ till att frånträda Romstadgan och i stället förmå fler stater att ansluta sig till den, bl.a. genom EU:s demarche-kampanjer, liksom för ökat samarbete med domstolen. EU verkade även för att de lagändringar som krävs för att leva upp till stadgans bestämmelser genomförs i statsparternas nationella lagstiftning. Den 16 juli antogs rådsslutsatser om ICC i samband med att det var 20 år sedan Romstadgan antogs. Den 17 juli aktiverades ICC:s jurisdiktion över aggressionsbrottet.

18.7 Respekten för mänskliga rättigheter i världen

EU har ett starkt engagemang för mänskliga rättigheter (MR) och är en global aktör på området. EU:s globala strategi utgör ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, och mänskliga rättigheter är en integrerad del i detta arbete. Genomförandet av EU:s handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati (2015–2019) följs upp i en årlig rapport. Rapporten för 2017 antogs genom rådsbeslut den 28 maj 2018. Rapporten har ett tematiskt fokus medan landsspecifika uppdateringar görs på respektive EU-delegations webbplats.

EU:s arbete för mänskliga rättigheter inbegriper en rad tematiska frågor, bl.a. kampen mot dödsstraff och tortyr, skyddet av religions- och övertygelsefrihet, icke-diskriminering av hbtq-personer, kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna, barnets rättigheter, civilsamhällets utrymme och respekten för den internationella humanitära rätten. EU har under året uppmärksammat även situationen i specifika länder såväl som individuella fall där människorättsförsvarens mänskliga rättigheter kränkts.

Som ett led i arbetet med mänskliga rättigheter inom FN antar rådet årligen rådsslutser om EU:s agerande i FN:s forum för mänskliga rättigheter. EU har, ensamt eller gemensamt med andra, lagt fram både tematiska och landsspecifika resolutioner i dessa forum. Enskilda EU-medlemsstater har också lagt fram nationella initiativ som i huvudsak fått brett stöd från EU, exempelvis den resolution som Sverige tillsammans med en tvärregional kärngrupp lagt fram i MR-rådet om mänskliga rättigheter på internet.

EU:s riktlinjer för att främja respekten för internationell humanitär rätt (IHL) antogs på svenskt initiativ år 2005 och uppdaterades 2009. Den första årsrapporten om vad EU vidtagit för åtgärder för att genomföra IHL-riktlinjerna välkomnades av KUSP i april.

18.8 Uppföljning av EU:s handlingsplan för jämställdhet 2016–2020

I enlighet med fördraget ska EU verka för jämställdhet och jämställdhetsintegrering i all sin verksamhet. När det gäller EU:s externa relationer har en handlingsplan för jämställdhet och kvinnors egenmakt tagits fram för perioden 2016–2020. Kommissionen sammanställer årligen

en rapport om genomförandet av handlingsplanen. Rådsslutsatser som välkomnar den senaste rapporten och uppmuntrar till genomförande antogs vid rådet för utrikes frågor (utveckling) den 26 november.

Enligt handlingsplanen ska EU vara en stark global aktör för jämställdhet och alla kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna, inklusive sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). Handlingsplanen ska genomföras i alla delar av EU:s externa relationer. Kopplingen till EU:s globala strategi och EU:s arbete med agendan för kvinnor, fred och säkerhet är särskilt viktig.

18.9 Agenda 2030-samarbetet i EU

Under året har EU arbetat med gemensamma EU-ståndpunkter inför den globala uppföljningen av Agenda 2030 inom ramen för FN:s politiska högnivåforum om hållbar utveckling. Eurostat publicerade i oktober en statusrapport om uppföljningen av Agenda 2030. Vid Europeiska rådets möte den 18 oktober antogs slutsatser om genomförandet av Agenda 2030. Kommissionen har även inrättat en intressentplattform med ett 30-tal olika aktörer som fungerar som en rådgivande expertgrupp.

18.10 Nedrustning och icke-spridning

Massförstörelsevapen

EU deltog i den andra förberedande kommittén i icke-spridningsfördragets (NPT) översynscykel. EU deltog vidare vid den årliga sessionen i FN:s generalförsamlings första utskott. För första gången sedan 2015 hölls ett gemensamt anförande i kärnvapenklustret.

EU talade vid ett högnivåmöte om provstoppsavtalet CTBT i samband med generalförsamlingens ministervecka, och uppmanade Nordkorea att skriva på och ratificera CTBT mot bakgrund av landets uttalade avsikt att upphöra med provsprängningar. EU har fördömt användning av kemiska vapen i Syrien. Mordförsöket med ett kemiskt stridsmedel i Salisbury föranledde ett skarpt fördömande av Europeiska rådet som också delade Storbritanniens bedömning att Ryssland med stor sannolikhet låg bakom dådet. I ljuset av denna händelse uppmanades EU att stärka motståndskraften mot asymmetrisk krigföring och CBRN-hot, vilket bl.a. resulterade i en EU-autonom tematisk sanktionsregim mot användning av kemiska vapen. EU välkomnade beslutet av kemvapenkonventionens statspartskonferens att ge Organisationen för förbud mot kemiska vapen (OPCW) i uppdrag att identifiera ansvariga för kemvapenattacker. Sverige har under året gett två miljoner kronor i stöd för OPCW:s särskilda uppdrag i Syrien.

EU talade gemensamt vid B-vapenkonventionens expertgruppmöten och statspartsmöte, samt bidrog till ett antal regionala konferenser till stöd för konventionen.

EU har fortsatt att vara engagerat i att stärka skyddskapacitet för CBRN-hot i närområdet. EU deltog i G7:s icke-spridningsarbete och det globala

Skr. 2018/19:115 partnerskapet mot spridning av material och teknologi för massförstörelsevapen till terrorister.

Konventionella vapen

En uppdaterad EU-strategi och handlingsplan togs fram för bekämpning av illegal spridning av små och lätta vapen (se faktapromemoria 2017/18:FPM161). Den nya strategin antogs vid rådet för utrikes frågor i november. EU bidrog till ett framgångsrikt resultat vid den tredje översynskonferensen av FN:s handlingsprogram för små och lätta vapen som ägde rum i juni.

Rymden

Förhandlingar har genomförts med anledning av kommissionens förslag om en sammanhållen rymdförordning och rymdprogram för perioden 2021–2027 (se faktapromemoria 2017/18:FPM154). Ett av målen för förordningen är att bidra till stärkt säkerhet och hållbarhet relaterat till rymdobjekt och rymdskrot. Internationellt fortsätter EU att verka för transparens- och förtroendeskapande åtgärder i syfte att motverka en upprustning i rymden.

18.11 Strategisk exportkontroll

Krigsmateriel

Under EEAS ledning har medlemsstaterna fortsatt att utbyta information om tillämpningen av den gemensamma ståndpunkten från 2008 om export av militär teknik och krigsmateriel och synen på enskilda mottagarländer. EU och dess medlemsstater har gett stöd till vapenhandelsfördraget ATT, inklusive genomförandet i tredjeland och fördragets fjärde statsparts konferens i augusti.

Produkter med dubbla användningsområden

Medlemsstaterna fortsatte under året att stärka regelverk och samarbetsformer för att genomföra FN:s säkerhetsrådsresolutioner om icke-spridning och åtaganden i de internationella exportkontrollregimer som reglerar produkter med dubbla användningsområden inom de nukleära, biologiska, kemiska och konventionella områdena. Förhandlingar i rådet fortsatte om kommissionens förslag till ändringar i förordningen om produkter med dubbla användningsområden (se faktapromemoria 2016/17:FPM22).

EU använder restriktiva åtgärder, s.k. sanktioner, som ett utrikespolitiskt instrument för att främja fred och säkerhet, förhindra konflikter, försvara demokratiska principer och mänskliga rättigheter, förhindra spridning av massförstörelsevapen samt bekämpa terrorism. Under året har EU genomfört FN-sanktioner, infört nya självständiga sanktioner eller förstärkt, förlängt eller på annat sätt ändrat befintliga sanktioner när det gäller ett stort antal ländersituationer. Därtill har EU fattat beslut om sanktioner mot personer och enheter som saknar särskild koppling till ett bestämt land eller en bestämd region. Detta gäller dels personer och enheter som har samröre med al-Qaida-nätverket, dels sanktioner mot andra som är inblandade i terroristhandlingar, exempelvis Daesh. EU har också antagit en sanktionsregim för att motverka användning och spridning av kemiska vapen.

18.13 Terrorism

EU:s utrikespolitiska arbete mot terrorism har bl.a. inneburit ett ökat samarbete mellan EU:s interna och externa instrument. Institutioner som Europol, Eurojust, Frontex och CEPOL har getts en större roll i EU:s dialoger och samarbeten om terrorism med tredjeland samt i utformningen och personaltillsättningen av GSFPI-insatser, t.ex. i pilotprojektet med en brottsinformationscell inom EUNAVFOR MED Operation Sophia som startade i juli.

Samarbetet med länder i närområdet är särskilt prioriterat. I oktober undertecknades exempelvis en gemensam aktivitetsplan mot antiterrorism för västra Balkan av kommissionen och inrikes- och justitieministrarna från samtliga sex länder i regionen. I juni antog rådet beslut om att bemyndiga kommissionen att förhandla avtal med åtta prioriterade samarbetsländer i regionen för att möjliggöra för Europol och dess motparter att kunna utbyta personuppgifter. Under året utvidgades befintliga nätverk av antiterrorismexperter vid EU:s representationskontor runt om i världen till 17 tjänster, fortfarande med tonvikt på MENA-regionen och västra Balkan men nu även med närvaro i Centralasien, Afrika och Sydostasien.

EU har tagit en allt mer framträdande roll i flera multilaterala sammanhang, inklusive genom medlemskapen i Global Counter-Terrorism Forum (GCTF), den globala koalitionen att bekämpa Daesh och Financial Action Taskforce (FATF) och förhandlade å medlemsländernas vägnar i bl.a. utformandet av översynen av FN:s globala antiterrorismstrategi som antogs i juni.

18.14 Cybersäkerhet

I mars gjorde rådet för utrikes frågor ett uttalande där man uppmärksammade två tidigare cyberattacker som drabbat medlemsstater. I enlighet med slutsatser från Europeiska rådet i oktober påbörjades

Skr. 2018/19:115 diskussionen om inrättande av en sanktionsregim för cyberfrågor. EU var också aktivt i förhandlingarna om cyberfrågor inom FN:s generalförsamling, som fokuserar på internationell rätt, normer och förtroendeskapande åtgärder.

Hybridhot

Under året har EU:s arbete med att motverka hybridhot intensifierats. Den övergripande målsättningen med arbetet är att stärka samordningen inom EU och mellan dess medlemsstater i syfte att öka motståndskraften mot olika slags hybrida hot. I juni presenterade kommissionen ett gemensamt meddelande samt en rapport som redogör för genomförandet av ett flertal åtgärder för att motverka hybridhot. Hybridhot är även ett prioriterat område i samarbetet mellan EU och Nato. Ett exempel är den parallella och koordinerade krishanteringsövning som genomfördes i november.

Diskussionerna i Europeiska rådet har främst fokuserat på cyberattacker, desinformation samt kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära hot. I Europeiska rådets slutsatser från juni uppmanades den höga representanten och kommissionen att i samarbete med medlemsstaterna senast i december lägga fram en handlingsplan mot desinformation. Europeiska rådet efterlyser i slutsatserna från den 18 oktober åtgärder för att skydda unionens demokratiska system och bekämpa desinformation, inbegripet vid det stundande Europaparlamentsvalet. Handlingsplanen mot desinformation presenterades i december och i slutsatserna från Europeiska rådet den 13–14 december manades till åtgärdernas skyndsamma och samordnade genomförande. Samråd i EU-nämnden har ägt rum i mars, juni och oktober.

18.15 Civilskyddsmekanismen

18.15.1 Stöd mottaget via civilskyddsmekanismen

Under sommaren då flera stora skogsbränder rasade i landet tog Sverige emot EU-stöd i form av brandbekämpningsresurser. Stödet kom efter att Sverige, genom Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, skickat begäran om förstärkningsresurser och särskilt brandbekämpningsflyg till EU:s civilskyddsmekanism och dess centrum för samordning av katastrofberedskap (ERCC). Franska, italienska och portugisiska vattenskopande plan deltog under juli i brandbekämpningen i olika delar av Sverige. Totalt tog Sverige emot stöd via ERCC i form av ett 30-tal flygplan och helikoptrar, ett 80-tal markfordon och närmare 450 personer från EU:s medlemsstater (stöd från de nordiska grannländerna förmedlades även via det nordiska räddningstjänstsamarbetet Nordred). Det är det största samlade stödet med brandbekämpningsresurser som lämnats inom EU någonsin. Det svenska värdlandsstödet, dvs. arbetet med att koordinera och samverka med EU:s stödresurser fungerade väl, vilket också framhållits av kommissionären för humanitärt bistånd och krishantering.

18.15.2 Reviderad civilskyddsmekanism

Skr. 2018/19:115

Kommissionen presenterade i november 2017 ett förslag till revidering av den nu gällande civilskyddslagstiftningen (se faktapromemoria 2017/18:FPM35). Kommissionens förslag syftar till att öka kraven på medlemsstaterna när det gäller det förebyggande arbetet och upprätthållande av beredskap på nationell nivå och till att utöka möjligheterna till stöd (responskapacitet) till medlemsstaterna vid större händelser av allvarlig karaktär. Efter trilogförhandlingar mellan rådet, Europaparlamentet och kommissionen i november och december kunde de tre parterna enas om en reviderad civilskyddsmekanism.

Överläggning med försvarsutskottet ägde rum i april och två gånger i november.

18.15.3 Övningen EU PACE18

Under hösten deltog Sverige i övningen EU PACE18 som innebar att EU och Nato övade parallellt utifrån samma scenario och interagerar under övningens olika faser. Övningen var en av de mest komplexa och ambitiösa som EU hittills genomfört inom krisberedskapsområdet. Huvudkomponenterna i övningen var cyberangrepp, maritima händelser, CSDP-insatsplanering, angrepp mot energiinfrastruktur, kriminella aktiviteter till sjöss och smittspridning. Övningen innebar bl.a. att Sverige aktiverade EU:s civilskyddsmekanism. Inom ramen för EU PACE18 övades även EU:s arrangemang för integrerad politisk krishantering, IPCR.

18.16 Konsulära frågor och krisberedskap

EU:s medlemsstater arbetar löpande med informations- och erfarenhetsutbyte för att utarbeta effektiva samarbetsformer och synergier inom det konsulära området. Informationsutbyte och EU-samverkan har ägt rum regelbundet, framför allt vid konsulära krishändelser t.ex. i samband med naturkatastroferna i Indonesien men även inför internationella evenemang som fotbolls-VM i Ryssland och vinter-OS i Sydkorea. Arbetet med att ta fram EU-gemensamma krisberedskapsplaner och genomföra konsulära krisövningar fortsatte. En översyn av direktivet om införande av en provisorisk EU-resehandling (s.k. ETD) 96/409/Gusp inleddes under året.

19 Den gemensamma handelspolitiken

EU:s handelspolitik bidrar till tillväxt och sysselsättning och är en central del av EU:s roll som global aktör. Den rör EU:s gemensamma agerande i skapandet av handelsregler i Världshandelsorganisationen (WTO) och i bilaterala och regionala frihandelsavtal. Sakfrågor
--

19.1 Regionala och bilaterala frihandels- och investeringsskyddsavtal

EU förhandlar en rad bilaterala och regionala frihandels- och investeringsskyddsavtal med länder och regioner som komplement till de multilaterala förhandlingarna i WTO.

Under året har framsteg gjorts i flera förhandlingar. Frihandelsavtal undertecknades med Japan den 17 juli sedan rådet antagit beslut om det den 6 juli. Beslutet föregicks av information i näringsutskottet och samråd med EU-nämnden i maj. Med Singapore undertecknades både frihandels- och investeringsskyddsavtal den 19 oktober (se faktapromemoria 2017/18:FPM86). Frihandelsavtalet med Vietnam är slutförhandlat och översättning har påbörjats.

Förhandlingarna om uppdaterade handelsavtal med Chile och Mexiko fortsatte. I förhandlingarna om ett handelsavtal med Mercosur finns det vissa förhoppningar om att ett avslut är inom räckhåll. Med Indonesien genomfördes under året tre förhandlingsrundor om ett frihandelsavtal. Förhandlingarna med Kina om ett investeringsskyddsavtal fortsatte och bud om marknadstillträde utbyttes. Det återstår dock att komma överens om ett stort antal frågor inklusive om hållbar utveckling. Efter att rådet för utrikes frågor (handel) antagit förhandlingsmandat den 22 maj påbörjades förhandlingar med Australien och Nya Zeeland. Detta föregicks av information i näringsutskottet och samråd med EU-nämnden i maj. Två förhandlingsrundor hölls med respektive land.

EU:s frihandelsavtal med tredjeland innehåller ett särskilt kapitel om hållbar utveckling. I februari lade kommissionen fram en 15-punkters handlingsplan för stärkt genomförande. Jämställdhet är ett område som integrerats alltmer, t.ex. i nya avtal.

19.2 EU:s arbete med hållbart företagande

Under året har uppföljning av brev (2017) med en uppmaning till kommissionen att utarbeta en handlingsplan om hållbart och ansvarsfullt företagande gjorts till kommissionens vice ordförande genom möte med medlemsstaterna, kommissionen och EEAS. Anledningen till detta är att EU ska fortsätta att ha en ledande roll inom hållbart företagande. Därtill har den plattform för aktörssamverkan för hållbarhetsmålen i Agenda 2030 skapat en undergrupp för hållbart företagande (CSR) och tagit fram en rekommendation till kommissionen om särskilda skrivningar därom.

19.3 Exportkrediter

Förhandlingarna om ett nytt globalt exportkreditavtal som omfattar även icke-OECD-länder fortsatte. Den största frågan rörde hur gemensamma

ramar för exportkrediter med inslag av bistånd ska åstadkommas inom OECD i ljuset av Agenda 2030 och målet om ökad privatsektorfinansiering, utan att gällande regler inom OECD-arrangemanget för exportkrediter åsidosätts. Skr. 2018/19:115

19.4 EU:s handelspolitiska skyddsinstrument

Ändringar i de förordningar som reglerar EU:s handelspolitiska skyddsinstrument antogs den 16 april av rådet. Dessa trädde i kraft den 8 juni. Samråd med EU-nämnden ägde rum i april.

19.5 EU:s motåtgärder mot USA

Den 22 juni införde EU motåtgärder mot USA som svar på de skyddsåtgärder på stål och aluminium som USA infört. Beslutet fattades den 14 juni genom antagandet av en genomförandeförordning inom ramen för det granskande kommittologiförfarandet. EU baserade sitt beslut på de rättigheter som Världshandelsorganisationens skyddsåtgärdsavtal ger. Information lämnades till näringsutskottet i april.

19.6 Investeringsgranskning

Rådet diskuterade och enades om en ståndpunkt i förhållande till kommissionens förslag till förordning om inrättande av en ram för granskning av utländska direktinvesteringar. Trilogförhandlingar påbörjades i juli och en politisk överenskommelse nåddes den 20 november. Förordningen väntas antas 2019. Information gavs till näringsutskottet i oktober och till EU-nämnden i november.

19.7 Handelsrelaterat utvecklingssamarbete

EU och dess medlemsstater är tillsammans världens största givare av Aid for Trade, dvs. handelsrelaterat utvecklingssamarbete. Under året har EU:s uppdaterade strategi för Aid for Trade börjat genomföras, bl.a. med större fokus på jämställdhet och hållbarhet i insatserna. Ökad tonvikt läggs också vid samordning med andra politikområden, i synnerhet handelspolitiken, inklusive EU:s frihandelsavtal.

20 EU som global utvecklingspolitisk aktör

EU är en av världens största bidragsgivare och aktör i de globala ansträngningarna för att bekämpa fattigdom och bidra till
---

20.1 EU:s utvecklingspolitik

Under året reviderades EU:s resultatramverk i syfte att stärka uppföljningen och genomförandet av policyn, vilket välkomnades genom rådsslutsatser vid rådet för utrikes frågor (utveckling) i november. Även rådsslutsatser om bl.a. jämställdhet och kvinnors egenmakt antogs.

Under året avslutades halvtidsöversynen av de fleråriga handlingsplanerna och åtgärdsprogrammen finansierade av EU:s externa finansieringsinstrument. Detta utmynnade i en omallokering av cirka 5 procent av biståndet, bl.a. till jämställdhet. Halvtidsöversynen har även bidragit till förslaget om ett nytt instrument för utvecklingssamarbete i den fleråriga budgeten (2021–2027).

20.2 Samstämmig utvecklingspolitik

EU har ett fördragsbundet åtagande när det gäller samstämmighet för utveckling. Det innebär att hänsyn ska tas till utvecklingsmålen vid beslut inom olika politikområden med påverkan på utvecklingsländer. Arbetet med samstämmighet inom EU bedrivs främst genom det informella nätverket för samstämmighet i linje med ramverket ”Det nya europeiska samförståndet för utveckling”.

20.3 Klimat och säkerhet

Rådet antog den 26 februari klimatdiplomatislutsatser som inkluderade ett längre avsnitt om klimat och säkerhet. Fokus i slutsatserna låg på klimatförändringarnas påverkan på internationell säkerhet och stabilitet och behovet av ökad integrering av klimatrelaterade säkerhetsrisker i policydialog, konfliktförebyggande, utvecklingsfrågor, humanitära frågor och katastrofriskreducering.

20.4 EU:s arbete för mänskliga rättigheter och demokrati

Europeiska revisionsrätten presenterade en rapport över EU:s valobservationsinsatser med särskilt fokus på hur insatserna och dess rekommendationer följs upp. Rådet för utrikes frågor antog rådsslutsatser den 28 maj som välkomnade revisionsrättens rapport. Rådsslutsatserna gav stöd till genomförandet av rekommendationerna och beskrev valobservationsinsatser som ett viktigt verktyg för att visa på EU:s arbete för att stödja demokrati och stärkandet av mänskliga rättigheter.

Även om samstämmigheten överlag är stor bland EU:s medlemsstater har det inom den externa politiken för mänskliga rättigheter blivit allt

20.5 EU:s humanitära bistånd och EU:s roll som humanitär aktör

EU är världens största humanitära givare. EU:s samlade humanitära stöd utgörs dels av stöd från EU-institutioner, dels av EU:s medlemsstaters bilaterala humanitära bistånd. Under året bidrog Echo (kommissionens avdelning för humanitärt bistånd och civilskydd) med över 2,3 miljarder euro i humanitärt bistånd och civilskyddsassistans. Med anledning av att cirka 68 miljoner människor befunnit sig på flykt under året har EU fokuserat på att hjälpa utsatta människor genom att uppmärksamma de involverade aktörernas ansvar. Under året antogs även rådsslutsatser om vikten av utbildning i krissituationer. Arbetet med att effektivisera bistånd genom överenskommelsen ”Grand Bargain” har under årets intensifierats. Gemensamt har EU uppmärksammat bl.a. kontantbaserat stöd som en viktig komponent.

20.6 Den externa investeringsplanen

Den externa investeringsplanen (EIP) antogs i september 2017. EIP syftar till att främja investeringar och skapa arbetstillfällen i Afrika och EU:s grannskapsområde och därigenom bidra till hållbar utveckling och till att undanröja en del av grundorsakerna till ofrivillig migration. EIP består av en investeringsfond (Europeisk fond för hållbar utveckling, EFHU), tekniskt bistånd för att utveckla hållbara investeringsprojekt samt insatser för att främja reformer i partnerländerna som har en positiv inverkan på näringslivsklimatet. En central del i EIP är investeringsfonden i vilken medel för s.k. blandfinansiering samt garantier ingår.

Under året har genomförandet av EFHU inletts.

20.7 Hälsa och rättigheter

EU:s handlingsplan för jämställdhet och kvinnors egenmakt 2016–2020 och EU:s utvecklingspolicy Nytt europeiskt samförstånd om utveckling – Vår värld, vår värdighet, vår framtid har varit utgångspunkter för EU:s arbete med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). I ljuset av ökat motstånd mot SRHR globalt har EU stärkt sin röst och finansiering till SRHR-frågorna bl.a. inom She Decides-rörelsen och genom det s.k. Spotlight-initiativet.

21 EU:s bilaterala och regionala förbindelser

21.1 Samarbete mellan EU och Efta-länderna

Två möten hölls under året med EES-rådet som är Europeiska ekonomiska samarbetsrådets högsta organ (och inbegriper EU, Island, Liechtenstein och Norge). Avtalen mellan EU och Island om skydd av geografiska beteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel respektive om ytterligare handelsförmåner för jordbruksprodukter trädde i kraft den 1 maj. Avtalet mellan EU och Norge om ytterligare handelsförmåner för jordbruksprodukter på grundval av artikel 19 i EES-avtalet trädde i kraft den 1 oktober. Förhandlingarna mellan EU och Schweiz om ett institutionellt ramavtal resulterade den 23 november i ett avtalsutkast som Schweiz förbundsregering ska ta ställning till. Rådsslutsatser om EU:s relationer med Efta-länderna antogs den 11 december.

21.2 Östliga partnerskapet

Östliga partnerskapet omfattar EU:s relationer med Armenien, Azerbajdzjan, Georgien, Moldavien, Ukraina och Vitryssland, i en bilateral och en multilateral del. Stödet för partnerskapet är starkt, även om EU:s externa och interna utmaningar påverkar engagemanget. Rysslands agerande har fortsatt att präglade genomförandet av politiken.

Utifrån de 20 målsättningarna för 2020 som toppmötet antog 2017 kan framsteg ses när det gäller ekonomisk utveckling och handel, energieffektivitet, arbetet med unga och strategisk kommunikation. Brister finns fortfarande när det gäller demokrati och mänskliga rättigheter, korruptionsbekämpning och civilsamhällets möjligheter att verka. Desinformation och hybridpåverkan är i ökande grad en utmaning för såväl partnerländerna som EU:s medlemsstater.

Ett utrikesministermöte, ett flertal fackministermöten och högnivåkonferenser (bl.a. miljö och klimat, rättsliga och inrikes frågor, e-demokrati) samt ett informellt handelsministermöte med de tre associerade länderna har ägt rum. Därtill har ett ungdomsforum och ett civilsamhällsforum genomförts. En första årlig högnivåkonferens har hållits om ekonomisk utveckling, arbetsmarknadsfrågor och utbildning för ungdomar.

21.3 Östeuropa och Centralasien

21.3.1 Ryssland

Vid rådet för utrikes frågor bekräftades den tidigare överenskomna ståndpunkten att en återgång till unionens tidigare relation med Ryssland

inte är möjlig så länge landets destruktiva politik och agerande i och gentemot Ukraina förblir oförändrade. Inga toppmöten mellan EU och Ryssland eller andra högnivåbesök har genomförts under året och förhandlingar om viseringsfrihet och frihandel är fortsatt suspenderade.

Mordförsöket på en före detta rysk underrättelseagent i brittiska Salisbury – enligt brittiska utredare utfört av rysk underrättelsetjänst – har fått stor uppmärksamhet under året. Rysk desinformation, destruktiv cyberaktivitet, misstänkt inblandning i andra länders valprocesser och den militära insatsen i Syrien har likt föregående år varit aktuella teman.

21.3.2 Ukraina

Rådet för utrikes frågor har diskuterat EU:s relation till Ukraina vid två tillfällen, i mars och november. EU:s stöd till Ukraina har stärkts sedan den illegala annekteringen av Krim och inledningen av konflikten i östra Ukraina 2014. Stödet uttrycks bl.a. genom förlängda sanktioner riktade mot Ryssland. Under året har nya sanktionslistningar gjorts efter presidentvalet i Ryssland, efter öppnandet av bron över Kertj-sundet samt efter de s.k. valen i de konfliktdrabbade regionerna Donetsk och Luhansk.

I mars gjorde EU ett gemensamt uttalande i samband med den fjärde årsdagen av Rysslands illegala annektering av Krim. Ett ytterligare uttalande gjordes i november som fördömde de s.k. valen i Donetsk och Luhansk, eftersom de ansågs strida mot Minsköverenskommelsen och folkrätten. I slutet av november gjorde EU ett gemensamt uttalande om Rysslands brott mot folkrätten i samband med agerandet vid Kertjsundet då bl.a. tre ukrainska fartyg beslagtogs och besättningen arresterades. Denna händelse uppmärksammades även i Europeiska rådets slutsatser den 13 december.

Den 9 juli hölls ett toppmöte mellan EU och Ukraina, där ett gemensamt uttalande gjordes. EU upprepade sitt stöd för Ukrainas självständighet, suveränitet och territoriella integritet och välkomnade Ukrainas ansträngningar i reformarbetet kopplat till associeringsavtalet.

21.3.3 Moldavien

Moldavien har sedan 2014 ett associeringsavtal med EU (som trädde i kraft 2016) med ett omfattande och långtgående frihandelsområde. Rådsslutsatserna från februari uttryckte oro över den negativa utvecklingen i Moldavien när det gäller demokrati, rättssäkerhet, brister i reformarbetet och korruptionsbekämpning. I juni annullerades bormästarvalet i Chisinau vilket föranledde skarpa EU-uttalanden och ett beslut att frysa inne det makrofinansiella stödet. I november beslutade EU att se över sitt biståndssamarbete med Moldavien och överväger ytterligare åtgärder i händelse av fortsatt negativ utveckling.

EU deltar som observatör i de officiella förhandlingarna kring Transnistrienkonflikten. Under året har parterna genomfört delar av ett åtgärds paket som underlättar civilbefolkningens situation men har inte kunnat enas om en gemensam vision för konflikten långsiktiga lösning.

21.3.4 Georgien

I enlighet med ”mer för mer”-principen inom EU:s östliga partnerskap stöder EU Georgiens reformansträngningar. EU fortsätter även att stötta Georgiens ansträngningar att motverka konsekvenserna av konflikten kring Georgiens utbrytarregioner Abchazien och Sydossetien, vilken ännu pågår efter kriget med Ryssland i augusti 2008. EU:s övervakningsmission (EUMM) verkar enligt sitt mandat sedan 2008, men fortsatt utan tillträde till utbrytarregionerna. Sverige är näst största personalbidragsgivaren till EUMM.

21.3.5 Vitryssland

EU har uttryckt beredskap att stödja Vitrysslands anslutning till WTO och det pågår förhandlingar om EU-Vitrysslands partnerskapsprioriteringar och viseringslättnader. Ytterligare närmande mellan EU och Vitryssland är avhängigt tydliga framsteg när det gäller demokrati och respekten för mänskliga rättigheter.

21.3.6 Armenien och Azerbajdzjan

Under året har det hållits möten om genomförandet av partnerskapsavtalet mellan EU och Armenien (CEPA), som tecknades 2017. CEPA, som ersatte partnerskaps- och samarbetsavtalet från 1999, fastställer det juridiska ramverket för relationerna mellan EU och Armenien. Förhandlingar med Azerbajdzjan om ett nytt partnerskaps- och samarbetsavtal med EU pågår.

EU stödjer OSSE:s Minskgrupp i fredsskapande åtgärder när det gäller konflikten i Nagorno-Karabach, bl.a. genom programmet Europeiskt partnerskap för en fredlig lösning av konflikten i Nagorno-Karabach.

21.3.7 Centralasien

EU planerar att under början av 2019 anta en ny strategi för relationerna till Centralasien. Här tas framför allt hänsyn till ländernas ökade vilja till samarbete med varandra och de insatser som görs för att uppmärksamma frågor kring mänskliga rättigheter. EU uppfattar ett stärkt regionalt samarbete mellan Centralasiens länder som ett sätt att stärka ländernas suveränitet och minska deras beroende av andra regionala aktörer. EU har uttalat sitt stöd för att utveckla Centralasiens roll som transportlänk i handeln mellan Europa och Sydostasien. Den höga representanten för utrikes frågor företrädde EU vid ministermötet med de centralasiatiska utrikesministrarna i Bryssel i november.

21.4 Arktis

Kommissionen presenterade i januari en sammanställd rapport över europeiska investeringsprioriteringar i Arktis. I enlighet med det gemensamma meddelandet om en integrerad EU-politik för Arktis stod

kommissionen värd för en första konferens med nationella och regionala representanter för europeiska Arktis (Arctic Stakeholder) i Bryssel den 17 september. Samtidigt hölls även den årliga dialogen med den arktiska ursprungsbefolkningen. Den 3 oktober undertecknades i Illulisat, Grönland, ett avtal som förhindrar oreglerat kommersiellt fiske i centrala Ishavet de kommande 16 åren mellan EU, USA, Kanada, Norge, Danmark, Ryssland, Island, Japan, Kina och Sydkorea. EU deltog vid den internationella konferensen för arktiska frågor (Arctic Circle) i Reykjavik i oktober. Den 25–26 oktober stod EU tillsammans med Tyskland och det finska ordförandeskapet värd för det andra arktiska forskningsministermötet i Berlin.

21.5 Mellanöstern

21.5.1 Syrien

EU behandlade utvecklingen i Syrien vid rådet för utrikes frågor och vid EU:s informella utrikesministermöte i augusti. EU är den största givaren av humanitärt stöd i Syrienkonflikten. I april stod EU värd för en givarkonferens för Syrienkonflikten, inklusive till stöd för Syriens grannländer som tagit emot ett stort antal flyktingar.

Kommissionen och EU:s medlemsstater har sedan 2011 tillsammans bidragit med drygt 100 miljarder kronor. EU har vid upprepade tillfällen uttryckt oro över situationen i Syrien och fördömt attackerna på civilbefolkning och humanitär- och sjukvårdspersonal samt uppmärksammat kränkningar av de mänskliga rättigheterna. EU har intensifierat sitt engagemang för Syrien med fokus på humanitärt tillräde, vapenvila, en politisk lösning och övergång i enlighet med FN:s säkerhetsrådsresolution 2254 samt ansvarsutkrävande. EU:s sanktionsregim som rör Syrien förlängdes med ett år till 1 juni 2019.

21.5.2 Fredsprocessen i Mellanöstern

EU ska värna och genomföra sin sedan länge överenskomna, folkrättsligt baserade politik till stöd för meningsfulla fredsförhandlingar, ett slut på ockupationen som startade 1967 och för en tvåstatslösning där Israel och Palestina kan leva sida vid sida i fred och säkerhet.

EU behandlade fredsprocessen i Mellanöstern vid rådet för utrikes frågor och vid EU:s informella utrikesministermöte i september. EU har bl.a. uppmanat till proportionalitet i Israels militära bemötande av protesterna längs gränsen till Gaza, kritiserat Israels bosättningspolitik, varit pådrivande om Jerusalems status som corpus separatum, uttryckt motstånd mot israeliska planer på att riva den strategiskt belägna byn Khan al-Ahmar samt uttalat stöd till försöken att ena Gaza och Västbanken under en palestinsk ledning.

EU har arbetat för att förbättra den svåra humanitära situationen i Gaza, och för att mobilisera stöd till UNRWA:s verksamhet i Gaza och regionen.

21.5.3 Iran

EU står tydligt fast vid överenskommelsen om Irans kärntekniska program från 2015, särskilt mot bakgrund av att USA i maj dragit sig ur denna. USA har efter utträdet även återinfört sanktioner mot Iran. Överenskommelsen anses från EU:s sida vara en väsentlig del av den globala icke-spridningsarkitekturen, samt även av regional och global fred och säkerhet. EU:s prioritering är att finna konkreta sätt att bevara överenskommelsen, inklusive åtgärder för att möjliggöra fortsatt handel med Iran. Under året har dialog med Iran fortsatt inom olika områden, inklusive Irans regionala roll, mänskliga rättigheter, migration, ekonomi och energi. Mot bakgrund av ett högt antal avrättningar i Iran, inklusive av minderåriga, har EU fortsatt att verka för ett avskaffande av dödsstraffet.

21.5.4 Irak

EU antog i januari en ny strategi för EU:s bredare samarbete med Irak. Irak fanns också på dagordningen vid rådet för utrikes frågor den 22 januari där rådsslutsatser antogs. Det partnerskaps- och samarbetsavtal mellan EU och Irak som undertecknades 2012 trädde i kraft i augusti 2018.

I samband med tillträdet av en ny premiärminister i Irak i oktober välkomnade EU framstegen i regeringsbildningsprocessen och uppmuntrade den nya regeringen att fortsätta arbetet för politiska och ekonomiska reformer.

EU är en av de största biståndsgivarna i Irak. I samband med Kuwaitkonferensen för återuppbyggnaden av landet i februari utlovade EU 400 miljoner US-dollar i återuppbyggnadsstöd. EU:s insats till stöd för civil säkerhetssektorreform i Irak (EUAM) påbörjade sitt arbete under 2017 och under sommaren fick den utökade resurser och ett utökat mandat. Sverige bidrar med sex sekonderade tjänstemän till insatsen.

21.5.5 Marocko

EU har under året förhandlat fram ett nytt jordbruksprotokoll inom ramen för associeringsavtalet mellan EU och Marocko. Det nya protokollet täcker Västsahara, och antogs av rådet i juli. I omröstningen om det nya protokollet valde Sverige av folkrättsliga skäl att avstå sin röst. EU har under året även förhandlat fram ett nytt fiskepartnerskapsavtal och tillhörande protokoll med Marocko. Även dessa täcker Västsahara, och antogs av rådet i november. I omröstningen om det nya fiskepartnerskapsavtalet och protokollet valde Sverige av folkrättsliga skäl att rösta nej.

21.6.1 USA

EU har ett intressebaserat samarbete med USA och politiska högnivåmöten och konsultationer sker kontinuerligt, inklusive inom ramen för EU-USA:s möten för justitie- och inrikesministrar och EU-USA:s dialog om cyber. Den transatlantiska agendan rymmer säkerhets- och utrikespolitiska frågor, antiterrorism samt rättsliga och inrikes frågor. USA införde under våren skyddstullar på stål och aluminium med hänvisning till nationella säkerhetsintressen. EU anmälde tullarna till Världshandelsorganisationen (WTO) och införde motåtgärder. En bilateral arbetsgrupp har därefter upprättats, i vilken handelsfrågor av gemensamt intresse diskuteras.

21.6.2 Kanada

Riksdagen godkände i mars det övergripande avtalet om ekonomi och handel mellan EU, dess medlemsstater och Kanada (CETA) samt det strategiska partnerskapsavtalet (SPA). I september arrangerade EU och Kanada ett högnivåmöte för kvinnliga utrikesministrar, där utrikesministern deltog, och i november arrangerades det andra mötet för den gemensamma ministerkommittén som genomförs årligen inom ramen för det strategiska partnerskapsavtalet.

21.7 EU:s samarbete med Latinamerika och Karibien

Ett toppmöte mellan EU och CELAC, samarbetsforumet för länder i Latinamerika och Karibien, ägde rum i Bryssel i juli. Kommissionen utökade under året sina insatser i Latinamerika med anledning av stora flyktingströmmar från Venezuela.

21.7.1 EU:s samarbete med några latinamerikanska länder

Kuba

I enlighet med avtalet om politisk dialog och samarbete mellan EU och dess medlemsstater och Kuba, som tillämpas provisoriskt, genomförde EU den 8–9 oktober dialog om mänskliga rättigheter med Kuba. Under dialogen berördes bl.a. rättsliga garantier inom straffrättsliga processer och undertecknande av internationella konventioner om mänskliga rättigheter.

Venezuela

Mot bakgrund av den förvärrade situationen i landet beslutade EU och dess medlemsstater att lista ett antal personer för riktade restriktiva åtgärder. EU konstaterade även att presidentvalet den 20 maj bröt mot demokratiska principer. Flera uttalanden gjordes, bl.a. av utrikesministrarna i maj då de framförde ytterligare kritik och krav på omval. De restriktiva åtgärderna förlängdes i november med 12 månader. EU undersöker möjligheterna till att bidra till en återupptagen politisk process.

Nicaragua

Mot bakgrund av det politiska läget i Nicaragua har EU gjort gemensamma uttalanden och utökat sitt stöd till bl.a. människorättsförsvarare, det lokala civilsamhället och internationella mekanismer för att dokumentera och följa upp situationen för de mänskliga rättigheterna.

Guatemala

EU har uttalat sig kraftfullt mot beslut tagna av den guatemalanska regeringen för att begränsa möjligheten för Internationella kommissionen mot straffrihet i Guatemala att verka i landet.

21.8 Afrika

21.8.1 EU-Afrika-partnerskapet, Afrikanska unionen och de ekonomiska partnerskapsavtalen

EU och Afrika har ett nära partnerskap som fördjupas och utvecklas på flera områden. EU och dess medlemsstater är den största biståndsgivaren och den största handelspartnern till Afrika. Sverige bidrar genom den europeiska utvecklingsfonden.

Uppföljningen av toppmötet mellan EU och Afrikanska unionen (AU) i november 2017 i Abidjan dominerade under året EU:s relation med Afrika och AU. En viktig del av denna uppföljning var antagandet av ett gemensamt samförståndsavtal inom fred och säkerhet mellan EU och AU i maj. Som ytterligare ett led i denna uppföljning presenterade kommissionens ordförande i september en ny allians mellan EU och Afrika för hållbara investeringar och jobb. Initiativet syftar till att fördjupa den ekonomiska relationen med Afrika och bygger på ett mer jämbördigt partnerskap.

Arbetet med att förhandla de ekonomiska partnerskapsavtalen (EPA) mellan EU och AVS-länderna har drivits vidare med blandad framgång. För den regionala grupperingen EAC (Östafrika) är avtalet färdigförhandlat men flera länder har indikerat att de inte avser att underteckna avtalet. Vid EAC:s toppmöte i februari fick Ugandas president Yoweri Museveni ett mandat att följa upp i fråga om de länder som ännu inte undertecknat avtalet. För gruppen med västafrikanska

länder (ECOWAS) undertecknade såväl Gambia som Mauretanien avtalet under året, medan regionens ekonomiska stormakt Nigeria inte gjorde det. Skr. 2018/19:115

21.8.2 Afrikas horn

Etiopien/Eritrea

EU har uttryckt sitt starka stöd för reformpolitiken i Etiopien sedan premiärminister Abiy Ahmeds tillträde i april, bl.a. genom rådsslutsatser om Etiopien i november. Det historiska fredsavtalet mellan Etiopien och Eritrea har välkomnats och EU har erbjudit stöd för genomförandet av detta. Vid rådet i juni antogs rådsslutsatser om utvecklingen på Afrikas horn och det för EU strategiskt viktiga Röda havs-området. Under året antogs en överenskommelse med Etiopien om återtagande av egna medborgare.

Somalia

EU är den största biståndsgivaren till Somalia och den största finansören av AU:s fredsbevarande insats AMISOM, vars trupper är en förutsättning för stabiliteten i stora delar av landet. EU stöder på olika sätt det somaliska statsbyggandet, däribland transitionsplanen för Somalias övertagande av säkerhetsansvaret. Bland annat har EU beslutat om 100 miljoner euro i budgetstöd till Somalia till år 2020.

Sverige bidrar med personal till samtliga av EU:s insatser: den marina insatsen EU NAVFOR Atalanta, den civila insatsen EUCAP Somalia och den militära utbildningsinsatsen EUTM. I juli stod EU tillsammans med Sverige och Somalia värdar för högnivåkonferensen Somalia partnerskapsforum.

Sudan

EU har verkat för fred och försoning i Sudan och rådet för utrikes frågor antog den 19 november slutsatser om Sudan. EU har varit tydligt när det gäller Sudans skyldighet att samarbeta med den internationella brottmålsdomstolen (ICC). Sudan har fortsatt att avstå från att ratificera det reviderade Cotonou-avtalet från 2005.

Sydsudan

EU har verkat för att vapenvilan i Sydsudan ska respekteras, liksom för en inkluderande och transparent fredsprocess. EU har uttalat stöd för den IGAD-ledda fredsprocess som ledde till antagandet av ett nytt fredsavtal i september. Rådet för utrikes frågor antog den 16 april slutsatser om Sydsudan och den 25 juni slutsatser om Afrikas horn, inklusive om Sydsudan. Sydsudan har fortsatt att avstå från att ratificera Cotonou-avtalet.

21.8.3 Väst- och Centralafrika

Nigeria/Tchadsjön

EU:s externa investeringsplan har lagts till som ytterligare ett instrument för att främja överenskommelsen mellan EU och Nigeria om jobb och tillväxt 2017–2020. EU:s stöd till en multinationell gemensam militär insats (MNJTF) genom African Peace Facility (APF) har förlängts till den 31 december 2019 och den regionala styrkan tillfördes ytterligare medel om 5 miljoner euro till tidigare godkända 50 miljoner euro.

Sahel/Mali

EU stod tillsammans med FN, Afrikanska unionen och G5 Sahel värd för en internationell högnivåkonferens om Sahel i Bryssel den 23 februari. EU utlovade stöd om ytterligare 50 miljoner euro till styrkan för bekämpning av terrorism och ökad regional säkerhet. EU-stödet till styrkan under 2017–2018 uppgår till sammanlagt 100 miljoner euro. Upprättandet och finansieringen av styrkan har varit en prioritet för EU som åtagit sig ett internationellt koordineringsansvar för bidrag vilket även befästes i FN:s säkerhetsrådsresolution 2391. Den 18 juni stod den höga representanten och kommissionären för internationellt samarbete och utveckling värdar för det årliga EU-G5 Sahelmötet. Rådet för utrikes frågor antog rådsslutsatser om Sahel/Mali den 25 juni.

EU sände en valobservatörsmission till Mali för presidentvalet där Sverige deltog med tre valobservatörer.

Centralafrikanska Republiken (CAR)

Under året påbörjade EU arbetet med att ta fram ett politiskt ramverk för sitt engagemang i CAR. Den 15 oktober antogs rådsslutsatser om CAR. EU har med anledning av den omfattande humanitära krisen gett stort stöd till CAR.

Gambia

EU finansierar den västafrikanska organisationen ECOWAS styrka ECOMIG genom afrikanska fredsfaciliteten sedan februari 2017.

Stödet har förlängts till augusti 2019 och utökats med ca 14 milj. euro per år.

21.8.4 Östafrika

Kenya

Den 12 november genomförde EU den första formella politiska dialogen med Kenya på över två år. Under året lanserade EU även ett stödprogram

(PLEAD) för rättslig hjälp och representation för lågbemedlade kenyaner samt en kampanj (SheIsWe) för att stärka kvinnors roll och ledarskap. Skr. 2018/19:115

Tanzania

En negativ utveckling för mänskliga rättigheter och ett minskande demokratiskt utrymme i landet, samt att den tanzaniska regeringen ombad EU:s ambassadör till Tanzania att lämna landet i november, föranledde EU att inleda en översyn av relationerna med Tanzania.

21.8.5 Stora sjöregionen

Demokratiska Republiken Kongo (DRK)

Förberedelserna inför valen i december har stått i fokus. DRK:s svåra humanitära och säkerhetsläge har också uppmärksammas, liksom situationen för de mänskliga rättigheterna. EU har särskilt betonat vikten av förtroendeskapande åtgärder, demokratiskt utrymme, respekt för mänskliga rättigheter, regionalt engagemang samt kvinnors politiska deltagande.

I FN:s råd för mänskliga rättigheter har EU verkat för att DRK kvarstår på rådets dagordning, ansvarsutkrävande för de brott som begåtts i Kasai, samt markerat att DRK måste samarbeta för att mordet på sanktionsexperten Zaida Catalán och hennes kollega utreds till fullo. Rådet beslutade den 10 december om ytterligare en förlängning av EU:s restriktiva åtgärder mot DRK. Två dagar före valet den 30 december ombad den kongolesiska regeringen EU:s ambassadör till DRK att lämna landet.

21.8.6 Södra Afrika

Sydafrika

I november genomfördes för första gången på fem år ett toppmöte mellan EU och Sydafrika i syfte att stärka relationerna samt bredda samarbetet.

Zimbabwe

Rådsslutsatser om Zimbabwe antogs den 22 januari. I februari beslutades om en ettårig förlängning av de restriktiva åtgärder som infördes 2002 mot Zimbabwe och som bl.a. omfattar ett vapenembargo, ett vapenföretag samt reserestriktioner och frysning av tillgångar för den tidigare presidenten Robert Mugabe och hans hustru. Ytterligare fem listningar är suspenderade. Åtgärderna ska vara föremål för kontinuerlig översyn. För första gången sedan 2002 observerade EU president-, parlaments- och lokalvalen den 30 juli.

21.9.1 Sydasien

Indien

EU antog en strategi för fortsatt partnerskap med Indien genom rådsslutsatser den 10 december och i ett gemensamt meddelande från EEAS och kommissionen i november. Där föreslås samarbete för hållbar modernisering som främjar investeringar och handel, samverkan för säkerhet och stabilitet och bilateralt samarbete kring gemensamma intressen.

Afghanistan

EU antog i november rådsslutsatser om Afghanistan som understryker behovet av reformansträngningar, ger EU:s bild av parlamentsvalet i oktober samt bekräftar EU:s åtaganden gentemot samt förväntningar på Afghanistan. I rådsslutsatserna markerar EU sitt stöd för kvinnors rättigheter och aktörskap, ökade ansträngningar mot korruption, en afghanledd fredsprocess och länken mellan fred och hållbar utveckling. Som en stor biståndsgivare betonar EU vikten av att Afghanistan fortsätter sitt reformarbete utifrån ömsesidigt överenskomna målsättningar.

Pakistan

Rådsslutsatser om Pakistan antogs i november. Dessa betonade bl.a. vikten av att Pakistan genomför rekommendationerna från EU:s valobservationsrapport samt att respekten för mänskliga rättigheter och utrymmet för civilsamhället säkerställs i Pakistan. Förhandlingar med Pakistan om en ny strategisk handlingsplan för relationerna mellan landet och EU inleddes också.

21.9.2 Östasien

Nordkorea

EU för en kritisk engagemangspolitik gentemot Nordkorea för att stärka fred och säkerhet och förhindra utveckling och spridning av massförstörelsevapen. I ljuset av den försiktigt positiva utvecklingen har EU:s engagemang ökat något under året. EU har genomfört de sanktioner som antagits av FN:s säkerhetsråd efter Nordkoreas kärnvapenprovsprängningar och robottest och har därtill beslutat om särskilda EU-sanktioner. EU har vidare verkat för att länder utanför unionen ska kunna stärka sitt genomförande av sanktionerna. Likt tidigare år lade EU, tillsammans med Japan, fram en resolution i FN:s generalförsamling om den svåra situationen för de mänskliga rättigheterna

i Nordkorea. EU har bidragit med humanitärt stöd genom bl.a. Skr. 2018/19:115 rödakorsrörelsen.

Kina

Det tjugonde EU-Kinatoppmötet ägde rum i juli i Peking. Vid mötet antogs ett gemensamt uttalande som speglar bredden och djupet i relationen och gemensamt stöd för ett regelbaserat multilateralt handelssystem. Det var första gången på tre år som ett gemensamt uttalande kunde antas. Därutöver gjordes ett särskilt högnivåuttalande om klimatförändringar och ren energi.

Frågor som diskuterades vid toppmötet var bl.a. säkerhetsläget på den koreanska halvön, regionala och globala utmaningar, investeringar i infrastruktur, turism, migration, drogrelaterade och humanitära frågor.

Partnerskapsavtal ingicks om världshaven och samförståndsavtal om samarbete kring den cirkulära ekonomin samt om stärkt samarbete kring handel med utsläppsrätter. Ledarna diskuterade också frågor om mänskliga rättigheter, en vecka efter att EU och Kina hållit sin senaste människorättsdialog. Inom ramarna för toppmötesstrukturen hölls även ett möte mellan Europeiska rådets ordförande och kommissionens ordförande samt president Xi Jinping.

Japan

Vid EU-Japan-toppmötet i Tokyo i juli undertecknade EU och Japan ett strategiskt partnerskapsavtal och ett frihandelsavtal. Vid toppmötet bekräftade EU och Japan i ett gemensamt uttalande sin avsikt att arbeta tillsammans för en regelbaserad internationell ordning och för att främja en fri och rättvis global ekonomi.

Sydkorea

I oktober hölls ett toppmöte mellan EU och Sydkorea i Bryssel. Vid detta tillfälle markerades att EU och Sydkorea underhållit diplomatiska förbindelser i 55 år. Diskussionerna gällde läget på Koreahalvön, det vidare världsläget och handelsförbindelser. Toppmötet gav också kommissionen och Sydkorea tillfälle att parafera ett övergripande avtal om luftfart och underteckna ett gemensamt uttalande om samarbete för att bekämpa oreglerat fiske.

21.9.3 Sydostasien

Myanmar

EU antog i februari rådsslutsatser om Myanmar. EU underströk att våldet mot rohingya-befolkningen måste upphöra, vikten av humanitärt tillträde och hantering av grundorsaker till diskriminering och konflikt. Vikten av ett frivilligt, värdigt och säkert återvändande för dem som flytt till

Bangladesh och ansvarsutkrävande för övergrepp mot mänskliga rättigheter underströks. EU initierade i oktober en översyn av landets åtaganden om mänskliga rättigheter under EU:s initiativ Allt utom vapen. EU beslutade i april om att förlänga och utvidga gällande vapenembargo och restriktiva åtgärder i form av reserestriktioner och tillgångsfrysningar. EU antog i december rådsslutsatser som gav uttryck för EU:s avsikt att ytterligare stärka de restriktiva åtgärderna. Ytterligare individer lades i december till EU:s lista av individer som omfattas av de restriktiva åtgärderna.

EU lade i mars och september fram resolutioner om Myanmar som antogs i FN:s råd för mänskliga rättigheter, i september tillsammans med islamiska konferensorganisationen (OIC). EU och OIC initierade även i generalförsamlingens tredje utskott en Myanmarresolution som antogs i november. Genom dessa resolutioner lades bl.a. grunden för att etablera en oberoende mekanism som ska samla in bevis för de MR-kränkningar som begåtts för att möjliggöra framtida åtal.

Kambodja

I ljuset av den negativa politiska utvecklingen i Kambodja, och inför parlamentsvalen i juli, antog EU rådsslutsatser i februari. Rådet uppmanade regeringen att återställa demokratin och engagera sig i dialog med oppositionen för att möjliggöra legitima val. Rådet konstaterade att ett val där den huvudsakliga oppositionen upplösts inte kan anses legitimt och drog in stödet till valkommissionen. EU beslutade om fortsatt stöd till människorättsförsvarare. I slutsatserna konstaterades att riktade åtgärder kan övervägas om situationen inte förbättras, och rådet fastslog att EU:s utvecklingssamarbete måste genomlysas med hänsyn till utvecklingen.

EU initierade i juni en översyn av landets åtaganden om mänskliga rättigheter under EU:s initiativ Allt utom vapen. Efter parlamentsvalet i juni, där det regeringsbärande partiet tog alla mandat, gjorde EEAS talesperson ett uttalande som bl.a. underströk vikten av en återgång till demokrati och respekt för mänskliga rättigheter.

Filippinerna

EU och Filippinerna har ingått ett ramavtal för partnerskap och samarbete som trädde i kraft i mars. EU för en nära dialog med den filippinska regeringen om hur Filippinerna kan vidta de åtgärder som krävs när det gäller respekt för mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljöskydd, rättsstatens principer och god samhällsstyrning för att landet ska kunna upprätthålla sin GSP+-status.

Singapore

EU och Singapore undertecknade ett frihandelsavtal, ett investeringskyddsavtal och ett partnerskaps- och samarbetsavtal i anslutning till ASEM-toppmötet i oktober.

Stärkta förbindelser mellan Europa och Asien

EU enades om byggstenar för en strategi för hållbar sammankoppling mellan Europa och Asien i form av ett gemensamt meddelande i september och rådsslutsatser i oktober. Förslaget är heltäckande och omfattar bl.a. transporter, energi, digitala frågor och mellanfolkliga kontakter. EU underströk vikten av det regelbaserade internationella systemet, rättsstatens principer, mänskliga rättigheter, internationella standarder, transparens och en jämn spelplan för företag.

Säkerhet i Asien

Rådsslutsatser antogs i maj om förstärkning av EU:s säkerhetssamarbete i och med Asien. Slutsatserna betonade EU:s roll som en global säkerhetspartner, bekräftade EU:s grundläggande intresse av samarbete med partner i Asien och underströk den ökande betydelse som säkerheten i Asien har för europeiska intressen. Rådsslutsatserna talade om vikten av konkreta resultat inom ramen för hanteringen av gemensamma säkerhetsutmaningar och underströk behovet av ett mer operativt EU-samarbete om säkerhet och försvar i och med Asien.

Asien-Europa-mötet (ASEM) och Sydostasiatiska nationers förbund (ASEAN)

ASEM:s tolfte toppmöte, i vilket utrikesministern deltog, ägde rum i Bryssel i oktober. Ett ordförandeuttalande antogs som underströk stödet för det regelbaserade multilaterala systemet, i synnerhet WTO, samt vikten av jämställdhetsintegrering. Länderna kom överens om att fortsätta att arbeta för sammankoppling mellan Asien och Europa. I samband med ASEM hölls ett möte mellan ledarna för EU och ASEAN. EU-ASEAN:s post-ministeriella konferens ägde rum i augusti i Singapore.

DEL 4 EKONOMISKA OCH FINANSIELLA FRÅGOR

22 Ekonomi och finans

Det ekonomisk-politiska samarbetet inom EU syftar bl.a. till att understödja ekonomisk tillväxt, hög sysselsättning, hög konkurrenskraft och varaktig konvergens mellan medlemsstaternas ekonomiska utfall. En grundläggande princip för den ekonomiska politiken i EU är öppen marknadsekonomi med fri konkurrens som främjar en effektiv resursfördelning.

22.1 Finansiellt stabilitetsstöd

22.1.1 Medlemsstater som tagit emot stabilitetsstöd via stabilitetsmekanismer inrättade för euroländer

Grekland

Den 12 juli 2015 enades Eurotoppmötet om ett tredje anpassningsprogram för Grekland genom Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM). Programmet omfattade 86 miljarder euro och löpte till augusti 2018. Totalt har ca 61,9 miljarder euro betalats ut inom anpassningsprogrammet, varav 21,7 miljarder euro under 2018.

Eurogruppens möte den 12 mars 2018 beslutade att avsluta den tredje översynen av anpassningsprogrammet, samtidigt som beslut togs om en fjärde delbetalning inom programmet om 6,7 miljarder euro.

Vid Eurogruppens möte den 22 juni avslutades den fjärde och sista översynen av anpassningsprogrammet, vilket banade vägen för beslut om den femte och sista delbetalningen om 15 miljarder euro. Eurogruppen beslutade också om vissa ytterligare skuldlätnadsåtgärder, som ska göras tillgängliga fram till mitten av 2022, förutsatt att Grekland uppfyller sina åtaganden när det gäller fortsatta reformansträngningar. Det beslutades också att genomförandet av reformer ska övervakas inom ramen för ett system för förstärkt övervakning. Den 11 juli beslutade kommissionen om aktivering av förstärkt övervakning som bl.a. innebär kvartalsvis rapportering om den ekonomiska och finansiella utvecklingen och genomförandet av reformer.

Greklands stödprogram från ESM avslutades planenligt den 20 augusti 2018.

Den 21 november 2018 presenterade kommissionen ett meddelande, och en första rapport, om genomförandet av reformåtaganden inom ramen för förstärkt övervakning. Kommissionen konstaterar att finanspolitiska mål

uppfyllts och att vissa framsteg har gjorts gällande reformer. Grekland Skr. 2018/19:115
uppmannas samtidigt att fortsätta reformsträngningarna.

Sverige bidrog inte med finansiering till Greklands tredje stödprogram. Sverige har tidigare bidragit med finansiering till Grekland via EFSM och sin andel av IMF:s resurser.

Portugal

År 2011 beslutades om ett anpassningsprogram till Portugal som omfattade 78 miljarder euro, där IMF, EFSF och EFSM stod för 26 miljarder euro vardera. Portugal avstod från den sista utbetalningen inom stödprogrammet och lämnade programmet 2014. Sverige har bidragit med finansiering till Portugal via EFSM och Sveriges andel av IMF:s resurser.

Den 24 oktober ansökte Portugal hos sina officiella långgivare om att betala tillbaka återstoden av sitt lån till IMF i förtid. Denna motsvarar 3,863 särskilda dragningsrätter (motsvarande ca 4,7 miljarder euro). Enligt låneavtalet med övriga officiella långgivare, EFSM och EFSF, behövde dessa först godkänna att Portugal gör en återbetalning till IMF, utan att de får motsvarande återbetalningar på sina lån. Som bidragsgivare till EU-budgeten, som står som garant till EFSM, deltog Sverige i EFSM:s beslut. Efter att övriga långgivare hade godkänt Portugals ansökan betalade Portugal tillbaka återstoden av sitt lån till IMF den 10 december.

Spanien

År 2012 beslutades om ett anpassningsprogram till Spanien som omfattade upp till 100 miljarder euro i lån från ESM. Under 2012–2013 betalades totalt 41,3 miljarder euro ut. År 2014 lämnade Spanien anpassningsprogrammet och kommissionen har därefter övervakat Spaniens återbetalningsförmåga. Uppföljningar som gjorts under året visar att den spanska ekonomin har en stabil tillväxt, men att höga skuldnivåer och arbetslöshet gör ekonomin sårbar.

Irland

År 2010 beslutades om ett anpassningsprogram för Irland som omfattade 85 miljarder euro. Av detta utgjorde 67,5 miljarder externt stöd, lika fördelat mellan IMF, EFSM och EFSF (inklusive bilaterala långgivare). De bilaterala långgivarna var Sverige, Danmark och Storbritannien.

Sverige har bidragit till Irlands finansiella stöd dels genom sin andel i EFSM och IMF, dels genom ett bilateralt lån om 600 miljoner euro. Det svenska lånet betalades ut i fyra lika stora utbetalningar på 150 miljoner euro var under 2012 och 2013, och återbetalades 2017. Återbetalningen uppgick till 600,9 miljoner euro med upplupen ränta.

År 2013 lämnade Irland programmet och kommissionen har därefter övervakat Irlands återbetalningsförmåga. Irlands ekonomiska tillväxt har varit bland de starkaste inom EU och kommissionen bedömer landets återbetalningsförmåga som god.

Cypern

År 2013 beslutades om ett anpassningsprogram till Cypern som omfattade 10 miljarder euro, varav 9 miljarder via ESM och 1 miljard euro via IMF. Sverige har bidragit med finansiering till Cypern via sin andel av IMF:s resurser. År 2016 lämnade Cypern anpassningsprogrammet. Den uppföljning av programmet som har gjorts under året visar på en stark tillväxt och att arbetslösheten fortsätter att sjunka. Däremot ser kommissionen en risk med skuldnivåer och en hög andel dåliga lån.

22.1.2 Betalningsbalansstöd till medlemsstater med annan valuta än euro

Medlemsstater med annan valuta än euro som har drabbats av, eller allvarligt hotas av, svårigheter när det gäller betalningsbalansen, kan söka särskilt stöd från EU som ges i form av lån. Som framgår av tidigare årsböcker har tre medlemsstater fått betalningsbalansstöd under den ekonomiska och finansiella krisen, nämligen Lettland, Rumänien och Ungern. Stödprogrammen är avslutade. Ingen medlemsstat har under 2018 tagit emot betalningsbalansstödet.

22.1.3 Makrofinansiellt stöd till länder utanför EU

Under året godkände rådet och Europaparlamentet två nya makrofinansiella stödprogram till Ukraina och Georgien. För Ukraina omfattar programmet ett lån på 1 miljard euro och inkluderar bl.a. åtgärder för att stärka den offentliga styrningen och minska risken för korruption. En första utbetalning om 500 miljoner euro beslutades i slutet av året. För Georgien är det makrofinansiella stödet fördelat på 35 miljoner euro i lån och 10 miljoner euro i gåvomedel. Utbetalningar om 20 miljoner euro i lån och 5 miljoner euro i gåvomedel gjordes under året. Förutom dessa två nya insatser finns sedan tidigare pågående makrofinansiella stödprogram till Jordanien, Moldavien och Tunisien. Inga utbetalningar gjordes under dessa program under året.

22.2 Ekonomisk styrning och samordning

22.2.1 Stabilitets- och tillväxtpakten

Stabilitets- och tillväxtpakten är EU:s gemensamma regelverk för att säkra sunda offentliga finanser. Pakten består av en förebyggande del som fokuserar på ett landsspecifikt medelfristigt budgetmål och en korrigerande del, det s.k. underskottsförfarandet. Medlemsstater med alltför stora underskott eller alltför hög skuldkvot kan bli föremål för ett underskottsförfarande. I början av året var två av EU:s medlemsstater i ett underskottsförfarande. Sverige var ett av de länder som inte var föremål för ett underskottsförfarande.

Ekofin-rådet beslutade den 22 juni om att avsluta underskottsförfarandet för Frankrike. Landet ansågs då av rådet ha korrigerat sina alltför stora budgetunderskott. Kommissionen rekommenderade också under våren att ett förfarande inom förebyggande delen skulle tillämpas för Rumänien och Ungern. Inom ramen för det s.k. förfarandet vid betydande avvikelser fick Rumänien och Ungern rekommendationer att korrigera en avvikelse från anpassningen mot det medelfristiga budgetmålet. Rådet ställde sig bakom rekommendationen den 22 juni. Information gavs till EU-nämnden i juni. Samma månad ägde också samråd med EU-nämnden rum.

Den 3–4 december fattade Ekofin-rådet beslut om att Rumänien och Ungern inte hade vidtagit tillräckliga åtgärder som svar på vårens rekommendationer och ställde sig sedan bakom nya rekommendationer till Rumänien och Ungern för 2019. Samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

22.2.2 Makroekonomiska obalanser: förvarningsmekanismen

Det makroekonomiska obalansförfarandet inleddes i november 2017 genom att kommissionen publicerade den årliga förvarningsrapporten. Utifrån denna preliminära ekonomiska analys av medlemsstaterna, inklusive en resultattavla med indikatorer, föreslogs vilka medlemsstater som skulle djupgranskas för att där påvisa eventuella makroekonomiska obalanser.

Sverige överskred tre av indikatorernas tröskelvärden (minskande exportmarknadsandelar, snabbt stigande bostadspriser och hög privat skuldsättning) och kommissionen inledde en djupgranskning av Sverige. I djupgranskningen konstaterades att Sverige har makroekonomiska obalanser relaterade till hushållens skuldsättning och bostadspriserna.

Samtliga djupgranskningar publicerades som del av kommissionens landsrapporter i mars. Dessa var sedan en del av underlagen för de landsspecifika rekommendationer som presenterades av kommissionen i maj och sedermera antogs av Europeiska rådet i juli. Sverige fick en rekommendation som handlade om åtgärder för att komma till rätta med hushållens skuldsättning samt åtgärder för att stimulera bostadsbyggandet och öka effektiviteten på bostadsmarknaden.

Samråd om 2018 års förvarningsrapport, kommissionens landsrapporter och de landsspecifika rekommendationerna ägde rum med EU-nämnden i december 2017 och i januari, mars, maj och juni 2018. Finansutskottet informerades i april om landsrapporterna inom ramen för det nationella reform- och konvergensprogrammet. I november publicerade kommissionen 2019 års förvarningsrapport och samråd om rapporten ägde rum med EU-nämnden i november.

22.3 Reformering av den ekonomiska och monetära unionen

Under året har arbetet med att reformera EMU fortsatt. Arbetstempot höjdes efter Eurotoppmötet i juni. De allra flesta möten om EMU-reformer

Skr. 2018/19:115 har skett i s.k. inkluderande format, dvs. med deltagande av samtliga medlemsstater exklusive Storbritannien. Det har inneburit att Sverige har haft en mera aktiv roll än annars. Därtill har Sverige under året deltagit i ett informellt samarbete om EMU-fördjupning tillsammans med sju likasinnade länder: Danmark, Estland, Finland, Irland, Lettland, Litauen och Nederländerna.

Vid Eurotoppmötet i juni utmejslades tre breda områden för fortsatt arbete: 1) bankunionen, 2) ESM, 3) finanspolitisk kapacitet. Vid mötet med Eurogruppen i inkluderande format den 3–4 december nåddes en uppgörelse som Eurotoppmötet den 14 december i inkluderande format ställde sig bakom.

Överläggning med finansutskottet om EMU-fördjupningen ägde rum i april. Information har getts inför mötena i Eurotoppmötet och Eurogruppen i inkluderande format.

22.3.1 ESM-reform

ESM startade sin verksamhet 2012. Det har ansetts lämpligt att se över verksamheten, bl.a. efter en utvärdering av ESM som kom 2017. Under året har arbetet inriktats på fyra områden:

- Finansiell säkerhetsmekanism (backstop) till den enhetliga resolutionsfonden (SRF).
- Översyn av ESM:s stödinstrument, särskilt de förebyggande stöden.
- ESM:s roll för att förebygga och hantera kriser.
- Offentligfinansiell skuldållbarhet.

När det gäller backstop nådde Eurotoppmötet i december en uppgörelse om huvuddragen i hur denna mekanism ska utformas. Uppgörelsen innebär att ESM ska tillhandahålla en kreditlina till SRF som kan aktiveras då SRF:s resurser är uttömda. Om ett icke-euroland deltar i bankunionen ska det tillhandahålla en parallell kreditlina under likvärdiga villkor. Backstop ska införas senast 2024, men det kan ske tidigare om en riskminskning har nått tillräckligt långt. Storleken på backstop ska inrättas efter SRF som motsvarar 1 procent av de garanterade insättningarna (uppskattningsvis ca 60–70 miljarder euro) då den är helt utbyggd. För svensk del har frågan om likvärdig behandling mellan euroländer och icke-euroländer haft hög prioritet i förhandlingen om backstop.

ESM har två slag av förebyggande stöd. De är dels Precautionary Conditioned Credit Line (PCCL), dels Enhanced Conditioned Credit Line (ECCL). Diskussioner har förts om hur dessa stöd, som hittills inte har använts, kan bli mera effektiva. Det har handlat om en avvägning mellan att göra stöden tillgängliga och att upprätthålla en grad av konditionalitet och restriktivitet. Vid Eurotoppmötet i december kom man överens om att ändra villkoren något för att få det förstnämnda förebyggande stödet. Fortsatt ska dock landet i fråga ha en sund ekonomi men kriterierna för att bedöma detta ändras. De ekonomisk-politiska åtagandena lättas på så vis att det räcker med ett unilateralt åtagande i ett s.k. Letter of Intent. Det andra förebyggande stödet (ECCL) ändras inte.

ESM:s roll i krishantering har tidigare varit begränsad till rent finansiella aspekter. ESM kommer enligt överenskommelse i

Eurotoppmötet att få en utökad roll när det gäller att förbereda och övervaka ekonomiska anpassningsprogram i förbindelse med stöd. En viktig aspekt, inte minst för de medlemsstater som inte har euron som valuta, är att avgränsa ESM:s roll på ett sådant sätt att EU-rättens bestämmelser om kommissionens och rådets roller i den ekonomisk-politiska samordningen respekteras. Kommissionen och ESM träffade under året en överenskommelse som bedöms vara tillfredsställande ur svenskt perspektiv om hur deras respektive roller i det hänseendet skulle utformas.

Frågan om offentligfinansiell skuldållbarhet har varit föremål för intensiva och bitvis svåra diskussioner. Vissa medlemsstater har velat ha ett mera förutsägbart ramverk kring skuldållbarhet medan andra har velat hålla fast vid det gällande regelverket som ger en hög grad av flexibilitet. Eurotoppmötet i december enades om vissa ramar som innebär att euroländernas statsobligationer från 2022 ska ha villkor som i högre grad underlättar skuldstruktureringar. Vidare kommer skuldållbarhet och återbetalningskapacitet att på ett tydligare sätt än hittills vara ett villkor för att få stöd från ESM.

22.3.2 Stöd till strukturreformer

Den 31 maj lämnade kommissionen förslag till en förordning om inrättandet av ett reformstödsprogram i EU:s fleråriga budgetram för perioden 2021–2027 (se faktapromemoria 2017/18:FPM142). Reformstödsprogrammet syftar till att tillhandahålla finansiellt och tekniskt stöd till medlemsstaternas genomförande av strukturreformer. Programmet uppgår enligt förslaget till 25 miljarder euro.

Stöd föreslås tillhandahållas genom tre instrument: 1) ett reformverktyg för att tillhandahålla finansiella incitament till medlemsstaternas genomförande av strukturreformer, 2) ett instrument för tekniskt stöd för att stärka den administrativa kapaciteten i medlemsstaterna och 3) en konvergensmekanism för att tillhandahålla finansiellt och tekniskt stöd till medlemsstater som är på väg att gå med i euron. Deltagande i programmet är enligt kommissionens förslag frivilligt.

Överläggning med finansutskottet ägde rum i november.

22.3.3 Stabiliseringsfunktion

Den 31 maj lämnade kommissionen förslag till en förordning om inrättandet av en stabiliseringsfunktion för att via lån upprätthålla nivån på investeringar i medlemsstater som drabbas av en asymmetrisk chock. För detta ändamål föreslår kommissionen en låneram på totalt 30 miljarder euro. Lånen ska garanteras av EU-budgeten. Kommissionen föreslår även att deltagande medlemsstater sätter upp en fond för räntesubventioner på lånen genom att teckna ett mellanstatligt avtal. Funktionen är avsedd att omfatta euroländer och länder som deltar i växelkurssystemet ERMII (i dagsläget bara Danmark). Det finns ett antal villkor för att kunna få stöd från funktionen. Bland annat ska arbetslösheten i den ansökande medlemsstaten öka snabbt, och landet bör uppfylla vissa krav kopplade till stabilitets- och tillväxtpakten och den europeiska terminen.

22.3.4 InvestEU – initiativ för att främja investeringar i EU

Inom ramen för EU:s fleråriga budgetram för perioden 2021–2027 presenterade kommissionen den 6 juni programmet InvestEU (se faktapromemoria 2017/18:FPM159). Programmet ska via en EU-budgetgaranti på 38 miljarder euro stödja olika investeringspartner, bl.a. Europeiska investeringsbanken (EIB) och nationella utvecklingsbanker, i syfte att mobilisera projektfinsiering i EU på 650 miljarder euro. InvestEU samlar 14 centralt förvaltade finansiella instrument, däribland en uppföljare till Junckerplanens Efsi (se faktapromemoria 2014/15:FPM18 och 2016/17:FPM9) i en enhetlig struktur i syfte att förenkla och effektivisera dagens fragmenterade system.

Förhandlingar inleddes i september. Överläggning med finansutskottet ägde rum i november.

22.3.5 Eurons internationella roll

Den 5 december presenterade kommissionen ett meddelande om en förstärkt roll för euron internationellt, bl.a. i internationella betalningar, upplåning och valutareserver. I meddelandet refereras till kommissionspresidentens tal om tillståndet i unionen i september. I talet framhölls, med hänvisning till olika geopolitiska förändringar, att EU behöver utveckla sin kapacitet att vara en självständig global aktör, bl.a. genom en förstärkt roll för euron i det internationella systemet.

Meddelandet innefattar initiativ eller åtgärder inom fyra områden: 1) Ekonomiska och monetära unionen (EMU), 2) EU:s finansiella sektor, 3) den internationella finansiella sektorn, 4) strategiska sektorer, främst energi, råvaror och transport. Kommissionen förutses återkomma med konkreta förslag inom flera av dessa områden.

Vid Eurotoppmötet den 14 december noterades kommissionens meddelande om en förstärkt roll för euron internationellt och en uppmaning gavs att ta arbetet vidare i detta syfte.

22.4 Europeiska investeringsbanken

Europeiska investeringsbanken (EIB) är ett fristående organ inom EU. Bankens huvudsyfte är att bidra till tillväxt och sysselsättning inom EU genom att erbjuda långsiktig finansiering av samhällsekonomiskt lönsamma projekt. En del av verksamheten genomförs via EIB:s dotterbolag EIF som erbjuder riskkapital och garantier till små och medelstora företag.

Projekt inom Europeiska fonden för strategiska investeringar (Efsi-projekt) är som regel mer riskfyllda än den verksamhet som EIB normalt bedriver. Sedan banken påbörjade verksamhet under Efsi 2015 har den därför behövt utveckla sina arbetsmetoder och anpassa sin affärsmodell till

en projektportfölj med fler högriskprojekt. Under året har förhandlingar inletts om InvestEU, uppföljaren till Efsi som löper ut 2020, och som kommissionen lade fram inom ramen för förslaget till flerårig budgetram för perioden 2021–2027. En viktig fråga i de fortsatta förhandlingarna är vilken roll EIB kommer att ha i förvaltningen och genomförandet av garantin. Detsamma gäller för kommissionens förslag om ett konsoliderat garantiinstrument för utomeuropeisk utlåning (EFSD+) som bl.a. ska ersätta de instrument som EIB för närvarande använder i sin verksamhet utanför EU (ca 10 procent av den totala utlåningen).

En annan central fråga under året har varit att hantera konsekvenserna av att Storbritannien lämnar EIB i samband med brexit. För att banken ska kunna upprätthålla sin nuvarande verksamhet väntas kvarvarande medlemsstater delta i en kapitalhöjning för att ersätta det brittiska ägarkapitalet (inklusive utställda garantier), eftersom dessa återgår till Storbritannien efter utträdet. I samband med det väntas även ett antal styrningsreformer genomföras.

22.5 EU i G20

Under året höll G20 ett stats- och regeringschefsmöte samt fyra finansminister- och centralbankschefsmöten med deltagande från EU. Det övergripande temat för det argentinska G20-ordförandeskapet under året var att ”bygga konsensus för en rättvis och hållbar utveckling” med tre fokusområden: framtidens arbetsmarknad, infrastruktur och hållbart jordbruk. Därutöver fortsätter G20 arbetet på andra områden i enlighet med prioriteringar som överenskommit tidigare. Exempel på sådana områden är åtgärder för att främja finansiell stabilitet, insatser för att bekämpa penningtvätt och korruption samt arbetet för att stärka den internationella finansiella arkitekturen.

EU företräds i G20 av representanter för EU:s ordförande och av kommissionen. Inför finansminister- och centralbankschefsmötena tar EU fram gemensamma ståndpunkter i form av ett mandat, s.k. Terms of Reference. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars, juli och oktober inför de tillfällen då Ekofin-rådet diskuterade EU:s gemensamma ståndpunkter. EU har bl.a. verkat för att G20 ska stå upp för handel, öppenhet och multilateralt samarbete.

23 Finansmarknaden

Arbetet inom finansmarknadsområdet syftar till att säkerställa ett stabilt finansiellt system och en välfungerande och hållbar finansmarknad.

23.1.1 Bankpaketet

I november 2016 presenterade kommissionen förslag innehållande revideringar av kapitaltäckningsregelverket i tillsynsförordningen (CRR), kapitaltäckningsdirektivet (CRD IV) och revideringar av regelverket för krishantering i krishanteringsdirektivet (BRRD). Revideringarna inkluderas som en del av de riskreducerande åtgärderna inom bankunionen och kallas tillsammans ”bankpaketet” (se faktapromemoria 2016/17:FPM39).

Förhandlingen om förslagen nådde beslut om allmän inriktning på Ekofin-rådet den 25 maj. Därefter inleddes trilöfhandlingar under det österrikiska ordförandeskapet, som avslutade dessa med en politisk överenskommelse för den största delen av förslagen i december.

Överläggning med finansutskottet ägde rum i januari 2017. Samråd ägde rum i EU-nämnden i mars, maj och december 2018. Finansutskottet informerades i oktober 2018.

23.1.2 Bankunionen

I november 2015 presenterade kommissionen ett förordningsförslag om att inrätta ett europeiskt insättningsgarantisystem (se faktapromemoria 2015/16:FPM27). Insättningsgarantisystemet ska utgöra den tredje pelaren i bankunionen. Förhandlingar om förslaget pågår sedan januari 2016. Sedan november 2016 pågår även förhandlingar om en gemensam finansiell säkerhetsmekanism för att säkra den gemensamma resolutionsfonden. Fonden är en del av den gemensamma resolutionsmekanismen som är bankunionens andra pelare (se faktapromemoria 2012/13:FPM148). Deltagande i bankunionen är obligatoriskt för de medlemsstater som har euron som valuta. Sverige deltar inte i bankunionen och berörs därför inte i nuläget av förslagen.

I oktober 2017 presenterade kommissionen ett meddelande om fullbordande av bankunionen till år 2019 (se faktapromemoria 2017/18:FPM19). I meddelandet uttalade kommissionen målsättningen att en överenskommelse om förslagen skulle nås senast i slutet av året.

På grund av starkt motstånd från flera medlemsstater i bankunionen har förhandlingarna om insättningsgarantisystemet varit låsta. Bland annat därför uppdrog Eurotoppmötet i juni åt Eurogruppen att börja arbeta med en färdplan för att inleda politiska förhandlingar. Frågan om färdplanen har därefter varit föremål för politisk diskussion i Eurogruppen under hösten men lösningarna består. Förhandlingarna beräknas således fortsätta även under 2019.

Samråd med EU-nämnden om insättningsgarantisystemet ägde rum senast i november. Överläggning med finansutskottet ägde rum i juni 2016, och information gavs senast i november 2018. Överläggning med finansutskottet om den gemensamma säkerhetsmekanismen ägde rum i april 2018 och information gavs senast i november 2018. Information till

23.1.3 Nödlidande lån

Ekofin-rådet antog i juli 2017 slutsatser om en handlingsplan för att minska andelen nödlidande lån i EU. Handlingsplanen inkluderar ett flertal åtgärder på fyra områden: 1) tillsyn, 2) strukture reformer av regelverk för insolvens och skuldindrivning, 3) andrahandsmarknader för nödlidande lån och 4) främjande av omstrukturering av banksystemet. Uppdragen att utföra åtgärderna ställdes framför allt till kommissionen och de europeiska tillsynsmyndigheterna samt ECB i egenskap av bankunionens centrala tillsynsmyndighet.

Den 14 mars presenterade kommissionen ett paket av åtgärder utifrån handlingsplanen, innehållande tre delar, 1) ett förslag till direktiv om hantering eller köp av krediter och om ianspråktagande av säkerheter, 2) ett förslag till ändring i kapitaltäckningsregelverket om minsta förlusttäckning för nödlidande lån och 3) principer för etablering av tillgångsförvaltningsföretag, s.k. bad bank, som kan användas vid krishantering av ett institut som har en stor andel nödlidande lån. I förslaget om minsta förlusttäckning för nödlidande lån konstaterade ordförandeskapet den 20 december att en överenskommelse ingåtts med Europaparlamentet (se faktapromemoria 2017/18:FPM68). I förslaget till direktiv om hantering eller köp av krediter och om ianspråktagande av säkerheter pågick förhandlingar i rådet under året (se faktapromemoria 2017/18:FPM69).

Samråd med EU-nämnden om antagande av handlingsplanen ägde rum i juli 2017. Information och samråd om genomförandet av handlingsplanen ägde rum senast i december 2018. Överläggning med finansutskottet om förslaget om minsta förlusttäckning för nödlidande lån ägde rum i april. Information gavs i oktober. Överläggning med finansutskottet om direktivet om hantering eller köp av krediter och om ianspråktagande av säkerheter ägde rum i juni.

23.1.4 Säkerställda obligationer

Kommissionen presenterade ett förslag till regelramverk för utgivning av säkerställda obligationer den 12 mars (se faktapromemoria 2017/18:FPM67). Förslaget är en del av ett paket för att fördjupa kapitalmarknadsunionen (CMU). Förhandlingar pågick under maj–november. Överläggning med finansutskottet ägde rum i april. Därefter informerades finansutskottet i november.

23.1.5 Gränsöverskridande betalningar

Som ett led i sin handlingsplan om finansiella tjänster för konsumenter lade kommissionen i mars fram ett förslag på förordningsändringar som ska bidra till att sänka transaktionsavgifterna för gränsöverskridande betalningar i euro och öka transparensen och jämförbarheten vid

Skr. 2018/19:115 valutaväxlingar i unionen (se faktrapromemoria 2017/18:FPM76). I december nåddes en överenskommelse mellan rådet och Europaparlamentet. Överläggning med finansutskottet ägde rum i juni och information lämnades i december.

23.1.6 Ändringsdirektivet till det fjärde penningtvättsdirektivet

Förslaget till ändringar i det fjärde penningtvättsdirektivet presenterades i juli 2016 (se faktrapromemoria 2015/16:FPM117). En politisk överenskommelse nåddes i december 2017.

Förslaget antogs av Europaparlamentet och rådet i maj. Ändringsdirektivet ska vara genomfört i medlemsstaterna huvudsakligen i januari 2020.

Många fall av penningtvätt har konstaterats inom EU under året, vilket bl.a. lett till två nya förslag som båda innehåller ytterligare revideringar av delar av det fjärde penningtvättsdirektivet. Dessa har förhandlats under året och beskrivs dels under avsnitt 23.1.7, dels under avsnitt 29.1.13 (Direktiv om finansiell information för att bekämpa brott).

23.1.7 Översyn av det europeiska systemet för finansiell tillsyn

Förslaget om översyn av det europeiska systemet för finansiell tillsyn presenterades i september 2017 (se faktrapromemoria 2017/18:FPM11). Myndigheterna i tillsynsstrukturen är Europeiska systemrisknämnden (ESRB) och de tre europeiska tillsynsmyndigheterna Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (Esma), Europeiska bankmyndigheten (Eba) och Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten (Eiopa). Förhandlingarna i rådet har pågått sedan oktober 2017.

I september presenterade kommissionen ett tillägg till förslaget som rör stärkt tillsyn på området bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism (se faktrapromemoria 2018/19:FPM7). Förhandlingar i rådet påbörjades i november och i december kom medlemsstaterna överens om ett partiellt förhandlingsmandat om tilläggsförslaget.

Överläggning med finansutskottet ägde rum i oktober 2017. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november 2017. Tilläggsförslaget överlades med finansutskottet i oktober 2018.

23.2 Värdepappersmarknaden

23.2.1 Tillsynen över centrala motparter i EU och i tredjeland

I juni 2017 presenterade kommissionen förslaget om ändrade regler för tillsyn över centrala motparter i EU och i tredjeland (se faktrapromemoria

2016/17:FPM115). Förhandlingar inleddes i juli 2017 och en allmän inriktning nåddes i rådet i december 2018. Skr. 2018/19:115

I oktober informerades finansutskottet.

23.2.2 Rekommendation om artikel om clearingsystem i stadgan för Europeiska centralbanken

Europeiska centralbanken (ECB) antog den 23 juni 2017 en rekommendation riktad till Europaparlamentet och rådet om ändring av artikel 22 i stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken, ECBS-stadgan (se faktapromemoria 2016/17:FPM121). Förhandlingar påbörjades hösten 2017 och en allmän inriktning nåddes i rådet i december 2018.

Finansutskottet informerades i oktober.

23.2.3 Förordningen om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister

Förslaget om ändringar i förordningen om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister presenterades den 4 maj 2017 (se faktapromemoria 2016/17:FPM93). I rådet nåddes en allmän inriktning i december 2017 och triloger har pågått under året.

Finansutskottet informerades i oktober.

23.2.4 Kapitalmarknadsunionen

I september 2015 presenterade kommissionen en handlingsplan om skapandet av en kapitalmarknadsunion (se faktapromemoria 2015/16:FPM10). I mars presenterade kommissionen ett meddelande om hur kapitalmarknadsunionen ska färdigställas under år 2019. Förslagen som ingår i kapitalmarknadsunionen redovisas separat.

Finansutskottet informerades i juni.

23.2.5 Kapitalmarknadsfinansiering för små och medelstora företag

Kommissionen presenterade förslaget om bättre tillgång till kapitalmarknadsfinansiering för små och medelstora företag i maj (se faktapromemoria 2017/18:FPM106). Förslaget syftar till att ge vissa lättnader för företag noterade på en tillväxtmarknad för små och medelstora företag, en särskild sorts handelsplattform, och berör EU-förordningarna om marknadsmissbruk och prospekt. Förhandlingarna i rådet har pågått sedan september.

Överläggning med finansutskottet ägde rum i juni.

23.2.6 Gräsrotsfinansiering

Kommissionen presenterade i mars ett förslag till förordning om europeiska leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster för företag (se faktapromemoria 2017/18:FPM61). Förslaget syftar till att främja tillgången till kapital för små och medelstora företag via låne- och andelsbaserad gräsrotsfinansiering. Förhandlingar i rådet har pågått sedan i juni.

Överläggning med finansutskottet ägde rum i april.

23.2.7 Förordning om värdepapper med euroländernas statsobligationer som underliggande tillgångar

Den 24 maj lämnade kommissionen förslag till en förordning för att möjliggöra en marknadsstyrd utveckling av värdepapper med euroländernas statsobligationer som underliggande tillgångar, s.k. sovereign bond-backed securities, SBBS (se faktapromemoria 2017/18:FPM107). Målen med förslaget är att diversifiera bankernas exponeringar mot statskulld, minska kapitalflykt mellan medlemsstaterna inom euroområdet och öka utbudet av lågriskstillgångar.

Kommissionen föreslår att privata aktörer ska kunna köpa nationella statsobligationer från euroländerna enligt en förutbestämd proportion. En juridiskt separat enhet ska sedan kunna ge ut standardiserade värdepapper med portföljen av obligationer som underliggande tillgångar. Dessa värdepapper ska delas upp i trancher med olika riskprofil. För att åstadkomma förutsättningar för en marknad för SBBS föreslår kommissionen att regleringsmässig neutralitet ska gälla mellan SBBS och dess underliggande tillgångar, dvs. statsobligationerna. Ändringar i vissa existerande rättsakter föreslås i detta syfte.

Överläggning med finansutskottet ägde rum i juni.

23.2.8 Gränsöverskridande fonder

Kommissionen presenterade den 12 mars två förslag som syftar till att underlätta gränsöverskridande distribution av fonder genom att ta bort vissa hinder i befintlig EU-rättslig reglering (se faktapromemoria 2017/18:FPM62). En allmän inriktning nåddes i rådet den 6 juni.

Överläggning med finansutskottet ägde rum i april.

23.2.9 Kapitaltäckningsregelverk för värdepappersbolag

I slutet av 2017 presenterade kommissionen ett förslag till ett nytt regelverk om kapitaltäckning för värdepappersbolag (se faktapromemoria 2017/18:FPM43). Förslaget presenteras som ett led i slutförandet av kapitalmarknadsunionen inom EU.

Förhandlingar i rådet inleddes i januari 2017 under det bulgariska ordförandeskapet. Det österrikiska ordförandeskapet har presenterat ett förslag till förhandlingsmandat inför trilogförhandlingar som väntas påbörjas efter årsskiftet.

Överläggning med finansutskottet ägde rum i januari och information lämnades i november. Skr. 2018/19:115

23.2.10 Hållbarhetsförhandlingar

I handlingsplanen för hållbar tillväxt presenterade kommissionen den 8 mars ett antal åtgärder för att främja hållbara finansmarknader. Som en del av genomförandet av handlingsplanen presenterade kommissionen den 24 maj tre lagförslag (se faktapromemoria 2017/18:FPM123).

Förslagen omfattar en EU-gemensam klassificering av gröna verksamheter, krav på investerare och rådgivare att upplysa om förfaranden och villkor för integrering av hållbarhetsrisker vid investeringar och investeringsrådgivning samt två nya kategorier av referensvärden som ska avspegla underliggande tillgångar med låga utsläpp respektive negativa nettoutsläpp av koldioxid. Rådet enades den 19 december om en allmän inriktning för de två senare förslagen och trilogförhandlingar ska påbörjas i januari 2019. För förslaget om klassificering fortsätter förhandlingar i rådet.

Överläggning med finansutskottet ägde rum i juni och information lämnades i november.

23.3 Försäkringsmarknaden

23.3.1 Europeisk privat pensionsprodukt

Kommissionen presenterade i juni 2017 ett förslag till förordning om en europeisk privat pensionsprodukt (PEPP). Förslaget avser att göra det möjligt för pensionssparinstitut och distributörer att tillhandahålla en inom EU standardiserad privat pensionsprodukt (se faktapromemoria 2016/17:FPM118). Förhandlingar har pågått sedan i juli 2017. I december 2018 nåddes en politisk överenskommelse mellan kommissionen, rådet och Europaparlamentet.

Överläggning med finansutskottet ägde rum i september 2017. Information lämnades till utskottet i november 2018.

23.3.2 Motorfordonsförsäkringsdirektivet

Kommissionen presenterade i maj ett förslag till revidering av motorfordonsförsäkringsdirektivet (se faktapromemoria 2017/18:FPM119). Förslaget syftar till att ge bättre skydd för skadelidande vid trafikolyckor och förbättra försäkringstagares rättigheter. Det handlar bl.a. om att klargöra direktivets tillämpningsområde och om bestämmelser om ett organ som kan ersätta den som har rätt till ersättning från en trafikförsäkring, om försäkringsgivaren går i konkurs.

Förslaget har behandlats på rådet den 7 september och den 29 november. Civilutskottet informerades i november.

Skattesystemet är ett viktigt nationellt instrument för att främja en god ekonomisk utveckling, en varaktig hög sysselsättning och en uthållig finansiering av offentliga utgifter. Samarbetet inom EU på skatteområdet syftar bl.a. till att säkerställa den inre marknadens upprättande och funktion och att undvika snedvridning av konkurrensen.

24.1 Mervärdesskatt

24.1.1 Mervärdesskatt på elektroniska publikationer

I december 2016 presenterade kommissionen ett förslag till reducerade skattesatser för elektroniska böcker, tidningar och tidskrifter (se faktapromemoria 2016/17:FPM41).

För svensk ståndpunkt, se skatteutskottets protokoll från överläggningen den 15 juni 2017.

Vid Ekofin-rådet i november antogs förslaget. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj, juli, september och november.

24.1.2 Mervärdesskattesatser

I januari presenterade kommissionen ett förslag om mervärdesskattesatser (se faktapromemoria 2017/18:FPM54). Förslaget innebär att nuvarande lista över varor och tjänster på vilka medlemsstaterna kan tillämpa reducerade skattesatser ersätts med en ny lista över varor och tjänster på vilka medlemsstaterna inte kan tillämpa reducerade skattesatser. Finns en vara eller tjänst inte med på denna nya lista kan alltså medlemsstaterna tillämpa reducerade skattesatser på den. Medlemsstaterna ska få tillämpa högst två reducerade skattesatser som inte får vara lägre än 5 procent. Utöver dessa två får dock medlemsstaterna tillämpa en skattesats som är lägre än 5 procent och undantag med rätt till avdrag för ingående skatt.

24.1.3 Mervärdesskatt – normalskattesatsen

Kommissionen presenterade den 19 december 2017 förslag till ändring i mervärdesskattedirektivet avseende normalskattesatsen. Ändringen innebär att bestämmelsen enligt vilken medlemsstaterna ska tillämpa en normalskattesats på lägst 15 procent görs permanent (se faktapromemoria 2017/18:FPM40).

Förslaget antogs av Ekofin-rådet den 22 juni. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

24.1.4 Mervärdesskatt – förlängd tillämpning av omvänd skattskyldighet för handel med utsläppsrätter

m.m. och snabba insatser mot mervärdesskattebedrägeri

I maj presenterade kommissionen ett förslag om förlängd tillämpning till den 30 juni 2022 av reglerna i mervärdesskattedirektivet om dels omvänd skattskyldighet för bl.a. utsläppsrätter, dels mekanismen för snabba insatser mot mervärdesskattebedrägeri (se faktapromemoria 2017/18:FPM101).

Vid Ekofin-rådet den 6 november antogs förslaget. Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober och november.

24.1.5 Mervärdesskatt vid gränsöverskridande handel – harmonisering och förenkling av vissa regler samt införande av det slutgiltiga mervärdesskattesystemet

I oktober 2017 presenterade kommissionen ett första förslag om mervärdesskatt vid gränsöverskridande handel mellan företag, det s.k. slutgiltiga mervärdesskattesystemet (se faktapromemoria 2017/18:FPM17).

Förslaget arbetades om av ordförandeskapet. De delar av förslaget som avser krav på registreringsnummer för mervärdesskatt vid gränsöverskridande handel, bestämmelser om kedjetransaktioner, bestämmelser om s.k. avropslager och krav på bevisning vid gränsöverskridande handel behölls medan andra delar ströks.

För svensk ståndpunkt, se skatteutskottets protokoll från överläggningen den 19 juni.

Vid Ekofin-rådet den 4 december antogs förslaget. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni och september.

24.1.6 Mervärdesskatt vid gränsöverskridande handel – det slutgiltiga mervärdesskattesystemet

I maj presenterade kommissionen ett förslag om ändrade regler för mervärdesskatt vid gränsöverskridande handel mellan medlemsstater. Förslaget avser ändringar av mervärdesskattedirektivets regler om handel med varor mellan beskattningsbara personer inom EU. Förslaget ska säkerställa att beskattning ska ske i destinationslandet och att mervärdesskatten ska redovisas och betalas av säljaren (se faktapromemoria 2017/18:FPM102).

För svensk ståndpunkt, se skatteutskottets protokoll från överläggningen den 19 juni.

24.1.7 Mervärdesskatt för små företag

I januari presenterade kommissionen ett förslag om ändrade mervärdesskatteregler för små företag. Förslaget avser ändringar av mervärdesskattedirektivets regler om skattebefrielse för små företag. Kommissionens förslag innehåller också vissa förenklingar för

Skr. 2018/19:115 skattskyldiga företag som har en omsättning som inte överstiger 2 000 000 euro (se faktapromemoria 2017/18:FPM55).

För svensk ståndpunkt, se skatteutskottets protokoll från överläggningen den 6 mars.

24.1.8 Mervärdesskatt – administrativt samarbete

Kommissionen presenterade i november 2017 ett förslag om administrativt samarbete på mervärdesskatteområdet. Syftet med förslaget är att skattemyndigheterna ska få effektivare verktyg för att förhindra mervärdesskattebedrägeri i samband med gränsöverskridande handel (se faktapromemoria 2017/18:FPM32).

För svensk ståndpunkt, se skatteutskottets protokoll från överläggningen den 6 mars.

Förslaget antogs av Ekofin-rådet den 2 oktober. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj och september.

24.1.9 Mervärdesskatt – generell omvänd skattskyldighet

I december 2016 presenterade kommissionen ett förslag om generell omvänd skattskyldighet för mervärdesskatt, dvs. att köparen är skattskyldig för mervärdesskatten i stället för säljaren. Åtgärden gäller nationellt och för transaktioner över ett visst värde. Syftet är att förhindra mervärdesskattebedrägerier. För svensk ståndpunkt, se skatteutskottets protokoll från överläggningen den 15 juni 2017.

Förslaget antogs i december 2018. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj, juli, september och december.

24.1.10 Mervärdesskatt – kompletterande förslag om mervärdesskatt vid gränsöverskridande handel

I december presenterade kommissionen förslag om kompletterande ändringar till det s.k. e-handelspaketet för mervärdesskatt. Syftet med förslagen är att komplettera de redan beslutade ändringarna i mervärdesskattedirektivet och fastställa regler som behövs för att genomföra de ändringar av mervärdesskattedirektivet som ska tillämpas från och med 2021 (se faktapromemoria 2018/19:FPM24).

24.1.11 Mervärdesskatt – införande av vissa krav för betaltjänstleverantörer

I december presenterade kommissionen ett förslag om att införa krav på betaltjänstleverantörer att samla in information om gränsöverskridande betalningar. Informationen ska därefter samlas i ett centralt elektroniskt system för betaluppgifter (CESOP). Syftet med förslaget är att motverka mervärdesskattebedrägerier (se faktapromemoria 2018/19:FPM25).

24.2.1 Nytt punktskattedirektiv

I maj presenterade kommissionen ett förslag till nytt punktskattedirektiv (se faktagromemoria 2017/18:FPM103). Förslaget innebär en omarbetning av nuvarande punktskattedirektiv och innehåller förslag som huvudsakligen har som syfte att minska risken för fusk genom att förbättra möjligheterna att följa flyttningar av varor och täppa igen vissa luckor mellan skatte- och tullförfaranden samt att underlätta för de företag som flyttar punktskattepliktiga varor.

För svensk ståndpunkt, se skatteutskottets protokoll från överläggningen den 29 november.

24.2.2 Ändring av det ena alkoholskattedirektivet

I maj presenterade kommissionen ett förslag till ändringar i det ena alkoholskattedirektivet, direktiv 92/83/EEG om harmonisering av strukturerna för punktskatter på alkohol och alkoholdrycker (se faktagromemoria 2017/18:FPM104). Förslaget innehåller ändringar på en rad olika områden, i huvudsak när det gäller öl, cider, denaturerad alkohol och oberoende, små bryggerier.

För svensk ståndpunkt, se skatteutskottets protokoll från överläggningen den 25 oktober.

24.3 Administrativt samarbete

24.3.1 Fiscalisprogrammet för samarbete inom beskattningsområdet

I juni presenterade kommissionen ett förslag till förordning om inrättande av Fiscalisprogrammet (Fiscalis 2027) för samarbete på beskattningsområdet (se faktagromemoria 2017/18:FPM160). Programmet är en fortsättning av tidigare fiscalisprogram.

För svensk ståndpunkt, se skatteutskottets protokoll från överläggning den 25 oktober.

24.3.2 Informationsskyldighet för skatterådgivare

Den 21 juli 2017 presenterade kommissionen ett förslag till ändring av direktivet om administrativt samarbete i fråga om beskattning (se faktagromemoria 2016/17:FPM110). Förslaget innebär att det ska införas EU-gemensamma bestämmelser om informationsskyldighet för bl.a. förmedlare av gränsöverskridande arrangemang och automatiskt utbyte av upplysningar om dessa arrangemang mellan skattemyndigheterna i medlemsstaterna.

För svensk ståndpunkt, se skatteutskottets protokoll från överläggning den 28 september 2017.

Förslaget antogs av Ekofin-rådet den 25 maj. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars.

24.4 Företagsbeskattning

24.4.1 Uppförandekoden för företagsbeskattning

Enligt uppförandekoden ska skatteåtgärder, som innebär en påtagligt lägre effektiv beskattningsnivå än den som normalt tillämpas i en medlemsstat, granskas. Uppförandekodgruppen har inrättats för att genomföra uppförandekodens principer. Under året har uppförandekodgruppen fortsatt sitt arbete med att granska att nya skatteåtgärder inte strider mot uppförandekoden, dvs. frysning, och avveckling av skatteåtgärder som bedömts vara skadliga. Den 22 juni antog Ekofin-rådet gruppens fjärde fleråriga arbetspaket.

Uppförandekodgruppen har även fortsatt sitt arbete med EU-förteckningen över icke-samarbetsvilliga jurisdiktioner på skatteområdet, vilken upprättades av Ekofin-rådet i december 2017. Under året har Ekofin-rådet beslutat att uppdatera förteckningen i januari, mars, maj, oktober och november. Uppförandekodgruppen har även arbetat med frågor om den fortsatta processen med listan, bl.a. med övervakning av att jurisdiktionerna genomför sina åtaganden i praktiken. Vidare beslutade Ekofin-rådet den 25 maj slutsatser om att uppdatera EU:s standardbestämmelse om god förvaltning i skattefrågor för avtal med tredjeländer. Det innebär att uppförandekodgruppens arbete med denna fråga nu är avslutat.

Samråd med EU-nämnden om uppförandekoden för företagsbeskattning ägde rum senast i november 2017. Samråd med EU-nämnden om EU-förteckningen över icke-samarbetsvilliga jurisdiktioner ägde senast rum i december 2017. Samråd med EU-nämnden ägde rum i januari, mars, maj, juni, oktober och november. För svensk ståndpunkt om EU-förteckningen, se skatteutskottets protokoll från överläggning den 26 oktober och 28 november 2017.

24.4.2 Beskattning av den digitala ekonomin

Den 21 mars presenterade kommissionen förslag för beskattningen av den digitala ekonomin, vilka bygger på antagandet att det finns en avvikelse mellan var värde skapas i företagen och var företagsbeskattning faktiskt sker. Förslagen lämnades i form av ett paket som omfattar ett meddelande om ett modernt, rättvist och effektivt skattesystem för den digitala ekonomin, två direktivförslag och en rekommendation till medlemsstaterna (se faktapromemorior 2017/18:FPM73, 2017/18:FPM74 och 2017/18:FPM75). Det ena förslaget rör en långsiktig åtgärd och innebär att regler för beskattning och fördelning av vinster vid en betydande digital närvaro i en medlemsstat införs. I anslutning till detta

förslag lämnade kommissionen också en rekommendation om att medlemsstaterna bör omförhandla sina skatteavtal med länder utanför EU så att det i dessa införs regler om beskattning och fördelning av vinster vid en betydande digital närvaro. Det andra förslaget rör en tillfällig åtgärd på området för indirekt skatt (skatt på vissa digitala tjänster).

Beskattningen av den digitala ekonomin har under året behandlats vid Europeiska rådet i mars och juni. Frågan togs också upp på Ekofin-rådet i mars, juli, november och december. Efter att kommissionens förslag lämnades har fokus vid diskussionerna varit förslaget om skatt på vissa digitala tjänster. Förhandlingar har pågått under hösten. Diskussionerna har inte lett till någon enighet.

För svensk ståndpunkt, se skatteutskottets protokoll från den 24 april gällande det långsiktiga förslaget och rekommendationen. För svensk ståndpunkt om förslaget om skatt på vissa digitala tjänster, se skatteutskottets protokoll från den 29 november. Information lämnades till EU-nämnden i mars inför mötet i Europeiska rådet den 22–23 mars. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni inför möte i Europeiska rådet den 28–29 juni och i november inför möte i Ekofin-rådet den 4 december.

25 EU:s budget

EU:s budget omfattar Europeiska unionens samtliga förväntade inkomster och utgifter. Under året förhandlades budgeten för 2019. Den svenska EU-avgiften bestäms utifrån betalningsanslagen på EU:s årsbudget genom tillämpning av regelverket för EU:s egna medel.

25.1 Förhandling om EU:s årsbudget 2019

Kommissionen presenterade sitt första förslag till årsbudget 2019 i maj. Åtagandanslagen föreslogs uppgå till 165,6 miljarder euro, vilket lämnade en marginal till taket för åtaganden på 1,2 miljarder euro. Betalningsanslagen föreslogs uppgå till 148,6 miljarder euro vilket lämnade en marginal till taket för betalningar på 18,1 miljarder euro. Marginalerna skiljer sig från dem som redovisas av kommissionen. Sverige tillsammans med likasinnade budgetrestriktiva medlemsstater anser att även specialinstrumenten bör beaktas när marginalerna beräknas vilket resulterar i lägre marginaler.

Mot bakgrund av Sveriges allmänna budgetrestriktiva hållning har Sverige under rådsförhandlingarna ansett att kommissionens förslag legat för högt och saknat tillräckliga marginaler för att kunna möta oförutsedda händelser under budgetåret. Rådets position antogs i september och innebar ökade marginaler för framför allt åtaganden jämfört med förslaget. Sverige och alla övriga medlemsstater utom en röstade ja till rådets position.

Efter att rådet och Europaparlamentet inte enats om årsbudgeten för 2019 under den avsatta förlikningsperioden presenterade kommissionen

den 30 november ett andra förslag till årsbudget. Åtagandenslagen föreslogs då uppgå till 165,6 miljarder euro, vilket lämnade en marginal till taket för åtaganden på 1,3 miljarder euro. Betalningsanslagen föreslogs uppgå till 148,2 miljarder euro vilket lämnade en marginal till taket för betalningar på 18,5 miljarder euro.

Efter att en preliminär överenskommelse nåtts mellan Europaparlamentet och rådet antogs årsbudgeten för 2019 formellt av rådet den 11 december och av Europaparlamentet den 12 december. Överenskommelsen resulterade i åtagandenslag på 165,8 miljarder euro och betalningsanslag på 148,2 miljarder euro.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i november och överläggning med finansutskottet ägde rum i juni och november.

26 Skydd av EU:s finansiella intressen

Kommissionen ska i samarbete med medlemsstaterna genomföra EU:s budget och säkerställa en god ekonomisk förvaltning. Europeiska revisionsrätten granskar varje år kommissionens genomförande av budgeten. Denna granskning ligger till grund för bedömningen om kommissionen ska beviljas ansvarsfrihet för det aktuella budgetåret.

26.1 Ansvarsfrihet för genomförandet av 2016 års budget

Ekofin-rådet beslutade den 20 februari att rekommendera Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av 2016 års budget. Samråd med EU-nämnden ägde rum i februari. Sverige och en annan medlemsstat röstade nej till rekommendationen vid omröstningen i Ekofin-rådet. Europaparlamentet beslutade i maj att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av 2016 års budget.

26.2 Ansvarsfrihet för genomförandet av 2017 års budget

I oktober publicerade revisionsrätten årsrapporten om budgetåret 2017. Rapporten presenterades för Ekofin-rådet den 6 november och samråd med EU-nämnden ägde rum i november. Revisionsrätten granskar EU:s inkomster och utgifter för att bedöma om de är lagliga och korrekta. För budgetåret 2017 lämnade revisionsrätten för andra gången en revisionsförklaring med reservation (i stället för med avvikande mening) när det gällde utgifterna. Däremot uppskattade revisionsrätten att 2,4 procent av de underliggande transaktionerna inte har skett i enlighet med gällande regelverk (motsvarande felnivå för budgetåret 2016 var 3,1 procent), vilket översteg den vedertagna gränsen för väsentliga fel som

ligger på 2 procent. Rådet kommer i februari 2019 att ta ställning till om Europaparlamentet ska rekommenderas att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för 2017. Skr. 2018/19:115

26.3 Revidering av Olaf-förordningen

I maj presenterade kommissionen ett förslag till revidering av förordning 883/2013 om utredningar genomförda av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf) (se faktapromemoria 2017/18:FPM125). Huvudsyftet med revideringen av förordningen är att anpassa den till bildandet av Europeiska åklagarmyndigheten (EPPO). Utöver detta föreslås även ett begränsat antal förändringar med syfte att effektivisera Olaf:s utredningar.

26.4 Klimatfinansiering

EU:s ståndpunkt i frågan om internationell finansiering för klimatåtgärder inför COP 24 behandlades vid Ekofin-rådet den 6 november. Rådsslutsatserna om klimatfinansiering har två syften, dels att redovisa EU:s fortsatta arbete med att mobilisera och öka finansiering för klimatrelaterade ändamål, dels att ta fram och tydliggöra EU:s position i frågor som är specifikt kopplade till klimatförhandlingarna och genomförandet av Parisavtalet.

27 Statistik

Statistiksamarbetet syftar till att harmonisera medlemsstaternas statistik. Det är viktigt med jämförbar statistik för att kunna utveckla, genomföra, analysera, övervaka och utvärdera EU:s politik.

Europaparlamentet och rådet har under året beslutat om en förordning om statistik över jordbruksföretag (se faktapromemoria 2016/17:FPM49).

Under året har förhandlingar pågått om förslaget till förordning om europeisk statistik om personer och hushåll, förslaget till förordning om europeisk företagsstatistik, förslaget till förordning om harmonisering av bruttonationalinkomsten, förslaget till förordning om statistik över migration och internationellt skydd samt förslaget till förordning om program för den inre marknaden 2021–2027 (se faktapromemorior 2016/17:FPM4, 2016/17:FPM83, 2016/17:FPM108, 2017/18:FPM130 och 2017/18:FPM150).

Ekofin-rådet antog den 6 november slutsatser om EU-statistik. Slutsatserna följer upp utvecklingen av europeisk statistik samt sätter prioriteringar och pekar ut riktningen framåt för europeisk statistik. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

28 Civilrättsligt samarbete

I ett europeiskt område med verklig rättvisa ska medborgarna och företagen fritt kunna hävda sina rättigheter. Den främsta målsättningen med det civilrättsliga samarbetet är att förbättra samarbetet mellan medlemsstaternas myndigheter för att undanröja hinder som följer av de rättsliga och administrativa systemens olikheter. En hörnsten i det civilrättsliga samarbetet är ömsesidigt erkännande av domar.

28.1 Tillämplig lag för rättsverkan gentemot tredje man av överlåtelse av fordringar

Kommissionen presenterade i mars förslaget till förordning om tillämplig lag för rättsverkan gentemot tredje man av överlåtelse av fordringar (se faktapromemoria 2017/18:FPM65). Förslaget är en del av kommissionens handlingsplan för en kapitalmarknadsunion och syftar till att skapa en klarhet och förutsägbarhet i frågan om vem som äger en fordran efter en gränsöverskridande transaktion, vilket bl.a. kommer att skapa starkare och mer integrerade kapitalmarknader. Förslaget behandlades på rådet för inrikes och rättsliga frågor den 6–7 december. Civilutskottet informerades i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

28.2 Förebyggande regler om företagsrekonstruktion och om en andra chans för seriösa företagare

Under året har förhandlingar pågått om kommissionens förslag till direktiv med regler bl.a. om företagsrekonstruktion och en andra chans för företagare (se faktapromemoria 2016/17:FPM34). Förslaget är ett led i arbetet med kapitalmarknadsunionen. På rådsmötet för rättsliga och inrikes frågor den 4–5 juni antogs en partiell allmän inriktning (beträffande regler om skuldavskrivning och om effektivare insolvensförfaranden). På rådsmötet för rättsliga och inrikes frågor den 11–12 oktober antogs en allmän inriktning om återstående delar. Trilogförhandlingar pågick under hösten och avslutades i december. Civilutskottet informerades i maj. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni och oktober.

28.3 Bryssel II-förordningen

Förhandlingarna har under året fortsatt om kommissionens förslag till omarbetning av Bryssel II-förordningen (se faktapromemoria 2015/16:FPM116). Bryssel II-förordningen är hörnstenen i det rättsliga

samarbetet på familjerättens område i EU och innehåller regler om domstols behörighet samt erkännande och verkställighet av domar i familjemål. Det hölls en riktlinjedebatt om förslaget vid rådet för rättsliga och inrikes frågor den 4–5 juni. Vid rådet för rättsliga och inrikes frågor den 6–7 december antogs en allmän inriktning om förordningens samtliga artiklar och de viktigaste skälen i ingressen. Det hölls överläggning med civilutskottet i februari och maj. I november lämnades information till civilutskottet. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars, juni och november.

28.4 Direktiv om tillhandahållande av digitalt innehåll och försäljning av varor

Förhandlingarna har under året fortsatt om kommissionens två förslag till direktiv om avtal om dels tillhandahållande av digitalt innehåll, dels försäljning av varor (se faktapromemorior 2015/16:FPM36 och 2017/18:FPM21). Trilogförhandlingar om det digitala innehållet har pågått under året. Det hölls en riktlinjedebatt om varorna på rådet för rättsliga och inrikes frågor den 4–5 juni. På rådsmötet för rättsliga och inrikes frågor den 6–7 december antogs en allmän inriktning om varudirektivet. Trilogförhandlingar påbörjades även om varudirektivet.

Information lämnades till civilutskottet i januari och november. Överläggning med civilutskottet hölls i april. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni och november.

28.5 Bevisupptagningsförordning

Under året har förslag till omarbetad bevisupptagningsförordning lagts fram och förhandlingar har inletts (se faktapromemorior 2017/18:FPM139). Förslaget syftar till att stärka det civilrättsliga samarbetet. Förordningen reglerar hur medlemsstaternas domstolar ska samarbeta i frågor som rör upptagande av bevis i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur när bevisningen finns i en annan medlemsstat än den där rättsprocessen pågår. Förslaget behandlades på informella ministermötet för rättsliga och inrikes frågor den 12–13 juli. Överläggning i justitieutskottet ägde rum i december.

28.6 Delgivningsförordning

Under året har förslag till omarbetad delgivningsförordning lagts fram och förhandlingar har inletts (se faktapromemorior 2017/18:FPM138). Förslaget syftar till att stärka det civilrättsliga samarbetet och förordningen reglerar hur medlemsstaterna ska samarbeta i frågor som rör delgivning av handlingar av civil eller kommersiell natur till personer i en annan medlemsstat. Förslaget behandlades på informella ministermötet för rättsliga och inrikes frågor den 12–13 juli. Överläggning med justitieutskottet ägde rum i december.

Medlemsstaterna samarbetar sedan ett tiotal år under samlingsnamnet e-juridik för att dels ta fram olika digitala tjänster, dels skapa lättillgänglig och sammanhållen information om medlemsstaternas och EU:s rättssystem, lagstiftning och rättspraxis. Den information och de funktioner som tas fram genom arbetet görs tillgängliga på webbplatsen e-juridikportalen. Arbetet bygger på frivillighet från medlemsstaternas sida och utgår från en femårig strategi samt en handlingsplan som löpte ut vid årsskiftet. En ny strategi och handlingsplan för perioden 2019–2023 antogs av rådet för rättsliga och inrikes frågor den 6–7 december. Inom ramen för arbetet har en ändring av förordningen om elektroniskt offentliggörande av Europeiska unionens officiella tidning tagits fram, vilken antogs vid rådet för rättsliga och inrikes frågor den 6–7 december. Ändringen medför att EU:s rättsakter vid elektronisk publicering numera kan signeras med en s.k. kvalificerad elektronisk stämpel enligt e-IDAS-förordningen, vilket bl.a. innebär att signeringen görs av en juridisk person.

29 Polissamarbete, straffrättsligt samarbete och tullsamarbete

Medlemsstaterna samarbetar för att förebygga och bekämpa brottslighet med gränsöverskridande inslag. EU:s åtgärder för att förebygga och bekämpa denna brottslighet ska ge ett mervärde och bedrivas på ett effektivt sätt. Samtidigt ska åtgärderna vara förenliga med grundläggande principer, exempelvis rättsäkerhet och respekt för den personliga integriteten.

29.1 Samarbete mot brottslighet inklusive terrorism

29.1.1 Terrorism

Den övergripande EU-strategin mot terrorism som Europeiska rådet antog 2005 fortsätter att ligga till grund för EU:s arbete på området. Under året har rådet för rättsliga och inrikes frågor vid flera tillfällen diskuterat hotet från terrorism och hur medlemsstaterna kan förebygga och förhindra terrorism och våldsbejakande extremism.

Under 2017 inrättade kommissionen en högnivåexpertgrupp (HLCEGR) i syfte att ta fram förslag på hur det förebyggande arbetet mot radikaliserings kunde förstärkas på EU-nivå. I maj 2018 lämnade gruppen en rapport som innehöll förslag och rekommendationer om hur kommissionens och medlemsstaternas förebyggande arbete mot terrorism och våldsbejakande extremism kan förstärkas och utvecklas. Som en följd

av gruppens förslag har kommissionen inrättat en samordningsfunktion för att bättre koordinera de insatser som görs på EU-nivå samt sprida kunskap och forskningsresultat. En del i förstärkningen av arbetet handlar om att öka medlemsstaternas inflytande och insyn, bl.a. i det arbete som utförs av Radicalisation Awareness Network (RAN). Kommissionen har därför inrättat en styrgrupp med representanter från samtliga medlemsstater.

Vid rådet för rättsliga och inrikes frågor den 4–5 juni beslutades att EU ska tillträda Europarådets konvention om förebyggande av terrorism och dess tilläggsprotokoll. Instrumenten trädde i kraft i förhållande till EU den 1 oktober.

29.1.2 Fonden för inre säkerhet och Fonden för integrerad gränsförvaltning, instrumentet för gränskontroll och viseringar

Den nuvarande fonden för inre säkerhet är en del av EU:s fleråriga budgetram för perioden 2014–2020.

Inför kommande budgetperiod, 2021–2027, presenterade kommissionen i juni två förslag till fonder, nämligen inre säkerhetsfonden (ISF) och fonden för integrerad gränsförvaltning, instrumentet för gränskontroll och viseringar (BMVI). Enligt förslagen ska fonderna tilldelas cirka 2,5 respektive cirka 8 miljarder euro under perioden. Förhandlingar har pågått under hösten.

Överläggning ägde rum med justitieutskottet i oktober och december och samråd ägde rum med EU-nämnden i oktober och november.

29.1.3 Förordning om ett europeiskt system för reseinformation och inresetillstånd

Förordningen om inrättande av ett EU-system för reseinformation och inresetillstånd (ETIAS) antogs av Europaparlamentet och av rådet i september (se faktapromemoria 2016/17:FPM33). Genom systemet kommer en obligatorisk förhandskontroll av alla viseringsfria tredjelandssmedborgare att göras före inresa i Schengenområdet. Systemet är planerat att drifvas 2022–2023.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i november 2016 och juni 2017. Information gavs till justitieutskottet i november 2016. Överläggning med utskottet hölls i februari och juni 2017.

29.1.4 Förordning om stärkt säkerhet i id-kort och dokument om uppehållsrätt

Kommissionen presenterade i april ett förslag till förordning om stärkt säkerhet i id-kort för unionsmedborgare och dokument om uppehållsrätt för unionsmedborgare och deras familjemedlemmar som utövar sin rätt till fri rörlighet (se faktapromemoria 2017/18:FPM90). Förslaget syftar till att gemensamma standarder på EU-nivå ska införas för berörda dokument. Trilogförhandlingar inleddes i december. Överläggning med utskottet hölls i november.

29.1.5 Kodex om Schengengränserna

Förhandlingarna om ändringar i EU:s gränskodex när det gäller återinförd gränskontroll vid inre gräns har fortsatt under året. Trilogförhandlingar inleddes i december.

29.1.6 Förordning om en europeisk gräns- och kustbevakning

Kommissionen presenterade i september ett förslag till reviderad förordning om en stärkt europeisk gräns- och kustbevakning (se faktapromemoria 2018/19:FPM10). Förslaget innebär att en stående gränskontrollstyrka inrättas. RIF-rådet antog den 5–6 december en partiell allmän inriktning om de delar som rör återvändande och tredjelandssamarbete.

Överläggningar och information till justitieutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober och november.

29.1.7 Polismyndighetens och Kustbevakningens stöd till Frontex-operationer

Polismyndigheten har under året fortsatt att bidra med personal och utrustning till ett tiotal olika Frontex-operationer i syfte att stärka kontrollen av EU:s yttre gränser i Grekland och Spanien och tillsammans med kustbevakningen i Italien, samt till operationerna vid luft- och landgräns och på återvändandeområdet.

29.1.8 Förordning om byrån för operativ förvaltning av storskaliga it-system

När det gäller förslaget om förordningen om den europeiska byrån för operativ förvaltning av storskaliga it-system på området för frihet, säkerhet och rättvisa (eu-LISA) nådde Europaparlamentet och rådet en kompromiss. Rådet kunde den 9 november anta kompromissförslaget.

29.1.9 Schengenutvärderingar

EU utvärderar återkommande hur medlemsländerna tillämpar Schengenregelverket i enlighet med förordning 1053/2013. Granskningen omfattar Schengenregelverket på områdena polissamarbete, dataskydd, Schengens informationssystem, visering, gränskontroll och återvändande. Granskningen av Sverige inleddes under hösten 2016. Platsbesök ägde rum under våren och försommaren 2017. Under 2018 har rekommendationer till Sverige presenterats som anger vilka åtgärder som behöver vidtas för att komma till rätta med eventuella brister. Arbetet med att ta fram handlingsplaner och vidta åtgärder på de områden som pekats ut har inletts.

29.1.10 Schengens informationssystem

Skr. 2018/19:115

I december 2016 presenterade kommissionen förslag till tre nya förordningar som inrättar Schengens informationssystem, SIS (se faktagromemoria 2016/17:FPM58). Förordningarna rör användning av SIS för gränskontrolländamål, brottsbekämpning och återvändande och syftar till att förbättra och effektivisera det existerande informationssystemet. Förordningarna antogs av rådet den 19 november. Information lämnades till justitieutskottet i februari och juni 2017. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni 2017. Överläggning med justitieutskottet hölls i oktober 2017.

29.1.11 It-relaterad brottslighet

I december 2016 meddelade EU-domstolen den s.k. Tele2-domen (C-203/15 och C-698/15) som bl.a. innebär att en generell och odifferentierad lagring av samtliga trafikuppgifter och lokaliseringssuppgifter avseende samtliga abonnenter och registrerade användare och samtliga elektroniska kommunikationsmedel inte är förenlig med EU-rätten. Kammarrätten i Stockholm konstaterade därefter i en dom från mars 2017 att det med hänsyn till EU-domstolens dom är klarlagt att de svenska reglerna om datalagring för brottsbekämpande syften står i strid med unionsrätten. På EU-nivå fortsatte diskussionerna under året om hur Tele2-domen bör tolkas samt hur bestämmelser om datalagring för brottsbekämpande syften kan utformas inom ramen för domen. Vid rådsmötet den 7 december lämnade ordförandeskapet en lägesrapport. Informationstillfälle ägde rum med justitieutskottet i januari och överläggning ägde rum i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november. Den 10 december lämnade Sverige in två yttranden till EU-domstolen i nya mål om bl.a. datalagring.

Kommissionen har vidare under året startat ett pilotprojekt om avläsning av krypterad information. Projektet ska involvera Europol och hålla sig inom Europols nuvarande mandat. Utmaningar är sedan tidigare bl.a. att hitta praktiska lösningar för dekryptering, att förbättra den tekniska expertisen på nationell nivå och EU-nivå, att utöka informationsutbytet mellan medlemsstaterna och att satsa på utbildning för de brottsbekämpande myndigheterna genom olika EU-institutioners försorg. Sverige har nominerat två nationella experter i projektet.

29.1.12 Förordning om att förebygga spridning av terrorisminnehåll online

Den 12 september presenterade kommissionen ett förslag om åtgärder i syfte att förebygga spridning av terrorisminnehåll på internet. De föreslagna åtgärderna ska vidtas av både behöriga myndigheter i medlemsstaterna och unionsmyndigheter, dvs. Europol, och av s.k. värdtjänstleverantörer. Med värdtjänstleverantör avses en leverantör av informationssamhällets tjänster där leverantören lagrar information som tillhandahållits av en innehållsleverantör (användare) på dennas begäran och gör den lagrade informationen tillgänglig för tredje part. Den

Skr. 2018/19:115 föreslagna definitionen av terrorisminnehåll bygger på EU:s terrorismdirektiv (2017/541) och kan omfatta bl.a. information som uppviglar till, eller förespråkar utförande av terroristbrott. Särskilt viktigt är förslaget om s.k. avlägsnandeordrar där en värdtjänsteleverantör, efter beslut av behörig myndighet i en medlemsstat, ska avlägsna terrorisminnehåll eller göra det oåtkomligt inom en timme från att en avlägsnandeorder mottagits.

Syftet med förslaget till förordning är att förhindra spridningen av terrorisminnehåll online. Olagligt terrorisminnehåll ska inte förekomma online och det måste motarbetas med kraft. Rådet nådde en allmän inriktning om förslaget den 6 december.

Överläggning ägde rum med justitieutskottet i oktober och november och med konstitutionsutskottet i november. Samråd ägde rum med EU-nämnden i november.

29.1.13 Direktiv om finansiell information för att bekämpa brott

Förslaget till direktiv om finansiell information för att bekämpa brott lades fram i april och har delvis sin bakgrund i ändringsdirektivet till EU:s fjärde penningtvättsdirektiv (EU 2018/843), se även avsnitt 23.1.6. Det senare slår fast att medlemsstaterna ska införa ett system som ska ge information om bank- och betalkonton som framför allt ländernas finansunderrättelseenheter (i Sverige Finanspolisen) ska ges tillgång till. Genom det nu aktuella direktivet utvidgas kretsen av myndigheter som ska få tillgång till systemet. Det handlar om myndigheter med ansvar för att förebygga, upptäcka, utreda eller lagföra brott. Direktivet innehåller även bestämmelser om ökat informationsutbyte mellan finansunderrättelseenheter och behöriga myndigheter samt om medlemsstaternas informationsdelning med Europol (se faktapromemoria 2017/2018:FPM89). I november beslutades att trilogförhandlingar skulle inledas.

Överläggning med justitieutskottet hölls i november.

29.1.14 Interoperabilitet och informationssystem

Förhandlingar i rådet om kommissionens förslag om interoperabilitet och informationssystem inleddes i februari (se faktapromemoria 2017/18:FPM41). I november påbörjades trilogförhandlingar i syfte att nå en politisk överenskommelse i början av 2019.

I mars ägde överläggning med justitieutskottet rum och information lämnades till socialförsäkringsutskottet. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars.

29.1.15 Utbyte av kriminalregisteruppgifter om tredjelandsmedborgare

Trilogförhandlingar om förslaget om ett system för lokalisering av domar mot tredjelandsmedborgare inleddes i mars och har pågått till december,

då en politisk överenskommelse nåddes (se faktapromemoria Skr. 2018/19:115 2016/17:FPM119).

Överläggning med justitieutskottet hölls i november.

29.1.16 Förordning om sprängämnesprekursorer

Sprängämnesprekursorer är kemiska substanser som kan användas för att tillverka sprängämnen. Ämnena är reglerade i EU-förordningen om saluföring och användning av sprängämnesprekursorer. Kommissionen presenterade i april ett förslag till ny förordning (se faktapromemoria 2017/18:FPM85). Förslaget syftar bl.a. till att endast den som har ett påvisbart behov av sprängämnesprekursorer ska få tillgång till dessa ämnen. Förhandlingar har pågått sedan i maj.

Överläggning med försvarsutskottet ägde rum i november.

29.2 Straffrättsligt samarbete

29.2.1 Byrå för straffrättsligt samarbete (Eurojust)

Rådet antog Eurojustförordningen den 6 november. Förordningen ska börja tillämpas den 12 december 2019.

Öppenhetsförordningen från 2001 om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar blev generellt tillämplig även på hela Eurojusts verksamhet.

Samråd ägde rum med EU-nämnden i juni, september och oktober.

29.2.2 Europeisk åklagarmyndighet

Förordningen om inrättande av Eppo antogs vid rådet för rättsliga och inrikes frågor i oktober 2017 av 20 medlemsstater inom ramen för ett fördjupat samarbete, och under 2018 anslöt sig även Nederländerna och Malta till samarbetet. Med undantag för de länder som på olika sätt valt att stå utanför det straffrättsliga samarbetet, dvs. Danmark, Irland och Storbritannien, har i dagsläget samtliga medlemsstater förutom Ungern, Polen och Sverige anslutit sig till Eppo.

Deltagande medlemsstater och kommissionen har arbetat med att kunna starta Eppos verksamhet och en expertgrupp har tillsatts. Kommissionen anordnade tillsammans med ordförandeskapen konferenser i mars respektive november om inrättandet av Eppo.

Den 12 september presenterade kommissionen ett meddelande i vilket medlemsstaterna uppmanas att utvidga Eppos befogenheter, som i dagsläget är att utreda och lagföra brott som riktar sig mot EU-budgeten, till att även omfatta gränsöverskridande terroristbrott (se faktapromemoria 2018/19:FPM5).

Information lämnades till justitieutskottet i mars, maj, oktober och november. Samråd ägde rum med EU-nämnden i mars, juni, oktober och november.

29.2.3 Förordning om frysning och förverkande

Kommissionen presenterade sitt förslag till förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och förverkande i december 2016 (se faktapromemoria 2016/17:FPM60). Trilogförhandlingar inleddes i januari, förordningen antogs den 14 november och trädde i kraft den 18 december.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober.

29.2.4 Förordning och direktiv om e-bevisning

Kommissionen presenterade sitt förslag till förordning om tillgång till elektronisk bevisning (e-bevisning) och direktiv om utseende av representant för utlämnande av e-bevisning i april (se faktapromemoria 2017/18:FPM88). Syftet är att ge brottsbekämpande myndigheter inom EU ett mer ändamålsenligt och effektivt verktyg för att få tillgång till elektroniska uppgifter som kan användas som bevisning i brottsutredningar. Intensiva förhandlingar har pågått under året. Beslut om allmän inriktning för förordningen fattades av rådet i december.

Information lämnades till justitieutskottet i maj och oktober. Överläggning hölls med justitieutskottet i maj och med konstitutionsutskottet i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni, oktober och november.

29.2.5 Materiell straffrätt

Straffrättsligt direktiv mot penningtvätt

Den 11 oktober antogs direktivet om bekämpande av penningtvätt genom straffrättsliga bestämmelser på rådsmötet för rättsliga och inrikes frågor. Direktivet ska vara införlivat i svensk rätt senast den 3 december 2020.

Direktiv om bedrägeri och förfalskning som rör andra betalningsmedel än kontanter

Den 9 mars beslutade rådet en överenskommelse om allmän inriktning med anledning av kommissionens förslag till direktiv om bekämpande av bedrägeri och förfalskning som rör andra betalningsmedel än kontanter och om ersättande av rådets rambeslut 2001/413/RIF (se faktapromemoria 2017/18:FPM4). Under hösten pågick trilogförhandlingar som resulterade i en politisk överenskommelse i december.

I mars lämnades information till justitieutskottet och samråd hölls med EU-nämnden. Information till justitieutskottet lämnades också i december.

30 Grundläggande rättigheter och medborgarskap

Skr. 2018/19:115

Ett av EU:s fundament är grundläggande rättigheter. EU har åtagit sig att garantera rättigheterna uttryckta i stadgan om de grundläggande rättigheterna och slå vakt om att stadgan följs i medlemsstaterna.

30.1 Dataskyddsförordning för EU:s institutioner

I januari 2017 presenterade kommissionen ett förslag till en ny förordning som skulle ersätta rådets förordning från 2000, om skydd för enskilda då gemenskapsinstitutionerna och gemenskapsorganen behandlar personuppgifter och om den fria rörligheten för sådana uppgifter (dataskyddsförordningen för EU:s institutioner), till den allmänna dataskyddsförordningen (se faktapromemoria 2016/17:FPM64). Den nya förordningen antogs vid rådets möte för rättsliga och inrikes frågor den 11–12 oktober. Information lämnades till konstitutionsutskottet och samråd ägde rum i EU-nämnden i juni.

30.2 EU:s stadga om grundläggande rättigheter

Kommissionen lämnade sin årliga rapport om tillämpningen av EU:s stadga för grundläggande rättigheter i juni. Av rapporten framgår att de grundläggande rättigheterna under 2017 visserligen utsatts för många utmaningar, men att de strukturer och verktyg som finns till skydd för stadgans rättigheter har visat sig fungera. Kommissionen bedömer att det fortsatt behövs insatser för att de grundläggande rättigheterna, rättsstatens principer och demokratin ska respekteras och främjas, bl.a. genom stöd till ett fritt och livskraftigt civilsamhälle. Rådet för rättsliga och inrikes frågor kunde den 11 oktober inte nå enighet om slutsatser om tillämpningen av stadgan och dessa antogs i stället som ordförandeskapsslutsatser. Dessa slutsatser påminner bl.a. om att unionen vilar på de gemensamma värdena i artikel 2 i EU-fördraget och betonar vikten av fortsatta insatser till skydd för stadgans olika rättigheter. Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober.

30.3 Fonden för rättsliga frågor, rättigheter och värden

Som en del av EU:s fleråriga budgetram för perioden 2021–2027 presenterade kommissionen den 30 maj förslag till en ny fond för rättsliga frågor, rättigheter och värden som omfattar programmen för rättigheter och värden respektive rättsliga frågor.

Programmet för rättigheter och värden föreslås ersätta de båda programmen Ett Europa för medborgarna och Rättigheter, jämlikhet och

Skr. 2018/19:115 medborgarskap. Huvudsyftet med programmet är att skydda och främja rättigheter och värden, såsom de finns uttryckta i EU:s fördrag, inklusive stadgan om de grundläggande rättigheterna (se faktapromemoria 2017/18:FPM126).

Programmet för rättsliga frågor inrättades inför innevarande budgetram. I detta förslag föreslår kommissionen att programmet ska förlängas till nästa fleråriga budgetram. Programmets övergripande mål är att stödja civilrättsligt och straffrättsligt samarbete, främja rättslig utbildning och underlätta faktisk tillgång till rättslig prövning (se faktapromemoria 2017/18:FPM127).

Partiellt mandat för trilogförhandlingar för respektive program kunde nås i december.

30.4 Antisemitism och säkerhet

Det österrikiska ordförandeskapet tog initiativ till en rådsdeklaration om antisemitism och säkerhetshöjande insatser för judiska organisationer och företrädare. Deklarationen innehåller främst uppmaningar till medlemsstaterna att vidta olika insatser för att bekämpa antisemitism och hatbrott samt att vidta säkerhetshöjande åtgärder. Deklarationen antogs på rådet för rättsliga och inrikes frågor den 6 december. Europeiska rådet välkomnade i december antagandet av rådsdeklarationen.

Konstitutionsutskottet informerades i november och samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

30.5 Visselblåsardirektivet

Kommissionen presenterade den 23 april ett förslag till ett direktiv om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten. Förslaget syftar till att stärka kontrollen av efterlevnaden av unionsrätt och unionspolitik på särskilda områden, genom att fastställa miniminormer om rapportering och hantering av anmälningar om olaglig verksamhet eller lagmissbruk av unionsrätten och om skydd av personer som rapporterar om sådana överträdelser. Förslaget innebär att personer som slår larm om lagöverträdelser eller lagmissbruk inom viss unionsrättslig lagstiftning och politik inte ska drabbas av repressalier. Medlemsstaterna får ha mer förmånliga regler till skydd för visselblåsare med vissa begränsningar.

Förhandlingar om direktivet pågick under året. Information lämnades i konstitutionsutskottet i augusti. Överläggning hölls i oktober.

31 Asyl, invandring, visering och annan politik som rör rörlighet för personer

Syftet med EU:s migrationspolitik är bl.a. att skapa ett gemensamt, solidariskt, europeiskt asylsystem, minska incitamenten för irreguljär

migration, skydda EU:s yttre gränser och värna Schengenområdet utan inre gränser. Politiken på området ska även främja laglig invandring och fördjupa samarbetet med länder utanför EU.

Skr. 2018/19:115

31.1 Reformen av det gemensamma europeiska asylsystemet

En aktuell fråga under året har varit reformen av det gemensamma asylsystem som kommissionen presenterade under 2016 i syfte att få till stånd ett hållbart och rättvist asylsystem (se faktapromemoria 2015/16:FPM79). Reformen innebär förslag till revidering av Dublin- och Eurodacförordningarna, en ny förordning för EU:s myndighet för asylfrågor, en ny asylprocedurförordning, en ny skyddsgrundsförordning, revidering av mottagandedirektivet och en ny förordning om ett EU-gemensamt system för vidarebosättning (se faktapromemorior 2015/16:FPM94, 2015/16:FPM95, 2015/16:FPM96, 2015/16:FPM122, 2015/16:FPM129, 2015/16:FPM130 och 2015/16:FPM131).

Förhandlingar pågår om samtliga förslag. Beträffande vissa har man kommit relativt långt, men när det gäller förslaget till revidering av Dublinförordningen och förslaget till ny asylprocedurförordning har rådet ännu inte enats om en ståndpunkt. Vid Europeiska rådet i juni konstaterades att asylmyndigheten är ett viktigt verktyg för att effektivt hantera utmaningar på migrationsområdet. Kommissionen presenterade därför i september förslag till ändringar i förordningen för att ytterligare stärka myndighetens operativa kapacitet att bistå medlemsstaterna i asylprocesserna. Ändringarna har under hösten förhandlats i rådet och ska sedan förhandlas med Europaparlamentet.

En central del av diskussionen mellan medlemsstaterna har handlat om att få till stånd en rättvis fördelning av asylsökande inom EU och att systemet ska vara effektivt, rättssäkert, långsiktigt hållbart, humant och medge beslut av hög kvalitet som värnar asylrätten.

Informationstillfällen och överläggning med socialförsäkringsutskottet och samråd med EU-nämnden har ägt rum kontinuerligt under året.

EU:s krishanteringsverktyg Integrerade arrangemang för politisk krishantering (IPCR) är fortsatt aktiverat för migrationssituationen. Detta innebär en kontinuerlig informationsinsamling som ligger till grund för gemensamma lägesbilder i syfte att effektivisera beslutsfattandet i rådet.

31.2 EU-fonder på asyl- och migrationsområdet

31.2.1 Asyl-, migrations- och integrationsfonden

Asyl-, migrations- och integrationsfonden (AMIF) är en del av EU:s fleråriga budgetram för perioden 2014–2020. Fondens syfte är att bidra till en effektivare hantering av migrationsströmmar inom EU i enlighet med EU:s gemensamma asyl- och migrationspolitik. Budgeten för asyl-,

Skr. 2018/19:115 migrations- och integrationsfonden uppgår till 3 137 miljoner euro för perioden 2014–2020, varav Sverige har tilldelats 207 miljoner euro.

31.2.2 Asyl- och migrationsfonden (AMF)

Kommissionen presenterade den 12 juni ett förslag till förordning om inrättande av asyl- och migrationsfonden som en del av EU:s fleråriga budgetram för perioden 2021–2027. Det övergripande syftet med förslaget är att bidra till en effektivare hantering av migrationsströmmarna inom EU i enlighet med EU:s gemensamma asyl- och migrationspolitik. Asyl- och migrationsfonden föreslås reglera EU-finansieringen inom de områden som i nuvarande fleråriga budgetram omfattas av asyl-, migrations- och integrationsfonden, dvs. förstärka och utveckla det gemensamma europeiska asylsystemet, stödja laglig migration och integration av tredjelandsmedborgare samt motverka irreguljär migration och främja återvändande.

Kommissionen föreslår att budgeten för asyl- och migrationsfonden ska uppgå till 10,415 miljarder euro (i löpande priser) för hela budgetperioden (2021–2027), vilket skulle innebära en ökning med cirka 50 procent jämfört med den nuvarande asyl-, migrations- och integrationsfonden. 60 procent av fondens totala budget föreslås fördelas genom särskilda fördelningsnycklar till medlemsstaternas nationella program. Resterande 40 procent föreslås förvaltas av kommissionen och reserveras för särskilda åtgärder med högt mervärde för EU, transnationella unionsinsatser, nödbistånd, vidarebosättning och omfördelning samt europeiska migrationsnätverket. Fonden är tänkt att träda i kraft den 1 januari 2021 och löpa fram till 2027. Förhandlingar i rådet inleddes under hösten.

31.3 Laglig migration

Kommissionen presenterade 2016 ett förslag om ett nytt, omarbetat blåkortsdirektiv (se faktapromemoria 2015/16:FPM113). Syftet med översynen är att göra EU mer attraktivt för högkvalificerad arbetskraft. Trilogförhandlingar har ägt rum men avstannade under året.

Överläggning med socialförsäkringsutskottet ägde rum i mars.

31.4 Viseringspolitik

31.4.1 Viseringsförenklingsavtal

Ett avtal om viseringsförenklning innebär fördelar i samband med utfärdande av korttidsviseringar. Förutom de förenklade rutinerna, bl.a. i form av kortare handläggningstider och lägre krav på dokumentation, är ofta ansökningsavgiften lägre och vissa kategorier är avgiftsbefriade. Förhandlingar angående avtal om viseringsförenklningar har pågått under året med Vitryssland, Jordanien, Marocko, Tunisien och Kina.

31.4.2 Viseringsfrihet

I rådets förordning (EG) nr 539/2001 (viseringsförordningen) regleras vilka medborgare från tredjeland som är viseringsfria respektive inte viseringsfria vid inresa i Schengenområdet. Förordningen revideras regelbundet. I november presenterade kommissionen ett förslag om att ta upp Storbritannien på listan över tredjeländer vars medborgare inte behöver visering vid kortare vistelser i Schengenområdet. Förordningsändringen ska träda i kraft samtidigt som Storbritannien lämnar EU-samarbetet.

Under året har arbetet fortsatt för att revidera EU:s avtal om undantag från viseringskravet för kortare vistelser så att definitionen av ”kortare vistelse” i avtalen stämmer överens med gällande regelverk, dvs. 90 dagar under en 180-dagarsperiod.

31.4.3 Viseringskodexen

I EU:s viseringskodex från 2009 regleras förfarandet vid utfärdandet av Schengenviseringar. I mars presenterade kommissionen ett nytt förslag till översyn av viseringskodexen (se faktapromemoria 2017/18:FPM71). Förslaget förhandlades i rådet under våren och en allmän inriktning har antagits. Trilogförhandlingar har inletts.

31.4.4 Informationssystemet för viseringar

I informationssystemet för viseringar (VIS) registreras biometri som fingeravtryck och ansiktsfoto vid varje förstagångsansökan om visering. VIS syftar till att säkerställa identifieringen av den som söker visering, öka möjligheterna att identifiera asylsökande samt underlätta återsändande och effektivisera tillämpningen av Dublinförordningen. Kommissionen presenterade i maj ett förslag till reviderad VIS-förordning (se faktapromemoria 2017/18:FPM113). Det föreslås bl.a. att interoperabiliteten i viseringssystemet ska förbättras genom att viseringsansökningarna i VIS automatiskt ska kontrolleras mot andra relevanta EU-databaser. Det föreslås också att VIS ska innehålla information om långtidsviseringar och uppehållstillstånd. Förslaget har förhandlats i rådet under hösten.

31.5 Återvändande

31.5.1 Återvändande

Den 12 september presenterade kommissionen ett förslag till omarbetning av återvändandedirektivet (se faktapromemoria 2018/19:FPM4). Direktivet innehåller gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna. Förslaget syftar till att effektivisera medlemsstaternas förfaranden för återvändande. Förslaget har förhandlats i rådet under

Skr. 2018/19:115 hösten. Överläggning med socialförsäkringsutskottet ägde rum i oktober och information om förhandlingsläget lämnades till utskottet i november. Samråd i EU-nämnden ägde rum i oktober och november.

31.5.2 Återtagandeavtal

Under året ingick EU rättsligt icke-bindande överenskommelser om återtagande med Gambia, Elfenbenskusten och Etiopien.

31.6 Den externa dimensionen av migration

31.6.1 Den externa dimensionen av Migrationsagendan

I ett ytterligare steg för att hantera EU:s migrationsutmaningar och rädda liv på Medelhavet enades Europeiska rådet den 28 juni om att uppmana rådet och kommissionen att undersöka konceptet med regionala landstigningsarrangemang i tredjeländer. Parallellt kom medlemsstaterna överens om att även utveckla ett koncept för kontrollerade center i EU.

Inom ramen för Khartoumprocessen, ett ramverk för samarbete mellan EU och Afrikas horn och Östafrika på migrationsområdet, stod Sverige värd för ett tematiskt möte om skydd av kvinnor och flickor på flykt.

31.6.2 FN:s ramverk om migration och flyktingar

Under året har förhandlingsprocessen om det globala migrationsramverket (Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration) avslutats. Detsamma gäller för konsultationsprocessen om det globala flyktingramverket (Global Compact on Refugees). Ramverken antogs formellt i FN:s generalförsamling i december. I förhandlingarna om migrationsramverket har de EU-medlemsstater som deltagit framfört gemensamma ståndpunkter och under konsultationerna om flyktingramverket har EU som helhet samordnat sina positioner.

31.6.3 Migration och utveckling

Kopplingen mellan migration och utveckling är fortsättningsvis en del av både EU:s utvecklings- och EU:s migrationspolitik. EU:s reviderade utvecklingspolicy antogs 2017. Betydelsen av reguljär migration lyfts som en viktig bidragande faktor till hållbar ekonomisk utveckling och tillväxt. EU åtar sig att anta en mer samordnad och strukturerad ansats till migration för att maximera synergier mellan olika politikområden. Europeiska rådet har fortsatt arbetet med samtliga aspekter av migration som del av den övergripande strategin för migration. Inom ramen för ett bredare partnerskap och stärkt samarbete med partnerländer har EU inkluderat den reguljära migrationens positiva påverkan på hållbar utveckling i förhandlingsmandatet för post-Cotonou.

32 Sysselsättningspolitik

Den europeiska sysselsättningsstrategin, där socialpolitiska aspekter ingår, är en central del i Europa 2020-strategin och ett viktigt instrument för att uppnå EU:s gemensamma målsättning om en smart och hållbar tillväxt för alla. Medlemsstaterna ges inom ramen för den europeiska terminen årliga landsspecifika rekommendationer för att fokusera på de viktigaste utmaningarna. Samarbetet på området sker annars främst genom den öppna samordningsmetoden med gemensamma målsättningar, erfarenhetsutbyte, uppföljning och utvärdering i syfte att öka den sociala sammanhållningen inom EU.

32.1 Samordning av sysselsättning och socialpolitik inom sysselsättningsstrategin och den öppna samordningsmetoden

32.1.1 Gemensam sysselsättningsrapport

Enligt fördraget ska rådet och kommissionen årligen upprätta en gemensam rapport till Europeiska rådet om sysselsättningssituationen i unionen och om genomförandet av sysselsättningsriktlinjerna.

I november 2017 presenterade kommissionen ett utkast till rapport som en del av kommissionens årliga tillväxtöversikt för 2018.

I årets rapport har den befintliga sociala resultattavlan ersatts med en resultattavla i syfte att följa upp medlemsstaternas utfall i förhållande till principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Därutöver redogörs för det arbete som har inletts inom rådet för att, genom pilotprojekt, ta fram riktmärkning på olika områden såsom arbetslöshetsersättning och aktiv arbetsmarknadspolitik samt minimiinkomster. Resultatet av riktmärkningen ska bidra till analysen i sysselsättningsrapporten. Rapporten visar att även om utmaningar består, såsom hög långtidsarbetslöshet och hög ungdomsarbetslöshet, så kan Europa 2020-strategins mål om 75 procents sysselsättningsgrad till 2020 vara nåbart. På det sociala området förbättras läget. Andelen individer i risk för fattigdom eller social exkludering är trots det fortsatt hög, och EU är långt ifrån att nå Europa 2020-målet att minska antalet människor i fattigdom eller social exkludering med 20 miljoner.

Den gemensamma sysselsättningsrapporten för året antogs vid EPSCO-rådet den 15 mars. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars.

32.1.2 Landsspecifika rekommendationer på det sysselsättnings- och socialpolitiska området

Rekommendationer på sysselsättningsstrategins område inom Europa 2020-strategin antogs av rådet i juli (se del 2 avsnitt 6). Sverige fick under året ingen rekommendation på det sysselsättnings- och socialpolitiska området.

32.1.3 Rapporter om situationen och utvecklingen på det socialpolitiska området och på sysselsättningsområdet

Inom ramen för den öppna samordningsmetoden har Kommittén för socialt skydd under året genomfört olika typer av erfarenhetsutbyten mellan medlemsstaterna och tagit fram en årlig rapport om den sociala situationen, reformer och utvecklingstrender på det socialpolitiska området, vars huvudbudskap har förelagts rådet. Även sysselsättningskommittén har tagit fram en rapport med huvudbudskap som förelades rådet. Huvudbudskapen fungerar som socialpolitiskt och sysselsättningspolitiskt inspel till kommissionen inför att den presenterar sin årliga tillväxtöversikt.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober.

33 Arbetsliv, arbetsmarknad och sociala frågor

Arbetsrätt och arbetsmiljöfrågor ingår i området sysselsättnings- och socialpolitik, där en central målsättning är att förbättra arbetstagares levnads- och arbetsvillkor. Ett viktigt inslag på detta område är dialogen med arbetsmarknadens parter. I området socialpolitik ingår att åstadkomma ett fullgott socialt skydd och bekämpa social utslagning.

33.1 Direktiv om balans mellan arbete och privatliv

I april 2017 presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om balans i arbetslivet som är avsett att ersätta det nuvarande föräldraledighetsdirektivet (se faktapromemoria 2016/17:FPM88). Förslaget till direktiv inför, utökar och förstärker rätten till familjerelaterad ledighet och möjligheten att be om flexibla arbetsformer. Vid EPSCO-rådet den 21 juni 2018 antog rådet en allmän inriktning. Trilogförhandlingar har hållits.

Information om förhandlingarna lämnades under året till arbetsmarknadsutskottet i juni och november, till socialförsäkringsutskottet i maj och oktober samt till EU-nämnden i juni.

33.2 Direktiv om tydliga och förutsägbara arbetsvillkor

Skr. 2018/19:115

I december 2017 presenterade kommissionen ett direktiv om tydliga och förutsägbara arbetsvillkor i EU som är avsett att ersätta det s.k. upplysningsdirektivet (se faktapromemoria 2017/18:FPM49). Direktivets övergripande syfte är att främja säkrare och tryggare anställningar och samtidigt säkerställa arbetsmarknadens anpassningsförmåga och förbättra levnads- och arbetsvillkor. Vid EPSCO-rådet den 21 juni antog rådet en allmän inriktning. Sverige avgav en deklARATION på rådsmötet med syfte att värna parternas autonomi och de nationella arbetsmarknadsmodellerna. Trilogförhandlingar inleddes i november.

Överläggning med arbetsmarknadsutskottet ägde rum i januari och april. Information lämnades i januari, mars, juni och november till arbetsmarknadsutskottet. Överläggning med EU-nämnden ägde rum i juni.

33.3 Carcinogen- och mutagendirektivet

Rådet antog den 20 december rättsakten om den andra revideringen och förslag till ändringar i direktivet om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för carcinogener eller mutagena ämnen i arbetet (se faktapromemoria 2016/17:FPM62).

I april presenterade kommissionen en tredje revidering och förslag till ändringar i carcinogen- och mutagendirektivet (se faktapromemoria 2017/18:FPM77). Den 6 december antog EPSCO-rådet en allmän inriktning. Överläggning med arbetsmarknadsutskottet ägde rum i maj. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

33.4 Förordning om inrättande av Europeiska arbetsmyndigheten

I mars presenterade kommissionen förslag till förordning om inrättande av Europeiska arbetsmyndigheten (se faktapromemoria 2017/18:FPM72). Syftet med myndigheten är att bistå medlemsstaterna och kommissionen i frågor som rör gränsöverskridande arbetskraftsrörlighet och samordning av de sociala trygghetssystemen inom EU. Vid EPSCO-rådet den 6 december 2018 nådde rådet en allmän inriktning. Sverige kunde, efter samråd med EU-nämnden, inte ställa sig bakom den allmänna inriktningen.

Överläggning med arbetsmarknadsutskottet ägde rum i april och november. Information om förhandlingarna lämnades till arbetsmarknadsutskottet i mars, juni och november samt till socialförsäkringsutskottet i januari och maj. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars, juni och november.

33.5 Förfordningar för EU-myndigheterna Eurofound, EU-OSHA och Cedefop

Rådet antog rättsakterna om förslag till reviderade förfordningar av de tre EU-myndigheterna Eurofound, EU-OSHA och Cedefop den 20 december.

33.6 Förfordning om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter

Den 30 maj presenterade kommissionen ett förslag till förfordning för Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter (EGF) efter 2020 (se faktapromemoria 2017/18:FPM128). Det specifika målet med EGF ska enligt förslaget vara att erbjuda stöd i samband med oväntade större omstruktureringar på arbetsmarknaden, särskilt sådana som följer av globaliseringsrelaterade utmaningar som förändringar i världshandelsmönstren, vid finansiell eller ekonomisk kris, i övergången till grön ekonomi eller som en konsekvens av digitalisering eller automatisering. Fondens uppdrag vidgas därmed jämfört med innevarande programperiod där fonden kan aktiveras till följd av globalisering eller finansiell eller ekonomisk kris. Antalet personer som berörs ska uppgå till minst 250 personer till skillnad från minst 500 personer i dag. Vid EPSCO-rådet den 6 december presenterades en lägesrapport.

Arbetsmarknadsutskottet informerades i juni, överläggning i samma utskott ägde rum i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni och november.

33.7 Åtgärder för att underlätta fri rörlighet

33.7.1 Revidering av förfordningarna om samordning av de sociala trygghetssystemen

Kommissionen lämnade i december 2016 förslag om ändringar i EU:s regelverk om samordning av de sociala trygghetssystemen (se faktapromemoria 2016/17:FPM54). Vid EPSCO-rådets möte den 21 juni antogs en allmän inriktning på förslaget i sin helhet. Europaparlamentet antog sin rapport i december.

Informationstillfälle och överläggning med socialförsäkringsutskottet ägde rum i januari, mars, maj och oktober. Socialutskottet informerades i maj och oktober och arbetsmarknadsutskottet informerades i januari, juni och november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

33.7.2 Rådsrekommendationen om tillgång till social trygghet för arbetstagare och egenföretagare

Den 13 mars presenterade kommissionen ett förslag till rådsrekommendation om tillgång till social trygghet för arbetstagare och

egenföretagare (se faktapromemoria 2017/18:FPM64). En politisk överenskommelse nåddes om rekommendationen vid EPSCO-rådet den 6 december 2018.

Skr. 2018/19:115

I rådsrekommendationen uppmuntras medlemsstaterna att säkerställa att arbetstagare och egenföretagare får tillgång till fullgott socialt skydd samt till information om villkoren för skyddet. Därigenom syftar rekommendationen till att bidra till genomförandet av princip 12 i den europeiska pelaren för sociala rättigheter som uttrycker att arbetstagare oberoende av anställningsförhållandets form och varaktighet har rätt till lämplig social trygghet och att det även gäller egenföretagare vid jämförbara förhållanden.

Socialförsäkringsutskottet och socialutskottet informerades i april. Socialförsäkringsutskottet gavs även information i oktober. Överläggningar med socialförsäkringsutskottet ägde rum i maj och november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

34 Jämställdhet och arbetet mot diskriminering

Jämställdhet mellan kvinnor och män och skydd mot diskriminering är grundläggande värden och mål i EU:s fördrag och ska genomsyra hela unionens verksamhet.

34.1 Uppföljning av Pekingplattformen

Som ett led i uppföljningen av EU:s åtaganden inom FN:s handlingsplan för jämställdhet (Pekingplattformen) föreslog det österrikiska ordförandeskapet rådsslutsatser på området jämställdhet, unga och digitalisering vilka behandlades vid EPSCO-rådet i december. Slutsatserna belyser de möjligheter men även risker som tekniska innovationer såsom internet, informations- och kommunikationsteknologier, artificiell intelligens, automation och robotar för med sig i alla sfärer av kvinnors och mäns, flickors och pojkers liv.

Rådet kunde inte nå enighet om förslaget till rådsslutsatser och de antogs i stället som ordförandeskapsslutsatser med stöd av 25 medlemsstater, däribland Sverige.

Överläggning med arbetsmarknadsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

34.2 Tillgänglighetsdirektivet

I december 2015 presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster (se faktapromemoria 2015/16:FPM40). Den 7 december 2017 antog EPSCO-rådet en allmän

Skr. 2018/19:115 inriktning. Under året har trilogförhandlingar genomförts och resulterat i en överenskommelse om förslaget.

Socialutskottet informerades i februari och maj. Överläggning med Socialutskottet ägde rum i oktober.

34.3 Arbetet mot diskriminering

34.3.1 Antidiskrimineringsdirektivet

Kommissionen lämnade 2008 ett förslag till direktiv om skydd mot diskriminering på grund av religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning (se faktapromemoria 2007/08:FPM127). Vid EPSCO-rådet den 21 juni och den 6 december presenterades lägesrapporter.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni och november.

34.3.2 Arbetet med romsk inkludering

I mars diskuterades kommissionens utvärdering av EU:s ramverk för nationella strategier för integrering av romer (halvtidsöversyn) inom ramen för medlemsstaternas nationella kontaktpunkter för romsk inkludering. Utvärderingen fokuserar på tillgängligheten till utbildning, arbete, hälsa och boende för romer. I oktober bjöd kommissionen in medlemsstaterna till ett möte med fokus på frågor som rör brister i boende och hälsa för romer. Vidare har Sverige lämnat en årlig rapport över arbetet med romsk inkludering till kommissionen. Kommissionen informerade om sin rapport om halvtidsöversynen vid EPSCO-rådet den 6 december.

34.3.3 Initiativ om framtiden för handlingsplanen för hbt-personers rättigheter

På EPSCO-rådet den 6 december informerade Malta om sitt initiativ för att uppmärksamma hbt-personers lika rättigheter och möjligheter inom EU. I anslutning till rådsmötet inbjöd Malta övriga medlemsstater att stödja initiativet. 19 medlemsstater inklusive Sverige undertecknade initiativet.

Arbetsmarknadsutskottet och EU-nämnden informerades i november.

35 Hälsofrågor

Folkhälsa respektive hälso- och sjukvård är huvudsakligen nationell kompetens, men det finns ett mervärde i att arbeta tillsammans inom EU på till exempel läkemedels- och medicinteknikområdet och i frågor kopplade till gränsöverskridande hot mot människors hälsa.

35.1 Antibiotikaresistens och läkemedel i miljön

Skr. 2018/19:115

Läkemedel i miljön är en fråga som har betydelse för arbetet med antibiotikaresistens. Sverige har under året deltagit i ett offentligt samråd kring den kommande EU-strategin om läkemedel i miljön. Strategin är försenad och väntas publiceras under våren 2019. Därtill bidrar bl.a. Folkhälsomyndigheten till genomförandet av EU:s handlingsplan genom ett EU-projekt med syfte att stötta medlemsstaterna till ett effektivt arbete för att motverka antibiotikaresistens och vårdrelaterade infektioner genom en tvärspektoriell ansats som inkluderar såväl människors och djurs hälsa som miljömässiga aspekter (s.k. one-health). EU-arbetet mot antibiotikaresistens beskrivs även under avsnitt 49.3 Livsmedel, djur och växter.

35.2 EMA-förordningen

I november antog EPSCO-rådet en förordningen om ändring av EMA-förordningen (se faktapromemoria 2014/15:FPM2). Förordningen handlar om inrättande av gemenskapsförfaranden för godkännande av och tillsyn över humanläkemedel och veterinärmedicinska läkemedel samt om inrättande av en europeisk läkemedelsmyndighet (EMA). Förordningen är en del i det s.k. veterinärpaketet som även består av den nya veterinärmedicinska förordningen och förordningen om foderläkemedel (se avsnitt 49.2 och 49.3 Livsmedel). Ändringarna av EMA-förordningen består i huvudsak i att bestämmelserna om veterinärmedicinska läkemedel lyfts över till den nya veterinärmedicinska förordningen. Fortsättningsvis ska EMA-förordningen reglera unionsförfaranden för godkännande av och tillsyn över centralt godkända humanläkemedel och den europeiska läkemedelsmyndigheten (EMA).

Socialutskottet informerades i februari och frågan behandlades vid EPSCO-rådet den 22 juni.

35.3 Rådsrekommendation om vaccin

Den 26 april presenterade kommissionen ett förslag till rådsrekommendation om ett stärkt samarbete mot sjukdomar som kan förebyggas genom vaccination (se faktapromemoria 2017/18:FPM94). Syftet med förslaget är att stärka samarbetet och samordningen mellan medlemsstaterna, industrin och andra relevanta intressenter för att öka vaccinationstäckningen, främja tilltron till vaccinationer, stödja forskning och utveckling av vacciner samt stärka vaccinförsörjning, upphandling och lagring. Rekommendationen antogs vid EPSCO-rådet den 7 december.

Överläggning med socialutskottet ägde rum i juni. Socialutskottet informerades och samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

35.4 Förordning om utvärdering av medicinsk teknik

Den 31 januari publicerade kommissionen ett förslag till förordning om utvärdering av medicinsk teknik och om ändring av direktiv 2011/24/EU (se faktapromemoria 2017/18:FPM57). I förslaget fastställs en ram och förfaranden för samarbete om utvärdering av metoder inom hälso- och sjukvården på unionsnivå samt gemensamma regler för klinisk granskning.

Socialutskottet har informerats vid ett flertal tillfällen under året. Ordförandeskapet presenterade en lägesrapport som behandlades vid EPSCO-rådet den 7 december. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni och november.

36 Den inre marknads utveckling

Den inre marknaden spelar en betydande roll för Sveriges ekonomi med ökad handel, jobb och tillväxt. Åtgärder som ökar den fria rörligheten på den inre marknaden stärker europeisk tillväxt och konkurrenskraft. En förutsättning för en stark tillväxt är att det är enkelt att handla över gränserna inom EU.

36.1 Inremarknadsstrategin för varor och tjänster

Den inre marknaden spelar en mycket stor roll för Sveriges ekonomi med ökad handel, jobb och tillväxt. Handelshinder och andra begränsningar påverkar fortfarande den fria rörligheten för varor, tjänster, kapital och människor negativt. Arbetet med inremarknadsstrategin fortsatte under året och togs upp i slutsatserna från Europeiska rådet den 22 mars. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars. Inremarknadsstrategin behandlades även som del i diskussionen om framtidens inre marknad på konkurrenskraftsrådet den 29 november.

Näringsutskottet informerades och samråd ägde rum med EU-nämnden i november.

36.2 Direktiv om proportionalitetsprövning före antagandet av nyreglering av yrken

Den 21 juni antog rådet direktiv (EU) 2018/958 om proportionalitetsprövning före antagandet av ny reglering av yrken. Direktivet ska vara genomfört i nationell rätt senast den 29 juli 2020.

36.3 Direktiv om ett anmälningsförfarande för tjänsteregler

Under året har trilogförhandlingar pågått med en ambition att direktivet ska kunna antas under 2019.

36.4 EU:s geoblockeringsförordning

Den 27 februari antog rådet förordning (EU) 2018/302 om åtgärder mot geoblockering och andra former av diskriminering på grund av kunders nationalitet, bostätningssort eller etableringsort på den inre marknaden. Förordningen tillämpas från och med den 3 december 2018.

36.5 Detaljhandelsmeddelande

Den 19 mars presenterade kommissionen meddelandet (COM(2018) 219) En europeisk detaljhandelssektor som lämpar sig för 2000-talet. Meddelandet syftade till att ange bästa praxis för att underlätta detaljhandelsetablering och ge vägledning för medlemsstaterna.

36.6 Digital inre marknad

Arbetet med strategin för en digital inre marknad och de respektive förhandlingarna har fortlöpt under året och kommissionen arbetar aktivt för att slutföra strategin. Strategin togs upp i slutsatserna från Europeiska rådet både den 22 mars och 28 juni.

36.7 Fritt flöde av andra data än personuppgifter i EU

År 2017 presenterade kommissionen ett förslag till förordning för att främja det fria dataflödet inom EU (se faktapromemoria 2017/18:FPM6). Förordningen antogs av rådet den 9 november 2018. Förordningen kommer att börja tillämpas under 2019.

36.8 Digitala ingången

Den 27 september antog rådet förordningen om inrättande av en gemensam digital ingång för tillhandahållande av information, förfaranden samt hjälp- och problemlösningstjänster och om ändring av förordning nr 1024/2012. Förordningen träder i kraft den 11 december. Medlemsstaterna ska börja tillämpa de flesta av bestämmelserna 2–5 år efter det att förordningen trätt i kraft.

36.9 Plattformsförordningen

Den 26 april presenterade kommissionen sitt förslag till förordning om främjande av rättvisa villkor och transparens av onlinebaserade förmedlingstjänster (COM(2018) 238). Förordningen syftar till att reglera affärsrelationer mellan plattformar och fysiska eller juridiska personer som använder plattformar i sin näringsverksamhet, s.k. ”företagsanvändare” (se faktapromemoria 2017/18:FPM97). Rådet enades om en allmän inriktning i frågan vid konkurrenskraftsrådet den 29 november.

Överläggning med näringsutskottet ägde rum i maj och augusti. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj och november.

I december 2017 lade kommissionen som en del av ett större varupaket fram ett förslag till förordning om fastställande av regler och förfaranden för överensstämmelse med och genomdrivande av unionens harmoniseringslagstiftning för produkter (se faktapromemoria 2017/18:FPM44). Syftet med förordningen är att få tillsynen över varor på den inre marknaden, dvs. marknads kontroll, att fungera bättre för de ekonomiska aktörer som hanterar varor och för myndigheter som utövar tillsyn.

Överläggning med näringsutskottet ägde rum i mars, augusti och oktober samt med konstitutionsutskottet i maj. I november uppnåddes enighet om en allmän inriktning som gav det österrikiska ordförandeskapet mandat att inleda trilogförhandlingar.

36.11 Förordning om ömsesidigt erkännande av varor

I december 2017 lade kommissionen fram ett förslag till ny förordning om principen om ömsesidigt erkännande av varor (se faktapromemoria 2017/18:FPM45). Det övergripande syftet med den nya förordningen är att förbättra tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande, som är av stor betydelse för en väl fungerande inre marknad på varuområdet. Överläggning med näringsutskottet och samråd ägde rum med EU-nämnden i maj. Rådet enades om en allmän inriktning i frågan vid konkurrenskraftsrådet den 28 maj. Efter trilogförhandlingar under hösten nåddes en politisk överenskommelse den 22 november.

36.12 Europeisk standardisering

Under året har standardiseringsprocessens betydelse för den inre marknaden betonats alltmer. Standardisering har en central funktion för att ta bort omotiverade handelshinder. Kommissionen har i sitt förslag till arbetsprogram inför 2019 betonat vikten av att utveckla synergierna inom det europeiska standardiseringssystemet och av att uppmärksamma standardiseringens internationella dimension.

36.13 Meddelandet om den inre marknaden

Den 22 november presenterade kommissionen ett meddelande som svar på Europeiska rådets uppmaning den 22 mars (se faktapromemoria 2018/19:FPM20). Meddelandet innehåller en lägesrapport och utvärdering av den inre marknaden med utgångspunkt i de nuvarande strategierna: den inre marknadsstrategin för varor och tjänster (SMS), den digitala inre marknadsstrategin (DSM) samt kapitalmarknadsunionen (CMU). Meddelandet behandlades som en del i diskussionen om framtidens inre marknad på konkurrenskraftsrådet den 29 november.

Skr. 2018/19:115 Näringsutskottet informerades och samråd ägde rum med EU-nämnden i november.

36.14 Associationsrätt

Bolagsrättspaketet

Bolagsrättspaketet som presenterades i april innehåller ändringar i direktivet om vissa aspekter av bolagsrätt (se faktapromemoria 2017/18:FPM93). Kommissionens två direktivförslag syftar till att undanröja administrativa hinder vid registrering av aktiebolag och vid annat utbyte av information mellan bolagen och registreringsmyndigheten. De syftar också till att underlätta bolagens gränsöverskridande rörlighet på den inre marknaden samtidigt som bolagens intressenter ges ett tillräckligt skydd.

I juni hölls överläggning med civilutskottet. I december fick ordförandeskapet mandat att inleda trilogförhandlingar om den del som handlar om digitala verktyg.

Jämnare könsfördelning i börsnoterade bolagsstyrelser

Kommissionen lämnade i november 2012 ett förslag till direktiv om en jämnare könsfördelning bland styrelseledamöter i börsnoterade bolag (se faktapromemoria 2012/13:FPM33). Ett andra försök att nå en allmän inriktning vid EPSCO-rådet i december 2015 misslyckades. Europaparlamentet har haft omröstning och antagit ett förslag som i huvudsak överensstämmer med kommissionens. Sverige anser, i enlighet med den ståndpunkt som riksdagens majoritet intagit, att förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen. Förhandlingarna har inte förts framåt under året.

37 Fri rörlighet för varor

EU är en tullunion med fri rörlighet för varor på den inre marknaden. Den fria rörligheten för varor är en av EU:s grundpelare. Ett gemensamt, väl utbyggt och väl fungerande regelverk för varuhandeln är en förutsättning för detta.

37.1 Import av kulturföremål

I juli 2017 presenterade kommissionen ett förslag till en förordning om import av kulturföremål (se faktapromemoria 2016/17:FPM122).

Mandat att inleda trilogförhandlingar godkändes i november. Information lämnades till kulturutskottet i november.

37.2 Förordning om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur unionen

Skr. 2018/19:115

I december 2016 lade kommissionen fram ett förslag till förordning om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur unionen och om upphävande av förordning (EG) nr 1889/2005 (se faktagpromemoria 2016/17:FPM59). Överläggning med skatteutskottet ägde rum i mars 2017 med anledning av förhandlingarna i rådet.

Trilogförhandlingar ägde rum under våren 2018. Den nya förordningen om kontroll av kontanta medel antogs av Europaparlamentet den 12 september och av rådet den 2 oktober.

För svensk ståndpunkt, se skatteutskottets protokoll från överläggning den 6 mars.

37.3 Rådsslutsatser om genomförandet av EU:s strategi och handlingsplan för riskhantering på tullområdet

Kommissionen presenterade 2014 EU:s strategi och handlingsplan för riskhantering på tullområdet. Det övergripande syftet var att uppnå en högkvalitativ, mångfacetterad strategi för riskhantering, som är effektiv och ändamålsenlig. Rådet svarade i december 2014 med slutsatser där man bl.a. efterfrågade tvååriga lägesrapporter från kommissionen. Slutsatserna är ett svar på kommissionens andra lägesrapport.

För svensk ståndpunkt, se skatteutskottets protokoll från överläggning den 25 oktober.

37.4 Rådsslutsatser om kommissionens första tvåårsrapport om framstegen i utvecklingen och styrningen av EU:s tullunion

Den 5 juli presenterade kommissionen sin första tvåårsrapport om framstegen i utvecklingen av EU:s tullunion och dess styrning. Rapporten är ett resultat av att rådet i mars 2017, med anledning av kommissionens meddelande från 2016 om tullunionen och dess styrning, uppmanade kommissionen att tillhandahålla en uppdatering i form av en tvåårsrapport. Slutsatserna är ett svar på kommissionens tvåårsrapport.

För svensk ståndpunkt, se skatteutskottets protokoll från överläggning den 29 november.

37.5 Förordning om att inrätta ett tullprogram för samarbete i tullfrågor

Kommissionen presenterade den 8 juni sitt förslag till förordning om inrättande av ett tullprogram för samarbete i tullfrågor (se

Skr. 2018/19:115 faktapromemoria 2017/18:FPM148). Det program som nu föreslås efterträder Tull 2020-programmet och kommer att stödja samarbetet i tullfrågor och kapacitetsuppbyggnad, främst avseende it-infrastruktur och it-system. Rådet enades i december om ett partiellt mandat att inleda triloförhandlingar.

För svensk ståndpunkt, se skatteutskottets protokoll från överläggning den 25 oktober.

37.6 Förordning om att inrätta ett instrument för inköp av tullutrustning

Kommissionen presenterade den 8 juni som en del av Fonden för integrerad gränsförvaltning sitt förslag till förordning om inrättande av instrumentet för ekonomiskt stöd för tullkontrollutrustning (se faktapromemoria 2017/18:FPM149). De allmänna målen för instrumentet är bl.a. att ge stöd i skyddet av unionens finansiella och ekonomiska intressen och att garantera säkerheten i unionen. Instrumentet ska också bidra till adekvata och likvärdiga tullkontroller. Rådet enades i december om ett partiellt mandat att inleda triloförhandlingar.

För svensk ståndpunkt, se skatteutskottets protokoll från överläggning den 25 oktober.

37.7 Rådsslutsatser om revisionsrättens granskning av importförfaranden

Revisionsrättens granskning, som återfinns i en särskild rapport 2017 nr. 19, gjordes på begäran av Europaparlamentets utskott för internationell handel. Granskningen utfördes mellan åren 2007 och 2017. Revisionsrätten konstaterade att det fanns brister som tyder på att kontrollerna inte genomförs ändamålsenligt och lämnade ett antal rekommendationer till medlemsstaterna och kommissionen om hur utformningen av dessa kan förbättras. Slutsatserna är ett svar på revisionsrättens rapport.

Rådsslutsatserna antogs den 16 april.

För svensk ståndpunkt, se skatteutskottets protokoll från överläggning den 6 mars.

38 Immaterialrätt

Immateriella rättigheter – bl.a. upphovsrätt, patent, varumärken och mönster – representerar betydande värden och har en nyckelfunktion i den globala ekonomin. Utvecklingen och förbättringen av systemen genom förhandlingar i EU – men även globalt – är av centralt intresse för en kunskapsintensiv ekonomi som den svenska. Arbetet på

38.1 Det enhetliga patentsystemet

Med det enhetliga patentsystemet blir det enklare, billigare och rättssäkrare för innovativa teknikföretag att skydda investeringar i EU. Det omfattande förberedelsearbetet är klart. På nationell nivå har omfattande lagändringar antagits och domstolsbyggnader inrättats. För att systemet ska träda i kraft måste 13 medlemsstater inklusive Tyskland, Frankrike och Storbritannien ratificera avtalet. Hittills har 16 länder gjort det, däribland Frankrike och Storbritannien. Tyskland avvaktar för närvarande en domstolsprocess.

Av praktiska skäl måste ikraftträdandet föregås av en halvårig provisorisk tillämpning, då förvaltningskommittéer bildas, domare utnämns och utbildas osv. För att starta provisorisk tillämpning måste 13 medlemsstater inklusive Tyskland, Frankrike och Storbritannien dels ha parlamentariskt godkännande att ratificera domstolsavtalet, dels ansluta sig till ett protokoll. Elva länder är klara, däribland Frankrike och Storbritannien, men flera andra medlemsstater är nära att ansluta. Även här avvaktar Tyskland domstolsprocessen.

Patentreformens igångsättande behandlades på konkurrenskraftsrådet den 28 maj och utestående länder som kan ansluta sig uppmanades att göra det.

38.2 Förordning om tilläggsskydd för läkemedel

I maj presenterade kommissionen ett förslag om ändring i förordningen om tilläggsskydd för läkemedel (se faktagromemoria 2017/18:FPM118). Förordningen gör det möjligt för läkemedelstillverkare att utöver patent ansöka om ett s.k. tilläggsskydd för ett läkemedel. Kommissionens förslag syftar till att införa ett undantag i förordningen som gör det möjligt att inom EU tillverka ett läkemedel när patenttiden löpt ut men tilläggsskyddet fortfarande är i kraft, om syftet med tillverkningen är att exportera läkemedlet utanför EU. Förslaget behandlades under sommaren och hösten.

Näringsutskottet informerades i maj och överläggning med utskottet hölls i oktober.

38.3 System för skydd av geografiska ursprungsbezeichnungen

Under hösten har förslaget om att EU ska ansluta sig till Lissabonsystemet (se faktagromemoria 2017/18:FPM163) förhandlats. Lissabonsystemet är ett internationellt registreringssystem för skydd av geografiska ursprungsbezeichnungen, t.ex. champagne och parmaskinka. De parter som

Skr. 2018/19:115 har anslutit sig till systemet är skyldiga att skydda beteckningar från andra avtalsparter om beteckningarna har förts in i det internationella registret. Näringsutskottet informerades i oktober.

38.4 Förordning om vissa onlinesändningar av tv- och radioprogram

Under året har trilogförhandlingar ägt rum om förslaget till en förordning om bestämmelser för utövandet av upphovsrätt och närstående rättigheter tillämpliga på vissa av programföretagens onlinesändningar och vidareändringar av tv- och radioprogram (se faktapromemoria 2016/17:FPM12).

Näringsutskottet informerades i februari.

38.5 Direktiv om upphovsrätt på den digitala inre marknaden

Under året har förslaget till ett direktiv om upphovsrätt på den digitala inre marknaden förhandlats (se faktapromemoria 2016/17:FPM11). Rådet antog en allmän inriktning i maj och Europaparlamentet gjorde detsamma i september. Trilogförhandlingar har påbörjats.

Näringsutskottet informerades i februari, maj och oktober.

38.6 Genomförandet av Marrakechfördraget i EU-rätten

Den 15 februari beslutade rådet att på EU:s vägnar ingå det s.k. Marrakechfördraget om inskränkningar i upphovsrätten till förmån för personer med synnedsättning (se faktapromemorior 2013/14:FPM51 och 2014/15:FPM12). EU blir part i fördraget den 1 januari 2019.

39 Näringspolitik

EU:s näringspolitik syftar till att stärka det europeiska näringslivets konkurrenskraft, så att näringslivet kan fortsätta fungera som en drivkraft för hållbar tillväxt och sysselsättning i Europa.

39.1 Konkurrens och statsstöd

Kommissionens förslag till direktiv om stärkta befogenheter för nationella konkurrensmyndigheter (se faktapromemoria 2016/17:FPM84) förhandlades under året. Den 3 december antogs förslaget av rådet.

Den 27 november antog rådet en komplettering till den s.k. bemyndigandeförordningen. Förordningen ger kommissionen rätt att undanta vissa typer av stöd från den generella anmälningsplikten. Detta regleras därefter i sin tur i kommissionens allmänna gruppundantagsförordning, som möjliggör en förenklad hantering. Syftet med översynen är att motverka de problem som uppstått för medlemsstaterna i krocken mellan olika europeiska regelverk inom tre områden: 1) nationell medfinansiering kombinerat med InvestEU-fondinstrument, 2) FoUI inom ramen för Horisont Europa samt 3) projekt inom ramen för ETC – Europeiskt territoriellt samarbete.

39.2 Programmet för den inre marknaden

Den 7 juni presenterade kommissionen ett förslag till förordning om programmet för den inre marknaden. I programmet sammanförs verksamheter som tidigare har finansierats genom sex olika program och olika rubriker i kommissionens budget. Dessa rör konkurrenskraft för företag, konsumentskydd, europeisk statistik, kunder och slutanvändare i finanssektorn, finansiella tjänster, växt-, djur-, livsmedels- och foderområdet samt nya initiativ som syftar till att förbättra den inre marknads funktion (se faktapromemoria 2017/18:FPM150).

Information om de konsumentskyddsrelaterade delarna lämnades till civilutskottet i oktober. Överläggning med näringsutskottet och samråd med EU-nämnden hölls i november. Konkurrenskraftsrådet fattade beslut om en partiell allmän inriktning den 29 november.

40 Konsumentpolitik

EU-samarbetet på konsumentområdet syftar till att stärka konsumenternas ställning på den inre marknaden och till att motverka en snedvriden konkurrens på marknaden.

40.1 Direktiv om revidering av fyra konsumenträttsdirektiv

Kommissionen lämnade den 11 april ett förslag om revidering av fyra direktiv på konsumenträttsområdet (se faktapromemoria 2017/18:FPM81). De direktiv som berörs är direktiven om oskäliga villkor i konsumentavtal, konsumentskydd i samband med prismärkning av varor som erbjuds konsumenterna, otillbörliga affärsmetoder och konsumenträttigheter. Syftet med förslaget är att stärka tillsynen av konsumenträtten och modernisera vissa delar av de fyra direktiven. Förslaget syftar till stärkt konsumentskydd och bättre balans mellan konsumenters och näringsidkares intressen.

Skr. 2018/19:115 Information lämnades till civilutskottet i maj och oktober. Överläggning med civilutskottet ägde rum i november.

40.2 Direktiv om grupptalan för att skydda konsumenternas kollektiva intressen

Europeiska kommissionen lämnade den 11 april ett förslag till ett direktiv som dels ersätter ett befintligt direktiv om förbuds förelägganden, dels innebär EU-gemensamma regler om möjligheter för organisationer och myndigheter att föra en talan om gottgörelse för en större grupp konsumenters räkning (se faktapromemoria 2017/18:FPM82). Syftet med förslaget är att hindra överträdelser av EU:s konsumentskyddslagstiftning och att möjliggöra för konsumenter att få kompensation för skada i anledning av en sådan överträdelse.

Information lämnades till civilutskottet i maj och oktober. Överläggning med civilutskottet ägde rum i november.

41 Forskning och innovation

EU och medlemsstaterna har delad kompetens inom forskning och innovation. Syftet med politiken är att stärka unionens vetenskapliga och tekniska grund genom att åstadkomma ett europeiskt forskningsområde med fri förlighet för forskare, vetenskapliga rön och teknik samt att främja utvecklingen av unionens konkurrenskraft.

41.1 Horisont Europa

Den 7 juni presenterade kommissionen sitt förslag till ramprogram för forskning och innovation under namnet Horisont Europa bestående av tre delar: 1) förslag till ramprogram och regler för deltagande, 2) särskilt program för Öppen vetenskap, Globala utmaningar och Industriell konkurrenskraft samt Öppen innovation, 3) Euratoms forsknings- och utbildningsprogram (se faktapromemoria 2017/18:FPM155).

Den 30 november antog konkurrenskraftsrådet en partiell allmän inriktning för förslaget till ramprogram och regler för deltagande. Överläggning med utbildningsutskottet ägde rum i augusti, oktober och november.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i september och november.

41.2 Det gemensamma företaget för högpresterande datorer

Skr. 2018/19:115

Den 11 januari presenterade kommissionen en förordning för upprättandet av ett gemensamt företag som ska styra etablerandet av ett europeiskt superdatorinitiativ, EuroHPC. Initiativet syftar till att stärka europeisk konkurrenskraft genom att utveckla superdatorer som klarar av att göra mycket avancerade och beräkningsintensiva studier (se faktapromemoria 2017/18:FPM51).

Förordningen antogs av rådet den 28 september. Samråd med EU-nämnden ägde rum i september.

41.3 Kompetenscentrum för cybersäkerhet

Den 12 september presenterade kommissionen ett förslag till förordning om inrättande av ett europeiskt kompetenscentrum för cybersäkerhet inom näringsliv, teknik och forskning. Förslaget omfattar också inrättande av ett nätverk av nationella samordningscentrum för cybersäkerhetsfrågor. Förslaget utgår från att när samhället blir alltmer beroende av digital teknik ökar också riskerna för allvarliga cyberincidenter. Framtida säkerhet förutsätter bl.a. att teknikens och näringslivets förmåga att skydda unionen mot cyberhot stärks.

Information gavs till försvarsutskottet i november.

41.4 Europeiska försvarsfonden

Kommissionen presenterade den 13 juni ett förslag om etablerandet av en europeisk försvarsfond (European Defence Fund, EDF) för perioden 2021–2027. Mot bakgrund av den försämrade säkerhetsutvecklingen och som ett bidrag till utvecklingen av den europeiska säkerhets- och försvarspolitiken syftar förslaget till att bidra till etablerandet av en stark, konkurrenskraftig och innovativ industri och teknologisk kunskapsbas inom försvarsområdet. Förslaget innebär etablerandet av ett separerat program inom unionens ramprogram för forskning och innovation, Horisont Europa (se faktapromemoria 2017/18:FPM153).

Den 19 november antogs partiell allmän inriktning i rådet. Överläggning med försvarsutskottet ägde rum i oktober och november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

41.5 Europeiska institutet för innovation och teknik

Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT) integrerar högre utbildning med forskning och innovation för att skapa nya metoder för innovation, hållbar tillväxt och konkurrenskraft samt främja företagande. EIT består av ett antal kunskaps- och innovationsplattformar (KIC-ar). För närvarande har EIT initierat sex KIC-ar. Svenska universitet och högskolor är involverade i fem av dessa och deltagandet ger stora möjligheter för

Skr. 2018/19:115 ytterligare medel till forskning och utbildning i Sverige. Under året utlystes två nya KIC inom tillverkning (tillverkning med mervärde) och rörlighet i städer (smarta, gröna och integrerade transporter). I det vinnande bidraget för EIT Tillverkning ingår 50 partner från 17 länder. Från Sverige deltar AB Volvo, Chalmers, RISE och Sandvik. I det vinnande bidraget för EIT Rörlighet ingår 48 partner från 15 länder. Från Sverige ingår Kungliga tekniska högskolan (KTH), Stockholms stad och Scania.

42 Den europeiska rymdpolitiken

Rymdverksamheten spelar en viktig roll för möjligheten att framgångsrikt möta globala samhälleliga utmaningar samt skapa innovativa lösningar och ge kunskap inom områden med stor betydelse för samhällsutvecklingen.

42.1 Förordning om inrättande av EU:s rymdprogram och rymdprogrambyrå

Den 6 juni presenterade kommissionen ett förslag om inrättande av Europeiska unionens rymdprogram och rymdprogrambyrå (se faktapromemoria 2017/18:FPM154). Förordningen ersätter hittillsvarande förordningar för satellitnavigeringsprogrammen Galileo och EGNOS, jordobservationsprogrammet Copernicus, och den europeiska myndigheten för satellitnavigeringssystem samt det beslut från Europaparlamentet och rådet som etablerade stödrummet för rymdövervakning och spårning.

Överläggning med utbildningsutskottet ägde rum i augusti och november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

43 Sammanhållningspolitiken

EU:s sammanhållningspolitik har som mål att bidra till ekonomisk, social och territoriell sammanhållning inom unionen. Den ska bidra till att minska regionala skillnader, främja social inkludering och medverka till tillväxt och utveckling. I Sverige genomförs sammanhållningspolitiken främst genom regionalfonden och socialfonden.

I maj presenterade kommissionen sitt förslag till fyra förordningar för sammanhållningspolitiken för perioden 2021–2027 (se faktapromemoria 2017/18:FPM133). Förhandlingarna har fokuserat på förordningen för

gemensamma bestämmelser. Rådet för allmänna frågor har under året haft två möten, den 12 april och 30 november, som behandlade frågor inom sammanhållningspolitiken. I april diskuterades strategiska element i sammanhållningspolitiken post 2020. I november diskuterades partnerskapsöverenskommelsen (PÖ) om halvtidsöversynen och det gränsöverskridande samarbetet Interreg. Skr. 2018/19:115

Information i näringsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i april och november. Ytterligare ett informationstillfälle i näringsutskottet ägde rum i juni och överläggning i näringsutskottet i december.

DEL 8 TRANSPORT, TELEKOM OCH ENERGI

44 Transport

Ett väl fungerande och långsiktigt hållbart transportsystem är en viktig förutsättning för att möta klimatutmaningen och för att stärka EU:s ekonomi och konkurrenskraft. En hel del arbete återstår innan den inre marknaden för transporter kan anses färdig. Tre nyckelåtgärder i den andra inre marknadsakten avser transportområdet, nämligen genomförandet av det fjärde järnvägspaketet, sjöfartsmarknaden och utvecklingen av det gemensamma luftrummet.

44.1 Frågor som rör flera trafikslag

44.1.1 Fonden för ett sammanlänkat Europa

I september godkände medlemsstaterna de projekt som ska få medfinansiering i 2017 års s.k. blandingutlysning. Blanding är en ny typ av utlysning inom CEF med kravet att transportprojekt som ansöker om bidrag ska ta lån hos banker eller andra kreditinstitut som uppgår till motsvarande bidragsbelopp. Total budget för utlysningen var 1 miljard euro. Utlysningen har haft två ansökningsomgångar, den första i juli 2017 och den andra i april 2018 då 11 svenska projekt medverkade och två projekt beviljades cirka 44 miljoner euro i medfinansiering. Ytterligare en utlysning som berörde luftfartsprojekt och heter 2017 CEF Transport SESAR har varit öppen. Den resulterade i ett projekt med en svensk aktör.

Under hösten har förhandlingarna om en ny förordning för Fonden för ett sammanlänkat Europa fortlöpt för perioden efter 2020 (se faktapromemoria 2017/18:FPM151). Trafikutskottet informerades om förslaget till ny förordning och samråd med EU-nämnden ägde rum. En partiell allmän inriktning beslutades vid rådet (transport, telekommunikation och energi), TTE-rådet, den 3 december.

44.1.2 Påskyndat förverkligande av det transeuropeiska transportnätet Smart TEN-T

I maj presenterade kommissionen ett förslag till förordning om rationaliseringsåtgärder för att påskynda förverkligandet av det transeuropeiska transportnätet, kallat Smart TEN-T (se faktapromemoria 2017/18:FPM114). Förordningen är en del av det s.k. tredje mobilitetspaketet och syftar till att främja och förenkla genomförandet av transeuropeiska transportnätverk (TEN-T) genom att ställa krav på de nationella tillståndprocesserna. Bland annat ställs krav på att en särskild

funktion i varje medlemsland ska utses för att hantera och samordna alla nödvändiga tillståndsprocesser vid TEN-T-projekt. Vidare syftar förordningen till att minska förseningar i genomförandet av TEN-T-infrastrukturprojekt genom att sätta upp tidsgränser för tillståndsgivning och förenkla hanteringen av olika beslut och domar gällande tillståndsprocesser.

En lägesrapport presenterades vid TTE-rådet den 3 december 2018. Överläggning med trafikutskottet och samråd med EU-nämnden hölls i november.

44.1.3 Direktivet om kombinerade transporter

Kommissionen presenterade i november 2017, som en del av paketet för rörlighet, ett förslag till ändringar av direktivet om kombinerade transporter (se faktapromemoria 2017/18:FPM29). Direktivet reglerar transporter där inledande eller avslutande del sker på väg och mellanliggande delar på järnväg eller till sjöss. Kommissionen föreslår ett antal revideringar för att göra reglerna tydligare, inte minst när det gäller kontrollmöjligheterna, samt för att bättre stödja kombinerade transporter. Den största förändringen är ett nytt krav på medlemsstaterna i fråga om ett största avstånd mellan terminaler.

En allmän inriktning antogs av TTE-rådet den 3 december. Information lämnades till trafikutskottet och samråd ägde rum med EU-nämnden i maj och november.

44.2 Landtransporter

44.2.1 Typgodkännande av och marknads kontroll över motorfordon

Kommissionen presenterade i januari 2016 ett förslag om att ramdirektivet för godkännande av motorfordon ersätts av en ny ramförordning (se faktapromemoria 2015/16:FPM50). Rådet och Europaparlamentet nådde en överenskommelse om förordningen i december 2017 och rättsakten trädde i kraft den 4 juli 2018.

Kommissionen presenterade i maj 2018 ett förslag till förordning om fordons generella säkerhet och skydd för oskyddade trafikanter (se faktapromemoria 2017/18:FPM110). Syftet med förslaget är att förbättra den generella fordonssäkerheten och förbättra skyddet för oskyddade trafikanter. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november och vid konkurrenskraftsrådet antogs en allmän inriktning för förslaget den 29 november.

Kommissionen presenterade i juni 2018 ett förslag till förordning som kompletterar typgodkännandelagstiftningen med anledning av Storbritanniens utträde ur EU. Förslaget syftar till att hantera rättsosäkerhet för tillverkare med typgodkännanden från Storbritannien genom att tillfälligt och riktat ändra de befintliga reglerna så att de berörda

Skr. 2018/19:115 tillverkarna kan få nya typgodkännanden från EU-27 för sina produkter som ersätter nuvarande brittiska typgodkännanden. Rådet antog lagstiftningsakten den 20 december. Samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

44.2.2 Paketet för rörlighet

Kommissionen presenterade i maj 2017 en första av totalt tre omgångar med förslag till reviderade rättsakter inom vägtransportområdet. En andra del presenterades i november 2017. Den första delen, mobilitetspaket I, innehåller bl.a. marknadspelaren (tillträde till transportyrket och godstransportmarknaden) samt sociala spelaren (kör- och vilotider, färdskrivare och specialregler för utstationering av förare inom vägtransportområdet) och slutligen avgiftssättningspelaren.

De olika delarna av paketet redovisas i faktapromemoriorna 2016/17:FPM101, 2016/17:FPM103, 2016/17:FPM104, 2016/17:FPM105, 2016/17:FPM106 och 2016/17:FPM107. Förhandlingar om de delar som berör den inre marknaden och sociala villkor har förts under hela året och allmänna inriktningar antogs vid TTE-rådet den 3 december. Information lämnades till trafikutskottet och samråd hölls med EU-nämnden i maj och november. Rådet och Europaparlamentet nådde under hösten en preliminär överenskommelse om direktivet om elektroniska vägtullar i november.

Trafikutskottet informerades i maj och november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni och november.

44.2.3 Tågpassagerarförordningen

I september 2017 presenterade kommissionen ett förslag om ändringar i tågpassagerarförordningen (se faktapromemoria 2017/18:FPM14). Kommissionens förslag syftar i huvudsak till att hantera tillämpningsproblem som man har uppmärksammat under den tid som förordningen har varit i kraft. Förslaget har behandlats i en rådsarbetsgrupp under hösten. Ordförandeskapet informerade om förhandlingarna vid TTE-rådet den 3 december.

Civilutskottet informerades om förslaget i januari. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

44.2.4 Direktiv om förvaltning av vägars säkerhet

Kommissionen presenterade i maj ett förslag till ändring av direktiv om förvaltning av vägars säkerhet (se faktapromemoria 2017/18:FPM112). Syftet med förslaget är att minska antalet omkomna i vägtrafikolyckor inom EU. TTE-rådet antog en allmän inriktning för förslaget den 3 december. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

44.3.1 Förordning om en kontaktpunkt för fartygsrapportering

Kommissionen presenterade i maj förslag till ny förordning om inrättande av en europeisk miljö med en enda kontaktpunkt (Single Window) för sjötransporter (se faktapromemoria 2017/18:FPM115). Målsättningen är att skapa mer harmoniserade kontaktpunkter för fartyg som anlöper en europeisk hamn baserat på de nationella kontaktpunktssystemen som redan finns. Därigenom minskar de administrativa bördorna för sjöfartsnäringsen och informationshanteringen hos myndigheterna förenklas. Förslaget utökar dock antalet rapporteringskrav som ska rapporteras via Single Window vid ett hamnanlop. TTE-rådet antog den 3 december 2018 en allmän inriktning om förslaget.

Överläggning ägde rum med trafikutskottet och samråd med EU-nämnden i november.

44.3.2 Direktiv om minimikrav på utbildning för sjöfolk

Kommissionen presenterade i maj 2018 förslag på ändring i direktivet om minimikrav på utbildning för sjöfolk. Syftet är att uppdatera direktivet med de ändringar som skett i den internationella konventionen om normer för sjöfolks utbildning, certifiering och vakthållning (STCW-konventionen). Syftet är vidare att effektivisera det EU-gemensamma arbetet med kontroll och erkännande av tredjeländer samt att förtydliga regleringen när det gäller ömsesidigt erkännande av certifikat och behörigheter mellan EU:s medlemsstater. TTE-rådet antog den 3 december 2018 en allmän inriktning om förslaget.

Överläggning ägde rum med trafikutskottet och samråd med EU-nämnden i november.

44.3.3 Förordning om erkända organisationer med anledning av brexit

Med anledning av brexit presenterade kommissionen i augusti förslag på ändring i den s.k. klassförordningen. Skälet är att Storbritannien efter utträdet inte kommer att kunna delta vid granskning av de erkända organisationer som Storbritannien är sponsormedlemsstat för. För att undvika att erkända organisationer förlorar sitt erkännande, föreslås det att medlemsstater som har bemyndigat dessa organisationer i stället kan delta vid granskning av dem.

44.3.4 Integrerad havspolitik

Inom ramen för EU:s integrerade havspolitik har ett partnerskap med Kanada börjat utvecklas med fokus på hållbarhet. EU:s frivilliga åtaganden förhandlades inför konferensen Våra hav på Bali, Indonesien i

Skr. 2018/19:115 oktober. Nya initiativ kopplade till hållbar blå ekonomi har diskuterats under året.

44.3.5 Direktiv om mottagning av avfall från sjöfart

Kommissionen presenterade i januari ett förslag till ändring av direktiv om mottagning av avfall från sjöfart (se faktapromemoria 2017/18:FPM53). Syftet var att minska marint avfall samtidigt som det regelverket skulle förenklas och de administrativa bördorna reduceras. En allmän inriktning antogs på TTE-rådet den 7 juni. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni. Rådet och Europaparlamentet nådde en preliminär överenskommelse i december.

44.4 Luftfart

44.4.1 Förordningen om den europeiska flygsäkerhetsbyrån Easa

Kommissionen presenterade 2015 ett förslag till en revidering av den s.k. Easaförordningen om civil luftfartssäkerhet och den europeiska flygsäkerhetsbyrån Easa (se faktapromemoria 2015/16:FPM35). Europaparlamentet och rådet nådde en överenskommelse i november 2017 och den nya förordningen (2018/1139) trädde i kraft den 11 september 2018.

44.4.2 Konkurrens inom luftfarten

I juni 2017 presenterade kommissionen ett förslag till förordning om skydd av konkurrensen inom luftfarten (se faktapromemoria 2016/17:FPM111). Förslaget ska ersätta nuvarande förordning 868/2004. Enligt förslaget ska kommissionen kunna inleda en undersökning, om det finns bevis för att ett tredjeland eller ett tredjelandsflygbolag ägnar sig åt diskriminering eller statsstöd, eller att de bryter mot internationella avtal och skada för EU:s flygbolag kan konstateras. Beslut om avgifter eller andra gottgörande åtgärder ska enligt förslaget kunna fattas om det finns en skada eller hot om en skada. Rådet beslutade om en allmän inriktning i juni 2018 och förhandlingarna med Europaparlamentet inleddes under sommaren. En preliminär uppgörelse med Europaparlamentet nåddes i november.

Information lämnades till trafikutskottet i maj och samråd ägde rum med EU-nämnden i juni.

45 Politiken för informationssamhället

De åtgärder som vidtas inom politiken för informationssamhället syftar till att bidra till goda förutsättningar för väl fungerande marknader och

effektiv konkurrens. Hushåll och företag ska ha tillgång till effektiv, robust och säker infrastruktur och bästa möjliga utbud av kommunikationstjänster.

Skr. 2018/19:115

45.1 Direktiv om en europeisk kommunikationslag

Rådet och Europaparlamentet enades i juni om ett direktiv om en europeisk kommunikationslag (se faktapromemoria 2016/17:FPM17). Direktivet trädde i kraft den 20 december. Trafikutskottet informerades i maj och samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

45.2 Förordning om organet för regleringsmyndigheter – Berec

Rådet och Europaparlamentet enades i juni om en förordning om organet för de europeiska regleringsmyndigheterna för elektronisk kommunikation (Berec) (se faktapromemoria 2016/17:FPM17). Förordningen trädde i kraft den 20 december. Trafikutskottet informerades i maj och samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

45.3 Förordningen om e-dataskydd

Förhandlingarna om en förordning om respekt för privatlivet och skydd av personuppgifter i samband med elektronisk kommunikation (se faktapromemoria 2016/17:FPM70) var föremål för en riktlinjedebatt och lägesrapport vid TTE-rådet den 8 juni samt en lägesrapport och politisk diskussion vid TTE-rådet den 4 december. Trafikutskottet informerades i maj och november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni och november.

45.4 Artificiell intelligens för Europa

Kommissionen presenterade meddelandet om artificiell intelligens (AI) för Europa i april (se faktapromemoria 2017/18:FPM96). Kommissionen föreslår ett europeiskt initiativ för att främja EU:s tekniska och industriella kapacitet inom AI, förbereda för socioekonomiska förändringar samt säkra ett lämpligt etiskt och rättsligt ramverk. Kommissionen presenterade den 7 december en samordnad handlingsplan som komplement till vårens meddelande.

45.5 Förordning med program för ett digitalt Europa

Kommissionen presenterade i juni ett förslag till förordning om inrättande av programmet för ett digitalt Europa för perioden 2021–2027 (se faktapromemoria 2017/18:FPM147). Programmet presenterar mål för fem

Skr. 2018/19:115 områden: högpresterande datorsystem (HPC), artificiell intelligens (AI), cybersäkerhet och förtroende, avancerade digitala färdigheter och införande, bästa användning av digital kapacitet och interoperabilitet. Rådet antog en partiell allmän inriktning vid TTE-rådet den 4 december. Trafikutskottet informerades i november och under samma månad ägde samråd med EU-nämnden rum.

45.6 Cybersäkerhetsförordningen

Rådet antog en allmän inriktning om förordningen om Enisa, EU:s cybersäkerhetsbyrå och om cybersäkerhetscertifiering av informations- och kommunikationsteknik (se faktagromemoria 2017/18:FPM8) vid TTE-rådet den 8 juni. Den 10 december nådde rådet och Europaparlamentet en preliminär överenskommelse om cybersäkerhetsakten.

Trafikutskottet informerades i maj och samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

45.7 Vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn

Kommissionen presenterade i april ett förslag om ändring av direktivet om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (se faktagromemoria 2017/18:FPM100). Förslaget syftar bl.a. till att anpassa direktivet till den senaste utvecklingen när det gäller hantering och användning av uppgifter. Frågan var föremål för en riktlinjedebatt vid TTE-rådet den 8 juni samt för information från ordförandeskapet vid TTE-rådet den 4 december. Trafikutskottet informerades i maj och november, överläggning med finansutskottet ägde rum i november och samråd med EU-nämnden ägde rum i juni och november.

46 Energi

EU:s strategi på energiområdet vilar på tre pelare: miljömässig hållbarhet, konkurrenskraft och ökad försörjningstrygghet. Inom dessa tre områden har EU satt upp energi- och klimatmål för 2020 och 2030 och klimatmål för 2050. Strategin för energiunionen bygger på fem dimensioner: försörjningstrygghet, inre marknad, energieffektivitet, minskade klimatutsläpp samt forskning, innovation och konkurrenskraft. Ramverket för EU:s klimat- och energipolitik till 2030 innebär att utsläppen av växthusgaser ska minska med minst 40 procent: ett bindande mål på EU-nivå om minst 27 procent förnybar energi, ett indikativt mål på EU-nivå för energieffektivisering om minst 27 procent (med möjlighet att se över och höja målet till 30 procent före 2020) samt ett mål om att alla medlemsstater till 2020 ska uppnå minst 10 procents

46.1 Direktiv om byggnaders energiprestanda

Kommissionen presenterade i november 2016 ett förslag om ändring av direktiv 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda (EPBD). Europaparlamentet godkände direktivet i april 2018 och det trädde ikraft den 30 maj 2018.

46.2 Direktiv för energieffektivisering

Kommissionen presenterade i november 2016 ett förslag om ändring av direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet (EED) (se faktapromemoria 2016/17:FPM43). Rådet och Europaparlamentet nådde en preliminär överenskommelse om direktivet i juni 2018. Uppgårelsen antogs slutgiltigt i rådet den 4 december och direktivet trädde i kraft den 24 december 2018.

I februari hölls en överläggning med näringsutskottet om mandat att stödja Europaparlamentets förslag om ett EU-mål om ökad andel energieffektivisering till 2030 om minst 35 procent.

46.3 Ny elmarknadsdesign

Kommissionen presenterade den 30 november 2016 ett lagstiftningspaket innehållande nya bestämmelser för elmarknaden (se faktapromemoria 2016/17:FPM44).

I februari i år röstade Europaparlamentet om rättsakterna och efter det påbörjades trilogförhandlingar. En preliminär överenskommelse om rättsakterna nåddes den 19 december. Informationstillfälle med näringsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i juni och december inför TTE-rådsmötena den 11 juni respektive 19 december.

46.4 Ett styrningssystem för energiunionen

Kommissionen presenterade i november 2016 ett förslag till en förordning för ett styrningssystem för energiunionen (se faktapromemoria 2016/17:FPM42). Rådet och Europaparlamentet nådde en preliminär överenskommelse om förordningen i juni. Uppgårelsen antogs slutgiltigt i rådet den 4 december och förordningen trädde i kraft den 24 december 2018.

I februari hölls en överläggning med miljö- och jordbruksutskottet om mandat att stödja Europaparlamentets förslag om ett mer ambitiöst mål för EU till 2050 än målet om utsläppsminskningar med 80–95 procent jämfört med 1990.

46.5 Direktivet för förnybar energi

Kommissionen presenterade den 30 november 2016 ett förslag till revidering av direktivet för förnybar energi (se faktapromemoria 2016/17:FPM45). Rådet och Europaparlamentet nådde en preliminär överenskommelse om direktivet i juni. Uppgårelsen antogs slutgiltigt i rådet den 4 december och direktivet trädde i kraft den 24 december 2018.

I februari hölls en överläggning med näringsutskottet om mandat att stödja Europaparlamentets förslag om ett EU-mål om andelen förnybart till 2030 om minst 35 procent.

46.6 Gasmarknadsdirektivet

Kommissionen presenterade i november 2017 ett förslag till ändring av gasmarknadsdirektivet (se faktapromemoria 2017/18:FPM27).

Förslaget förhandlades under året. Förhandlingarna har dock ännu inte lett fram till någon överenskommelse i rådet.

46.7 Däckmärkningsförordningen

I maj presenterade kommissionen ett förslag till en ny däckmärkningsförordning (se faktapromemoria 2017/18:FPM109) som ska ersätta den nuvarande. Förslaget syftar bl.a. till att ställa krav på redovisning av prestanda på snö och på att däckmärkningen ska synliggöras bättre vid distansförsäljning. Förordningen ger enligt förslaget också kommissionen rätt att genom delegerade akter införa krav på redovisning av däckslitage och prestanda på is.

Däckmärkningsförordningen förhandlades under året.

47 Den gemensamma jordbrukspolitiken

EU:s gemensamma jordbrukspolitik är ett harmoniserat politikområde som består av två pelare: första pelaren (direktstöd och marknadsstöd) och andra pelaren (miljö- och landsbygdsstöd).

47.1 Reform av den gemensamma jordbrukspolitiken

I juni presenterade kommissionen ett reformförslag för den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) efter 2020. Reformpaketet omfattar tre förordningar som presenterades på rådsmötet den 18 juni (se faktapromemoria 2017/18:FPM140). Målsättningen är att fatta beslut om reformpaketet andra halvan av 2019.

Förslaget innebär ett ökat inflytande för medlemsländerna i val av åtgärder samt regler och villkor för åtgärderna. Genomförandet styrs i den strategiska plan som medlemsstaterna ska ta fram. Utgångspunkten för reformen är att politiken ska bli mer resultatorienterad, fokusera mindre på regelefterlevnad samt övergå till en mer samordnad revision och kontroll.

Förslaget diskuterades på rådsmöten i juni, oktober, november och december. En framstegsrapport presenterades på rådsmötet i december. Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet skedde i juni och information gavs i juli, oktober, november och december. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni, juli, oktober, november och december.

47.2 Ekologisk produktion

Kommissionens förslag till ett nytt lagstiftningspaket om ekologisk produktion (se faktapromemoria 2013/14:FPM72) antogs vid rådet den 22 maj. I samband med antagandet lämnade Sverige en röstförklaring i enlighet med samrådet i EU-nämnden i juli 2017.

47.3 Förordningen om spritdrycker

Kommissionen presenterade förslaget till ny förordning den 1 december 2016. Syftet är främst att anpassa reglerna till EUF-fördraget, särskilt när det gäller kommissionens möjligheter att besluta om ändringar i förordningen. I förslaget harmoniseras även skyddade beteckningar för spritdrycker med reglerna för livsmedel. En preliminär överenskommelse nåddes vid triloförhandlingar den 27 november.

47.4 Otillbörliga affärsmetoder i livsmedelskedjan

Kommissionen presenterade ett förslag till direktiv om otillbörliga affärsmetoder mellan företag i livsmedelskedjan den 12 april (se faktapromemoria 2017/18:FPM84). Förslaget syftar till att stärka mindre leverantörers förhandlingsstyrka gentemot större köpare och reglera handelsmetoder i livsmedelskedjan som avviker från principer om god affärssed, sunt förnuft och rättvis behandling.

Miljö- och jordbruksutskottet informerades i april och överläggning skedde i juni. Samråd med EU-nämnden ägde rum i april. En preliminär överenskommelse nåddes vid trilogförhandlingar den 19 december.

Regeringskansliet lämnade den 17 december ett uppdrag åt en särskild utredare att överväga hur direktivet kan genomföras i svensk rätt.

48 Den gemensamma fiskeripolitiken

Den gemensamma fiskeripolitiken är en fullt utvecklad unionspolitik. Målet är att förvalta en gemensam, gränsöverskridande naturresurs på ett sådant sätt att ett hållbart nyttjande kan uppnås i ekonomiskt, miljömässigt och socialt hänseende.

48.1 Europeiska havs- och fiskerifonden 2021–2027

I juni presenterade kommissionen ett förslag till förordning om europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF) för perioden 2021–2027 (se faktapromemoria 2017/18:FPM157). Syftet med förslaget är att ange ramarna för hur medlen från unionens budget under nästa programperiod ska riktas till stöd för EU:s gemensamma fiskeripolitik, unionens integrerade havspolitik och unionens internationella åtaganden inom världshavsförvaltningen.

Förslaget ger större frihet åt medlemsstaterna att utforma sina åtgärder och i större utsträckning utifrån nationella regler. Det innebär huvudsakligen en fortsättning av de stöd som redan i dag finns inom EHFF samtidigt som delar av det som avser unionens internationella åtaganden innebär en utökning av fondens tillämpningsområde. Information i miljö- och jordbruksutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum inför rådsmötet den 18 juni.

48.2 Förordning om ändringar av rådets förordningar när det gäller fiskerikontroll

Kommissionen presenterade den 30 maj ett förslag om revidering av den nu gällande förordningen om fiskerikontroll samt revidering av andra rättsakter som innehåller bestämmelser om kontroll (se faktapromemoria 2017/18:FPM132). Förslaget justerar dagens kontrollförordning till

Lissabonfördraget, anpassar kontrollreglerna till den reformerade gemensamma fiskeripolitiken (GFP) och tar hand om de nuvarande svårigheterna med regelefterlevnaden för att säkerställa att GFP:s mål åstadkoms. Överläggning i miljö- och jordbruksutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i juni inför rådsmötet den 18 juni.

Skr. 2018/19:115

48.3 Autonoma tullkvoter för vissa fiskeriprodukter

Rådets förordning om autonoma tullkvoter syftar till att säkra råvaruförsörjningen till EU:s fiskberedningsindustri genom att helt eller delvis avskaffa tullarna autonomt för import av vissa fiskeriprodukter. EU:s livsmedelsindustri är i behov av en tillförlitlig och förutsägbart försörjning av råvaror av rätt kvalitet och kvantitet till konkurrensförmåliga priser för att kunna konkurrera på marknaden. Den 11 december antog rådet förordning (EU) 2018/1977 om öppnande och förvaltning av autonoma unionstullkvoter för vissa fiskeriprodukter för perioden 2019–2020. Med tullkvot avses tullfrihet eller nedsatt tull som beviljats för en viss importvolym för en viss tid. Förordningen reglerar 28 tullkvoter varav flera är viktiga för svensk beredningsindustri. Tidsperioden är två år jämfört med tidigare tre år vilket är en anpassning till Storbritanniens utträde ur EU.

48.4 Fiskemöjligheter i Östersjön för 2019

Kommissionen presenterade i augusti ett förslag till förordning om reglering av fiskemöjligheter under 2019 för torsk, lax, sill, skarpsill och rödspätta i Östersjön (se faktapromemoria 2018/19:FPM1). En politisk överenskommelse om förslaget om fiskemöjligheterna i Östersjön för nästkommande år nåddes vid jordbruks- och fiskerådet den 15 oktober. Den slutliga överenskommelsen innebär i enlighet med Östersjöplanen och den vetenskapliga rådgivningen ökade fiskemöjligheterna för torsk i västra Östersjön och en minskning av fiskemöjligheterna för torsk i östra Östersjön i linje med försiktighetsansatsen. När det gäller fastställande av fiskemöjligheter för de övriga arter som omfattades av kommissionens förslag innebär överenskommelsen att fiskemöjligheterna fastställdes i linje med den gemensamma fiskeripolitikens mål och principer och att Östersjöplanen tillämpades för de arter som omfattas av den. Överenskommelsen innebär även att fritidsfiske på torsk i västra Östersjön regleras på EU-nivå, att åtgärder för att bevara torsk i östra Östersjön kompletteras och åtgärder vad gäller felrapportering av lax. Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober inför rådsmötet den 15 oktober.

48.5 Fiskemöjligheter i Västerhavet för 2019

Beslut om fiskemöjligheter för Västerhavet 2019 fattades på jordbruks- och fiskerådet den 17–18 december. Rådet antog ordförandeskapets kompromiss med kvalificerad majoritet. Beslutet innebär bl.a. att den

Skr. 2018/19:115 europeiska ålen ytterligare skyddas genom att det obligatoriska tidsbestämda fiskestoppet från 2018 utökas till att också gälla fritidsfiske och glasålsfiske samt i fler vatten.

49 Livsmedel, djur och växter

Inom EU finns omfattande regelverk för växter, djur och livsmedel. Enligt fördraget har unionen och medlemsstaterna skyldighet att ta hänsyn till djurens välfärd.
--

Lagstiftningen om djurhälsa syftar till att försäkra en hållbar djurproduktion, underlätta handeln med djur och animaliska produkter inom EU utan att sprida sjukdomar samt förhindra smitta från djur till människa. Lagstiftningen för livsmedel är i stort sett harmoniserad inom unionen. Lagstiftningen om växter syftar bl.a. till att skydda unionen mot allvarliga växtskadegörare och att säkerställa att utsäde m.m. är av god kvalitet. Lagstiftningen om genetiskt modifierade organismer (GMO) syftar till att säkerställa att endast GMO som inte innebär risk för hälsa och miljö får saluföras eller släppas ut i miljön.

49.1 Samarbete på djurskyddsområdet

Kommissionen beslutade 2017 att inrätta en plattform för djurskydd. Plattformen har under året haft två möten. Specifika frågor hanteras i undergrupper. För närvarande finns undergrupper om djurtransporter, gris med fokus på svansbitning, ansvarsfullt ägande och skötsel av häst, handel med hundar, fisk och unghöns. Bildande av en undergrupp om griskastrering har aviserats.

49.2 Djurläkemedel

En ny förordning om veterinärmedicinska läkemedel (se faktapromemoria 2014/15:FPM2) antogs den 26 november. Förordningen innehåller bl.a. åtgärder för att motverka antibiotikaresistens och läkemedel i miljön.

49.3 Läkemedel i foder

En ny förordning om foder som innehåller läkemedel (se faktapromemoria 2014/15:FPM3) antogs den 26 november. Arbete med bäring på antibiotikaresistens och läkemedel i miljön behandlas även i avsnitt 35.1 Hälsoproblemer.

49.4 Insyn och hållbarhet i EU:s system för riskbedömning i livsmedelskedjan

Skr. 2018/19:115

Kommissionen beslutade i april om ett förslag om insyn och hållbarhet i EU:s system för riskbedömning (se faktagromemoria 2017/18:FPM83). Förslaget syftar till att öka insynen i riskbedömningsarbetet inom livsmedelskedjan och att stärka kvaliteten och tillförlitligheten i de underlag som ligger till grund för riskbedömningen. Förhandlingar har pågått under året.

49.5 Dricksvattendirektivet

Kommissionen lade i februari fram ett förslag till omarbetning av rådets direktiv om kvaliteten på dricksvatten (se faktagromemoria 2017/18:FPM56). Förslaget innehåller bl.a. uppdaterade kvalitetsparametrar för dricksvatten, införande av en riskbaserad inriktning i direktivet, ökad transparens, åtgärder för att öka tillgången på dricksvatten och åtgärder när det gäller material i kontakt med dricksvatten.

49.6 Svenskt undantag på grund av brist på utsäde

Den torra sommaren 2018 innebär att Sverige lider stor brist på utsäde inför kommande odlingsäsong. EU-lagstiftningen ger medlemsstater möjlighet att söka undantag för att få använda utsäde som inte uppfyller alla krav i de s.k. utsädesdirektiven, vilket Sverige har gjort för att säkerställa så god tillgång av utsäde som möjligt. Inför ansökan om undantag kontaktade Sverige länder i närområdet för att fråga om de har utsäde till salu och ett undantag därför inte skulle behövas. Svaren har varit försiktigt positiva eftersom dessa länder i första hand måste se till inhemska behov. Frågan om undantag diskuterades i Ständiga kommittén för växter, djur, livsmedel och foder den 14 december och beslut om ansökan kommer att fattas i januari 2019.

50 Skogsbruk

Inom EU finns ingen specifik rättslig grund för en gemensam skogsbrukspolitik. Svenskt skogsbruk påverkas emellertid av en utvecklad unionspolitik på en rad olika områden, inte minst på klimat- och energiområdet, av EU-rättsliga bestämmelser som rör biologisk mångfald och andra frågor om miljön samt av internationella skogliga överenskommelser.

50.1 Skogsfrågor och EU:s skogsstrategi

Under året har arbetet med genomförandet av den fleråriga planen för EU:s icke-bindande skogsstrategi fortlöpt. Sverige värnar det nationella självbestämmandet i skogsfrågor och följer noggrant nya EU-initiativ och hur dessa kan påverka svensk skog och skogsnäring. Generellt verkar Sverige för att begränsa EU-insatser som berör skogsområdet. Samtidigt ska subsidiaritetsprincipen respekteras för de områden som faller inom EU:s befogenhet. Sverige har förvaltat och stärkt de möjligheter till kunskaps- och erfarenhetsutbyte samt förbättrad samordning inom EU som strategin omfattar. Sverige svarade i juni på en enkät om EU-skogsstrategins genomförande inom ramen för kommissionens översyn. I december presenterade kommissionen en rapport om EU:s skogsstrategi.

50.2 Förhandlingar om ett skogsavtal i Europa

Inom det skogspolitiska samarbetet Forest Europe deltar sedan snart 30 år länder från hela Europa. Även kommissionen är signatär för unionens räkning och utöver EU:s medlemsstater deltar även länder som Ryssland, Schweiz, Norge, Georgien, Serbien och Ukraina. I samband med den sjunde ministerkonferensen 2015 enades signatärerna om att senast 2020 försöka nå en samsyn om förhandlingarna om ett rättsligt bindande skogsavtal. Miljö- och jordbruksutskottet informerades om aktuellt förhandlingsläge i november.

51 Horisontella miljöfrågor

EU ska vara en drivande kraft för att både inom EU och globalt skydda miljön och underlätta omställningen till en resurseffektiv och cirkulär ekonomi som säkerställer en hållbar utveckling.

51.1 Finansieringsprogrammet Life

Kommissionen presenterade i juni ett förslag till ny Life-förordning för perioden 2021–2027 som ett sektorsförslag under EU:s fleråriga budgetram (se faktagromemoria 2017/18:FPM145). Life-programmet har funnits sedan 1992 och är EU:s enda fond avsedd enbart för miljö- och klimatåtgärder. Den nuvarande programperioden gäller för perioden 2014–2020. Life-förordningen syftar till att genom projektåtgärder stärka genomförandet av EU:s miljö- och klimatpolitik samt komplettera annan miljö- och klimatfinansiering i EU:s budget.

Under året har förhandlingar ägt rum. På rådsmötet den 20 december antogs en partiell allmän inriktning om alla delar utom själva budgeten för programmen som diskuteras inom ramen för förhandlingarna om EU:s fleråriga budgetram.

Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

51.2 Bioekonomistrategin

Den 11 oktober presenterade kommissionen en uppdatering av sin bioekonomistrategi från 2012 i meddelandet En hållbar bioekonomi för Europa: En starkare koppling mellan ekonomin, samhället och miljön (se faktagromemoria 2018/19:FPM12). Kommissionen föreslår 14 åtgärder för att bereda vägen för ett mer innovativt, resurseffektivt och konkurrenskraftigt samhälle som förenar livsmedelstrygghet med en hållbar användning av förnybara resurser för industriändamål, samtidigt som miljöskyddet säkerställs. Fokus för åtgärderna är att öppna för investeringar och marknader, att påskynda utveckling av lokala bioekonomier samt att förstå bioekonomins ekologiska gränser.

En cirkulär och biobaserad ekonomi handlar om att öka resurseffektiviteten och minska miljö- och klimatpåverkan samtidigt som den kan gynna näringslivsutveckling och nya jobb.

Klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar. För att klara klimatutmaningarna och främja en hållbar utveckling krävs en ambitiös och sammanhållen klimatpolitik, såväl globalt som inom EU. EU är en drivande kraft i det globala klimatarbetet. Det är viktigt att EU så snart som möjligt genomför ramverket för energi- och klimatpolitiken till 2030. För att minska luftföroeningarna som sprids över länders gränser är internationellt samarbete av högsta vikt, inom EU och globalt.

52.1 Genomförandet av Parisavtalet

FN:s konferens om klimatförändringar (COP24) hölls i Katowice i Polen den 2–15 december. Vid mötet antog parterna ett långsiktigt regelverk för hur länderna ska planera, kommunicera, genomföra, rapportera och följa upp sina åtaganden under Parisavtalet. Det enda man inte nådde beslut om var s.k. gemensamma samarbetsformer, som i stället ska förhandlas under 2019. Den 9 oktober antog miljørådet rådsslutsatser med EU:s position inför COP24. Sverige hade drivit att det skulle ingå ett tydligt ställningstagande om att EU skulle se över sitt nationella utsläppsminskningsåtagande (NDC) före 2020 i ljuset av resultatet från Talanoadialogen, vilket också ingick i slutsatserna när dessa antogs.

Överläggning i miljö- och jordbruksutskottet och samråd i EU-nämnden ägde rum i oktober.

52.2 EU:s långsiktiga klimatstrategi

Den 22 mars uppmanade Europeiska rådet kommissionen att senast det första kvartalet 2019 presentera ett förslag till en långsiktig klimatstrategi i enlighet med Parisavtalet. Den 28 november presenterade kommissionen sitt förslag till en långsiktig klimatstrategi (se faktapromemoria 2018/19:FPM19). Sverige besvarade under hösten kommissionens öppna samråd.

52.3 Koldioxidkrav för lätta fordon

I november 2017 lämnade kommissionen sitt förslag till nya koldioxidkrav för lätta fordon för 2025 och 2030 (se faktapromemoria 2017/18:FPM33). En riktlinjedebatt hölls på miljørådet den 25 juni och vid miljørådet den 9 oktober antogs en allmän inriktning om förslaget. I december nådde rådet och Europaparlamentet en preliminär överenskommelse vid triloförhandling.

Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet ägde rum i mars, juni och oktober. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni och oktober.

52.4 Utsläppsnormer för koldioxid från nya tunga fordon

Skr. 2018/19:115

Den 17 maj presenterade kommissionen ett förslag till förordning med krav på minskning av koldioxidutsläpp från nya tunga fordon (se faktapromemoria 2017/18:FPM108). Enligt förslaget ska utsläppen av koldioxid från nya tunga fordon inom unionen vara 15 procent lägre år 2025 jämfört med 2019. Kommissionen föreslår även ett vägledande mål om att utsläppen ska vara minst 30 procent lägre år 2030 jämfört med 2019. Målet till år 2030 fastställs i samband med en översyn som genomförs år 2022, då även kraven ska utvidgas till att omfatta fler typer av tunga fordon.

På miljørådsmötet den 20 december antogs en allmän inriktning.

Överläggning och informationstillfälle med miljö- och jordbruksutskottet ägde rum i juni, oktober, november och december. Samråd i EU-nämnden ägde rum i juni, oktober och december.

52.5 Europeiska revisionsrättens specialrapport om luftkvalitet

Miljørådet antog vid sitt möte den 20 december rådsslutsatser om Europeiska revisionsrättens specialrapport om luftkvalitet i Europa. Revisionsrätten pekade i sin rapport på att EU:s åtgärder för att skydda människors hälsa mot luftföroreningar inte varit tillräckliga eller lett till förväntad förbättring av luftkvaliteten. Rådet uppmanade kommissionen i slutsatserna att överväga en revidering av existerande lagstiftning för att uppnå ett mer effektivt genomförande av luftkvalitetsbestämmelserna.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

52.6 Antagande av rättsakter inom EU:s klimatramverk till 2030

Under 2018 antogs tre rättsakter som ingår i EU:s klimatramverk till 2030: direktivet om EU:s system för handel med utsläppsrätter (EU ETS, se faktapromemoria 2014/15:FPM47), EU:s ansvarsfördelningsförordning (ESR, se faktapromemoria 2015/16:FPM124) och förordningen om markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF, se faktapromemoria 2015/16:FPM125). Preliminära överenskommelser för rättsakterna hade nåtts mellan rådet och Europaparlamentet under 2017. I och med antagandet av dessa rättsakter genomför EU sitt åtagande till 2030 under Parisavtalet.

53 Naturresurser och biologisk mångfald

Att bevara biologisk mångfald är en av vår tids stora miljöutmaningar. För att bevara och hållbart nyttja biologisk mångfald är internationellt samarbete av högsta vikt, såväl inom EU som globalt. Globala åtgärder samordnas inom EU-samarbetet.

53.1 Konventionen om biologisk mångfald

Partsmöten inom ramen för konventionen för biologisk mångfald och dess två protokoll, Cartagena- och Nagoyaprotokollen, ägde rum i november i Sharm el-Sheikh, Egypten.

På miljörådsmötet den 9 oktober antogs EU:s förhandlingsmandat inför de tre mötena. Informationstillfälle med miljö- och jordbruksutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober.

53.2 Handlingsplan för natur, människor och miljö

I sin utvärdering av naturvårdsdirektiven drog kommissionen slutsatsen att naturvårdsdirektiven inte skulle revideras utan att de fortfarande är mycket relevanta och ändamålsenliga och att genomförandet av direktiven behöver förbättras i medlemsstaterna. Efter utvärdering av naturvårdsdirektiven presenterade kommissionen i april 2017 en handlingsplan (se faktapromemoria 2016/17:FPM87).

Under 2018 har kommissionen arbetat med att revidera vägledningarna för art- och habitatdirektivet när det gäller strikt skydd av arter och bedömning av planer och projekt, vilka Sverige har lämnat synpunkter på.

54 Kemikalier och avfall

EU:s kemikaliepolitik syftar till att skydda människor och miljö mot farliga kemikalier och säkra att avfallet kan tas om hand på ett miljömässigt bra sätt och utnyttjas som resurs.

54.1 Plastdirektivet

Kommissionen presenterade den 28 maj ett förslag till direktiv som innehåller olika åtgärdsförslag som medlemsstaterna ska vidta för att minska vissa plastprodukters inverkan på miljön. Huvudsyftet med initiativet är att förebygga och minska det marina plasticskräpet i form av plastartiklar för engångsbruk och fiskeredskap som innehåller plast (se faktapromemoria 2017/18:FPM124).

Förslaget till plastdirektiv är en del av kommissionens strategi för plast i en cirkulär ekonomi som har sin utgångspunkt i den handlingsplan för cirkulär ekonomi som kommissionen presenterade i december 2015. Skr. 2018/19:115

Trilogförhandlingar om plastdirektivet påbörjades under hösten och en överenskommelse nåddes i december. Överläggning ägde rum i miljö- och jordbruksutskottet i mars.

54.2 Stämmingsansökan om blykromater

I november 2016 lämnade Sverige in en stämmingsansökan mot kommissionen till tribunalen. Sverige yrkar att tribunalen ska ogiltigförklara ett beslut om att ge ett företag tillstånd för användning av blykromater. Kommissionen har fattat beslutet med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1907/2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reachförordningen). Sverige har anført att kommissionen genom det omtvistade beslutet har överträtt sina genomförandebefogenheter, gjort en uppenbart felaktig bedömning och felaktig rättstillämpning samt åsidosatt omsorgsprincipen och motiveringsskyldigheten. I september hölls muntlig förhandling i målet. Dom väntas våren 2019.

55 Vatten och marin miljö

Vattenkvaliteten på land påverkar havets miljötillstånd och därför krävs en sammanhållen havs- och vattenpolitik. EU:s havspolitik ska verka för ett hållbart nyttjande och bevarande av haven och havsbassängerna inom EU och i EU:s närhet, däribland Östersjön och Nordsjön.

55.1 Förordning om återanvändning av vatten

Kommissionen presenterade i maj ett förslag till förordning om återanvändning av vatten. Förslaget innehåller gemensamma minimikrav på kvalitet, kontroller och riskhantering för återanvändning av avloppsvatten för jordbruksbevattning (se faktapromemoria 2017/18:FPM129). Förhandlingar påbörjades under året.

DEL 11 UTBILDNING, UNGDOM, KULTUR OCH IDROTT

56 Utbildning

EU-politiken på utbildningsområdet syftar till att främja samarbete mellan medlemsstaterna och stödja dem i arbetet med att vidareutveckla sina utbildningssystem, men den omfattar inte harmonisering av lagstiftning. Vål genomtänkta initiativ på utbildningsområdet ger ett stort mervärde samhällsekonomiskt genom positiv påverkan på flera andra politikområden.

56.1 Nyckelkompetenser för livslångt lärande

Den nya rekommendationen om nyckelkompetenser som kommissionen presenterade i januari är en uppdatering av rekommendationen från 2006 i syfte att spegla nya kompetenskrav i samhället. Rekommendationen omfattar åtta nyckelkompetenser.

Rekommendationen antogs vid möte i rådet (utbildning, ungdom, kultur och idrott), UUKI-rådet, den 22 maj. Överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

56.2 Gemensamma värden, inkluderande utbildning och en europeisk dimension i undervisningen

EU och dess medlemsstater står inför en rad olika utmaningar, inbegripet populism, främlingsfientlighet, nationalism, diskriminering, spridning av falska nyheter samt radikalisering. Mot denna bakgrund är det av betydelse att medlemsstaterna genomför alla mål i Parisförklaringen som utbildningsministrarna undertecknade 2015. Detta inkluderar bl.a. att främja gemensamma värden som drivkraft för sammanhållning och integration, att förbättra lärarnas fortbildning om medborgarskap och mångfald samt att förbättra alla studerandes mediekompetens och kritiska tänkande. Syftet med rekommendationen, som presenterades av kommissionen i januari, är att få medlemsstaterna att intensifiera sina ansträngningar att nå dessa mål.

Rekommendationen antogs vid UUKI-rådets möte den 22 maj. Överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

56.3 Vägen mot en vision om ett europeiskt område för utbildning

Skr. 2018/19:115

Som ett underlag till toppmötet för rättvisa jobb och tillväxt i Göteborg i november 2017 presenterade kommissionen ett meddelande som bl.a. innehöll en vision om ett europeiskt område för utbildning med ett antal initiativ för ökad rörlighet. Europeiska rådet följde upp diskussionen i Göteborg vid sitt möte i december 2017 genom att anta slutsatser om utbildning. Utbildningsministrarna hade i februari en riktlinjedebatt om utbildningsaspekterna av Europeiska rådets slutsatser. Syftet med slutsatserna är att staka ut vägen framåt för arbetet med dessa frågor och i slutsatserna betonas bl.a. vikten av att öka rörligheten genom EU:s program för utbildning, ungdom och idrott (Erasmus+), att såväl lärare som studerande ges möjlighet att utveckla sin digitala kompetens, att språkutbildningen stärks så att fler kan kommunicera på flera språk och att samarbetet stärks när det gäller erkännande av kvalifikationer och utbytesperioder utomlands.

Slutsatserna antogs vid UUKI-rådets möte den 22 maj. Överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

56.4 Förordning om Erasmus+

Erasmus+ är EU:s program för utbildning, ungdom och idrott. Nuvarande program avslutas 2020 och kommissionen presenterade i maj ett förslag till nytt Erasmusprogram som en del i kommissionens förslag till EU:s fleråriga budgetram för perioden 2021–2027. Det nya Erasmusprogrammet föreslås i stort omfatta de programaktiviteter som täcks av det nuvarande programmet samt några nya aktiviteter, bl.a. europeiska universitetsnätverk (se faktapromemoria 2017/18:FPM136). Förslaget förhandlades under hösten. Programmets budget ska fastställas inom ramen för förhandlingarna om EU:s fleråriga budgetram.

UUKI-rådet antog den 26 november en partiell allmän inriktning. Överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

56.5 Främja automatiskt ömsesidigt erkännande av examensbevis för högre utbildning och gymnasial utbildning

Syftet med rekommendationen som kommissionen presenterade i maj är att alla studerande, lärlingar och elever som har utbildat sig utomlands, antingen för att få en kvalifikation eller för rörlighet i utbildningssyfte, ska få utbildningen erkänd automatiskt inför framtida studier. Rekommendationen ska ses som en del av ambitionen att arbeta mot ett europeiskt område för utbildning senast 2025 där utbildning, studier och forskning inte ska hindras av gränser.

Rekommendationen antogs vid UUKI-rådets möte den 26 november. Överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

57 Ungdom

De två övergripande mål som låg till grund för EU-samarbetet på ungdomsområdet 2010–2018 var att skapa fler och lika möjligheter för alla unga i utbildningen och på arbetsmarknaden, och att främja allas ungas aktiva medborgarskap, sociala delaktighet och solidaritet.

57.1 Ungdomars roll i uppbyggnaden av ett tryggt, sammanhållet och harmoniskt samhälle i Europa

I rådsslutsatserna som antogs den 22 maj framhålls att hög ungdomsarbetslöshet och social exkludering har bidragit till att grupper av unga är mer mottagliga för populism, propaganda och främlingsfientlighet vilket utmanar en multikulturell europeisk identitet. Medlemsstaterna, kommissionen och europeiska utrikestjänsten inbjuds att, inom ramen för deras respektive befogenheter, främja tvärssektoriellt samarbete. Det handlar om inkludering och aktivt deltagande av unga och ungdomsorganisationer – särskilt de med begränsade möjligheter – samt främja mobilitet, kontakter mellan ungdomar över nationsgränser och användandet av innovativa kommunikationskanaler.

Överläggning med kulturutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

57.2 Ungdomars roll när de demografiska utmaningarna i EU ska tacklas

I rådsslutsatserna som antogs den 22 maj framhålls att fri rörlighet är en fundamental princip inom EU och ger unga relevanta kunskaper och förmågor, ökar förståelsen för europeisk identitet och värderingar och är viktig för professionell och personlig utveckling. Medlemsstaterna och kommissionen inbjuds att inom ramen för sin kompetens främja tvärssektoriella partnerskap för att inkludera unga, främja bidraget från ungdomsarbete för att utveckla ungas förmågor så att de bättre kan delta i det europeiska samhällslivet och främja attraktivitet i utsatta områden.

Överläggning med kulturutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

57.3 Förordning för Europeiska solidaritetskåren 2021–2027

Skr. 2018/19:115

Kommissionen lämnade den 11 juni ett förslag till inrättande av programmet Europeiska solidaritetskåren för perioden 2021–2027. Förslaget bygger vidare på befintliga strukturer för programmet Europeiska solidaritetskåren för perioden 2016–2020 med programområden för volontärarbete samt en del för arbete och praktik. Insatserna kan ske i andra medlemsstater, i tredjeland eller i det egna landet om det finns ett tydligt EU-perspektiv. Programmets budget ska fastställas inom ramen för förhandlingarna om EU:s fleråriga budgetram. UUKI-rådet antog den 26 november en partiell allmän inriktning.

Överläggning med kulturutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

57.4 En ny ungdomsstrategi

Kommissionen presenterade den 22 maj ett meddelande om förslag till EU:s nya ungdomsstrategi för 2019–2027. Jämfört med det nuvarande europeiska ramverket på ungdomsområdet föreslås arbetet fokusera på färre områden och struktureras bättre på EU-nivån. Kommissionens meddelande har tagits vidare i en rådsresolution. Med den vill rådet utveckla det ungdomspolitiska samarbetet inom EU. Ungdomsstrategins målsättningar är att ge unga kvinnor och män mer makt över sina egna liv, uppmuntra ett aktivt medborgarskap, motverka socialt utanförskap bland ungdomar och att det ska tas större hänsyn till ungdomars situation vid politiska beslut.

Överläggning med kulturutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i november. Rekommendationen antogs vid UUKI-rådets möte den 26 november.

57.5 Ungdomsarbetets roll vid flyktingmottagande och migration

Kommissionen har tillsatt en särskild expertgrupp som tagit fram ett antal förslag kring hur ungdomsarbete (youth work) kan hjälpa unga migranter och flyktingar att etablera sig i EU. Rådsslutsatser antogs vid UUKI-rådet den 26 november.

Överläggning med kulturutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

58 Kultur, medier och idrott

Enligt fördragen ska EU bidra till kulturens och den audiovisuella sektorns utveckling med respekt för den nationella och regionala
---

mångfalden samtidigt som unionen ska framhäva det gemensamma kulturarvet. EU ska också främja europeiska idrottsfrågor och då beakta idrottens särart. Kultur-, medie- och idrottspolitik faller huvudsakligen under nationell kompetens, men EU ska främja samarbete mellan medlemsstaterna och kan vid behov stödja och komplettera medlemsstaternas insatser.

58.1 Europaåret för kulturarv

Under året genomfördes Europaåret för kulturarv (se faktapromemoria 2016/17:FPM3) med en rad evenemang och initiativ i hela Europa. I februari genomfördes ett informellt kulturministermöte med fokus på kulturen som ett inkluderande värde för EU.

58.2 Programmet Kreativa Europa

I maj presenterade kommissionen ett förslag om inrättande av programmet Kreativa Europa 2021–2027. Förslaget bygger vidare på befintliga strukturer för programmet Kreativa Europa 2014–2020, med programområden för kultur och media samt ett sektorsövergripande programområde (se faktapromemoria 2017/18:FPM131). Den 20 december antog rådet en partiell allmän inriktning.

Överläggning med kulturutskottet ägde rum i oktober och EU-nämnden informerades i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

58.3 Arbetsplan och agenda för kultur

Den 27 november antog UUKI-rådet slutsatser om arbetsplanen för kultur 2019–2022. Rådets arbetsplan för kultur 2019–2022 anger de fokusområden som rådet avser att arbeta med under perioden samt de arbetsmetoder som ska nyttjas i arbetet. Arbetsplanen är delvis ett svar på kommissionens meddelande från maj om en ny agenda för kultur (se faktapromemoria 2017/18:FPM122).

Överläggning med kulturutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

58.4 Audiovisuella frågor

Vid rådsmötet för utbildning, ungdom, kultur och idrott den 23 maj konstaterades att rådet och Europaparlamentet nått en överenskommelse om innehållet i det reviderade s.k. AV-direktivet. Direktivet innehåller gemensamma grundläggande regler för tv- och beställ-tv-tjänster i EU (se faktapromemoria 2015/16:FPM101). Efter att rådet formellt antagit Europaparlamentets ändringsförslag trädde det reviderade direktivet i kraft

i november och ska vara genomfört i medlemsstaterna senast 21 månader efter antagandet. Överläggning med konstitutionsutskottet ägde rum i maj.

Den 1 mars antog kommissionen ett meddelande om åtgärder för att effektivt bekämpa olagligt innehåll online (se faktapromemoria 2017/18:FPM95). Kommissionen har sedan dess utvecklat arbetet mot desinformation genom att bl.a. medverka till att branschriktlinjer har tagits fram för att minska risken för att desinformation sprids på sociala medier. Kommissionens ambition är att arbetet mot desinformation ska ske horisontellt inom flera politikområden på både EU-nivå och inom medlemsstaterna.

En riktlinjedebatt om hur medieekosystemet påverkas av sådan desinformation hölls av medieministrarna vid UUKI-rådet den 27 november. Det fanns samsyn om vikten av att arbetet mot desinformation måste utgå från ett tydligt försvar för yttrandefrihet och en stark och oberoende mediesektor. Vid samma rådsmöte antogs slutsatser om en stärkt ställning för europeiskt innehåll i den digitala ekonomin. Slutsatserna slår fast att den digitala ekonomin medför möjligheter men också stora utmaningar för mediesektorn som är av stor betydelse både för den europeiska ekonomin och demokratiska processer. För att stödja sektorn krävs politiska initiativ på flera olika politikområden.

Konstitutionsutskottet informerades och samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

59 Institutionernas verksamhet

59.1 Kommissionen

Under 2018 har kommissionens arbete i stort fokuserat på att avsluta arbetet med kommissionens politiska prioriteringar för denna mandatperiod. Den 12 september höll kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker sitt sista linjetal om unionen på temat ”Tid för ett suveränt EU”.

Vid det informella toppmötet i den 23 februari diskuterade stats- och regeringschefer bl.a. frågor om kommissionens sammansättning och utnämningar inklusive toppkandidater. Överläggning med konstitutionsutskottet ägde rum i februari.

59.1.1 Kommissionens arbetsprogram

Kommissionens arbetsprogram för 2019 presenterades den 23 oktober 2018 med rubriken ”Hålla vad vi lovar och förbereda oss för framtiden” (se faktagromemoria 2018/19:FPM13). I det sista arbetsprogrammet för mandatperioden fokuserar kommissionen på att uppnå överenskommelser om lagförslag som redan har lagts fram för att nå resultat med kommissionens tio politiska prioriteringar. Kommissionen lägger särskild vikt vid åtgärder inom den digitala inre marknaden, en långsiktig och hållbar klimat- och energipolitik, rättsstatens principer samt effektivare beslutsfattande genom omröstning med kvalificerad majoritet inom energi- och klimatpolitik, skattepolitik och socialpolitik.

Överläggning med utrikesutskottet ägde rum i november och samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

59.1.2 Genomförande av direktiv

Varje år publicerar kommissionen i sin resultattavla för den inre marknaden statistik över hur medlemsstaterna genomför direktiv i tid. Tidsaspekten är viktig för att alla unionsmedborgare ska kunna dra nytta av sina rättigheter och skyldigheter på den inre marknaden oavsett vilken medlemsstat man är verksam eller bosatt i. Under 2017 återhämtade sig Sverige märkbart från tidigare års resultat och kunde redovisa ett genomförandeunderskott på 0,3 procent (2016: 1,4 procent), vilket motsvarar tre försenade inre marknadsdirektiv under 2017. Sverige, Frankrike och Ungern var de tre medlemsstater som hade lägst genomförandeunderskott.

I kommissionens årsrapport om övervakningen av unionsrättsens tillämpning för 2017 noteras att antalet svenska pågående

överträdelseärenden har sjunkit något från föregående år till 48 ärenden (2016: 50 ärenden). Av det totala antalet nya överträdelseärenden (26 stycken) utmärker sig de som rör genomförande av direktiv i tid (16 stycken), som sjunkit i antal sedan året innan (22 nya ärenden).

Skr. 2018/19:115

59.1.3 Överträdelseärenden och informella skrivelser från kommissionen

För en allmän beskrivning av det formella förfarandet för överträdelseärenden se skr. 2016/17:115 s. 147 (med hänvisning till skr. 2015/16:115 s. 229 f.).

När det gäller överträdelseärenden överlämnade kommissionen under året 17 formella underrättelser och en kompletterande formell underrättelse, varav 13 avsåg utebliven anmälan om genomförande av direktiv och 5 felaktigt genomförande av direktiv.

Vidare riktade kommissionen under året 3 motiverade yttranden mot Sverige, varav ett avsåg utebliven anmälan om genomförande av direktiv och 2 felaktigt genomförande av direktiv.

Under 2018 skrev kommissionen av sammanlagt 22 ärenden som varit föremål för överträdelseförfarande mot Sverige.

Kommissionens förfarande för att handlägga inkomna klagomål mot medlemsstaterna, vilket sedan 2008 skett inom ramen för projektet EU-piloten (se skr. 2015/16:115 s. 230), har i stor utsträckning ersatts av informella skrivelser från kommissionen till medlemsstaterna. Sverige har under året tagit emot 7 sådana skrivelser.

I bilaga 2 redogörs det för läget per den 31 december när det gäller överträdelseärenden mot Sverige.

59.2 Europaparlamentet

Arbetet i Europaparlamentet har till stor del präglats av förberedelser för den kommande mandatperioden 2019–2024. Under våren diskuterade parlamentet ett förslag om att etablera en gemensam valkrets för hela EU-området, så att det skulle bli möjligt att rösta på paneuropeiska listor som ett tillägg till de nationellt fördelade platserna. Förslaget avvisades dock i kammaren i februari 2018. I juni beslutade Europeiska rådet, på förslag av Europaparlamentet, om ny sammansättning för Europaparlamentet för den kommande mandatperioden som innebär att antalet säten minskar till 705 jämfört med dagens 751. Sverige får en plats till, totalt 21 platser jämfört med 20 i dag. Omfördelningen syftar till bättre proportionalitet i förhållande till folkmängd men är även en anpassning till brexit. Överläggning med konstitutionsutskottet ägde rum i februari. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

Europaparlamentet har även varit aktivt när det gäller debatten om EU:s framtid. Under året bjöd Europaparlamentets talman in medlemsstaternas stats- och regeringschefer att lägga fram sin syn på EU:s framtid i plenum. 14 av dessa har hittills hörsammat inbjudan. Utöver framtidsdebatten har frågan om brexit präglat flera plenarsessioner, liksom frågor om

Skr. 2018/19:115 rättsstatsprincipen och respekten för grundläggande värden i medlemsstaterna.

Flera av de europeiska partigrupperna har under hösten nominerat sina kandidater till uppdraget som kommissionens nya ordförande. Genom den s.k. toppkandidatprocessen har Europaparlamentet uttryckt att det är redo att avvisa ordförandeförslag från Europeiska rådet som inte gått igenom denna process.

59.3 Europeiska unionens domstol

För en närmare beskrivning av EU-domstolens och tribunalens behörighet och av de olika måltypen som normalt handläggs vid dessa instanser, se skr. 2015/16:115 s. 231 f.

De vanligaste målen vid EU-domstolen rör förhandsavgöranden enligt artikel 267 i EUF-fördraget. Under året begärde nationella domstolar förhandsavgörande från EU-domstolen i 489 fall, varav 14 från svenska domstolar. Under året yttrade sig Sverige skriftligen i 13 mål om förhandsavgörande. Vidare begärde Sverige muntlig förhandling i två sådana mål och deltog vid 7 sådana förhandlingar.

En annan vanlig måltyp är mål om s.k. direkt talan, dvs. mål där talan väcks direkt vid EU-domstolen eller tribunalen.

I EU-domstolen är det huvudsakligen fråga om mål som inleds när en institution eller en medlemsstat väckt talan mot en annan medlemsstat eller institution. I sådana mål mot en institution eller annan medlemsstat än Sverige intervenerade Sverige under året i ett mål, gav in en interventionsinlägga samt deltog i en muntlig förhandling. Vidare gav Sverige in en svarsskrivelse i ett mål som överklagats till EU-domstolen. Härutöver deltog Sverige i en muntlig förhandling i ett mål om yttrande från EU-domstolen enligt artikel 218.11 i EUF-fördraget.

Tribunalen handlägger bl.a. mål där talan väcks av fysiska eller juridiska personer mot EU-institutionernas beslut. Under året intervenerade Sverige i två mål och gav in fyra interventionsinlagor. Sverige gav också in ytterligare två inlagor i sådana mål, varav en motiverad begäran om muntlig förhandling och ett svar på tribunalens frågor. Vidare deltog Sverige i fem muntliga förhandlingar i tribunalen.

I bilaga 1 finns en redogörelse för mål av svenskt intresse vid domstolen och tribunalen.

59.4 Öppenhet och insyn

Sedan 2001 tillämpas förordningen om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar (öppenhetsförordningen).

Alla mål vid EU-domstolen och tribunalen med anknytning till allmänhetens tillgång till handlingar bevakas. EU-domstolen meddelade den 4 september 2018 dom i ett mål av principiell betydelse där Sverige intervenerat – mål C 57/16 P (ClientEarth mot kommissionen). Domen innebär att det har klarlagts att handlingar hos kommissionen som är

hänförliga till miljökonsekvensbedömningar i pågående Skr. 2018/19:115
beslutsförfaranden inte omfattas av en allmän presumtion om sekretess.

Tribunalen har i två mål där Sverige intervenerat beslutat att inte avgöra målen i sak efter att de aktuella handlingarna lämnats ut till sökandena (beslut den 10 juli 2018 i mål T-514/15, Izba Gospodarcza Producentów i Operatorów Urządzeń Rozrywkowych mot kommissionen, och beslut den 20 september 2018 i mål T-421/17, Päivi Leino-Sandberg mot Europaparlamentet). Besluten har överklagats av sökandena.

Information lämnades till konstitutionsutskottet i februari.

59.5 EU-rekrytering

För att förstärka närvaron av svenska handläggare och chefer inom EU:s institutioner, byråer och organ har Regeringskansliet påbörjat genomförandet av den strategi och handlingsplan som tagits fram under året. Bland annat har det inrättats en utsänd tjänst på Sveriges representation i Bryssel för att driva dessa frågor och särskilda medel har anslagits för att fler nationella experter från Regeringskansliet ska kunna tjänstgöra i EU:s förvaltning.

Inom ramen för de utökade medel som för 2018 tillfördes Universitets- och högskolerådet (UHR), har myndigheten bl.a. genomfört särskilda informationsinsatser om EU-rekryteringsprocesser samt möjligheter till praktik och arbete inom EU:s institutioner.

59.6 Språk

59.6.1 Tolkning

Vid möten i rådet tolkades det till och från samtliga 24 EU-språk. När det gäller tolkning för rådsarbetsgrupper inom det s.k. beställa-betalasystemet beställde Sverige tolkning i samma omfattning som exempelvis Estland och mer än Finland och Danmark.

59.6.2 EU-språkvården

Regeringskansliet driver EU-språkvården som riktar sig främst till dem som arbetar med EU-texter inom Regeringskansliet, myndigheterna eller EU:s institutioner. Inom EU-språkvården finns det ett nätverk av kontaktpersoner i EU-språkliga frågor på olika departement och myndigheter. Stöd ges till översättare, granskare och juristlingvister i institutionerna.

59.7 Regionkommittén

Regionkommittén består av 350 förtroendevalda från lokal och regional nivå i EU:s 28 medlemsstater. Kommittén inledde en ny mandatperiod i

Skr. 2018/19:115 februari 2015 som löper t.o.m. den 25 januari 2020. Sverige företräds av tolv ledamöter och tolv ersättare.

Regionkommittén har under året haft sex plenarsessioner och Sverige har haft två rapportörskap: Rättvis beskattning samt En förnyad EU-agenda för forskning och innovation.

Mål av svenskt intresse vid EU-domstolen och tribunalen under 2018

Skr. 2018/19:115
Bilaga 1

I det följande redovisas de mål vid EU-domstolen och tribunalen i vilka den svenska regeringen har varit part eller intervenient eller intressent och – i fråga om mål om förhandsavgöranden – de mål i vilka den svenska regeringen har yttrat sig eller där förhandsavgörande har begärts från svensk domstol. Redovisningen avser 2018. Övriga domar av särskild betydelse som meddelats under året finns sammanställda på domstolarnas gemensamma webbplats, under följande adress: <http://curia.europa.eu> (se Press och medier>Pressmeddelanden).

I det inledande registret (avsnitt 1) listas målen efter det sakområde som de huvudsakligen berör med angivande av målnummer och en beskrivande beteckning.

Därunder upptas i avsnitt 2 de mål som har avgjorts slutligt under år 2018. I avsnitt 3 finns de mål som vid utgången av året fortfarande var pågående och i vilka regeringen under året givit in inlagor. I de pågående mål där regeringen inte givit in någon inlaga under året görs i stället i anslutning till målnumret i registret en hänvisning till skr 2017/18:118 eller till tidigare skrivelse.

Målen redovisas inom respektive avsnitt i två avsnitt, varav de första (avsnitt 2.1 och 3.1) avser målen i vilka Sverige är eller varit part eller intervenient och de senare (avsnitt 2.2 och 3.2) avser målen om förhandsavgörande. Inom varje kapitel redovisas målen i målnummerordning, med EU-domstolens mål först följda av tribunalens mål.

Överträdelseärenden mot Sverige som gått vidare till EU-domstolen redovisas särskilt i bilaga 2.

1 REGISTER

Institutionella frågor och behörighetsfördelningen inom EU

- C-626/15 – Befogenhet att lägga fram ett diskussionsunderlag i CAMLR-kommissionen, delad eller exklusiv kompetens? (se skr 2016/17:115)
- C-5/16 – Rättslig grund för beslut om upprättande och användning av en reserv för marknadsstabilitet för unionens utsläppshandelssystem
- C-659/16 – Befogenhet att lägga fram ett förslag på åtgärder i CAMLR-kommissionen, delad eller exklusiv kompetens?

Etableringsfrihet

- C-382/16 – Armlängdsprincipen: skatterätt (se skr 2016/17:115)

Fri rörlighet för arbetstagare/personer

- C-551/16 – Samordning av de sociala trygghetssystemen
- C-679/16 – Assistansersättning

Fri rörlighet för tjänster

- C-393/17 – Utfärdande av masterexamen (se skr 2017/18:118 s. 189)

Miljö

- C-528/16 – Om tolkning av genmodifierade organismer i direktiven 2001/18/EG och 2002/53/EG
- C-419/17 P – Uppdatering av Reach-förordningens kandidatförteckning (se skr 2017/18:118 s. 181 f.)
- C-499/18 P – Användning av neonicotinoider i växtskyddsmedel
- T-545/11 RENV – Begreppet utsläpp i miljön i Århusförordningen
- T-429/13 och T-451/13 – Användningen av neonicotinoider i växtskyddsmedel
- T-716/14 – Begreppet utsläpp i miljön i Århusförordningen (se skr 2017/18:118 s. 182 f.)
- T-837/16 – Beslut om tillstånd för användning av blykromater (se skr 2016/17:115 s. 168 och skr 2017/18:118 s. 184)
- T-400/17 – Beslut om klassificering och märkning av antrakinson som cancerframkallande
- T-436/17 – Beslut om tillstånd för användning av blykromater (se skr 2017/18:118 s. 185)
- T-699/17 – Beslut om BAT-slutsatser för stora förbränningsanläggningar
- T-574/18 – Användning av oxasulfuron i växtskyddsmedel

Skatterätt

- C-115/16 – C-119/16 samt C-299/16 – Tolkning av ränte- och royaltydirektivet samt moder- och dotterbolagsdirektivet (se skr 2016/17:115 s. 170)
- C-327/16 och C-421/16 – Tolkning av artikel 8 i fusionsdirektivet i fråga om beskattning av andelsbyten (se skr 2016/17:115 s. 173 f)
- C-135/17 – Tysk CFC-beskattning (se skr 2017/18:118 s. 188)
- C-440/17 – Tysk beskattning av utdelning från dotterbolag till moderbolag i annat EU-land (se skr 2017/18:118 s. 190)
- C-602/17 - Bilateralt avtal för undvikande av dubbelbeskattning
- C-607/17 – Rätt till förlustavdrag för moderbolag enligt artikel 49 FEUF
- C-608/17 – Rätt till förlustavdrag för moderbolag enligt artikel 49 FEUF

- C-647/17 – Begreppet ”tillträde till evenemang” i Skr. 2018/19:115 mervärdesskattedirektivet Bilaga 1
- C-405/18 – Rätt till förlustavdrag enligt artikel 49 FEUF
- C-420/18 – Tolkning av artiklarna 9 och 10 i mervärdesskattedirektivet
- C-575/17 – Källbeskattning av utdelning

Upphandling

- C-388/17 – Begreppet transporttjänster i försörjningsdirektivet (se skr 2017/18:118 s. 188 f.

Öppenhet (tillgång till handlingar)

- C-57/16 P – Handlingar som innehåller miljöinformation (överklagande)
- T-514/15 – Handlingar i ett s.k. 98/34-ärende
- T-421/17 – Handling i ett ärende som rör en begäran om tillgång enligt öppenhetsförordningen

Övrigt

- C-542/16 – Försäkringsförmedling
- Yttrande 1/17 – CETA-avtalets förenlighet med unionsrätten
- C-554/17 – Rättegångskostnader i småmålsförfaranden (se skr 2017/18:118 s. 187)
- C-572/17 – tolkningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt
- C-29/17 – Off label-användning och nationell subventionering av läkemedel
- C-404/17 – Uppenbart ogrundad ansökan enligt det omarbetade asylprocedurdirektivet
- C-492/17 – Finansiering av public service
- T-68/15 – Statligt stöd till Öresundsbrokonsortiet
- T-260/16 – Finansiell korrigerigering av gårdsstöd
- T-627/16 – Finansiell korrigerigering av gårdsstöd
- C-313/18 – Ensamrätt till förberedande designmaterial
- C-477/18 och C-478/18 – Avgifter för offentlig kontroll av slakteriverksamhet
- C-247/17 – Utlämnande av unionsmedborgare till tredje land för verkställighet av ett straff
- C-345/17 – Om behandling av personuppgifter för journalistiska ändamål
- C-623/17 – Tillgång till mängddata till skydd för nationell säkerhet
- C-511/18 och C-512/18 – Lagringsskyldighet/tillgång till uppgifter till skydd för nationell säkerhet

- C-520/18 – Lagringskyldighet/tillgång till uppgifter till skydd för nationell säkerhet, försvar, allmän säkerhet och effektiv brottsbekämpning
- C-363/18 – Obligatorisk ursprungsmärkning enligt livsmedelsinformationsförordningen

2 SLUTLIGT AVGJORDA MÅL

2.1 Mål i vilka talan väckts vid EU-domstolen eller tribunalen

C-5/16 (UDEUD2015/167) Polen mot Europeiska unionens råd

För bakgrund se skr 2016/17:115 s. 164.

EU-domstolens dom den 21 juni 2018: Med ogillande av Polens talan fann domstolen att det funnits skäl att grunda det angripna beslutet på artikel 192.1 FEUF. Detta då beslutet inte inneburit något åsidosättande av rådets befogenheter eller av skyldigheten till lojalt samarbete. Vidare fann domstolen att beslutet inte innebar ett åsidosättande av rättssäkerhetsprincipen då det genom beslutet upprättades ett objektivt och transparent rättsligt system samt föreskrivs en tillräckligt lång övergångsperiod för att de ekonomiska aktörerna ska kunna anpassa sig till det nya systemet. Domstolen fann även att en försiktig och medveten ekonomisk aktör inte kunnat förvänta sig att den rättsliga ramen för utsläppshandeln skulle förbli oförändrad och att något skydd för berättigade förväntningar därmed inte uppstått. Domstolen fann slutligen att de vidtagna åtgärderna var lämpliga för att uppnå målet, att minska svängningarna på marknaden för utsläppsrätter, utan att gå utöver vad som är nödvändigt för att nå detta mål.

C-57/16 P (UDEUD2016/239) ClientEarth mot Europeiska kommissionen

För bakgrund se skr 2016/17:115 s. 164 f.

EU-domstolens dom den 4 september 2018: Med bifall till ClientEarths överklagande upphävdes tribunalens dom. Domstolen ansåg, till skillnad mot tribunalen, att kommissionen inte hade rätt att tillämpa en allmän presumtion om sekretess till skydd för institutionens beslutsfattande (artikel 4.3 första stycket i öppenhetsförordningen) beträffande handlingar som upprättats inom ramen för förberedelserna av en miljökonsekvensbedömning. Vid den utgången ansåg domstolen att det saknades att pröva om tribunalen även kommit till fel slutsats när den ansett att det inte förelegat något övervägande allmänintresse för ett utlämnande.

C-626/15 och C-659/16 (UDEUD2016/127 och UDEUD2017/117) Europeiska kommissionen mot Europeiska unionens råd

Skr. 2018/19:115
Bilaga 1

För bakgrund se skr. 2017/18:118 s. 181.

EU-domstolens dom den 20 november 2018: Med ogillande av kommissionens talan slog domstolen fast att de omtvistade besluten inte omfattas av unionens exklusiva behörighet enligt artikel 3.1 d) i EUF-fördraget (bevarandet av havets biologiska resurser inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken). Domstolen konstaterade att även om diskussions-underlaget och förslagen till åtgärder förvisso delvis rör fiskeriregleringen är detta ett syfte av underordnad betydelse. Eftersom miljöskyddet utgör denna handlings och dessa åtgärders huvudsakliga syfte och beståndsdel, omfattas de omtvistade besluten av den befogenhet som unionen delar med medlemsstaterna enligt artikel 4.2 e) i EUF-fördraget. Domstolen konstaterade härefter att kommissionen inte lyckats visa att förutsättningarna för exklusiv kompetens enligt artikel 3.2 i EUF-fördraget är uppfyllda. Det faktum att unionens internationella åtgärder omfattas av den delade befogenheten utesluter visserligen inte att erforderlig majoritet kan uppnås i rådet för att unionen ensam ska kunna utöva denna externa befogenhet, men i det aktuella fallet med systemet för antarktiska avtal är det dock oförenligt med internationell rätt att låta unionen agera i CCAMLR utan medverkan av medlemsstaterna.

T-545/11 RENV (UDEUD2016/429) Stichting Greenpeace Nederland och Pesticide Action Network Europe (PAN Europe) mot Europeiska kommissionen

För bakgrund se skrivelserna 2016/17:115 s. 165 och 2017/18:118 s. 182.

Tribunalens dom den 21 november 2018: Med ogillande av kärandens talan fann tribunalen att de omtvistade uppgifterna om det verksamma ämnet glyfosat, inte rör miljöutsläpp samt att kommissionen inte felaktigt tillämpat sekretessundantaget om enskildas affärsintressen. Tribunalen konstaterade att begreppet ”miljöutsläpp” inte ska tolkas restriktivt och hänvisade till EU-domstolens dom den 23 november 2016 (mål C-673/13 P) i vilken domstolen slog fast att information som rör miljöutsläpp omfattar uppgifter om produktens eller ämnets art, sammansättning, mängd, samt tid och plats för faktiska och förutsägbara utsläpp under normala användningsvillkor, liksom information som ger möjlighet att kontrollera att utvärderingen av faktiska och förutsägbara utsläpp är korrekt gjord samt utsläppens inverkan på miljön. Mot den bakgrunden konstaterade tribunalen att uppgifter om det verksamma ämnet glyfosat inte kan anses vara information som rör utsläpp i miljön de har som mest en koppling till miljöutsläpp – och att kommissionen på ett korrekt sätt tillämpat sekretessundantaget i öppenhetsförordningen om skydd för enskildas affärsintressen, inklusive immateriella rättigheter.

T-429/13 (UDEUD2013/432) Bayer CropScience mot Europeiska kommissionen och T-451/13 (UDEUD2013/433)

Syngenta Crop Protection m.fl. mot Europeiska kommissionen

För bakgrund se skr 2015/16:115 s. 278.

Tribunalens dom den 17 maj 2018: Sökandenas talan ogillades i sin helhet. Tribunalen konstaterade bl.a. att kraven som rör skydd för oönskade effekter på bin skärpts inom EU genom förordning 1107/2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och att såväl de studier som förelåg vid tiden för kommissionens beslut som senare studier visade att kommissionen hade fog för att ompröva en tidigare bedömning rörande de i målen aktuella substanserna. Vad gällde de användningsområden som begränsades eller förbjöds genom beslutet ansåg tribunalen att kommissionen hade lyckats visa att de risker som den Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (EFSA) identifierat gav stöd för bedömningen att de tre aktiva substanserna som var föremål för talan i målen inte längre uppfyllde godkännandekriterierna.

T-68/15 (UDEUD2015/183) HH. Ferries m. fl. mot Europeiska kommissionen

För bakgrund se skrivelserna 2015/16:115 s. 79 och 2017/18:118 s. 183.

Tribunalens dom den 19 september 2018: Tribunalen ogiltigförklarade kommissionens beslut i den del det innebär att inga invändningar görs mot de statliga garantier som beviljats Öresundsbrokonsortiet av Danmark och Sverige och mot de danska skattestöd som beviljats konsortiet. Tribunalen konstaterade att kommissionen under det preliminära granskningsförfarandet i denna del stött på betydande svårigheter i samband med bedömningen av ett flertal frågor vilket borde ha föranlett den att inleda ett s.k. formellt granskningsförfarande. Detta gällde frågor avseende klassificeringen av de statliga garantierna och deras förenlighet med den inre marknaden. Tribunalen lämnade övriga delar av HH Ferries talan utan bifall. Dessa avsåg bl.a. kommissionens bedömning att Sveriges och Danmarks finansieringsåtgärder av landanslutningarna till bron inte utgjorde statligt stöd.

T-514/15 (UDEUD2015/449) Izba Gospodarcza Producentów i Operatorów Urządzeń Rozrywkowych (Izba) mot Europeiska kommissionen

För bakgrund se skr 2016/17:115 s. 166.

Tribunalens beslut den 10 juli 2018: Eftersom handlingen lämnats ut till sökanden efter det att talan väckts saknas det anledning att döma i saken.

T-260/16 (UDEUD2016/182) Sverige mot Europeiska kommissionen

För bakgrund se skrivelserna 2016/17:115 s. 166 f. och 2017/18:118 s.183.

Tribunalens dom den 25 september 2018: Tribunalen ogiltigförklarade kommissionens beslut om korrigerings av gårdsstöd. Visserligen ansågs att

kommissionen haft fog för sin bedömning att det funnits brister i det svenska kontrollsystemet men kommissionen hade felaktigt tillämpat schablonkorrigering såvitt avsåg utbetalt gårdsstöd, utan att beakta och pröva de uppgifter som de svenska myndigheterna lämnat till kommissionen för beräkning av risk för fonden.

Skr. 2018/19:115
Bilaga 1

T-627/16 (UDEUD2016/443) Tjeckien mot Europeiska kommissionen

För bakgrund se skr 2017/18:118 s.183 f.

Tribunalens dom den 13 september 2018: Tribunalen framhöll att felfrekvensen mellan klassisk fältkontroll och fjärranalyskontroll förväntas vara i princip samma vid en bedömning av kontrollsystemets tillförlitlighet. Tribunalen instämde i kommissionens bedömning att i det aktuella fallet rörde det sig om tre till fyra gånger så stor felfrekvens vid klassisk fältkontroll i jämförelse med fjärranalyskontroll. Vid sådana avvikelser är berörd medlemsstat skyldig att visa på omständigheter som motiverar skillnaderna, såsom faktorer för kontrollurvalet för klassisk fältkontroll, tekniska begränsningar och objektiva begränsningar för urval av område som ska kontrolleras med fjärranalys. Faktorerna får inte vara hänförliga till brister i kontrollsystemet och måste vara tillräckligt specifika för att tillåta en uppskattning av deras påverkan på resultatet. Tribunalen fann att Tjeckien inte visat att avvikelserna i felfrekvens var hänförliga till sådana specifika faktorer som omnämnts.

T-400/17 (UDEUD2017/432) Deza mot Europeiska kommissionen

För bakgrund se skr 2017/18:118 s. 184.

Tribunalens dom den 24 oktober 2018: Med ogillande av Dezas talan fann tribunalen att kommissionen vid genomförandet av den ifrågasatta klassificeringen av antrakinon som cancerframkallande uppfyllt sin skyldighet att beakta alla relevanta faktorer och omständigheter. Enligt tribunalen innehåller den aktuella förordningen alla parametrar som är nödvändiga för att identifiera dess rättsverkningar på ett tydligt och precist sätt. Domstolen fann slutligen att beslutet varken innebar ett åsidosättande av rättssäkerhetsprincipen eller av Dezas rätt till egendom då det genom förordningen föreskrivs en tillräckligt lång övergångsperiod för att de berörda parterna ska kunna anpassa sig efter den nya klassificeringen.

T-421/17 (UDEUD2017/443) Päivi Leino-Sandberg mot Europaparlamentet

För bakgrund se skr 2017/18:118 s. 184 f.

Tribunalens beslut den 20 september 2018: Eftersom handlingen publicerats i sin helhet på internet saknas det anledning att döma i saken.

2.2 Mål om förhandsavgöranden

C-327/16 (UDEUD2016/294) Marc Jacob och C-421/16 (UDEUD2016/338) Marc Lassus

Begäran från Conseil d'État, Frankrike

För bakgrund se skr 2016/17:115 s. 173 f.

EU-domstolens dom den 22 mars 2018: Artikel 8 i rådets direktiv 90/434/EEG om ett gemensamt beskattningssystem för fusion, fission, överföring av tillgångar och utbyte av aktier eller andelar som berör bolag i olika medlemsstater (fusionsdirektivet), utgör inte hinder mot en medlemsstats lagstiftning i vilken det föreskrivs att beskattningen av vinst som uppkommer vid utbyte av aktier eller andelar, vilken skjuts upp, ska ske vid den senare avyttringen av de i utbyte erhållna andelarna, trots att avyttringen inte omfattas av den medlemsstatens beskattningsrätt. Kravet på skatteneutralitet som fusionsdirektivet uppställer gäller vid själva andelsbytet, men hindrar inte medlemsstaterna från att utöva sin beskattningsrätt vid tidpunkten för den senare avyttringen av de aktier eller andelar som erhållits vid utbytet. Fusionsdirektivet reglerar inte någon harmonisering av kriterierna för fördelning av beskattningsrätten mellan medlemsstaterna. EU-domstolen fann dock, med hänvisning till reglerna om etableringsfrihet i artikel 49 FEUF, att en medlemsstat som avser att utöva sin beskattningsrätt på sådan vinst – oaktat att den har fastställts vid tidpunkten för andelsbytet – har en skyldighet att beakta en eventuell förlust vid tidpunkten då aktuella aktier avyttras (vilket hade skett om den enskilde haft sin skatterättsliga hemvist i Frankrike vid tidpunkten för avyttringen). Detta eftersom det rör sig om en uppskjuten beskattning av vinst, till skillnad från uppskjutande av uppbörderna av en skatt (jfr dom i mål C-371/10, National Grid Indus). Det ankommer på medlemsstaterna, med iakttagande av unionsrätten, att anta regler om avdrag och beräkning av sådan förlust som den nu aktuella.

C-382/16 (UDEUD2016/314) Hornbach-Baumarkt AG mot Finanzamt Landau

Begäran från Finanzgericht Rheinland-Pfalz, Tyskland

Den nationella domstolen vill få veta om nationella bestämmelser, enligt vilka en inkomstjustering av ett bolags resultat gjorts i en situation då säkerhetsgarantier har ställts ut kostnadsfritt till närstående bolag med säte i en annan medlemsstat, strider mot etableringsfriheten i artiklarna 49 och 54 FEUF.

EU-domstolens dom den 31 maj 2018. Artikel 43 EG (nu artikel 49 FEUF), jämförd med artikel 48 EG (nu artikel 54 FEUF), ska tolkas så, att den i princip inte utgör hinder för nationella bestämmelser som de som är aktuella i det nationella målet, enligt vilka inkomster från ett bolag med hemvist i en medlemsstat, som har beviljat ett bolag med hemvist i en annan medlemsstat, till vilket det förstnämnda bolaget står i ett ömsesidigt beroendeförhållande, förmåner på villkor som skiljer sig från de villkor som skulle ha avtalats mellan oberoende parter under identiska eller

liknande omständigheter, ska beräknas såsom de skulle ha varit om de villkor som sådana oberoende parter skulle ha avtalat om hade tillämpats och justeras, trots att beskattningsbara inkomster inte justeras när ett bolag med hemvist i landet beviljar ett bolag med hemvist i samma land, till vilket det förstnämnda bolaget står i ett ömsesidigt beroendeförhållande, samma förmåner. Det ankommer emellertid på den nationella domstolen att pröva huruvida de bestämmelser som är i fråga i det nationella målet ger den skattskyldiga personen med hemvist i landet möjlighet att bevisa att villkoren har avtalats av affärsmässiga skäl som är en följd av personens ställning som ägare i bolaget utan hemvist i landet.

C-528/16 (UDEUD2016/405) Confédération paysanne m.fl. mot Premier ministre, Ministre de l'agriculture, de l'agroalimentaire et de la forêt

Begäran från Conseil d'État, Frankrike

För bakgrund se skr 2017/18:118 s. 185 f.

EU-domstolens dom den 25 juli 2018: Artikel 2 led 2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/18/EG av den 12 mars 2001 om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön ska tolkas så, att sådana organismer som framställts med hjälp av metoder för mutagenes utgör genetiskt modifierade organismer i den mening som avses i denna bestämmelse. Artikel 4.4 i rådets direktiv 2002/53/EG av den 13 juni 2002 om den gemensamma sortlistan för arter av lantbruksväxter, ska tolkas så, att genetiskt modifierade sorter som framställts med hjälp av metoder för mutagenes, vilka på vedertaget sätt har använts i ett antal tillämpningar, och vilka under en längre tid inte har visat sig medföra säkerhetsproblem, undantas från skyldigheterna i denna bestämmelse. Artikel 3.1 i direktiv 2001/18, jämförd med led 1 i direktivets bilaga I B, ska, tolkas så, att den inte medför att medlemsstaterna fråntas möjligheten att med iakttagande av unionsrätten, föreskriva att de skyldigheter som följer av direktiv 2001/18 eller andra skyldigheter ska gälla för sådana organismer.

C-542/16 (UDEUD2016/418) Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag m.fl.

Begäran från Högsta domstolen, Sverige

För bakgrund se skr 2017/18:118 s. 186.

EU-domstolens dom den 31 maj 2018: Domstolen fann bl.a. att ekonomisk rådgivning beträffande placering av kapital som lämnas i samband med försäkringsförmedling avseende ingåendet av ett kapitalförsäkringsavtal ska omfattas av tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/92/EG om försäkringsförmedling, och inte av tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG om marknader för finansiella instrument.

C-551/16 (UDEUD2016/428) Klein Schiphorst

Begäran från Centrale Raad van Beroep, Nederländerna

För bakgrund se skr 2017/18:118 s. 186 f.

EU-domstolens dom den 21 mars 2018: Artikel 64.1 c i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen ska tolkas så, att den inte utgör hinder för en nationell åtgärd, enligt vilken den behöriga institutionen som huvudregel ska avslå en begäran om förlängning av tremånadersperioden för export av arbetslöshetsförmåner, såvitt inte institutionen i fråga bedömer att ett avslag på begäran skulle få orimliga följder.

C-679/16 (UDEUD2017/52) A

Begäran från Högsta förvaltningsdomstolen, Finland

För bakgrund se skr 2017/18:118 s. 187.

EU-domstolens dom den 25 juli 2018: Artikel 3.1 a i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen, i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 988/2009 ska tolkas så, att en sådan förmån som den personliga assistans som är aktuell i det nationella målet – vilken bl.a. består i att täcka kostnaderna för en gravt funktionsnedsatt persons dagliga sysslor i syfte att vederbörande, som är icke yrkesverksam, ska kunna bedriva högskolestudier – inte omfattas av begreppet ”förmån vid sjukdom” i den mening som avses i den bestämmelsen och följaktligen inte omfattas av förordningens tillämpningsområde. Artiklarna 20 och 21 FEUF utgör hinder för att en gravt funktionsnedsatt invånare i en medlemsstat av sin hemkommun nekas rätten till en sådan förmån som den personliga assistans som är aktuell i det nationella målet, med hänvisning till att vederbörande vistas i en annan medlemsstat för att där bedriva högskolestudier.

C-29/17 (UDEUD 2017/078) Novartis Farma

Begäran från Consiglio di Stato, Italien

För bakgrund se skr 2017/18:118 s. 187 f.

EU-domstolens dom den 21 november 2018: Artikel 6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/83/EG om upprättande av gemenskapsregler för humanläkemedel, i dess lydelse enligt direktiv 2012/26, ska tolkas så att den inte utgör hinder för nationella bestämmelser, som de som är aktuella i det nationella målet, som fastställer på vilka villkor Avastin får ompaketeras för att användas för behandling av oftalmologiska indikationer som inte omfattas av läkemedlets godkännande för försäljning. Det nationella förmånssystemet och subventioner vid s.k. off-label användning av läkemedel, som det i målet aktuella, bedömdes inte stå i strid mot EU-rätten.

Begäran från Förvaltningsrätten i Malmö (migrationsdomstolen), Sverige

För bakgrund se skr 2017/18:118 s. 189.

EU-domstolens dom den 25 juli 2018: Artikel 31.8 b i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/32/EU om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd, jämförd med artikel 32.2 i detta direktiv, ska tolkas så, att den inte medger att en ansökan om internationellt skydd anses som uppenbart ogrundad i ett sådant fall som det som är aktuellt i det nationella målet, där det av landinformation framgår att sökanden kan ges ett godtagbart skydd i ursprungslandet och där sökanden har lämnat uppgifter som inte är tillräckliga för att ett internationellt skydd ska beviljas, när den medlemsstat i vilken ansökan lämnats in inte har antagit några bestämmelser för att genomföra begreppet säkert ursprungsland.

C-247/17 (UDEUD2017/259) Raugevicius

Begäran från Högsta domstolen, Finland

Den nationella domstolen har sökt klarhet i bl.a. frågan om nationella bestämmelser, enligt vilka endast den egna medlemsstatens medborgare inte får lämnas ut för verkställighet av ett straff till ett tredje land, på ett omotiverat sätt försätter medborgare i en annan medlemsstat i en mindre förmånlig position, om förfaranden i unionsrätten genom vilka ett i sig legitimt ändamål kan uppnås på ett mindre ingripande tillämpas även i fall där det är fråga om verkställighet och hur en begäran om utlämning ska besvaras om den andra medlemsstaten underrättas genom sådana förfaranden, men där denna medlemsstat t.ex. på grund av rättsliga hinder inte vidtar några åtgärder med avseende på sina medborgare.

Sverige har inte yttrat sig skriftligen men deltog vid muntlig förhandling den 14 maj 2018. Regeringen anförde bl.a. att ett sådant informationsutbytesförfarande, som EU-domstolen konstaterat erfordras i lagföringssituationen (mål nr C-182/15, Petruhhin), inte krävs i nu aktuellt mål som rör verkställighet av ett straff. I vart fall utgör unionsrätten inte något hinder för utlämnande av unionsmedborgare till tredje land när den medlemsstat där den enskilde är medborgare i inte vidtar några åtgärder.

EU-domstolens dom den 13 november 2018: Artiklarna 18 och 21 FEUF ska tolkas så att en medlemsstat, vars lagstiftning förbjuder utlämning av egna medborgare utanför unionen för verkställighet av en påföljd och föreskriver en möjlighet att en sådan påföljd som utdömts i utlandet avtjänas i denna medlemsstat, är skyldig att säkerställa att unionsmedborgare, i den mån denne är stadigvarande bosatt i medlemsstaten, behandlas på samma sätt som medlemsstaten behandlar sina egna medborgare, vid begäran från tredje land om utlämning för verkställighet av straff. Om den enskilde emellertid inte bedöms vistas stadigvarande i medlemsstaten, i detta fall Finland, ska frågan om hans utlämnande bedömas enligt tillämplig nationell och internationell rätt. För det fall att den sistnämnda situationen är aktuell, åligger det den utlämnande medlemsstaten att säkerställa att utlämningen inte bryter mot någon av de rättigheter som garanteras i stadgan.

C-440/17 (UDEUD2017/377) GS

Begäran från Finanzgericht Köln, Tyskland

För bakgrund se skr 2017/18:118 s. 190

EU-domstolens beslut den 14 juni 2018: Artikel 1(2) i rådets direktiv 2011/96/EU om ett gemensamt beskattningssystem för moderbolag och dotterbolag hemmahörande i olika medlemsstater och artikel 49 FEUF ska tolkas så att de utgör hinder för den i målet aktuella nationella skattelagstiftningen, där tysk beskattning sker av utdelning från ett dotterbolag till ett moderbolag i en annan medlemsstat.

C-492/17 (UDEUD2017/414) Rittinger m.fl.

Begäran från Landgericht Tübingen, Tyskland

För bakgrund se skr 2017/18:118 s. 190 f.

EU-domstolens dom den 13 december 2018: Artikel 1 c i rådets förordning nr 659/1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel 108 FEUF ska tolkas så, att en ändring i systemet för finansiering av offentliga radio- och tv-utsändningar i en medlemsstat, såsom den i det nationella målet, som innebär att en radio- och tv-licensavgift som betalas på grund av innehav av tv-mottagare ersätts av en radio- och tv-avgift som bland annat ska betalas av den som innehar en bostad eller ett driftställe, inte utgör en ändring av ett befintligt stöd som ska anmälas till kommissionen enligt artikel 108.3 FEUF.

C-575/17 (UDEUD2017/446) Sofina m.fl.

Begäran från Conseil d'État, Frankrike

Den nationella domstolen önskar få klarhet i bl.a. frågan om den likviditetsnackdel som innehållande av källskatt på utdelning medför för bolag som uppvisar underskott och saknar hemvist i landet, är förenlig med den fria rörligheten för kapital när inhemska bolag med underskott beskattas för utdelningen först när de åter visar överskott.

Sverige har anfört att utländska bolag och inhemska bolag inte befinner sig i objektivt jämförbara situationer eftersom förstnämnda är föremål för källbeskattning i Frankrike, medan sistnämnda beskattas inom ramen för ordinarie bolagsbeskattning. Eftersom det inte rör sig om objektivt jämförbara situationer kan ett eventuellt missgynnande inte anses utgöra en sådan otillåten inskränkning i den fria rörligheten för kapital. I vart fall får en sådan eventuell inskränkning anses vara motiverad av den väl avvägda beskattningsrätten mellan medlemsstaterna och behovet av att säkerställa en effektiv skatteuppbörd.

EU-domstolens dom den 22 november 2018: Artiklarna 63 och 65 FEUF ska tolkas så, att de utgör hinder för en sådan lagstiftning som den som är aktuell i det nationella målet, enligt vilken utdelning som lämnas av ett inhemskt bolag blir föremål för källbeskattning om utdelningen erhålls av ett utländskt bolag, medan beskattning av sådan utdelning sker enligt den allmänna bolagsskatteordningen vid slutet av räkenskapsåret då den erhålls av ett inhemskt bolag, och då endast under förutsättning att det inhemska bolaget har uppvisat ett överskott under detta räkenskapsår,

vilket innebär en möjlighet att beskattning i förekommande fall aldrig sker om det inhemska bolaget upphör med sin verksamhet utan att ha uppvisat ett överskott.

Skr. 2018/19:115

Bilaga 1

C-572/17 (UDEUD2017/448) Riksåklagaren mot Muhammad IMRAN Khalid Syed

Begäran från Högsta domstolen, Sverige

För bakgrund se skr 2017/18:118 s. 191

EU-domstolens dom den 19 december 2018: Artikel 4.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället ska tolkas så, att en handlares lagerhållning av varor med ett motiv som skyddas av upphovsrätt i den medlemsstat där lagerhållningen sker kan utgöra ett intrång i ensamrätten till spridning, när handlaren utan rättsinnehavarens samtycke i en butik bjuder ut varor till försäljning som är likadana som varor som handlaren håller i lager, under förutsättning att de varor som hålls i lager faktiskt är avsedda för försäljning i den medlemsstat där detta motiv är skyddat.

C-602/17 (UDEUD 2017/476) Sauvage och Lejeune

Begäran från Tribunal de première instance de Liège, Belgien

EU-domstolens dom den 24 oktober 2018: Artikel 45 FEUF ska tolkas så, att den inte utgör hinder mot en medlemsstats skattelagstiftning, som följer av ett avtal som syftar till att undvika dubbelbeskattning, enligt vilken inkomster som en invånare uppbär från en annan medlemsstat till följd av sin anställning i sistnämnda stat undantas från skatteplikt endast under förutsättning att det arbete som ligger till grund för dessa inkomster faktiskt har utförts i den medlemsstaten.

C-526/18 (UDEUD 2018/329) A.A. mot Migrationsverket

Begäran från Förvaltningsrätten i Göteborg (migrationsdomstolen), Sverige

Den nationella domstolens frågor rörde huruvida EU-rätten utgör hinder för nationella bestämmelser som innebär att ett uppehållstillstånd för gymnasiestudier får beviljas en tredjelandsmedborgare som befinner sig i medlemsstaten, även om dennes identitet är oklar och han eller hon inte kan göra sin identitet sannolik. Begäran framställdes mot bakgrund av den möjlighet att söka uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå som regleras i 16 f § lag (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige. Efter att den nationella domstolen återkallat sin begäran om förhandsavgörande avskrevs målet den 23 oktober 2018. Sverige yttrade sig inte i målet.

3 PÅGÅENDE MÅL

3.1 Mål i vilka talan har väckts vid EU-domstolen eller tribunalen

C-78/18 (UDEUD2018/324) Europeiska kommissionen mot Ungern

Kommissionen har väckt talan mot Ungern om fördragsbrott. Kommissionen gör gällande att Ungern bryter mot den fria rörligheten för kapital enligt fördraget och artiklarna 7, 8 och 12 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna (EU:s rättighetsstadga) genom att ha infört restriktioner för utländska donationer till civilsamhällesorganisationer samt genom att ålägga sådana organisationer, som får direkt eller indirekt utländskt finansiellt stöd överstigande ett visst belopp, skyldigheter i form av registrering och anmälan m.m. vid äventyr av sanktioner vid bristande efterlevnad.

Sverige har intervenerat till stöd för kommissionen och argumenterar i interventionsinlagan för att den omtvistade lagen inte är förenlig med rätten till fri rörlighet för kapital, enligt artikel 63 FEUF och att den strider mot artiklarna 7, 8 och 12 i stadgan på de grunder som kommissionen anfört.

C-499/18 P (UDEUD2018/393) Bayer CropScience AG och Bayer AG mot Europeiska kommissionen

Bayer CropScience har överklagat tribunalens dom i mål T-429/13 och gjort gällande att denna ska upphävas eftersom tribunalen har gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning.

Eftersom den svenska regeringen intervenerade i mål T-429/13 har domstolen gett regeringen möjlighet att inkomma med svarsskrivelse i målet. Sverige har därvid ställt sig bakom tribunalens uttalanden i domen och motsatt sig att någon av de åberopade omständigheterna kan grunda slutsatsen att tribunalen har gjort sig skyldig till felaktig rättsstillämning. Tribunalen har enligt den svenska regeringen i alla delar i den överklagade domen kommit fram till rätt slutsats i prövningen av den angripna förordningen.

T-699/17 (UDEUD 2018/030) Polen mot Europeiska kommissionen

Polen har väckt talan mot kommissionen och yrkat att tribunalen ska ogiltigförklara kommissionens genomförandebeslut (EU) 2017/1442 av den 31 juli 2017 om fastställande av BAT-slutsatser för stora förbränningsanläggningar, i enlighet med Industriutsläppsdirektivet. Med genomförandebeslutet antogs slutsatser om bästa tillgängliga teknik, s.k. BAT-slutsatser, som används som referens vid fastställande av

tillståndsvillkor för sådana stora förbrännings-anläggningar som omfattas av Industriutsläppsdirektivet. BAT-slutsatserna innehåller bl.a. utsläppsvärden som motsvarar bästa tillgängliga teknik vid utsläpp till luft och vatten.

Skr. 2018/19:115
Bilaga 1

Sverige har intervenerat till stöd för kommissionen och koncentrerat sin interventionsinlaga till att komplettera kommissionens talan såvitt avser Polens tredje grund. I inlagan belyser Sverige särskilt de miljömässiga nackdelar som skulle föräledas av att de omtvistade utsläppsnivåerna för bästa tillgängliga teknik inte skulle tillämpas.

T-574/18 (UDEUD2018/474) Agrochem-Maks mot kommissionen

Agrochem-Maks har väckt talan mot kommissionen och yrkat att tribunalen ska ogiltigförklara kommissionens genomförandeförordning (EU) 2018/10191 av den 18 juli 2018 om att inte förnya godkännandet av det verksamma ämnet oxasulfuron i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden.

Sverige har den 20 december 2018 ansökt om att få intervensera i målet till stöd för kommissionen.

3.2 Mål om förhandsavgörande

C-345/17 (UDEUD2017/298) Buivids

Begäran från Augstaka tiesa, Lettland

Den nationella domstolens frågor gäller huruvida tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter omfattar sådana ageranden som de i förevarande fall, dvs. videoinspelning på en polisstation av poliser som genomför förfarandeåtgärder samt publicering av videon på webbplatsen www.youtube.com, och om direktivet ska tolkas så att nämnda ageranden kan anses utgöra behandling av personuppgifter som sker för journalistiska ändamål, i den mening som avses i artikel 9 i direktivet.

Sverige har inte yttrat sig skriftligen i målet men deltog vid den muntliga förhandlingen den 21 juni 2018. Regeringen framhöll att aktuell situation kan utgöra behandling av personuppgifter för journalistiska ändamål på sätt som avses i artikel 9 i nämnt direktiv.

C-607/17 (UDEUD2017/491) Skatteverket mot Y

Begäran från Högsta förvaltningsdomstolen, Sverige

Den nationella domstolens frågor gäller rätten till avdrag för ett svenskt moderbolag avseende förluster som har uppkommit i ett utländskt dotterbolag, efter att en gränsöverskridande fusion har genomförts av bolagen. Frågan är också om det ska beaktas att det enligt reglerna i

dotterbolagsstaten finns begränsningar i möjligheten för andra subjekt än förlustsubjektet självt att dra av förlusten.

Sverige har anfört följande. I en situation som den i det nationella målet bör eventuella begränsningar i möjligheten för andra subjekt än förlustsubjektet självt att dra av förlusten i dotterbolagsstaten beaktas vid bedömningen av om förlusten är slutlig inom ramen för en proportionalitetsbedömning enligt fördragets bestämmelser om etableringsfrihet. Om det har konstaterats att rättsliga begränsningar föreligger för andra subjekt än förlustsubjektet i dotterbolagsstaten, ska hänsyn inte tas till om det i det aktuella fallet rent faktiskt finns något annat subjekt i dotterbolagsstaten som hade kunnat dra av förlusterna.

C-608/17 (UDEUD2017/492) Skatteverket mot X

Begäran från Högsta förvaltningsdomstolen, Sverige

Den nationella domstolen har ställt frågor om rätten till avdrag för ett svenskt moderbolag avseende förluster som har uppkommit i ett utländskt dotterbolag enligt artikel 49 FEUF förutsätter att dotterbolaget ägs direkt av moderbolaget och vad som ska beaktas vid bedömningen av om en förlust i ett dotterbolag är slutlig.

Sverige har anfört att koncernavdragsregler som kräver att förlustsubjektet i den andra medlemsstaten ska ägas direkt av moderbolaget inte är oproportionerliga. Sverige har vidare anfört att om en del av en förlust inte har kunnat dras av från vinster i dotterbolagsstaten under likvidationsåret på grund av kvantitativa begränsningar i den medlemsstatens lagstiftning, utgör den inte en slutlig förlust. De rättsliga begränsningar som gäller för andra subjekt än förlustsubjektet enligt reglerna i dotterbolagsstaten ska också beaktas vid bedömningen av om underskottet är en slutlig förlust. Om det har konstaterats att rättsliga begränsningar föreligger för andra subjekt än förlustsubjektet, ska inte hänsyn tas till om de rättsliga begränsningarna rent faktiskt skulle ha lett till att någon del av förlusterna inte hade kunnat kvittas mot vinster hos ett annat subjekt.

C-623/17 (UDEUD2017/490) Privacy International

Begäran från Investigatory Powers Tribunal, Förenade kungariket

Den nationella domstolen söker klarhet, med beaktande av artikel 4 FEU och artikel 1.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation (eDataskyddsdirektivet), i bl.a. frågan om ett krav i anvisningar som en minister lämnar till en tillhandahållare av ett elektroniskt kommunikationsnät och som innebär att tillhandahållaren måste lämna ut mängddata till en medlemsstats säkerhets- och underrättelseorgan anses omfattas av tillämpningsområdet för unionsrätten och eDataskyddsdirektivet.

Sverige har anfört att åtgärder som syftar till att skydda nationell säkerhet, såsom aktuella ministeranvisningar, faller utanför unionsrättens tillämpningsområde och omfattas av medlemsstaternas exklusiva behörighet. Det följer av fördragen och återspeglas i sekundärrätt.

Enskilda har dock ett skydd för rätten till integritet vid behandling av personuppgifter i enlighet med nationell reglering i förekommande fall samt Europakonventionen.

Skr. 2018/19:115
Bilaga 1

C-647/17 (UDEUD2017/518) Srf konsulterna

Begäran från Högsta förvaltningsdomstolen, Sverige

Den nationella domstolen önskar få klarhet i om begreppet tillträde till evenemang i artikel 53 i mervärdesskattedirektivet ska tolkas så att det omfattar en tjänst i form av en femdagarskurs i redovisning som enbart tillhandahålls beskattningsbara personer och som förutsätter att registrering och betalning sker i förväg.

Sverige har inte yttrat sig skriftligen i målet men deltog i muntlig förhandling den 18 oktober 2018. Regeringen har anfört att tolkningsfrågan ska besvaras nekande eftersom artikel 53 är en särskild bestämmelse som är tillämplig endast när köparens status/identitet är okänd för säljaren. Så är inte fallet gällande aktuell kurs eftersom betalning och registrering sker i förväg.

C-21/18 (UDEUD 2018/55) Textilis Ltd mot Svenskt Tenn Aktiebolag

Begäran från Svea hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen, Sverige

Svea hovrätt har, i ett mål som rör talan om intrång i upphovsrätt och varumärke samt en genstämning med ogiltighetsförklaring av detta, ställt tre frågor om tolkningen av artikel 4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2424 om ändring av rådets förordning (EG) 207/2009 om gemenskapsvarumärken m.m. och artikel 7.1 e) iii) i rådets förordning (EG) nr 207/2009 om EU-varumärken. Första frågan är om artikel 4 i förordning 2015/2424 ska tolkas så att artikel 7.1 e) iii) i den nya lydelsen är tillämplig vid en domstols ogiltighetsprövning som sker efter att ändringen trätt i kraft, dvs. efter den 23 mars 2016, även om talan avser ogiltighetsförklaring där talan väckts före detta datum och alltså avser ett varumärke som registrerats dessförinnan. Andra frågan är om artikel 7.1 e) iii), i tillämplig lydelse, omfattar ett kännetecken som utgörs av den tvådimensionella återgivningen av en tvådimensionell vara. Fråga tre rör bl.a. utifrån vilka kriterier bedömningen ska göras för det fall svaret på fråga två är jakande.

Sverige har inte yttrat sig i målet.

C-95/18 van den Berg och Giesen och C-96/18 Franzen (UDEUD2018/115)

Begäran från Hoge Raad der Nederlanden, Nederländerna.

Nederländsk domstol har att pröva frågan om den nederländska socialförsäkringsmyndighetens beslut om att sänka ålderspension, partnertillägg till ålderspension (C-95/18) respektive att inte bevilja barnbidrag (C-96/18) med hänsyn till att berörda personer vissa perioder arbetat i en annan medlemsstat (DE), var riktigt. Enligt nederländsk rätt

anses den som omfattas av en annan stats socialförsäkringslagstiftning inte som försäkrad i Nederländerna. Den nationella domstolens frågor handlar i huvudsak om huruvida en sådan nationell bestämmelse är förenlig med unionsrätten, främst den fria rörligheten för arbetstagare i artiklarna 45 och 48 FEUF.

Sverige har anfört att en sådan nationell bestämmelse som den nederländska är förenlig med den fria rörligheten för arbetstagare eftersom den säkerställer en tillämpning av lagvalsregeln i artikel 13.1 i förordning 1408/71 om samordning av medlemsstaternas socialförsäkringssystem om att endast en medlemsstats socialförsäkringslagstiftning ska vara tillämplig. EU-domstolen har slagit fast att denna princip inte fråntar en enligt lagvalsregeln icke-behörig medlemsstat rätten att bevilja förmåner. EU-domstolen har dock inte slagit fast någon sådan skyldighet. Eftersom socialförsäkringsområdet med stöd av artikel 48 FEUF ska samordnas men inte harmoniseras är det medlemsstaterna själva som ska utforma sina socialförsäkringssystem. Det innebär att det inte kan garanteras att effekterna för den enskilde som migrerande arbetstagare blir neutrala utan dessa beror på skillnaderna i villkor och utformning av medlemsstaternas nationella socialförsäkringssystem. Ett frångående av lagvalsreglerna skulle däremot medföra att vissa medlemsstater med förmånligare regler skulle få kompensera för medlemsstater med strängare villkor. Utestängningsregeln går därför inte längre än vad som är nödvändigt för att upprätthålla en effektiv samordning av försäkringssystemen.

C-198/18 (UDEUD 2018/156) CeDe Group AB mot KAN Sp. Z.o.o. i konkurs

Begäran från Högsta domstolen, Sverige

Målet har sin bakgrund i en fråga om vilket lands lag som ska tillämpas vid prövning av en kvittningsinvändning från en svensk motpart gentemot en ett polskt konkursbos yrkande om betalning av en fordran. Både huvudfordran och motfordran uppkom innan konkursen inträffade och hade sitt ursprung i ett avtal som innehöll en lagvalsklausul som angav att svensk rätt skulle gälla vid en eventuell tvist avseende tolkning av avtalet.

Den nationella domstolens fem frågor rör i huvudsak tolkningen av artikel 4 samt artikel 6 i rådets förordning nr 1346/2000 av den 29 maj 2000 om insolvensförfaranden. Den har bland annat frågat a) om ett konkursbos talan om att få betalt för en fordran som uppkommit före konkursen omfattas av det materiella tillämpningsområdet för artikel 4 och, om så är fallet, ifall det även gäller sedan fordran, efter talans väckande, överlåtits till tredje part, b) om det får någon betydelse för tillämpningen ifall tredje part sedan försätts i konkurs och om en kvittningsinvändning omfattas av artikel 4.2 d, och c) om artikel 6.1 ska anses vara tillämplig enbart om det saknas möjligheter till kvittning i inledningsstatens lag eller om den även kan tillämpas i andra fall.

Sverige har inte yttrat sig i målet.

C-313/18 (UDEUD 2018/252) Dacom

Begäran från Svea hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen, Sverige

Den nationella domstolen har ställt frågor om tolkningen av rådets direktiv 2009/24/EG om rättsligt skydd för datorprogram och Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/48/EG om säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter. Domstolen undrar bland annat vilka kriterier som ska avgöra om ett material utgör ett sådant förberedande designmaterial som avses i artikel 1.1 i direktivet och om ensamrätten till förberedande designmaterial i direktivets mening innebär att det datorprogram som det förberedande designmaterialet senare resulterar i ska anses vara ett osjälvständigt verk i upphovsrättslig mening. Vidare undrar domstolen enligt vilka kriterier det ska bedömas om någon är arbetstagare i direktivet mening.

Sverige har anfört att begreppet arbetstagare i artikel 2.3 i direktiv 2009/24 ska tolkas så att det omfattar de personer som betraktas som arbetstagare i enlighet med tillämplig nationell rätt. Det ankommer därmed på den nationella domstolen att med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet avgöra om en person är att anse som arbetstagare inom ramen för direktivet.

C-363/18 (UDEUD2018/271) Organisation juive européenne och Vignoble Psagot

Begäran från Conseil d'État, Frankrike

Den nationella domstolen har sökt klarhet i om kravet på obligatorisk ursprungsmärkning som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna (livsmedelsinformationsförordningen) ska tolkas så att vara som härrör från ett område som ockuperats av Israel sedan juni 1967 ska märkas som härrörande från en israelisk bosättning om så är fallet. Om livsmedelsinformationsförordningen inte ska tolkas på det sättet undrar den nationella domstolen om en sådan märkning är tillåten enligt förordningen.

Sverige har anfört, i linje med kommissionens tillkännagivande om ursprungsmärkning för varor från de territorier som ockuperats av Israel sedan juni 1967, att livsmedelsinformationsförordningen ska tolkas så att varorna ska ursprungsmärkas som härrörande från territoriet samt från en israelisk bosättning om så är fallet. Under alla omständigheter tillåter förordningen en sådan ordning.

C-405/18 (UDEUD2018/316) AURES Holdings, a.s. mot Odvolací finanční ředitelství

Begäran från Nejvyšší správní soud, Tjeckien.

Den nationella domstolens frågor gäller om begreppet etableringsfrihet i den mening som avses i artikel 49 i EUF-fördraget kan anses omfatta en enkel flyttning av platsen för ett bolags ledning från en medlemsstat till en annan och, om denna fråga ska besvaras jakande, om nationell lagstiftning strider mot artiklarna 49, 52 och 54 i EUF-fördraget när den inte medger att en enhet från en annan medlemsstat gör avdrag för skatteförluster som

uppkommit i denna andra medlemsstat när enheten flyttar platsen för verksamheten eller bolagets ledning till Tjeckien.

Sverige har anfört att en lagstiftning i en medlemsstat som inte medger att en enhet från en annan medlemsstat gör avdrag för skatteförluster som uppkommit i denna andra medlemsstat när enheten flyttar platsen för verksamheten eller bolagets ledning till den förstnämnda medlemsstaten inte bör anses strida mot artiklarna 49, 52 och 54 i EUF-fördraget.

C-420/18 (UDEUD2018/331) IO mot Inspecteur van de belastingdienst

Begäran från Gerechtshof's -Hertogenbosch, Nederländerna

Den nationella domstolen har begärt förhandsavgörande i ett mål som rör den mervärdesskatt som en styrelseledamot i en stiftelse betalat på ersättningen för sin verksamhet. Frågan gäller om denne självständigt har bedrivit en ekonomisk verksamhet i den mening som avses i artiklarna 9 och 10 i direktiv 2006/112/EG (mervärdesskattedirektivet) och därmed är skyldig att betala mervärdesskatt.

Sverige har i huvudsak anfört följande: Enligt artikel 9.1 i mervärdesskattedirektivet krävs att en verksamhet inte bara bedrivs självständigt utan även att den är av ekonomisk art för att skattskyldighet ska föreligga. För att avgöra om det är fråga om ekonomisk verksamhet ska särskilt beaktas verksamhetens syfte att fortlöpande vinna intäkter. Det bör även förutsättas att personen vidtar aktiva åtgärder för att få intäkter i form av ersättningar för att tillhandhålla varor eller tjänster och att verksamheten därmed bedrivs på ett affärsmässigt sätt. Att en styrelseledamot endast har ett styrelseuppdrag är normalt sett inte jämförbart med en ekonomisk verksamhet, t.ex. i form av konsultverksamhet. En sådan ledamot vidtar vanligtvis inte några aktiva åtgärder för att få intäkter i form av ersättningar i verksamheten. Syftet med sådan verksamhet är därmed normalt sett inte att sälja tjänster kontinuerligt och med en viss frekvens. En styrelseledamot bör under sådana omständigheter inte anses bedriva ekonomisk verksamhet i mervärdesskattedirektivets mening.

C-477/18 och C-478/18 (UDEUD2018/369) Exportslachterij J. Gosschalk m.fl. mot Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Begäran från College van Beroep voor het Bedrijfsleven, Nederländerna

Den nationella domstolen har begärt förhandsavgörande i ett mål som rör avgifter som tagits ut från klaganden (slakteriföretag) för offentlig kontroll för att säkerställa efterlevnad av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd. Den huvudsakliga frågan är vilka kostnader som enligt förordning (EG) nr 882/2004 som reglerar den offentliga kontrollen (kontrollförordningen) kan beaktas vid beräkningen av avgifterna. Frågorna gäller hur uttrycket ”till den personal som medverkar i offentliga kontroller” ska tolkas och när det kan anses finnas ett så nära samband

mellan kostnader för annan personal som bidrar till att möjliggöra den offentliga kontrollen att dessa kostnader ska ersättas.

Skr. 2018/19:115

Bilaga 1

Sverige har anfört att de kostnader som kan beaktas för den personal som medverkar i de offentliga kontrollerna inte enbart är begränsade till kostnader för offentliga veterinärer och offentliga assistenter, utan även kostnader för annan personal. Kostnader för annan personal kan ersättas om dessa är nödvändiga för att verksamheten ska fungera och utgör faktiska kostnader för utförandet. Det finns inget hinder mot att kostnader för anmäld men ej utnyttjad tid debiteras då behörig myndighet åsamkats faktiska kostnader enbart genom att hålla kontrollpersonal tillgänglig. Inget hindrar heller att slakterierna debiteras en genomsnittlig avgift för kontrollverksamhet förutsatt att de avgifter som tas ut inte överstiger den behöriga myndighetens faktiska kostnader för kontrollen.

C-511/18 och C-512/18 (UDEUD2018/397) La Quadrature du Net m.fl. och French Data Network m.fl.

Begäran från Conseil d'État, Frankrike

Den nationella domstolen har i två mål sökt klarhet i bl.a. frågan om en sådan generell och odifferentierad lagringsskyldighet som åläggs operatörer enligt nationell reglering kan motiveras av rätten till personlig säkerhet enligt artikel 6 i EU:s rättighetsstadga och kraven på nationell säkerhet, vilket uteslutande är medlemsstaternas ansvar enligt artikel 4 FEU, i sammanhang som präglas av ihållande, allvarliga hot mot den nationella säkerheten (i synnerhet risken för terrorism).

Sverige har anfört att åtgärder i syfte att skydda nationell säkerhet och försvar faller utanför unionsrättens tillämpningsområde. I den utsträckning eDataskyddsdirektivet bedöms tillämpligt ska det tolkas på så sätt att en medlemsstat med stöd av artikel 15.1 i direktivet kan anta sådan nationell reglering som den nu aktuella.

C-520/18 (UDEUD2018/390) Ordre des barreaux francophones och germanophone m.fl.

Begäran från Cour Constitutionnelle, Belgien

Den nationella domstolen har sökt klarhet i bl.a. frågan om artikel 15.1 i eDataskyddsdirektivet jämförd med rätten till personlig säkerhet i artikel 6 i EU:s rättighetsstadga och rätt till skydd för personuppgifter enligt stadgan, ska tolkas så att det utgör hinder för nationell lagstiftning som i målet aktuella, som föreskriver en generell lagringsskyldighet för operatörer och leverantörer av elektroniska kommunikationstjänster i syfte att skydda bl.a. nationell säkerhet, försvar, allmän säkerhet samt undersökande, avslöjande och åtal för annan brottslighet än grov brottslighet och då det i lag finns närmare angivna skyddsmekanismer för lagring och tillgång till uppgifter. Vidare undrar den nationella domstolen om unionsrätten utgör hinder för den nationella lagstiftningen om den bl.a. har till syfte att uppfylla de positiva skyldigheterna som åligger myndigheten enligt artikel 4 och 8 i stadgan vilka består i att inrätta en rättslig ram som möjliggör effektiv brottsutredning.

Sverige har anfört att åtgärder som syftar till att skydda nationell säkerhet och försvar faller utanför unionsrättens tillämpningsområde, innefattande eDataskyddsdirektivet. I den utsträckning det bedöms tillämpligt utgör artikel 15.1 inte hinder för en nationell lagstiftning som den nu aktuella, i vart fall när denna syftar till att skydda nationell säkerhet och försvar. Vidare bör artikel 15.1 i direktivet, jämförd med artiklarna 4, 6, 7, 8, 11 och 52.1 i stadgan kunna tolkas på ett sätt som medger ett visst ytterligare utrymme att ålägga leverantörer av elektroniska kommunikationstjänster skyldighet att lagra trafik- och lokaliseringssuppgifter, som genereras eller behandlas av dem i samband med att de tillhandahåller dessa tjänster, om lagstiftningen har till syfte att bl.a. uppfylla de positiva skyldigheterna som åligger myndigheten enligt artikel 4, 6 och 7 i stadgan vilka består i att inrätta en rättslig ram som möjliggör bl.a. effektiv brottsutredning.

Yttrande 1/17 CETA

Belgien har begärt att EU-domstolen ska yttra sig om CETA-avtalets tvistlösnings-bestämmelser är förenliga med unionsrätten

Sverige har inte yttrat sig i målet men deltog vid den muntliga förhandlingen den 26 juni 2018. Vid den muntliga förhandlingen framhölls att den alternativa tvistlösningsmekanism som valts i avtalet inte utmanar unionsrättens autonomi och inte heller hindrar en enhetlig tolkning av unionsrätten. Genom avtalet lyfts inte heller några tvister om hur unionsrätten ska tolkas eller tillämpas från de nationella domstolssystemen. CETA är således förenligt med unionsrätten.

1 JUSTITIEDEPARTEMENTET

1.1 Avslutade ärenden

**Direktiv 2014/42/EU om frysning och förverkande av
hjälpmedel vid och vinning av brott i Europeiska unionen
(ärendenummer 2016/0819)**

Kommissionen skrev av ärendet den 17 maj 2018.

**Direktiv (EU) 2016/2309 om transport av farligt gods på
väg, järnväg och inre vattenvägar till den vetenskapliga och
tekniska utvecklingen (ärendenummer 2017/0424)**

Kommissionen skrev av ärendet den 19 juli 2018.

**Direktiv (EU) 2016/2309 av den 16 december 2016 om
anpassning för fjärde gången av bilagorna till
Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/68/EG om
transport av farligt gods på väg, järnväg och inre
vattenvägar till den vetenskapliga och tekniska
utvecklingen (ärendenummer 2017/0424)**

Kommissionen skrev av ärendet den 19 juli 2018.

**Direktiv 2014/36/EU om villkor för tredjelandsmedborgares
inresa och vistelse för säsongsanställning (ärendenummer
2016/0818)**

Kommissionen skrev av ärendet den 8 november 2018.

**Direktiv 2014/66/EU om villkor för inresa och vistelse för
tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern
förflyttning av personal (ärendenummer 2017/0190)**

Kommissionen skrev av ärendet den 8 november 2018.

1.2 Mål i EU-domstolen

1.3 Motiverade yttranden

1.4 Formella underrättelser

Direktiv 2013/32/EU om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd (ärendenummer 2015/0486)

För bakgrund se årsboken för 2016 skr 2016/17:115 s. 176 f.

Den 5 juli 2018 anmälde Sverige en förordningsändring i kommissionens MNE-databas.

Direktiv 2013/33/EU om normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd (ärendenummer 2015/0487)

Ingen förändring sedan årsboken för 2016, se skr 2016/17:115 s. 177.

Direktiv 2014/41/EU om en europeisk utredningsorder på det straffrättsliga området (ärendenummer 2017/0422)

Ingen förändring sedan föregående årsbok, se skr 2017/18:118 s. 194.

Direktiv (EU) 2016/2037 vad gäller högsta tillåtna tryck i aerosolbehållare och för anpassning av dess märkningsbestämmelser till förordning (EG) 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar (ärendenummer 2018/0043)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 24 januari 2018 att Sverige inte i tid anmält direktivet som genomfört. Sverige svarade den 23 mars 2018 att direktivet genomförts i svensk rätt genom föreskrifter som trätt i kraft den 1 mars 2018 och som anmälts i kommissionens MNE-databas den 5 mars 2018.

Direktiv (EU) 2015/2302 om paketresor och sammanlänkade researrangemang (ärendenummer 2018/0100)

Skr. 2018/19:115
Bilaga 2

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 22 mars 2018 att Sverige inte i tid anmält direktivet som genomfört. Sverige svarade den 21 maj 2018 att regeringen den 19 april 2018 beslutat om en proposition med förslag till lagändringar som genomför direktivet i svensk rätt.

Lagändringarna jämte därtill hörande förordningsändringar trädde i kraft den 1 augusti 2018 och anmäldes i kommissionens MNE-databas den 2 juli 2018.

Direktiv (EU) 2016/343 om förstärkning av vissa aspekter av oskuldspresumtion och av rätten att närvara vid rättegång i straffrättsliga förfaranden (ärendenummer 2018/0121)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 24 maj 2018 att Sverige inte i tid anmält direktivet som genomfört. Sverige svarade den 10 juli 2018 att direktivet genomförts i svensk rätt genom författningsändringar som trätt i kraft den 1 april 2018. Av förbiseende anmäldes författningsändringarna i kommissionens MNE-databas först den 14 juni 2018.

Direktiv (EU) 2016/801 av den 11 maj 2016 om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, praktik, volontärarbete, deltagande i elevbytesprogram eller utbildningsprojekt för au-pair arbete (ärendenummer 2018/0226)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 20 juli 2018 att Sverige inte i tid anmält direktivet som genomfört. Sverige svarade den 21 september 2018 att vissa ytterligare författningsändringar krävs för ett fullständigt genomförande av direktivet och att en departementspromemoria med förslag på hur direktivet bör genomföras skickats ut på remiss. Vidare upplystes bl.a. att författningsändringarna beräknas kunna träda i kraft senast den 1 juli 2019.

Kommissionens direktiv (EU) 2018/217 av den 31 januari 2018 om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/68/EG om transport av farligt gods på väg, järnväg och inre vattenvägar genom anpassning av dess bilaga I avsnitt I.1 till den vetenskapliga och tekniska utvecklingen (ärendenummer 2018/0283)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 24 september 2018 att Sverige inte i tid anmält direktivet som genomfört. Sverige svarade den 22 november 2018 att direktivet genomförts i svensk rätt genom två

Direktiv (EU) 2017/853 av den 17 maj 2017 om ändring av rådets direktiv 91/477/EEG om kontroll av förvärv och innehav av vapen (ärendenummer 2018/0389)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 22 november 2018 att Sverige inte i tid anmält direktivet som genomfört. Underrättelsen ska besvaras senast den 22 januari 2019.

2 UTRIKESDEPARTEMENTET

2.1 Avslutade ärenden

2.2 Mål i EU-domstolen

Bilaterala investeringsskyddsavtal (ärendenummer 2004/2055, mål C-249/06)

Ingen förändring sedan årsboken för 2016 skr 2016/17:115 s. 178.

2.3 Motiverade yttranden

Sveriges bilaterala investeringsskyddsavtal med Rumänien, (ärendenummer 2013/2207)

Ingen förändring sedan årsboken för 2016 skr 2016/17:115 s. 178 f.

2.4 Formella underrättelser

Direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer (ärendenummer 2018/2186)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 20 juli 2018 att Sverige inte fullgjort sina skyldigheter enligt artiklarna 4c.1, 4c.2, 4f, 56a.6, 59.2, 59.3, 59.5 och 59.6 i direktiv 2005/36/EG. Sverige svarade den 20 september 2018 att kommissionens uppmaningar föranleder

Sverige att justera eller förtydliga vissa uppgifter som registrerats i kommissionens databas för reglerade yrken. Vidare upplystes att de åtgärder som vidtagits för att genomföra artiklarna 4c.1 och 4c.2 behöver utredas ytterligare. Skr. 2018/19:115 Bilaga 2

3 FÖRSVARSDPARTEMENTET

3.1 Avslutade ärenden

3.2 Mål i EU-domstolen

3.3 Motiverade yttranden

3.4 Formella underrättelser

-----

4 SOCIALDEPARTEMENTET

4.1 Avslutade ärenden

Tjänstekoncessioner (ärendenummer 2013/4153)

Kommissionen skrev av ärendet den 8 mars 2018.

Direktiv (EU) 2016/1214 vad gäller standarder och specifikationer angående kvalitetssystem för blodcentraler (ärendenummer 2018/0101)

Kommissionen skrev av ärendet den 7 juni 2018.

4.2 Mål i EU-domstolen

4.3 Motiverade yttranden

Direktiv 2014/40/EU om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillverkning, presentation och försäljning av tobaksvaror och relaterade produkter (ärendenummer 2016/0570)

Ingen förändring sedan föregående årsbok, se skr 2017/18:118 s. 197.

4.4 Formella underrättelser

-----

5 FINANSDEPARTEMENTET

5.1 Avslutade ärenden

Direktiv 2014/23/EU om tilldelning av koncessioner (ärendenummer 2016/0459)

Kommissionen skrev av ärendet den 8 mars 2018.

Direktiv 2014/24/EU om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG (ärendenummer 2016/0460)

Kommissionen skrev av ärendet den 8 mars 2018.

Direktiv 2014/25/EU om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster och om upphävande av direktiv 2004/17/EG (ärendenummer 2016/0461)

Kommissionen skrev av ärendet den 8 mars 2018.

Direktiv 2014/17/EU om konsumentkreditavtal som avser bostadsfastighet och om ändring av direktiven 2008/48/EG och 2013/36/EU och förordning (EU) nr 1093/2010 (ärendenummer 2016/0458)

Skr. 2018/19:115
Bilaga 2

Kommissionen skrev av ärendet den 7 juni 2018.

Kommissionens genomförandedirektiv (EU) 2015/2392 av den 17 december 2015 om Europaparlamentets och rådet förordning (EU) nr 596/2014 vad gäller rapportering till behöriga myndigheter av faktiska eller potentiella överträdelser av den förordningen (ärendenummer 2016/0679)

Kommissionen skrev av ärendet den 7 juni 2018.

5.2 Mål i EU-domstolen

5.3 Motiverade yttranden

Direktiv 2009/138/EG om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II) (ärendenummer 2015/0228)

För bakgrund, se årsboken för 2016 skr 2016/17:115 s. 182.

Den 11 december 2018 anmälde Sverige en författningsändring i kommissionens MNE-databas.

Direktiv 2014/51/EU om ändring av direktiven 2003/71/EG och 2009/138/EG och förordningarna (EG) nr 1060/2009, (EU) nr 1094/2010 och (EU) nr 1095/2010 med avseende på befogenheterna för Europeiska tillsynsmyndigheten (ärendenummer 2015/0229)

För bakgrund, se årsboken för 2016 skr 2016/17:115 s. 182.

Den 19 december 2018 anmälde Sverige författningsändringar i kommissionens MNE-databas.

Direktiv 2014/65/EU om marknader för finansiella instrument (ärendenummer 2017/0501)

För bakgrund, se föregående årsbok skr 2017/18:118 s. 201.

Den 26 januari 2018 inkom kommissionen med ett motiverat yttrande. Det besvarades av Sverige den 26 mars 2018 och lagrådsremiss bifogades. I kompletterande svar den 7 maj och den 29 juni 2018 gjorde Sverige gällande att det genom antagandet av proposition 2017/18:216 inte finns behov av ytterligare genomförandeåtgärder. Nödvändiga författningsändringar trädde i kraft den 1 oktober och anmäldes i kommissionens MNE-databas den 7 oktober 2018.

5.4 Formella underrättelser

Ränteavdragsbegränsningsreglerna i 24 kap. 10 b–10 f §§ i inkomstskattelagen (1999:1229) (ärendenummer 2013/4206)

Ingen förändring sedan årsboken för 2016 skr 2016/17:115 s. 184.

Direktiv 2005/29/EG om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter på den inre marknaden (ärendenummer 2014/2132)

För bakgrund, se föregående årsbok skr 2017/18:118 s. 199.

Kommissionen överlämnade en kompletterande formell underrättelse den 9 november 2018 i ärendet. Den ska senast besvaras den 9 januari 2019.

Upphandling av avfallstjänster (ärendenummer 2014/4183)

Ingen förändring sedan årsboken för 2016 skr 2016/17:115 s. 184.

Direktiv 2014/57/EU av den 16 april 2014 om straffrättsliga påföljder för marknadsmissbruk (marknadsmissbruksdirektivet) (ärendenummer 2016/0680)

För bakgrund, se föregående årsbok skr 2017/18:118 s. 201.

Den 26 september 2018 anmälde Sverige författningsändringar i kommissionens MNE-databas.

Direktiv 2014/92/EU om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner (ärendenummer 2016/0820)

För bakgrund, se föregående årsbok skr 2017/18:118 s. 201.

Den 26 september 2018 anmälde Sverige författningsändringar i kommissionens MNE-databas.

Direktiv (EU) 2016/1034 om marknader för finansiella instrument (ärendenummer 2017/0503)

Skr. 2018/19:115
Bilaga 2

Ingen förändring sedan föregående årsbok skr 2017/18:118 s. 201.

Direktiv (EU) 2017/593 i fråga om skydd av finansiella instrument och medel som tillhör kunder, produktstyrningskrav och regler för tillhandahållande eller mottagande av avgifter, provisioner eller andra monetära eller icke-monetära förmåner (ärendenummer 2017/0504)

Ingen förändring sedan föregående årsbok skr 2017/18:118 s. 202.

Direktiv (EU) 2015/2366 om betaltjänster på den inre marknaden (ärendenummer 2018/0099)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 22 mars 2018 att Sverige inte i tid anmält direktivet som genomfört. Sverige svarade den 21 maj 2018 att direktiven har genomförts genom lagar, förordningar och föreskrifter. Samtliga aktuella rättsakter trädde i kraft den 1 maj 2018 och anmäldes i kommissionens MNE-databas den 3 maj 2018.

Direktiv (EU) 2016/2102 av den 26 oktober 2016 om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer (ärendenummer 2018/0388)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 22 november 2018 att Sverige inte i tid anmält direktivet som genomfört. Underrättelsen ska besvaras senast den 22 januari 2019.

6 UTBILDNINGSDEPARTEMENTET

6.1 Avslutade ärenden

6.2 Mål i EU-domstolen

6.3 Motiverade yttranden

6.4 Formella underrättelser

-----

7 MILJÖ- OCH
ENERGIDEPARTEMENTET

7.1 Avslutade ärenden

Direktiv (EU) 2015/652 om fastställande av beräkningsmetoder och rapporteringskrav i enlighet med direktiv 98/70/EG om kvaliteten på bensen och dieselbränslen (ärendenummer 2017/0274)

Kommissionen skrev av ärendet den 8 mars 2018.

Direktiv 2014/52/EU om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt (ärendenummer 2017/0421)

Kommissionen skrev av ärendet den 8 mars 2018.

Kommissionens genomförandedirektiv (EU) 2017/1279 av den 14 juli 2017 om ändring av bilagorna I-V till rådets direktiv 200/29/EG om skyddsåtgärder mot att skadegörare på växter eller växtprodukter förs in till gemenskapen och mot att de sprids inom gemenskapen (ärendenummer 2018/0044)

Kommissionen skrev av ärendet den 17 maj 2018.

Direktiv 2015/1480 om fastställande av regler för referensmetoder, datavalidering och placering av provtagningspunkter för utvärdering av luftkvaliteten (ärendenummer 2017/0191)

Kommissionen skrev av ärendet den 7 juni 2018.

Direktiv (EU) 2015/2193 av den 25 november 2015 om begränsning av utsläpp till luften av vissa föroreningar från

Kommissionen skrev av ärendet den 19 juli 2018.

7.2 Mål i EU-domstolen

7.3 Motiverade yttranden

Direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för unionens åtgärder på vattenpolitikens område samt klagomål angående genomförandet av direktivet (ärendenummer 2007/2239)

För bakgrund, se årsboken för 2016 skr 2016/17:115 s. 188.

Den 26 januari 2018 inkom kommissionen med ett motiverat yttrande och gjorde gällande att Sverige inte införlivat artiklarna 2.38, 2.39, 4.1, 4.7, 9.1 och 9.4 i direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för unionens åtgärder på vattenpolitikens område på ett korrekt sätt.

Sverige besvarade det motiverade yttrandet den 26 mars 2018 och vidhöll sin uppfattning att direktivet införlivats korrekt. Vidare informerades om ett pågående lagstiftningsärende som bland annat syftar till att förtydliga införlivandet av artiklarna 4.1 och 4.7 i direktivet.

Ett kompletterande svar överlämnades den 13 april 2018 i vilket det upplystes om att regeringen den 12 april 2018 beslutat att överlämna propositionen Vattenmiljö och vattenkraft, prop. 2017/18:243, till riksdagen. Författningsändringarna kommer att anmälas i kommissionens genomförandedatabas (MNE) så snart som möjligt efter att de utfärdats, vilket beräknas ske under hösten 2018.

Rening av avloppsvatten från tätbebyggelse (ärendenummer 2009/2310)

För bakgrund, se föregående årsbok skr 2017/18:118 s. 204.

Den 9 november 2018 inkom kommissionen med ett motiverat yttrande och gjorde gällande att Sverige underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 4.3 i EU-fördraget och artiklarna 4, 5, 10 och 15 i direktiv 91/271/EEG om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse. Yttrandet ska besvaras senast den 12 januari 2019.

Direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter/art- och habitatdirektivet (ärendenummer 2010/4200)

Ingen förändring sedan årsboken för 2016, se skr 2016/17:115 s. 187.

Överskridna gränsvärden – partiklar i luften, PM10 (2012/2216)

Ingen förändring sedan årsboken för 2016, se skr 2016/17:115 s. 187 f.

7.4 Formella underrättelser

Rening av avloppsvatten (ärendenummer 2002/2130, mål C-438/07)

Ingen förändring sedan årsboken för 2016, se skr 2016/17:115 s. 188.

Direktiv 2008/98/EG om avfall och om upphävandet av vissa direktiv (ärendenummer 2016/2172)

För bakgrund se föregående årsbok skr 2017/18:118 s. 205.

Sverige har i ett kompletterande svar den 13 juni 2018 upplyst kommissionen om att en promemoria med förslag till nödvändiga ändringar i miljöbalken och i ett antal förordningar har utarbetades och remitterats. En proposition kommer att lämnas till riksdagen så snart som möjligt.

Direktiv (EU) 2015/1513 om kvaliteten på bensin och dieselbränslen och om ändring av direktiv 2009/28/EG om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (ärendenummer 2017/0542)

För bakgrund se föregående årsbok skr 2017/18:118 s. 206.

Sverige har den 16 januari 2018 svarat på kommissionens formella underrättelse och meddelat att direktivet har genomförts genom lagar, förordningar och Statens energimyndighets föreskrifter. Samtliga aktuella rättsakter anmäldes i MNE den 9 januari 2018 och har trätt i kraft.

Direktiv 2009/72/EG och direktiv 2009/73/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för el respektive naturgas (ärendenummer 2017/2040)

För bakgrund se föregående årsbok skr 2017/18:118 s. 205.

I ett kompletterande svar den 25 maj 2018 informerade Sverige kommissionen om att regeringen den 12 april 2018 beslutat att till

riksdagen överlämna en proposition med förslag till ändringar i ellagen (1997:857) och lagen (2011:710) om certifiering av stamnätsföretag för el (prop. 2017/18:237). Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2019. Lagförslaget innebär inte att Sverige frångår den bedömning som redovisades i svaret på den formella underrättelsen den 28 juni 2017. Lagändringarna har emellertid viss betydelse för ärendet.

Skr. 2018/19:115

Bilaga 2

Kommissionens direktiv (EU) 2017/2096 av den 15 november 2017 om ändring av bilaga II till Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/53/EG om uttjänata fordon (ärendenummer 2018/0227)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 19 juli 2018 att Sverige inte i tid anmält direktivet som genomfört. Sverige svarade den 21 september 2018 att direktivet genomförts i 2 § förordningen (2003:208) om förbud mot vissa metaller i bilar, men att hänvisningen i paragrafen inte uppdaterats. Hänvisningen kommer att uppdateras genom en förordningsändring som kommer att beslutas av regeringen i mitten av oktober och träda i kraft den 1 december 2018. Den 15 november 2018 anmäldes förordningsändringen i MNE-databasen.

Kommissionens delegerade direktiv (EU) 2017/1009 av den 13 mars 2017 om ändring, för anpassning till den tekniska utvecklingen, av bilaga III till Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/65/EU vad gäller undantag för kadmium och bly i filterglas och glas som används för reflektansstandarder (ärendenummer 2018/0280)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 24 september 2018 att Sverige inte i tid anmält direktivet som genomfört.

Sverige svarade den 22 november 2018 att direktivet genomförts genom Kemikalieinspektionens föreskrifter. Föreskrifterna anmäldes i MNE-databasen den 15 november 2018 och har trätt i kraft.

Kommissionens delegerade direktiv (EU) 2017/1010 av den 13 mars 2017 om ändring, för anpassning till den tekniska utvecklingen, av bilaga III till Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/65/EU vad gäller undantag för bly i lagerskålar och bussningar till vissa kompressorer innehållande kylmedel (ärendenummer 2018/0281)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 24 september 2018 att Sverige inte i tid anmält direktivet som genomfört.

Sverige svarade den 22 november 2018 att direktivet genomförts genom Kemikalieinspektionens föreskrifter. Föreskrifterna anmäldes i MNE-databasen den 15 november 2018 och har trätt i kraft.

Kommissionens delegerade direktiv (EU) 2017/1011 av den 15 mars 2017 om ändring, mot bakgrund av den tekniska utvecklingen, av bilaga III till Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/65/EU vad gäller undantag för bly i vitt glas för optiska ändamål (ärendenummer 2018/0282)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 24 september 2018 att Sverige inte i tid anmält direktivet som genomfört.

Sverige svarade den 22 november 2018 att direktivet genomförts genom Kemikalieinspektionens föreskrifter. Föreskrifterna anmäldes i MNE-databasen den 15 november 2018 och har trätt i kraft.

Direktiv (EU) 2013/59/Euratom angående fastställande av grundläggande säkerhetsnormer för skydd mot de faror som uppstår till följd av exponering för joniserande strålning och om upphävande av direktiv 2003/122/Euratom (ärendenummer 2018/2052)

Kommissionen överlämnade den 18 maj 2018 en formell underrättelse och anförde att Sverige genom att inte anta och/eller anmäla alla de åtgärder som är nödvändiga för att helt införliva direktivet, underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 106 i direktivet.

Sverige svarade den 14 juni 2018 att direktivet har genomförts genom lagar, förordningar och Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter. Samtliga aktuella rättsakter anmäldes i MNE den 14 juni 2018 och har trätt i kraft.

Direktiv (EU) 2012/27 av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet (ärendenummer 2018/2201)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 20 juli 2018 att Sverige inte korrekt genomfört direktivet.

Sverige svarade den 22 oktober 2018 bl.a. att Miljö- och energidepartementet har påbörjat en översyn av regelverket för förbrukningsmätning av uppvärmning och varmvatten i syfte att tillgodose det som kommissionen för fram i den formella underrättelsen. Kompletterande bestämmelser bör kunna beslutas senast den 1 juli 2019.

Direktiv (EG) 2004/35 av den 21 april 2004 om miljöansvar för att förebygga och avhjälpa miljöskador (ärendenummer 2018/2211)

Kommissionen har i en formell underrättelse den 20 juli 2018 anfört att Sverige inte korrekt genomfört direktivet.

Sverige svarade den 19 september 2018 och angav bl.a. att Miljö- och energidepartementet avser att ta fram en promemoria med förslag till de författningsändringar som kan behöva göras för att förtydliga och förstärka genomförandet av artikel 2.1 b i miljöansvarsdirektivet.

8.1 Avslutade ärenden

Direktiv (EU) 2016/844 om säkerhetsbestämmelser och säkerhetsnormer för passagerarfartyg (ärendenummer 2017/0502)

Kommissionen skrev av ärendet den 8 mars 2018.

Direktiv 2006/126/EG om körkort (ärendenummer 2015/2118)

Kommissionen skrev av ärendet den 20 maj 2018.

Direktiv 2014/94/EU om utbyggnad av infrastrukturen för alternativa bränslen (ärendenummer 2017/0192)

Kommissionen skrev av ärendet den 7 juni 2018.

Genomförandeförordning (EU) 2016/68 om gemensamma förfaranden och specifikationer som krävs för sammankoppling av elektroniska register över förarkort (ärendenummer 2018/2145)

Kommissionen skrev av ärendet den 8 november 2018.

8.2 Mål i EU-domstolen

8.3 Motiverade yttranden

Direktiv 64/432/EEG om djurhälsoproblem som påverkar handeln med nötkreatur och svin inom gemenskapen (ärendenummer 2010/4214)

Ingen förändring sedan årsboken för 2016, se skr 2016/17:115 s. 189.

8.4 Formella underrättelser

”Open skies” (ärendenummer 1995/2089, mål C-468/98)

Ingen förändring sedan årsboken för 2016, se skr 2016/17:115 s. 190.

Det bilaterala luftfartsavtalet mellan Sverige och Ryssland (ärendenummer 2010/2182)

Ingen förändring sedan årsboken för 2016, se skr 2016/17:115 s. 190.

Direktiv 2009/12/EG om flygplatsavgifter (ärendenummer 2014/4136)

Ingen förändring sedan årsboken för 2016, se skr 2016/17:115 s. 190.

Direktiv 96/67/EG om tillträde till marknaden för marktjänster på flygplatserna inom gemenskapen (ärendenummer 2015/4187)

Ingen förändring sedan årsboken för 2016, se skr 2016/17:115 s. 191 f.

Direktiv 2014/94/EU om utbyggnad av infrastrukturen för alternativa bränslen (ärendenummer 2017/2070)

Ingen förändring sedan föregående årsbok, se skr 2017/18:118 s. 208 f.

9 KULTURDEPARTEMENTET

9.1 Avslutade ärenden

9.2 Mål i EU-domstolen

9.3 Motiverade yttranden

Direktiv 2010/13/EU om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (ärendenummer 2013/2191)

För bakgrund, se årsboken för 2016, skr 2016/17:115 s. 190

Sverige överlämnade den 22 januari 2018 ett kompletterande svar på den formella underrättelsen, med uppdaterad information om pågående lagstiftningsärende, jämte proposition 2017/18:49.

10 ARBETSMARKNADSDEPARTEMENTET

10.1 Avslutade ärenden

10.2 Mål i EU-domstolen

10.3 Motiverade yttranden

10.4 Formella underrättelser

Kommissionens direktiv (EU) 2017/164 av den 31 januari 2017 om en fjärde förteckning över indikativa yrkeshygieniska gränsvärden enligt rådets direktiv 98/24/EG och om ändring av kommissionens direktiv 91/322/EEG, 2000/39/EG och 2009/161/EU (ärendenummer 2018/0279)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 24 september 2018 att Sverige inte i tid anmält direktivet som genomfört. Sverige svarade den 22 november 2018 att direktivet genomförts i svensk rätt genom Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd om hygieniska

Skr. 2018/19:115
Bilaga 2

gränsvärden (AFS 2018:1). Föreskrifterna trädde i kraft den 21 augusti 2018. Direktivets genomförande anmäldes i kommissionens genomförandedatabas (MNE) först den 25 oktober 2018.

En målsättning för Sveriges EU-arbete är att genom tidigt påverkansarbete och aktivt deltagande i förhandlingsarbete nå resultat som gagnar svenska och europeiska intressen. Vid ett fåtal tillfällen varje år kan det dock uppkomma situationer då det inte är möjligt att stödja rådets beslut. Dessa fall redovisas i denna bilaga.

1 Beslut i rådet där Sverige röstat nej

1.1 Ansvarsfrihet för kommissionen för genomförandet av 2016 års budget

Rådets rekommendation till Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten 2016

- Datum för röstning: 20 februari 2018.
- Rådsformation: rådet (ekonomiska och finansiella frågor, Ekofin).
- Bakgrund: Ekofin-rådet beslutade i februari att rekommendera Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten 2016.
- Sverige röstade nej.

Sverige röstade tillsammans med Nederländerna nej till rekommendationen då felen för kommissionens genomförande av budgeten fortfarande var på en för hög nivå.

1.2 Förordning om modernisering av EU:s handelspolitiska skyddsinstrument

Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2016/1036 om skydd mot dumpad import från länder som inte är medlemmar i Europeiska unionen och förordning (EU) 2016/1037 om skydd mot subventionerad import från länder som inte är medlemmar i Europeiska unionen

- Datum för röstning: 16 april 2018.
- Rådsformation: rådet (jordbruk och fiske).

- Bakgrund: Rådet beslutade i april att anta förslaget till en förordning om modernisering av EU:s handelspolitiska skyddsinstrument. Beslutet antogs med kvalificerad majoritet.
- Sverige röstade nej.

Sverige röstade nej med motiveringen att det föreslagna borttagandet av regeln om lägsta tull leder till ökade handelshinder som skadar konkurrenskraften i EU:s industri.

1.3 Partnerskapsavtal om hållbart fiske mellan EU och Marocko

Rådsbeslut om nytt partnerskapsavtal om hållbart fiske mellan EU och Marocko, som ersätter 2007 års avtal, ett nytt genomförandeprotokoll, inklusive bilaga och tillägg

- Datum för röstning: 29 november 2018.
- Rådsformation: rådet (konkurrenskraft: inre marknaden, industri, forskning och rymdfrågor).
- Bakgrund: Nytt fiskepartnerskapsavtal och tillhörande protokoll mellan EU och Marocko. Mot bakgrund av en dom från EU-domstolen, som funnit att fiskepartnerskapsavtalet och dess protokoll inte var tillämpliga på Västsaharas territorium eller på vattnet angränsande till Västsahara, bemyndigades kommissionen och EEAS att inleda förhandlingar med Marocko om ett nytt avtal och protokoll, som också skulle omfatta Västsahara och angränsande vatten. Efter en omfattande undersöknings- och konsultationsprocess, med vissa berörda entiteter i Västsahara, fick rådet ta ställning till de reviderade protokollen.
- Sverige röstade nej.

Sverige röstade nej av folkrättsliga skäl.

2 Beslut där Sverige lagt ner sin röst

2.1 Associeringsavtal mellan EU och Marocko

Rådsbeslut om undertecknandet av ett tilläggsavtal mellan EU och Marocko för att revidera protokoll 1 och 4 av associeringsavtalet mellan EU och Marocko

- Datum för röstning: 16 juli 2018.
- Rådsformation: rådet (utrikes frågor).

- Bakgrund: Tillägg till associeringsavtalet mellan EU och Marocko. Mot bakgrund av en dom från EU-domstolen, som funnit att avtalet inte var tillämpligt på Västsaharas territorium, bemyndigades kommissionen och EEAS att inleda förhandlingar med Marocko om att revidera protokoll 1 och 4 till associeringsavtalet till att också omfatta Västsahara. Efter en omfattande undersöknings- och konsultationsprocess, med vissa berörda entiteter i Västsahara, fick rådet ta ställning till de reviderade protokollen. Skr. 2018/19:115 Bilaga 3
- Sverige avstod från att rösta.

Sverige avstod från att rösta av folkrättsliga skäl.

Avtal om Förenade kungarikets utträde ur Europeiska unionen

Sammanfattning

Avtalet om Förenade kungarikets (UK) utträde ur Europeiska unionen (EU) och Europeiska atomenergigemenskapen (Euratom)¹, nedan kallat utträdesavtalet, syftar till att säkerställa ett utträde under ordnade former. Vid dess ikraftträdande införs en övergångsperiod då EU:s regelverk fortsätter att gälla i UK i syfte att undvika störningar under den tid då den framtida förbindelsen mellan EU och UK förhandlas fram. Efter övergångsperiodens utgång ska bl.a. bestämmelser till skydd för de särskilt berörda medborgarna och övergångsbestämmelser för de s.k. separationsfrågorna börja tillämpas. Genom utträdesavtalet regleras också den ekonomiska uppgörelsen mellan EU och UK, gemensamma bestämmelser för att förstå, tolka och tillämpa avtalet, en tvistlösningsmekanism, frågan om att undvika en hård gräns mellan Irland och Nordirland och frågan om de suveräna basområdena i Cypern samt särskilda arrangemang avseende Gibraltar.

Utträdesavtalet består av 185 artiklar som delas in i sex delar, tre protokoll och nio bilagor.

Den första delen ”Gemensamma bestämmelser” (artiklarna 1–8) innehåller definitioner och bestämmelser om det territoriella tillämpningsområdet och metoder och principer som rör avtalets verkan, genomförande och tillämpning. Bestämmelserna ska börja tillämpas vid utträdet.

Den andra delen ”Medborgares rättigheter” (artiklarna 9–39) innehåller bestämmelser som värnar de rättigheter som följer av EU-rätten för de EU-medborgare och medborgare i UK, och deras familjer, som särskilt påverkas av UK:s utträde. Bestämmelserna gäller för den personkrets som närmare fastställs i utträdesavtalet. I princip handlar det om de EU-medborgare som bosatt sig i UK och de brittiska medborgare som bosatt sig i någon av EU:s medlemsstater, före övergångsperiodens utgång. Bestämmelserna ska, med vissa angivna undantag, börja tillämpas vid övergångsperiodens utgång.

Den tredje delen ”Separationsbestämmelser” (artiklarna 40–125) innehåller bestämmelser som anger vad som gäller vid övergångsperiodens utgång för en mängd förfaranden och samarbeten, beviljade rättigheter m.m. Bestämmelserna klargör bl.a. vad som ska gälla vid övergångsperiodens utgång för varor som placerats på marknaden, pågående förfaranden som rör t.ex. tull, Euratomfrågor och pågående polisiärt och straffrättsligt samarbete. Bestämmelserna ska, med vissa angivna undantag, börja tillämpas från och med övergångsperiodens utgång.

¹ Avtalet om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen (EUT C 66 I, 19 februari 2019, s. 1).

Den fjärde delen ”Övergång” (artiklarna 126–132) fastställer en övergångsperiod som inleds vid utträdesdagen den 30 mars 2019 och löper ut den 31 december 2020 med möjlighet till förlängning, som längst till utgången av 2022. Under övergångsperioden kommer EU-rätten, med några undantag, i sin helhet vara tillämplig på UK på samma sätt som före utträdet. UK kommer under övergångsperioden att stanna i EU-samarbetet men kommer inte längre att vara företrätt i EU:s institutioner och kommer inte att delta i EU:s beslutsprocess. I denna del fastställs också de övergångsbestämmelser som är tillämpliga på UK i fråga om internationella avtal som ingåtts av EU, av medlemsstaterna på EU:s vägnar eller av EU och dess medlemsstater gemensamt samt en samrådsmekanism för att fastställa fiskemöjligheter för UK under övergångsperioden. Bestämmelserna ska börja tillämpas vid utträdet.

Den femte delen ”Finansiella bestämmelser” (artiklarna 133–157) innehåller detaljerade bestämmelser om den ekonomiska uppgörelsen. Bestämmelserna ska börja tillämpas vid utträdet.

Den sjätte delen ”Institutionella bestämmelser och slutbestämmelser” (artiklarna 158–185) innehåller bestämmelser som syftar till en enhetlig tolkning och tillämpning av utträdesavtalet och anger EU-domstolens behörighet. Här finns bestämmelser om en gemensam kommitté som ansvarar för genomförandet och tillämpningen av avtalet kompletterad med en möjlighet att, efter övergångsperiodens utgång, tillsätta en skiljenämnd vid tvister. Här görs även en hänvisning till den politiska förklaringen om de framtida förbindelserna mellan EU och UK som överenskommits parallellt med utträdesavtalet. Parterna åtar sig att göra sitt yttersta för att efter utträdet skyndsamt förhandla fram avtal om deras framtida förbindelser och för att säkerställa att avtalen i möjligaste mån ska kunna tillämpas från och med övergångsperiodens utgång. Avslutningsvis finns bestämmelser om avtalets ikraftträdande. Bestämmelserna ska delvis börja tillämpas vid utträdet, delvis från och med övergångsperiodens utgång.

De tre protokollen och nio bilagorna som fogas till utträdesavtalet utgör en integrerad del av avtalet. Protokollet som avser Irland/Nordirland syftar till att hantera den särskilda utmaning som UK:s utträde ur EU innebär för den irländska ön och säkerställa att en hård gräns inte uppstår. Det andra protokollet reglerar konsekvenserna för de suveräna basområdena i Cypern och det tredje särskilda arrangemang med avseende på Gibraltar. Bestämmelserna i protokollet om Irland/Nordirland och protokollet för de suveräna basområdena i Cypern ska, med vissa angivna undantag, börja tillämpas från och med övergångsperiodens utgång. Protokollet om Gibraltar ska, med ett undantag, upphöra att gälla vid övergångsperiodens utgång.

1 Den rättsliga grunden, ramarna för förhandlingen och förhandlingsresultatet

Den fördragsrättsliga grunden som reglerar formerna för utträdet är artikel 50 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget). Enligt denna får varje medlemsstat, i enlighet med sina konstitutionella bestämmelser, besluta att utträda ur EU. Den medlemsstat som fattat ett sådant beslut ska anmäla sin avsikt till Europeiska rådet.

Av artikel 50 framgår också att EU, mot bakgrund av Europeiska rådets riktlinjer, ska förhandla fram och ingå ett avtal med den utträdande staten där villkoren för dess utträde fastställs, med beaktande av dess framtida förbindelser med EU. Detta avtal ska förhandlas i enlighet med artikel 218.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), som gäller förfarande för förhandling och ingående av internationella avtal. Utträdesavtalet ingås på EU:s vägnar av rådet med kvalificerad majoritet, efter Europaparlamentets godkännande, och förutsätter inte att medlemsstaterna ratificerar det. Genom artikel 50 har således EU befogenhet att ensamt ingå ett avtal med en utträdande medlemsstat. Artikeln innebär en exceptionell övergripande befogenhet att i utträdesavtalet ta upp de frågor som är nödvändiga för utträdet. Denna exceptionella befogenhet är unik och gäller enbart med avseende på utträdet ur EU.²

Fördragen ska upphöra att vara tillämpliga på den berörda staten från och med den dag då avtalet om utträde träder i kraft eller, om det inte finns ett sådant avtal, två år efter anmälan om avsikten att utträda. Tvåårsfristen kan förlängas om Europeiska rådet, i samförstånd med den berörda medlemsstaten, med enhällighet fattar ett sådant beslut.

Utträdesavtalet är ett avtal mellan EU och UK och är inom EU-rätten att anse som ett internationellt avtal. Av artikel 216.2 i EUF-fördraget framgår att de internationella avtal som ingås av EU är bindande för EU:s institutioner och för dess medlemsstater. Dessa avtal och de rättsakter som antagits av organ som upprättats på grundval av sådana avtal utgör, i enlighet med EU-domstolens fasta rättspraxis, en integrerad del av EU:s rättsordning. När ett utträdesavtal trätt i kraft kommer det således att utgöra EU-rätt och en integrerad del av EU:s rättsordning.³

Den 29 mars 2017 anmälde UK till Europeiska rådet sin avsikt att utträda ur EU och Euratom⁴ i enlighet med artikel 50. Därmed inleddes den tvåårsfrist för utträdesförhandlingen som föreskrivs i artikeln. UK lämnar EU kl. 00.00 på morgonen den 30 mars 2019, såvida inte tvåårsfristen förlängts. Vid utträdet upphör fördragen att vara tillämpliga på UK. I

² Se bilagan till rådets förhandlingsdirektiv av den 22 maj 2017, punkt 5 som också anger att det faktum att EU utövar denna exceptionella befogenhet i avtalet inte på något sätt kommer att påverka befogenhetsfördelningen mellan EU och medlemsstaterna vid antagandet av framtida instrument på de berörda områdena (XT 21016/17 ADD 1 REV 2).

³ Se t.ex. p. 37 i yttrande 1/91 av den 14 december 1991 avseende EES-avtalet.

⁴ I enlighet med artikel 106 a i Euratomfördraget gäller artikel 50 i EU-fördraget också för Euratomfördraget.

utträdesavtalet anges vilket territoriellt tillämpningsområde som avses när avtalet hänvisar till UK eller dess territorium.

Förhandlingen mellan EU och UK inleddes i juni 2017 och har för EU:s del förts mot bakgrund av Europeiska rådets riktlinjer och rådets förhandlingsdirektiv⁵ samt med vederbörlig hänsyn till Europaparlamentets resolutioner. Europeiska rådet antog förhandlingsriktlinjer i april 2017. Mot bakgrund av dessa riktlinjer bemyndigade rådet kommissionen att inleda förhandlingar med UK om ett utträdesavtal och antog förhandlingsdirektiv. I december 2017 kompletterade Europeiska rådet sina tidigare riktlinjer och rådet antog kompletterande förhandlingsdirektiv. I mars 2018 antog Europeiska rådet ytterligare kompletterande riktlinjer, särskilt för villkoren och ramarna för den framtida förbindelsen mellan EU och UK, och kommissionen presenterade ett utkast till utträdesavtal. Förhandlingen har för EU:s del förts mot bakgrund av de vägledande principer för transparens som man kommit överens om. Dessa innebär bl.a. att de dokument som EU:s förhandlare delat med medlemsstaterna, institutionerna, nationella parlament och UK har gjorts tillgängliga för allmänheten.⁶ Europaparlamentet har antagit tre resolutioner om frågan under 2017 och en under 2018.

Ett avtal om de framtida förbindelserna mellan EU och UK kan ingås först när UK har blivit ett tredjeland. Enligt artikel 50 ska utträdesavtalet beakta de framtida förbindelserna med EU. Vid förhandlingarna nåddes ett övergripande samförstånd med UK om de framtida förbindelserna i en politisk förklaring mellan EU och UK.⁷ En hänvisning till den politiska förklaringen görs i utträdesavtalet. I en ingress till utträdesavtalet noteras också att parterna, parallellt med avtalet, har avgett den politiska förklaringen. Förklaringen utgör en politisk, icke rättsligt bindande text. Den består av fem avsnitt som täcker basen för samarbetet och områden av gemensamt intresse, det ekonomiska partnerskapet, säkerhetspartnerskapet, institutionella arrangemang samt processen framåt.

Förhandlingarna slutfördes den 14 november och den 25 november 2018 ställde sig Europeiska rådet bakom utträdesavtalet och godkände den politiska förklaringen. Både avtalet och förklaringen hade då också godkänts av den brittiska regeringen. Den 11 januari 2019 beslutade rådet att bemyndiga kommissionen och Europeiska rådets ordförande att på EU:s vägnar underteckna utträdesavtalet⁸ samt godkände ett utkast till

⁵ I enlighet med i artikel 50 EU-fördraget deltar UK inte i Europeiska rådet eller rådet när frågor om brexit hanteras.

⁶ Se vägledande principer för transparens under förhandlingarna i enlighet med artikel 50 i EU-fördraget av den 22 maj 2017 (XT 21023/17). Förhandlingsdokumenten har gjorts tillgängliga på https://ec.europa.eu/commission/brexit-negotiations/negotiating-documents-article-50-negotiations-united-kingdom_en.

⁷ Politisk förklaring om de framtida förbindelserna mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket (EUT C 66 I, 19 februari 2019, s. 185).

⁸ Rådets beslut (EU) 2019/274 om undertecknande på Europeiska unionens och Europeiska atomenergigemenskapens vägnar av avtalet om Förenade kungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen (EUT L 47 I, 19 februari 2019, s. 1–2).

beslut om att ingå avtalet⁹ och om att överlämna det till Europaparlamentet för godkännande. Därefter inleddes godkännandeprocessen i Europaparlamentet och det brittiska parlamentet.

2 Ikraftträdande och tillämpning

Förutsatt att utträdesavtalet godkänns och ingås, träder det i kraft den 30 mars 2019. Övergångsperioden inträder från och med utträdesdagen den 30 mars 2019 och löper fram till och med den 31 december 2020 med möjlighet till förlängning, som längst till utgången av 2022. Under denna tid kommer UK att i praktiken fortsätta att fungera som en medlemsstat men inte delta i EU:s institutioner eller i beslutsfattandet (se avsnitt 3.4).

Vid ikraftträdandet blir utträdesavtalet bindande för och gällande i UK och EU. Av utträdesavtalet framgår att bestämmelserna ska ha samma rättsverkningar på och i UK som i EU och medlemsstaterna. Juridiska och fysiska personer ska direkt inför nationella myndigheter och domstolar kunna åberopa de bestämmelser i utträdesavtalet som uppfyller villkoren för direkt effekt enligt EU-rätten. UK ska säkerställa detta i nationell rätt (se avsnitt 3.1).

Ett stort antal bestämmelser i utträdesavtalet blir inte tillämpliga omedelbart när avtalet träder i kraft. Bestämmelserna om medborgares rättigheter, separationsbestämmelserna, delar av de institutionella bestämmelserna samt protokollet om Irland/Nordirland och protokollet för de suveräna basområdena i Cypern ska, med vissa angivna undantag, börja tillämpas från och med övergångsperiodens utgång. Det innebär t.ex. att brittiska medborgare som före övergångsperiodens utgång uppehållit sig i någon av de 27 EU-medlemsstaterna och EU-medborgare som på motsvarande sätt bosatt sig i UK med stöd av EU-rätten kan förlita sig på bestämmelserna om medborgares rättigheter i utträdesavtalet efter övergångsperiodens utgång (se avsnitt 3.2).

Det är inte rättsligt nödvändigt att vid UK:s utträde ur EU ändra eller stryka alla hänvisningar till UK eller dess institutioner och aktörer i befintlig EU-rätt. De hänvisningarna blir helt enkelt obsoleta och överflödiga efter utträdet. Modifikationer kan således införas när de berörda rättsakterna ses över och ändras senare av andra anledningar.¹⁰ Utträdesavtalet och UK:s utträde ur EU kan komma att föranleda nationella författningsändringar, t.ex. till följd av att EU:s sekundärrätt ändras.

⁹ Rådets beslut om ingående av avtalet om Förenade kungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen (XT 21105/1/18).

¹⁰ Meddelande från kommissionen om förberedelser inför UK:s utträde ur EU, COM(2018) 556 av den 19 juli 2018.

3.1 Gemensamma bestämmelser (artiklarna 1–8)

Första delen innehåller bestämmelser som gäller för utträdesavtalet som helhet och den övergripande tolkningen, tillämpningen och genomförandet av avtalet. Bestämmelserna ska börja tillämpas vid utträdet.

De gemensamma bestämmelserna innehåller definitioner, metoder och principer samt lägger grunden för hur EU-rätten ska gälla, tillämpas och tolkas vid genomförandet och tillämpningen av utträdesavtalet. Bland annat definieras vad som ska anses vara EU-rätt i utträdesavtalet och den territoriella räckvidden för UK.

När EU-rätten enligt utträdesavtalet tillämpas i UK ska samma rättsverkningar gälla på och i UK som gäller i EU och medlemsstaterna. I enlighet med detta ska juridiska och fysiska personer direkt inför nationella myndigheter och domstolar kunna åberopa de bestämmelser som utträdesavtalet innehåller eller hänvisar till och som uppfyller villkoren för direkt effekt enligt EU-rätten, dvs. om det gäller bestämmelser som är tillräckligt precisa, tydliga och ovillkorliga samt inte kräver kompletterande åtgärder.¹¹ UK ska säkerställa detta i nationell rätt.

Bestämmelser i avtalet som hänvisar till EU-rätt eller EU-rättsliga begrepp eller bestämmelser ska tolkas i överensstämmelse med EU-domstolens rättspraxis som meddelats före övergångsperiodens utgång. UK:s rättsliga och administrativa myndigheter ska även vederbörligen beakta rättspraxis som meddelats efter övergångsperiodens utgång. När det gäller tolkning av den andra delen av utträdesavtalet om medborgares rättigheter kan brittiska domstolar begära förhandsbesked från EU-domstolen fram till åtta år efter övergångsperiodens slut (se avsnitt 3.2.5). En sådan möjlighet finns också avseende vissa finansiella bestämmelser (se avsnitt 3.6.1).

En bestämmelse om lojalitet anger bl.a. att UK och EU som avtalsparter ska avstå från alla åtgärder som kan äventyra uppnåendet av avtalets mål.

Det tydliggörs vad som avses när utträdesavtalet hänvisar till EU-rätt, t.ex. att det som huvudregel inbegriper ändrad eller helt ny lydelse som är tillämplig den sista dagen i övergångsperioden.

Vidare anges vad som avses när utträdesavtalet hänvisar till EU och medlemsstaterna. Hänvisningar till EU ska, om inget annat anges i utträdesavtalet, inbegripa Euratom. De hänvisningar till ”medlemsstat” och ”medlemsstaternas behöriga myndigheter” som finns i den EU-rätt som görs tillämplig genom avtalet ska även anses omfatta UK och dess behöriga myndigheter.

Bestämmelsen om att hänvisningar till EU och medlemsstaterna, vid tillämpningen av utträdesavtalet, ska omfatta UK gäller inte EU:s

¹¹ Principen om EU-rättens direkta effekt fastställdes av EU-domstolen i domen i målet C-26/62, Van Gend en Loos, av den 5 februari 1963.

institutioner, organ och byråer. Efter utträdet är UK och dess behöriga myndigheter undantagna från utnämning, utseende eller val av ledamöter i EU:s institutioner, organ och byråer och kan inte längre delta i bl.a. EU:s beslutsfattande, EU-institutionerna eller styrningen av EU:s organ och myndigheter. Undantag kan göras under övergångsperioden när det gäller UK:s närvaro på vissa möten på expertnivå (se avsnitt 3.4, institutionella villkor).

Efter övergångsperiodens utgång ska UK, som huvudregel, inte längre ha tillgång till EU:s nät, informationssystem och databaser och UK ska vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa detta. Utträdesavtalet innehåller flera bestämmelser som gör undantag från denna huvudregel. Sådana undantag görs t.ex. när det gäller ansökningar om erkännande av yrkeskvalifikationer som EU-medborgare eller brittiska medborgare ger in före övergångsperiodens utgång, pågående tullförfaranden, pågående förfaranden för straffrättsligt samarbete, pågående förfaranden för samarbete mellan brottsbekämpande myndigheter samt polisarbete och informationsutbyte (se avsnitt 3.3).

3.2 Medborgares rättigheter (artiklarna 9–39 och artiklarna 158–159)

Den andra delen innehåller bestämmelser för att skydda rättigheter som härrör från EU-lagstiftningen för EU-medborgare i UK och brittiska medborgare i EU, och deras familjer, som drabbats av UK:s utträde. Den består av fyra avdelningar: Avdelning I (Allmänna bestämmelser), avdelning II (Rättigheter och skyldigheter), avdelning III (Samordning av sociala trygghetssystem) och avdelning IV (Andra bestämmelser). Utträdesavtalets sjätte del innehåller bestämmelser som anger hur bestämmelserna i den andra delen ska tolkas och tillämpas enhetligt. De särskilda bestämmelserna om medborgares rättigheter i utträdesavtalet ska, med vissa angivna undantag, börja tillämpas efter övergångsperiodens utgång.¹²

3.2.1 Allmänna bestämmelser (artiklarna 9–12)

Den andra delen om medborgares rättigheter inleds med allmänna bestämmelser om hur vissa begrepp ska definieras, vilken personkrets som omfattas av de rättigheter som utträdesavtalet ger medborgare i EU och UK, vad som gäller vid tillfällig frånvaro från värdstaten samt en bestämmelse om icke-diskriminering.

¹² Av artikel 185 i utträdesavtalet framgår att artikel 19 om utfärdande av uppehållshandlingar under övergångsperioden, och artikel 34.1 om observatörsstatus i administrativa kommissionen, ska börja tillämpas från och med den dag då utträdesavtalet träder i kraft.

Definitioner

Utträdesavtalet definierar begreppen familjemedlemmar, gränsarbetare, vårdstat, arbetsstat och vårdnad. Definitionerna gäller för bestämmelserna om medborgares rättigheter i den andra delen av utträdesavtalet, utan att det påverkar tillämpningen av avdelning III om samordning av de sociala trygghetssystemen. Exempelvis görs definitionen av familjemedlemmar till EU-medborgare och brittiska medborgare genom att utträdesavtalet dels hänvisar till bestämmelser i direktiv 2004/38 (rörlighetsdirektivet), dels anger att andra personer än de i rörlighetsdirektivet angivna, vars närvaro är nödvändig för EU-medborgare eller brittiska medborgare för att dessa inte ska gå miste om en sådan uppehållsrätt som de har rätt till enligt utträdesavtalet, räknas som familjemedlemmar. Det spelar ingen roll vilket medborgarskap familjemedlemmen har. Däremot ska den omfattas av personkretsen som fastställs i utträdesavtalet.

Personkrets, stadigvarande uppehåll och icke-diskriminering

I utträdesavtalet fastställs den personkrets som ska omfattas av medborgares rättigheter i den andra delen av utträdesavtalet. Till denna grupp hör bland andra brittiska medborgare som med stöd av EU-rätten före övergångsperiodens utgång har utövat sin rätt att uppehålla sig och som fortsätter att göra det därefter och EU-medborgare som i UK har utövat motsvarande rätt och fortsätter att göra det därefter. Detta inkluderar brittiska medborgare och EU-medborgare som utövat sin rätt som gränsarbetare före övergångsperiodens utgång och som fortsätter att göra det därefter. Tillfällig frånvaro från värdstaten utesluter inte att personen ändå kan omfattas av utträdesavtalet. Även familjemedlemmar till de brittiska medborgare respektive EU-medborgare som tillhör personkretsen enligt ovan omfattas av personkretsen förutsatt att de också uppfyller något av de villkor som uppställs i utträdesavtalet. Det gäller bland andra familjemedlemmar som uppehöll sig i värdstaten enligt EU-rätten före övergångsperiodens utgång och fortsätter göra det därefter samt, under vissa villkor, personer som vid övergångsperiodens utgång befann sig utanför värdstaten och som är släkt i rakt upp- eller nedstigande led till en sådan brittisk medborgare eller EU-medborgare som tillhör personkretsen. Barn till de medborgare som tillhör personkretsen skyddas oavsett om de föds före eller efter övergångsperiodens utgång.

Bestämmelserna baseras på icke-diskrimineringsprincipen som innebär att det i värd- och arbetsstaten blir förbjudet att behandla medborgarna i fråga olika på grund av deras nationalitet. När utträdesavtalets bestämmelser om medborgares rättigheter tillämpas ska all diskriminering på grund av nationalitet enligt artikel 18 i EUF-fördraget vara förbjuden i värdstaten och arbetsstaten för personer som ingår i personkretsen, såvida inget annat följer av särskilda bestämmelser i denna del.

3.2.2 Rättigheter och skyldigheter (artiklarna 13–29)

Uppehållsrätt

Utträdesavtalet reglerar villkoren för att medborgarna och deras familjemedlemmar ska få uppehålla sig i värdstaten. Bestämmelserna hänvisar till artiklar i EUF-fördraget och till vissa artiklar i rörlighetsdirektivet. Det innebär bl.a. att medborgare i en medlemsstat eller UK och familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat eller UK men som följer med eller ansluter sig till en sådan medborgare, ska ha rätt att uppehålla sig i värdstaten i tre månader utan att några andra villkor uppställs än krav på giltigt id-kort eller pass. För uppehållsrätt för längre tid än tre månader krävs bl.a. att medborgaren är anställd eller egenföretagare eller har tillräckliga tillgångar för sin egen och sina familjemedlemmars räkning och en heltäckande sjukförsäkring eller är inskriven för studier och har en heltäckande sjukförsäkring. Medborgare som studerar måste också avge en försäkran om att han eller hon har tillräckliga tillgångar för att kunna försörja sig själv och familjen. För familjemedlemmar krävs att de följer med eller ansluter sig till en medborgare som uppfyller dessa krav. Artiklar i rörlighetsdirektivet reglerar även vad som gäller i fråga om bibehållen uppehållsrätt vid ändrade förhållanden, t.ex. vid äktenskapsskillnad eller om medborgaren som uppehållsrätten är härledd från avlider.

Värdstaten får inte begränsa eller villkora uppehållsrätten i andra avseenden än som framgår av avdelning II om rättigheter och skyldigheter i den andra delen av utträdesavtalet om medborgares rättigheter.

Rätt till utresa och inresa

Utträdesavtalet innehåller bestämmelser om rätt till utresa och inresa i värdstaten för personer som uppehåller sig på värdstatens territorium i enlighet med villkoren i utträdesavtalet. För medborgare i en medlemsstat eller UK krävs ett giltigt pass eller nationellt id-kort och för familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat eller UK krävs ett giltigt pass. Det får inte uppställas några krav på viseringar eller motsvarande formaliteter för personer som har giltiga dokument som utfärdats i enlighet med utträdesavtalet. Familjemedlemmar som behöver visering för att kunna ansluta sig till en medborgare efter utgången av övergångsperioden, ska av värdstaten få all den hjälp de behöver för att få nödvändiga viseringar. Viseringarna ska utfärdas gratis och så snart som möjligt enligt ett påskyndat förfarande.

Brittiska medborgares särskilda rättigheter enligt utträdesavtalet begränsas till den EU-medlemsstat där de erhållits och utsträcks inte till andra medlemsstater.

Permanent uppehållsrätt och ändrad status

I utträdesavtalet anges villkoren för permanent uppehållsrätt. Permanent uppehållsrätt har bl.a. EU-medborgare och brittiska medborgare, och deras respektive familjemedlemmar, som uppehållit sig lagligt i värdstaten i enlighet med EU-rätten under en fortlöpande period om fem år. Perioder

som personen i enlighet med EU-rätten lagligen har uppehållit sig eller arbetat i värdstaten, såväl före som efter övergångsperioden, ska räknas in i den tidsperiod som krävs för att uppnå permanent uppehållsrätt. När permanent uppehållsrätt har förvärvats kan den endast gå förlorad genom bortovaro från värdstaten i mer än fem på varandra följande år.

Avtalet innehåller också bestämmelser om vad som gäller vid ändrad status. Bland annat anges att den rätt som medborgarna och deras familjemedlemmar har att direkt återropa denna del av utträdesavtalet inte ska påverkas när de ändrar status, t.ex. mellan student, arbetstagare, egenföretagare eller ekonomiskt inaktiv person.

Utfärdande av uppehållshandlingar

Värdstaten ges visst utrymme när det gäller genomförandet av administrativa procedurer och kan bl.a. välja mellan två förfaranden för utfärdande av dokument som rör uppehållsrätt.

Det ena förfarandet innebär att berörda medborgare och deras familjemedlemmar måste ansöka om och beviljas ny uppehållsstatus i värdstaten. Vid detta förfarande kan värdstaten utföra vissa kontroller, bl.a. av tidigare brottslighet. Om villkoren som regleras uttömmande i avtalet är uppfyllda är värdstaten skyldig att bevilja uppehållsstatus och utfärda en handling som styrker denna status som bevis på personens uppehållsrätt enligt avtalet.

Det andra förfarandet ställer inget krav på att ansökan görs, utan innebär en rätt för dem som är berättigade till uppehållsrätt enligt avtalet att efter ansökan, och i enlighet med villkoren i rörlighetsdirektivet, få en uppehållshandling utfärdad som bekräftelse på uppehållsrätten.

Värdstaten kan välja att tillåta ansökningar enligt respektive förfarande redan under övergångsperioden, men ett beslut att bifalla eller avslå en ansökan enligt det förstnämnda förfarandet får verkan först efter övergångsperiodens utgång.

Begränsningar av rätt till uppehåll och inresa

Upphållsrätten enligt utträdesavtalet kan begränsas, bl.a. med hänsyn till allmän ordning och säkerhet samt vid missbruk av rättigheter och bedrägeri. Beslut som innebär en begränsning av uppehållsrätten är underkastade de rättssäkerhetsgarantier som anges i rörlighetsdirektivet. Det innebär bl.a. att berörda personer ska ha rätt till domstolsprövning och, i förekommande fall, om ett beslut som rör allmän ordning och säkerhet har gått dem emot, ha rätt till att en administrativ myndighet i värdstaten prövar beslutet.

Närstående rättigheter

Familjemedlemmar med uppehållsrätt eller permanent uppehållsrätt i värdstaten eller arbetsstaten ska, oberoende av medborgarskap, ha rätt att ta anställning eller inleda verksamhet som egenföretagare där.

Likabehandling

Om inte annat följer av särskilda bestämmelser i utträdesavtalet ska alla medborgare som uppehåller sig i värdstaten med stöd av utträdesavtalet, och deras familjemedlemmar som har uppehållsrätt, åtnjuta samma behandling som värdstatens medborgare inom de områden som omfattas av bestämmelserna om medborgares rättigheter i utträdesavtalet. I fråga om rätt till socialt bistånd och studiemedel finns dock vissa begränsningar.

Arbetstagares och egenföretagares rättigheter

Arbetstagare i värdstaten och gränsarbetare i arbetsstaten eller arbetsstaterna kommer att behålla de särskilda rättigheter för arbetstagare som följer av EU-rätten. Det gäller bl.a. rätten till likabehandling i fråga om anställnings- och arbetsvillkor, tillträde till arbetsmarknaden, tillgång till hjälp som ges av arbetsförmedlingar, tillgång till sociala och skattemässiga förmåner och kollektiva rättigheter samt tillgång till bostad. Det gäller även arbetstagares barns tillgång till utbildning. Egenföretagare från medlemsstaterna och UK kommer att kunna starta och driva företag i både EU och UK.

Arbetsstaten får kräva att medborgare som har rättigheter som gränsarbetare enligt avtalet ansöker om en handling som styrker detta.

Yrkeskvalifikationer

Medborgares och deras familjemedlemmars yrkeskvalifikationer som erkänts före och under övergångsperioden kommer att ses som erkända även efter övergångsperiodens utgång. Detta gäller så länge de erkänts i enlighet med det generella yrkeskvalifikationsdirektivet eller direktiven för advokater, revisorer eller handel med giftiga ämnen. Rätten att tillfälligt arbeta inom ett yrke upphör däremot. Även i fortsättningen ska tidigare erkända bevis på kvalifikationer kunna tillgodoräknas, partiellt tillträde till ett yrke vara möjligt och europeiska yrkeskort vara giltiga för etablering. Alla ansökningar om erkännande som lämnats in före övergångsperiodens utgång ska behandlas enligt dessa regler. Informationssystemet för den inre marknaden kommer att användas under tiden och upp till nio månader efter övergångsperiodens utgång.

3.2.3 Samordning av sociala trygghetssystem (artiklarna 30–36)

Personkrets

Fortsatt samordning av de sociala trygghetssystemen enligt samordningsbestämmelserna¹³ möjliggörs efter övergångsperiodens utgång för bland andra de EU-medborgare som bor eller arbetar i UK och

¹³ Samordning av de sociala trygghetssystemen, dvs. socialförsäkring, arbetslöshetsförsäkring samt hälso- och sjukvård, regleras genom samordningsbestämmelserna i förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen och förordning (EG) nr 987/2009 om tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004.

för brittiska medborgare som bor eller arbetar i en EU-medlemsstat, dvs. de som befinner sig i en gränsöverskridande situation. I personkretsen ingår även familjemedlemmar och efterlevande till dessa personer. Även statslösa och flyktingar som uppehåller sig i en medlemsstat i EU eller i UK samt tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta i en medlemsstat i EU eller i UK och dessas familjemedlemmar och efterlevande ingår i personkretsen. Dessa personkategorier omfattas av avdelningens bestämmelser så länge som de utan avbrott befinner sig i någon av situationerna som beskrivits ovan och som inbegriper en medlemsstat och UK.

Medborgare från EFTA-länderna omfattas också av dessa bestämmelser, förutsatt att motsvarande avtal om detta har ingåtts och tillämpas av respektive parter avseende deras medborgare (EFTA och EU eller UK).

Regler om samordning av de sociala trygghetssystemen

Reglerna och målen i artikel 48 i EUF-fördraget och i samordningsbestämmelserna ska tillämpas på personer som omfattas av avdelningens bestämmelser.

EU och UK förbinder sig att beakta de beslut eller rekommendationer som fattas av den administrativa kommissionen för samordning av de sociala trygghetssystemen vars roll och arbetssätt framgår av förordning 883/2004.

Med undantag för det som anges i de allmänna bestämmelserna ska definitionerna i förordning 883/2004 tillämpas för denna avdelning om samordning av sociala trygghetssystem. Vidare klargörs det att, med hänsyn till personkretsen som omfattas av förordning 859/2003 om utvidgning av bestämmelserna i förordning 1408/71 och förordning 574/72, ska hänvisningar till relevanta samordningsbestämmelser i förordning 883/2004 anses utgöra en hänvisning till bestämmelserna i förordning 1408/71 om tillämpning av systemen för social trygghet.

Särskilda situationer som omfattas

För vissa situationer föreskrivs särskilda bestämmelser för att skydda rättigheter för personer som inte omfattas eller inte längre ingår i den huvudsakliga personkretsen och där det finns intjänade tidsperioder i UK eller i en medlemsstat i EU som ska tillgodoräknas. Det avser t.ex. hur försäkringstid, arbetad tid, tid som egenföretagare eller tid som bosatt ska kunna sammanläggas för att en person ska få rätt till förmåner som t.ex. ålderspension eller ersättningar vid arbetslöshet. Samordningsbestämmelserna kommer att vara tillämpliga på perioder som den enskilde har fullgjort såväl före som efter övergångsperiodens utgång.

De särskilda bestämmelserna reglerar även andra situationer, t.ex. planerad vård om den enskilde har sökt tillstånd före övergångsperiodens utgång samt rätten att få oplanerad och nödvändig vård för enskilda som tillfälligt vistas i UK eller i en medlemsstat i EU vid övergångsperiodens utgång och så länge vistelsen fortsätter. De särskilda situationerna som regleras avser också utbetalning av familjeförmåner vid bosättning i en annan medlemsstat eller UK än utbetalande stat, vilket innebär att sådana

Administrativt samarbete och rättslig utveckling

UK kommer att vara observatör i den administrativa kommissionen och ha en rådgivande roll i de frågor som avser UK. Detta utgör en avvikelse i förhållande till huvudregeln i utträdesavtalet om att UK efter utträdet inte längre deltar i EU:s beslutsfattande och styrning.

Då den EU-rätt som framgår av utträdesavtalet på denna punkt ändras eller ersätts så ska de nya bestämmelserna tillämpas efter övergångsperiodens utgång. Det anges hur sådana ändringar ska genomföras och i viss mån även begränsningar i det särskilda tillvägagångssättet på så sätt att den gemensamma kommitté som inrättas genom utträdesavtalet (se avsnitt 3.6.2) ska utvärdera effekterna av ändringen. I bilaga I¹⁴ till utträdesavtalet redogörs bl.a. för vilka av den administrativa kommissionens beslut och rekommendationer som är giltiga och vilken EU-rättslig lagstiftning som det hänvisas till i avtalet.

3.2.4 Andra bestämmelser (artiklarna 37–39)

EU:s medlemsstater och UK åläggs att sprida information om rättigheter och skyldigheter för personer som omfattas av utträdesavtalets bestämmelser om medborgares rättigheter.

Vidare klargörs att bestämmelserna om medborgares rättigheter inte hindrar en värdstat eller arbetsstat att ha mer förmånliga regler för enskilda, under förutsättning att det inte avser sådant som regleras av bestämmelserna i avdelningen om samordning av sociala trygghetssystem. Förbudet mot diskriminering på grund av nationalitet och rätten till likabehandling ska inte påverka en mer förmånlig behandling av personer som omfattas av arrangemang kring den gemensamma resezonerna mellan Irland och UK.

De personer som omfattas av bestämmelserna om medborgares rättigheter har, som regel, ett livslångt skydd i form av att kunna åtnjuta de rättigheter som föreskrivs, i relevanta delar av denna del av utträdesavtalet. Rätten till livslångt skydd gäller så länge den enskilde uppfyller villkoren som anges i avtalet.

3.2.5 Enhetlig tolkning och tillämpning när det gäller medborgares rättigheter (artiklarna 158–159)

Av utträdesavtalets institutionella bestämmelser (se avsnitt 3.6.1) framgår att brittiska domstolar fram till åtta år efter övergångsperiodens utgång ska kunna begära förhandsbesked från EU-domstolen när det gäller tolkningen av bestämmelserna om medborgares rättigheter. En dom meddelad av EU-domstolen ska i dessa fall ha samma rättsverkningar i UK som i en medlemsstat. Kommissionen har också möjlighet att yttra sig i mål vid

brittiska domstolar som gäller tolkning och tillämpning av medborgares rättigheter i utträdesavtalet.

Skr. 2018/19:115

Bilaga 4

En oberoende myndighet i UK ska övervaka avtalets genomförande och tillämpning när det gäller medborgares rättigheter. Myndigheten ska kunna utreda överträdelser av denna del av avtalet på eget initiativ, ta emot klagomål från medborgarna och deras familjemedlemmar samt utreda klagomålen och väcka talan i brittiska domstolar för att utverka lämplig gottgörelse. I stort sett motsvarar det kommissionens fördragsfästa befogenheter att inleda överträdelseärenden och väcka talan i EU-domstolen mot medlemsstater för fördragsbrott m.m. Efter åtta år kan den gemensamma kommittén, som upprättas genom utträdesavtalet, besluta att UK får avskaffa myndigheten.

3.3 Separationsbestämmelser (artiklarna 40–125)

Den tredje delen innehåller separationsbestämmelser som anger vad som gäller vid övergångsperiodens utgång för olika pågående förfaranden och samarbeten, beviljade rättigheter m.m. Som huvudregel gäller att den EU-rätt som tillämpats på ett förfarande som inletts före övergångsperiodens utgång fortsätter att tillämpas även efter övergångsperiodens utgång och fram till dess då förfarandet avslutats. Huvudregeln omfattar inte alla aspekter av UK:s förhållande till EU utan ett antal definierade frågor. Dessa framgår av följande 13 avdelningar: Avdelning I (Varor som släppts ut på marknaden), avdelning II (Pågående tullförfaranden), avdelning III (Pågående mervärdesskatte- och punktskatteärenden), avdelning IV (Immateriella rättigheter), avdelning V (Pågående polissamarbete och straffrättsligt samarbete), avdelning VI (Pågående rättsligt samarbete på privaträttsens område), avdelning VII (Uppgifter och information som behandlats eller erhållits före övergångsperiodens utgång eller på grundval av detta avtal), avdelning VIII (Pågående offentlig upphandling och liknande förfaranden), avdelning IX (Euratomfrågor), avdelning X (Rättsliga och administrativa förfaranden på unionsnivå), avdelning XI (Förfaranden för administrativt samarbete mellan medlemsstaterna och UK), avdelning XII (Immunitet och privilegier) och avdelning XIII (Övriga frågor om unionens institutioners, organs och byråers funktion). Bestämmelserna ska, med angivna undantag, börja tillämpas efter övergångsperiodens utgång.¹⁵

3.3.1 Varor som släppts ut på marknaden (artiklarna 40–46)

Alla varor som släppts ut på marknaden inom EU eller UK före övergångsperiodens utgång får även fortsättningsvis saluföras där tills de

¹⁵ Av artikel 185 i utträdesavtalet framgår att artikel 44 om överföring av akter och handlingar som rör pågående ärenden och artikel 96.1 om andra pågående förfaranden och rapporteringsskyldigheter i avtalet, ska börja tillämpas från och med den dag då utträdesavtalet träder i kraft.

nått slutanvändaren under de förutsättningar som tidigare gällt. Varorna får dessutom fortsätta att cirkulera mellan båda marknaderna.

Undantag görs för livsmedel av animaliskt ursprung, andra djurprodukter, levande djur och avelsmaterial. För livsmedel av animaliskt ursprung och andra djurprodukter med ursprung i EU måste produkterna ha förts in i UK före övergångsperiodens slut. Motsvarande gäller för sådana produkter med ursprung i UK som ska föras in till EU. För levande djur och avelsmaterial måste transporten ha inletts före utgången av övergångsperioden. Dessutom gäller reglerna i ett antal särskilt utpekade rättsakter som anger djurhälsovillkor för handel mellan EU-länder och import från tredjeland. Bland annat krävs dokumentation om frihet från vissa smittämnen. Bestämmelserna om försäljningsformer, immaterialrätt, tullförfaranden, tullsatser eller skatter gäller dock fortsättningsvis.

Marknadskontrollmyndigheterna i EU och UK ska fortsätta samarbeta och dela med sig av information. Detta gäller särskilt varor som utgör en allvarlig risk. Medlemsstaterna och UK ska överföra alla relevanta begäranden från sina respektive marknadskontrollmyndigheter till organ för bedömning av överensstämmelse inom sitt territorium om det gäller begäranden som avser en bedömning som organet utfört i egenskap av anmält organ före övergångsperiodens utgång.

UK ska utan dröjsmål till respektive behörig myndighet överföra alla öppna ärenden som fortfarande pågick dagen före dagen för utträdesavtalets ikraftträdande gällande bedömningar, godkännanden och tillstånd som avser biocidprodukter, växtskyddsmedel, humanläkemedel och veterinärmedicinska läkemedel. I fråga om humanläkemedel ska medlemsstaterna och UK också ömsesidigt tillgängliggöra ärenden som avgjorts före utträdet, i de fall det behövs för att bedöma en ansökan om godkännande för försäljning.

Före övergångsperiodens utgång ska också organ för bedömning av överensstämmelse i UK, på begäran av en intygsinnehavare, tillgängliggöra information om sina uppdrag som anmälda organ till anmälda organ i medlemsstaterna och vice versa.

3.3.2 Pågående tullförfaranden (artiklarna 47–50)

De tullförfaranden som har påbörjats före övergångsperiodens utgång ska, som huvudregel, slutföras enligt EU-rätten.

Bestämmelserna i unionstullkodexen (UCC) ska gälla för varor som flyttas från UK:s tullområde till EU:s tullområde eller vice versa, under förutsättning att förflyttningen inleddes före övergångsperiodens utgång och avslutas därefter. Det anges bl.a. att dessa varor inte ska omfattas av kraven på import- och exportlicenser. Särskilda bestämmelser gäller för unionsvaror som förflyttas med flygplan och fartyg.

Summariska införseldeklarationer och deklarationer som lämnats i enlighet med UCC före övergångsperiodens utgång ska vara giltiga även efter övergångsperiodens utgång.

Relevanta slutdatum för tillämpning av UCC:s regler, bl.a. om tillfällig lagring och varor som befinner sig under ett tullförfarande på UK:s

tullområde, framgår av bilaga III¹⁶ till utträdesavtalet. Avslutningsvis regleras UK:s åtkomst till relevanta nät, informationssystem och databaser som förtecknas i bilaga IV.¹⁷ UK ska enligt detta undantag endast ha den tillgång som är strikt nödvändig för att UK ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt denna avdelning i utträdesavtalet.

Skr. 2018/19:115
Bilaga 4

3.3.3 Pågående mervärdesskatte- och punktskatteärenden (artiklarna 51–53)

Huvudregeln för pågående mervärdesskatte- och punktskatteförfaranden är att EU:s regler ska tillämpas på varuflyttningar som har påbörjats före övergångsperiodens utgång och som avslutas efter övergångsperiodens utgång.

Mervärdesskattedirektivet ska tillämpas på varor som sänds från EU till UK eller vice versa om försändelsen eller transporten av varan har påbörjats före övergångsperiodens utgång och avslutas efter övergångsperiodens utgång. Beskattningsbara personers rättigheter och skyldigheter när det gäller transaktioner enligt mervärdesskattedirektivet, vilka skett före övergångsperiodens utgång, ska gälla i fem år efter slutet av övergångsperioden. Ansökningar om återbetalning av mervärdesskatt till en beskattningsbar person etablerad i UK som denne betalat i EU eller återbetalning av skatt betald i UK till en beskattningsbar person etablerad i EU ska inlämnas senast den 31 mars 2021. Ändringar i deklARATIONER som lämnats enligt den särskilda ordningen för telekommunikationstjänster, radio- och televisionssändningar eller elektroniska tjänster som rör tjänster som tillhandahållits före övergångsperiodens utgång, ska lämnas senast den 31 december 2021.

Punktskattedirektivet ska tillämpas för punktskattepliktiga varor som flyttas under uppskovsförfarande samt för flyttningar av punktskattepliktiga varor som har släppts för konsumtion från UK:s territorium till en medlemsstats territorium eller tvärtom. Detta gäller under förutsättning att flyttningen har påbörjats före övergångsperiodens utgång och avslutas därefter.

Avslutningsvis regleras UK:s åtkomst till relevanta nät, informationssystem och databaser som förtecknas i bilaga IV¹⁸. UK ska enligt detta undantag endast ha den tillgång som är strikt nödvändig för att landet ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt denna avdelning i utträdesavtalet.

3.3.4 Immateriella rättigheter (artiklarna 54–61)

När UK utträder ur EU kommer det att finnas flera slags immateriella rättigheter som vilar på EU-rättslig grund och har verkan på brittiskt territorium. Utträdesavtalet innebär i huvudsak att den som vid övergångsperiodens utgång innehar ett EU-rättsligt grundat skydd ska

¹⁶ Bilaga III: Tidsfrister för de situationer eller tullförfaranden som avses i artikel 49.1.

¹⁷ Bilaga IV: Förteckning över nät, informationssystem och databaser som avses i artiklarna 50, 53, 99 och 100.

¹⁸ Se fotnot 17.

undvika rättsförlust och onödig byråkrati när regelverket tillämpas på brittiskt territorium. De immateriella rättigheter som räknas upp i utträdesavtalet och som registrerats eller beviljats före övergångsperiodens utgång ska fortsatt skyddas i UK utan ny granskning. Innehavaren ska bli innehavare av en jämförbar immateriell rättighet som är registrerad och kan göras gällande i UK i enlighet med brittisk nationell rätt. Det gäller t.ex. EU-varumärken, gemenskapsformgivning och gemenskapens växtförädlarrätter. Även innehavare av skydd för databaser som uppkom före övergångsperiodens utgång ska behålla en immateriell rättighet i UK enligt brittisk nationell rätt.

I fråga om geografiska ursprungsbezeichnungar går utträdesavtalet ut på att reglera vad som ska gälla fram till dess att EU och UK har träffat ett avtal om parternas framtida förhållanden. Innebörden är att de beteckningar som vid övergångsperiodens utgång är skyddade i EU i enlighet med EU-lagstiftning, utan krav på ny granskning ska beviljas minst samma skydds nivå enligt brittisk nationell rätt som enligt ett antal angivna EU-rättsliga bestämmelser.

När det gäller pågående ansökningar om EU-varumärken, gemenskapsformgivning eller växtförädlarrätter ska sökandena ha rätt att under en viss tid efter övergångsperiodens utgång tillgodoräkna sig motsvarande ansökningsdag, prioritetsdag och företräde som i ansökan ingiven i EU. Vidare ska EU:s förordningar om tilläggs skydd tillämpas på ansökningar som alltså är öppna vid övergångsperiodens utgång och skydds nivån ska efter bifall överensstämma med den som gäller i EU.

3.3.5 Pågående polissamarbete och straffrättsligt samarbete (artiklarna 62–65)

Utträdesavtalet innehåller i denna avdelning övergångsbestämmelser om ärenden som faller inom ramen för det straffrättsliga respektive polisiära samarbetet och som är pågående vid tillfället för övergångsperiodens utgång.

Straffrättsligt samarbete

Bestämmelserna anger i vilka pågående förfaranden inom ramen för det straffrättsliga samarbetet som EU-rätten ska fortsätta att tillämpas i UK respektive i medlemsstaterna i sådana ärenden som involverar UK. Det listas vilka EU-rättsakter som är aktuella.

Vissa av dem, t.ex. rambeslutet om en europeisk arresteringsorder, direktivet om en europeisk utredningsorder och bötesrambeslutet, syftar till att underlätta och effektivisera myndighetssamarbetet på området. Andra av de nämnda rättsakterna, som rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder och rambeslutet om uppföljning av beslut om övervakningsorder i avvaktan på rättegång, syftar till att stärka möjligheterna för den enskilde att få domar eller beslut verkställda i sitt hemland.

Det anges vad som är avgörande för om de i utträdesavtalet nämnda EU-rättsliga instrumenten ska tillämpas på ett pågående ärende även efter övergångsperiodens utgång. Direktivet om en europeisk utredningsorder

ska exempelvis fortsätta att tillämpas om den aktuella ordern har tagits emot av en verkställande myndighet före övergångsperiodens utgång, medan rambeslutet om en europeisk arresteringsorder ska tillämpas på ärenden där en verkställande myndighet före övergångsperiodens utgång har gripit en eftersökt person i syfte att verkställa en europeisk arresteringsorder.

Genom utträdesavtalet ges UK möjlighet att under ett år efter övergångsperiodens utgång använda nätapplikationen för säkert informationsutbyte (Siena) för att kunna fortsätta att delta i de gemensamma utredningsgrupper för brottsutredningar som UK deltog i före övergångsperiodens utgång. Vidare ges Eurojust rätt att under vissa förhållanden lämna information från sitt ärendehanteringssystem till UK, om det skulle vara nödvändigt för att fullfölja vissa pågående förfaranden. UK ges också möjlighet att kunna lämna information till Eurojust.

Samarbete mellan brottsbekämpande myndigheter, polissamarbete och informationsutbyte

I detta avsnitt behandlas ett antal EU-rättsakter som syftar till att underlätta gränsöverskridande brottsbekämpning och förenkla förfaranden för att utbyta information, däribland spanings- och efterlysningssystemet Schengens informationssystem och PNR som är ett EU-regelverk om insamling och användning av flygpassageraruppgifter i brottsbekämpningen. Av bestämmelserna framgår bl.a. hur förfrågningar och träffar i systemen ska hanteras om de inkommit före övergångsperiodens utgång samt i vilken mån UK ska ha tillgång till EU:s nätapplikationer även efter övergångsperiodens utgång i syfte att kunna fullfölja pågående förfaranden.

Bekräftelse från verkställande myndighet

En utfärdande myndighet får inom tio dagar från övergångsperiodens utgång begära en bekräftelse från den verkställande myndigheten på att den senare myndigheten har tagit emot en framställning eller ett beslut eller – i förekommande fall – gripit den eftersökte före övergångsperiodens utgång.

3.3.6 Pågående rättsligt samarbete på privaträttens område (artiklarna 66–69)

Denna avdelning innehåller övergångsbestämmelser som rör de rättsförhållanden och förfaranden som faller inom ramen för det civilrättsliga området och som är pågående vid tillfället för övergångsperiodens utgång. Det handlar t.ex. om rättsakter som reglerar vilken medlemsstats domstol som kan pröva en tvist, vilken lag som ska tillämpas samt förutsättningarna för erkännande och verkställighet av domar och beslut meddelade i en annan medlemsstat.

Av utträdesavtalet framgår vad som ska gälla för de rättsförhållanden och förfaranden, enligt de angivna rättsakterna, som fortfarande pågår vid övergångsperiodens utgång.

Tillämplig lag för avtalsförpliktelser och utomobligatoriska förpliktelser

Det anges bl.a. att Rom I- och II-förordningarna om tillämplig lag för avtalsförpliktelser och utomobligatoriskt skadestånd ska tillämpas i UK på avtal som ingåtts och skadevällande händelser som inträffat före övergångsperiodens utgång.

Domstols behörighet, erkännande och verkställighet av rättsliga avgöranden samt därmed sammanhängande samarbete mellan centralmyndigheter

Det anges bl.a. att Bryssel I-förordningen om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område och Bryssel II-förordningen om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av internationella familjemål och underhållsförordningen ska tillämpas på förfaranden som har inletts före övergångsperiodens utgång respektive domar som meddelats i sådana förfaranden.

Pågående förfaranden för rättsligt samarbete samt andra tillämpliga bestämmelser

Det anges bl.a. att delgivningsförordningen och bevisupptagningsförordningen tillämpas på handlingar som tagits emot för delgivning före övergångsperiodens utgång, respektive förfrågningar om bevisupptagning som har tagits emot före övergångsperiodens utgång.

3.3.7 Uppgifter och information som behandlats eller erhållits före övergångsperiodens utgång eller på grundval av detta avtal (artiklarna 70–74)

EU-rättsliga bestämmelserna om skydd för personuppgifter ska fortsätta att gälla i UK i fråga om uppgifter om personer utanför UK, om uppgifterna antingen behandlades i UK enligt EU-rätten före utgången av övergångsperioden eller behandlas i UK efter övergångsperioden på grundval av utträdesavtalet. Detta gäller dock inte om behandlingen är föremål för ett beslut om adekvat skyddsnivå enligt EU-rätten för personuppgifter.

EU:s bestämmelser om konfidentiell behandling, begränsad användning, begränsad lagring och krav på att radera uppgifter och information ska tillämpas med avseende på uppgifter och information som erhållits av de myndigheter eller officiella organ i UK som anges i utträdesavtalet före övergångsperiodens utgång eller på grundval av utträdesavtalet.

EU ska behandla uppgifter och information som EU fått från UK före övergångsperiodens utgång, eller efter det på grundval av utträdesavtalet, på samma sätt som uppgifter och information som fås från en medlemsstat behandlas.

EU-rättsliga bestämmelser om skydd av säkerhetsskyddsklassificerade EU- och Euratomuppgifter ska tillämpas på säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter som erhållits av UK före övergångsperiodens utgång eller på grundval av utträdesavtalet. Detsamma gäller för uppgifter som erhållits

från UK av EU eller en medlemsstat före övergångsperiodens utgång eller på grundval av utträdesavtalet. Detta ska även gälla inom industriområdet. I kravet på skyddsmekanismer regleras även hur UK ska hantera de EU-krypton som man har till förfogande.

Skr. 2018/19:115
Bilaga 4

3.3.8 Pågående offentlig upphandling och liknande förfaranden (artiklarna 75–78)

EU-rättsliga upphandlingsregler ska som huvudregel fortsätta att tillämpas för pågående upphandlingar som har påbörjats före övergångsperiodens utgång. Reglerna ska också tillämpas för ingångna ramavtal, som alltjämt löper vid övergångsperiodens utgång, samt för sådana ramavtal som ingås först efter övergångsperiodens utgång men där upphandlingen av själva ramavtalet har påbörjats dessförinnan.

Av bestämmelserna framgår när en upphandling ska anses påbörjad. De lagvalsregler för pågående förfaranden som föreskrivs i denna avdelning ska inte påverka EU:s eller UK:s regler om tull, förflyttningar av varor, tillhandahållande av tjänster, erkännande av yrkeskvalifikationer eller immaterialrätt. Brittiska upphandlande myndigheter ska upp till nio månader efter övergångsperiodens slut ha tillgång till det online-verktyg för tillhandahållande av intyg och certifikat som ska underlätta den gränsöverskridande handeln inom EU (e-Certis).

3.3.9 Euratomfrågor (artiklarna 79–85)

I denna avdelning regleras bl.a. frågor om vad som gäller för avslut av Euratoms ansvar för material som har anknytning till UK, äganderätt och förfoganderätt till de speciella klyvbara materialen, säkerhetskontroller och hantering av utrustning och annan egendom under Euratomfördraget. Inledningsvis definieras vissa nyckelbegrepp som kärnämneskontroller och speciella klyvbara material.

Vid övergångsperiodens utgång övertar UK skyldigheten att säkerställa att de malmer, råmaterial och speciella klyvbara material som omfattas av Euratomfördraget, och som finns på UK:s territorium, hanteras i enlighet med gällande internationella avtal och konventioner.

UK ska säkerställa att alla de förpliktelser som följer av avtal som ingåtts mellan Euratom och tredjeland eller internationella organisationer och som relaterar till kärnteknisk utrustning eller kärnmaterial som finns i UK efter övergångsperiodens utgång uppfylls. Alternativt ska UK identifiera lämpliga åtgärder i avtal med det tredjeland eller den internationella organisation som berörs.

För äganderätten till de speciella klyvbara materialen som utgör Euratoms egendom fastställs att material som finns på UK:s territorium inte ska anses tillhöra Euratom efter övergångsperiodens utgång. Äganderätten ska i stället övergå till de personer och företag som vid övergångsperiodens utgång har obegränsad rätt att använda och förbruka materialet. Om rätten att använda och förbruka materialet innehåses av en medlemsstat eller ett företag eller person som är etablerad i en medlemsstat ska äganderätten inte övergå. Denna situation regleras genom en särskild ordning.

Äganderätten till material som relaterar till Euratoms säkerhetskontroller ska övergå till UK vid övergångsperiodens utgång. UK ska ersätta Euratom för denna egendom. UK:s slutliga ansvar för använt kärnbränsle och radioaktivt avfall som genererats i UK men finns i en annan medlemsstat hanteras genom en hänvisning till relevanta bestämmelser i kärnavfallsdirektivet.

3.3.10 Rättsliga och administrativa förfaranden på EU-nivå (artiklarna 86–97)

Pågående mål vid EU-domstolen

EU-domstolen ska vara behörig att pröva alla pågående mål som anhängiggjorts av eller mot UK före övergångsperiodens utgång. EU-domstolen ska även ha möjlighet att meddela förhandsavgöranden i mål där en sådan begäran framställts av brittiska domstolar före övergångsperiodens utgång. Särskilda bestämmelser gäller för brittiska domstolars möjlighet att begära förhandsavgörande avseende tolkningen av utträdesavtalets andra del om medborgares rättigheter (se avsnitt 3.2.5).

Nya mål vid EU-domstolen

EU-domstolen ska också vara behörig att pröva vissa mål efter övergångsperiodens utgång. Om kommissionen anser att UK, före övergångsperiodens utgång, inte uppfyllt de skyldigheter som framgår av fördragen eller den fjärde delen av utträdesavtalet som gäller övergångsperioden, kan kommissionen föra talan mot UK inför EU-domstolen inom fyra år från övergångsperiodens utgång.

Kommissionen får också föra talan mot UK om UK inte rättar sig efter beslut eller avstår från att ge rättsliga verkningar åt ett beslut som, före övergångsperiodens utgång, antas av EU:s institutioner, organ eller byråer och som riktar sig till en fysisk eller juridisk person som är bosatt eller etablerad i UK. Samma möjlighet finns när det gäller sådana beslut efter övergångsperiodens utgång om de rör pågående administrativa förfaranden, nytt statligt stöd eller förfaranden vid Europeiska byrån för bedrägeribekämpning. Tidsfristen på fyra år räknas från dagen för det berörda beslutet.

Domars och besluts bindande verkan och verkställbarhet

Domar och beslut från EU-domstolen som meddelats före övergångsperiodens utgång och sådana som meddelats efter övergångsperioden, i de pågående och nya mål som redogörs för ovan, ska vara bindande för och i UK och vara verkställbara på samma sätt som tidigare. Om EU-domstolen i en sådan dom finner att UK inte uppfyllt en skyldighet enligt fördragen eller utträdesavtalet ska UK vidta de åtgärder som krävs.

Regler för rättsliga förfaranden

De EU-rättsliga bestämmelser som reglerar förfarandet vid EU-domstolen ska tillämpas på de mål och begäran om förhandsavgörande som avses i denna avdelning om rättsliga och administrativa förfaranden.

Det anges när UK ska ha samma rätt som en medlemsstat att intervensera och delta i mål vid EU-domstolen. Detta gäller bl.a. för mål som anhängiggjorts av eller mot UK före övergångsperiodens utgång och i mål om förhandsavgöranden där begäran framställts av brittiska domstolar före övergångsperiodens utgång.

En advokat med behörighet att verka i brittiska domstolar får i vissa angivna fall fortsätta att företräda eller biträda en part eller UK i mål vid EU-domstolen.

Pågående administrativa förfaranden

EU:s institutioner, organ och byråer ska fortsätta att vara behöriga för administrativa förfaranden som inletts före övergångsperiodens utgång när det gäller efterlevnad av EU-rätten. Sådana förfaranden kan t.ex. avse överträdelseärenden eller statligt stöd som inletts före övergångsperiodens utgång. EU ska senast tre månader efter övergångsperiodens utgång överlämna en förteckning över alla enskilda pågående administrativa förfaranden som omfattas. Senast en månad efter övergångsperiodens utgång ska en lista över särskilt angivna enskilda pågående administrativa förfaranden överlämnas, bl.a. vid Europeiska bankmyndigheten.

Nya administrativa förfaranden

Även nya administrativa förfaranden kan inledas i vissa angivna fall. Det gäller t.ex. för statligt stöd som beviljats före övergångsperiodens utgång där kommissionen, under fyra år efter övergångsperiodens utgång, kan inleda nya administrativa förfaranden om statligt stöd som rör UK. Europeiska byrån för bedrägeribekämpning ska också, under en period av fyra år, vara behörig att inleda nya utredningar med avseende på vissa angivna frågor.

Regler för administrativa förfaranden

I dessa fall ska de EU-rättsliga bestämmelserna som reglerar de olika typerna av administrativa förfaranden tillämpas. Brittiska advokater med behörighet att verka i brittiska domstolar eller företräda en part i samband med ett sådant förfarande ska behandlas som advokater med behörighet att verka i medlemsstaternas domstolar. I nödvändig utsträckning ska företrädare och experter utsedda av UK undantagsvis kunna delta i möten om dessa förfaranden efter övergångsperiodens utgång. Ett ombud som före övergångsperiodens utgång företrädde en part vid EU:s immaterialrättsmyndighet får fortsätta att göra det.

Besluts bindande verkan och verkställbarhet

Beslut som antas av EU:s institutioner, organ och byråer före övergångsperiodens utgång, eller efter i de fall som anges ovan, och som

är riktade till UK eller till fysiska och juridiska personer som är bosatta eller etablerade i UK, ska vara bindande för och i UK.

EU-domstolen ska ha befogenhet att granska lagenligheten av dessa beslut. Om besluten inte efterföljs kan EU eller en medlemsstat hänvisa frågan till EU-domstolen för avgörande.

Kommissionen ges en möjlighet att fortsätta övervaka åtaganden som avser företagskoncentrationer, andra pågående förfaranden och rapporteringsskyldigheter, t.ex. tekniska provningar som utförs av UK i samarbete med gemenskapens växtsortsmyndighet. UK ges undantagsvis tillgång till viss angiven information i den omfattning som är nödvändig för att följa bestämmelserna.

3.3.11 Förfaranden för administrativt samarbete (artiklarna 98–100)

De administrativa tullsamarbetsförfaranden mellan en medlemsstat och UK, som framgår av förteckningen i bilaga VI¹⁹, som påbörjades i enlighet med EU-rätten före övergångsperiodens utgång ska slutföras av den medlemsstaten och av UK i enlighet med relevanta bestämmelser i EU-rätten. De förfaranden som påbörjas inom tre år efter övergångsperiodens utgång, men som avser omständigheter som inträffade före övergångsperiodens utgång, ska avslutas av den medlemsstaten och av UK i enlighet med relevanta bestämmelser i EU-rätten.

För samarbete mellan de behöriga myndigheter som ansvarar för tillämpningen av mervärdes- och punktskattelagstiftningen i medlemsstaterna och UK ska angiven EU-rätt tillämpas fram till fyra år efter övergångsperiodens utgång för de transaktioner som ägt rum före övergångsperiodens utgång och de transaktioner som omfattas av bestämmelserna om mervärdesskatt och punktskattepliktiga varor i utträdesavtalet (se avsnitt 3.3.3).

Direktivet om ömsesidigt bistånd för indrivning av fordringar som avser skatter, avgifter och andra åtgärder ska tillämpas mellan EU och UK till och med fem år efter övergångsperiodens utgång när det gäller fordringar som hänför sig till belopp som skulle ha betalats före övergångsperiodens utgång.

Med avvikelse från huvudregeln i utträdesavtalet ska UK, i den omfattning som är strikt nödvändig för att kunna utöva sina rättigheter och fullgöra sina skyldigheter enligt bestämmelserna om administrativt samarbete i frågor som rör mervärdesskatte- och punktskatteärenden samt ömsesidigt bistånd för indrivning av fordringar som avser skatter, avgifter och andra åtgärder, ha åtkomst till EU:s nät, informationssystem och databaser som förtecknas i bilaga IV.²⁰

¹⁹ Bilaga VI: Förteckning över sådana förfaranden för administrativt samarbete som avses i artikel 98.

²⁰ Se fotnot 17.

3.3.12 Immunitet och privilegier (artiklarna 101–119)

Skr. 2018/19:115
Bilaga 4

Bestämmelserna om immunitet och privilegier reglerar vad som ska gälla för den verksamhet EU har i UK vid övergångsperiodens utgång. Det gäller bl.a. frågor om skydd av EU:s egendom, EU:s immunitet, EU:s privilegier och tillgång till dokument som upprättats före övergångsperiodens utgång. Det framgår bl.a. att den Europeiska centralbanken (ECB) och det europeiska centralbankssystemet efter utträdet till viss del ska bibehålla immunitet och privilegier för personer, egendom och tillgångar hänförliga till ECB:s verksamhet.

3.3.13 Övriga frågor som rör EU:s institutioners, organs och byråers funktion (artiklarna 120–125)

I den sista avdelningen regleras bl.a. EU-rättens fortsatta tillämplighet när det gäller frågor om tystnadsplikt och tillgång till dokument gällande information som erhållits eller dokument som upprättats eller erhållits före övergångsperiodens utgång eller i samband med EU:s aktiviteter enligt utträdesavtalet.

När det gäller ECB och Europeiska Investeringsbanken (EIB) innehåller avtalet bestämmelser för att säkerställa kontinuitet. Avseende ECB möjliggörs det att driva viss verksamhet i UK efter utträdet, bl.a. genom att undanta den från tillståndskrav i UK och ge den tillåtelse att öppna konton åt marknadsaktörer.

En bestämmelse om Europaskolor säkerställer att UK ska vara bundet av konventionen med stadgan om Europaskolan till och med slutet av det läsår som pågår vid övergångsperiodens utgång. Vidare säkerställs att elever som före den 31 augusti 2021 erhöi en europeisk studentexamen och elever som före den 31 augusti 2021 är inskrivna i utbildning på sekundär nivå vid en Europaskola och erhåller en europeisk studentexamen efter detta datum, åtnjuter de rättigheter som anges i konventionen med stadgan om Europaskolan.

3.4 Övergång (artiklarna 126–132)

Den fjärde delen fastställer den övergångsperiod då EU-rätten i sin helhet, inbegripet dess utveckling under övergångsperioden, ska vara tillämplig på UK, med några undantag. Under denna period kommer UK inte längre att vara företrätt i EU:s institutioner och inte heller att delta i EU:s beslutsprocess och beslutsfattande. I denna del fastställs också de övergångsbestämmelser som är tillämpliga på UK i fråga om internationella avtal. Bestämmelserna ska börja tillämpas vid utträdet.
--

Övergångsperiod

Genom utträdesavtalet införs en övergångsperiod som inleds vid utträdesdagen den 30 mars 2019 och löper ut den 31 december 2020.

Övergångsperioden ger EU och UK tid att förhandla om de framtida förbindelserna och tid för medborgare och företag att anpassa sig. Perioden

kan förlängas genom ett beslut i den gemensamma kommittén som inrättas genom avtalet (se avsnitt 3.6.2). Ett sådant beslut måste antas före den 1 juli 2020 och kan endast fattas vid ett tillfälle och förlängas med ett eller två år. Övergångsperioden kan således som längst löpa till den 31 december 2022. Om den gemensamma kommittén ska fatta ett beslut om en förlängning, kommer rådets beslut om den EU-ståndpunkt som ska gälla att tas i enlighet med Europeiska rådets riktlinjer och beakta UK:s fullgörande av sina skyldigheter i enlighet med utträdesavtalet.²¹ Under en förlängd övergångsperiod kommer UK inte att ingå i EU:s långtidsbudget och angiven EU-rätt ska inte tillämpas på UK. UK ska t.ex. anses vara ett tredjeländ vid genomförandet av EU-program och EU-verksamhet. Den gemensamma kommittén ska, i enlighet med det som framgår av utträdesavtalet, besluta om hur UK ska fortsätta att bidra till EU:s budget och anpassa vissa datum och perioder så att de återspeglar förlängningen av övergångsperioden.

Övergångens omfattning

Under övergångsperioden kommer UK att i praktiskt hänseende fortsätta att fungera som en medlemsstat och t.ex. fortsätta att ingå i den inre marknaden och tullunionen, lyda under EU-domstolens jurisdiktion och fortsätta att betala motsvarande medlemsavgiften. UK kommer dock inte längre att delta i EU:s institutioner eller i dess beslutsfattande (se nedan under institutionella villkor).

EU-rätten ska under denna period vara tillämplig på och i UK, om inte utträdesavtalet föreskriver annat. Det inbegriper det sätt på vilken den är genomförd och tillämpas av medlemsstaterna, såvida inget annat anges.

Den EU-rätt som är tillämplig ska ha samma rättsverkningar på och i UK som den har inom EU. Den ska tolkas och tillämpas enligt samma metoder och allmänna principer som inom EU, i enlighet med rättspraxis från EU-domstolen före övergångsperiodens utgång.

Det finns vissa undantag från EU-rättens tillämplighet på och i UK under övergångsperioden. Till exempel förlorar brittiska medborgare sin rösträtt och valbarhet till Europaparlamentet, liksom i kommunala val i medlemsstaterna, och kommer inte att kunna delta i EU:s medborgarinitiativ. EU-rätten kommer inte att gälla för de samarbetsområden där UK under gällande regelverk inte deltar i samarbeten, t.ex. delar av det rättsliga- och inrikespolitiska området.

UK behåller sin valmöjlighet att delta i förslag och initiativ enligt protokollen om Schengenregelverket och om UK och Irlands ställning, men bara om det rör åtgärder som ändrar, utvecklar eller ersätter en befintlig åtgärd som vidtagits enligt bestämmelserna som rör ett område med frihet, säkerhet och rättvisa i EUF-fördraget.

För att underlätta fortsatt samarbete får EU under övergångsperioden bjuda in UK att samarbeta i fråga om nya åtgärder som antas enligt bestämmelserna som rör ett område med frihet, säkerhet och rättvisa i EUF-fördraget, i enlighet med de villkor för samarbete med tredjeländer som anges.

²¹ Uttalande till protokollet från mötet i Europeiska rådet (art. 50) den 25 november 2018, bilaga 1.

Det förutses att EU och UK kan komma att sluta ett avtal om sina framtida förbindelser på området för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken och den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken, som kan bli tillämplig redan under övergångsperioden. Om en sådan överenskommelse börjar tillämpas under övergångsperioden ska de särskilda bestämmelserna i fördraget på detta område och rättsakter antagna på basis av dessa upphöra att vara tillämpliga på UK.

Efter utträdet är UK inte längre medlemsstat men hänvisningar till medlemsstaterna i den EU-rätt som är tillämplig ska under övergångsperioden förstås så att de inbegriper UK, om inget annat anges i avtalet.

Det finns tre undantag från denna huvudregel: det permanenta strukturerade samarbetet (Pesco) där beslut kan fattas om att UK deltar som tredjeland, informationsutbyten som börjar eller fortsätter efter övergångsperiodens utgång och som skulle innebära att UK får tillgång till säkerhetsrelaterad känslig information samt vissa bestämmelser i tjänsteförordningen och tjänsteföreskrifterna.

Institutionella villkor

Ett centralt undantag från bestämmelsen att EU-rätten fortsättningsvis ska vara tillämplig på och i UK under övergångsperioden gäller det undantag som framgår av den första delen om gemensamma bestämmelser i utträdesavtalet (se avsnitt 3.1). Efter utträdet, även under övergångsperioden, kommer UK inte att delta i EU:s institutioner eller i dess beslutsfattande och dess myndigheter kan heller inte fungera som ledande myndighet för t.ex. typgodkännande. Vissa begränsade undantag från denna huvudregel kan göras under övergångsperioden. Till exempel ska brittiska experter under angivna förutsättningar och i undantagsfall kunna delta, utan rösträtt, i vissa expertmöten, bl.a. i genomförandekommittéer. I vissa fall ska EU samråda med UK om utkast till unionsakter för att säkerställa ett genomförande i UK.

Särskilda former för unionens yttre åtgärder

Under övergångsperioden ska UK vara bundet av sina skyldigheter enligt internationella avtal som ingåtts av EU eller av medlemsstater på EU:s vägnar, eller av EU och dess medlemsstater gemensamt. Av rådets beslut om undertecknande på EU:s vägnar av utträdesavtalet framgår att kommissionen ska meddela övriga parter i de internationella avtal som avses, att UK under övergångsperioden ska behandlas som en medlemsstat vid tillämpning av de internationella avtalen.²²

UK kommer inte längre delta i organ som inrättats genom avtalen, men undantag kan göras t.ex. om UK deltar för egen räkning eller om EU bjuder in UK att delta som en del av EU:s delegation på ett möte.

²² Rådet godkände en verbalnot med förklarande bilaga om utträdesavtalet till tredje länder och internationella organisationer den 11 januari 2019 vilken avses ligga till grund för kommissionens kommunikation (XT 21116/18).

UK får förhandla fram, underteckna och ratificera internationella avtal som det ingått för egen räkning på de områden där EU har exklusiv befogenhet, så länge dessa inte träder i kraft eller blir tillämpliga under övergångsperioden. EU kan dock godkänna att ett sådant avtal träder i kraft under övergångsperioden.²³ UK ska avhålla sig från alla åtgärder och initiativ som sannolikt kan skada EU:s intressen.

Närhelst det finns behov av samordning avseende unionens yttre åtgärder kan samråd ske med UK från fall till fall. UK får avge en formell förklaring om att inte tillämpa beslut i särskilda undantagsfall. En uppräknig görs av vad UK inte ska kunna bidra med, t.ex. att tillhandahålla insatschefer eller operativa högkvarter, eller att fungera som ramnation för EU:s stridsgrupper.

Särskilda former för fiskerimöjligheter

Under övergångsperioden kommer UK att vara bundet till den gemensamma fiskeripolitiken, inklusive EU:s avtal med tredjeländer, och oförändrade villkor kommer att gälla för UK:s fiskerättigheter. När det gäller deltagande i beslutsprocesser och internationellt samarbete på fiskets område kommer UK att ha möjlighet att lämna synpunkter samt konsulteras om det årliga fastställandet av kvoter som rör UK. I vissa fall kommer UK på inbjudan av EU att ges möjlighet att delta i förhandlingar med tredjeländer som en del i EU:s delegation. UK kommer däremot inte att vara med i EU-samråden eftersom dessa är en del av rådsprocessen.

Tillsyn och efterlevnad

EU:s institutioner, organ och byråer ska under övergångsperioden ha samma befogenheter som de ges genom EU-rätten i förhållande till UK liksom till fysiska och juridiska personer bosatta eller etablerade i UK. Detsamma gäller också för tolkningen och tillämpningen av utträdesavtalet.

3.5 Finansiella bestämmelser (artiklarna 133–157)

Den femte delen innehåller bestämmelser som närmare fastställer den ekonomiska uppörelsen, inklusive detaljerade bestämmelser för komponenterna i den samt reglerna för beräkning av värdet av de finansiella avvecklings- och betalningsmetoderna. När UK lämnar EU upphör landets ordinarie inbetalningar till EU-budgeten och deltagande i EU:s politik på budgetens utgiftssida. Utträdesavtalet innehåller övergångsbestämmelser som i budgethänseende i allt väsentligt skjuter upp effekterna av utträdet till perioden efter den 31 december 2020. Denna del fastställer också arrangemanget för UK:s fortsatta deltagande i den nuvarande fleråriga budgetramens program tills de avslutas. UK kommer således genom inbetalningar som gradvis fasas ut, att delta i

²³ Närmare bestämmelser om när rådet får ge ett sådant bemyndigande framgår av artikel 3 i rådets beslut om ingående av utträdesavtalet, se fotnot 9.

finansieringen av EU-budgeten innevarande budgetram och under lång tid framåt. UK får också tillbaka en del, som inbetalt kapital till EIB och ECB. Bestämmelserna ska börja tillämpas vid utträdet även om en del av dem reglerar tidsperioder efter utträdet.²⁴

Skr. 2018/19:115
Bilaga 4

3.5.1 Allmänna bestämmelser (artiklarna 133–134)

Den valuta som ska användas mellan EU och UK i denna del är euro. UK ska informera EU om de enheter som de gett i uppdrag att granska genomförandet av de finansiella bestämmelser som omfattas av denna del av utträdesavtalet.

3.5.2 UK:s bidrag till och deltagande i unionens budget (artiklarna 135–148)

När UK lämnar EU upphör landets ordinarie inbetalningar till EU-budgeten och deltagande i EU:s politik på budgetens utgiftsida. Utträdesavtalet innehåller bestämmelser som i budgethänseende i allt väsentligt skjuter upp utträdet till den 31 december 2020.

Utträdesavtalet bygger på principen att UK deltar i finansieringen av alla de finansiella åtaganden i EU:s budget som följer av landets inträde och medlemskap under tiden 1973 fram t.o.m. utträdet, däri inbegripet budgetramen för perioden 2014–2020. Samma princip tillämpas för andra delar av EU-samarbetet som bl.a. omfattat finansiellt åtagande i form av kapitalinsatser och/eller garantier som EIB och ECB ingått. Detta gäller även åtaganden som ingåtts under perioden och som faller ut till betalning efter 2020.

UK betalar således som medlemsstat för hela innevarande långtidsbudget fram till slutet av 2020. Efter 2020 betalar UK för de åtaganden som förfaller till betalning på grund av denna eller tidigare åtaganden. Till och med utgången av 2020 ska UK:s rabatt tillämpas, liksom även Sveriges rabatt på finansieringen av rabatten. För perioden efter 2020 uppgår UK:s finansieringsandel till ca 13 procent av de utgifter som härrör från UK:s medlemskap, baserat på en schablon beräknad på landets historiska finansieringsandel av EU:s budget. Denna andel beaktar effekten av rabatten.

UK kommer genom inbetalningar som gradvis fasas ut att delta i finansieringen av EU-budgeten under lång tid framåt. Under åren 2021–2023 beräknas detta uppgå till betydande belopp. Vidare ska UK delta i finansieringen av utgifter för EU:s pensionssystem vad avser pensionsrättigheter som intjänats under UK:s medlemskap samt eventuella utgifter för garantiåtaganden som utfärdats med EU-budgeten som säkerhet och som kan hänföras till landets medlemskap. Dessa förfaller till betalning, eller kan komma att förfalla till betalning, under lång tid.

²⁴ Till exempel artikel 138 i utträdesavtalet som listar vilken EU-rätt som ska vara tillämplig efter den 31 december 2020.

3.5.3 Europeiska centralbanken (artikel 149)

När UK lämnar EU och därmed ECB kommer banken att återbetala landets inbetalda kapital i banken.

3.5.4 Europeiska investeringsbanken (artiklarna 150–151)

Vid utträdet lämnar UK per automatik EIB-gruppen och det brittiska garantikapitalet som ställts ut till EIB upphör att gälla. Banken ska betala tillbaka UK:s inbetalda kapital i tolv årliga utbetalningar. För att fullfölja sina finansiella åtaganden gentemot banken har UK åtagit sig att ställa ut en separat garanti som motsvarar det nuvarande garantikapitalet och som sedan minskar i takt med att den lånestock som godkänts före utträdet återbetalas.

Efter utträdet kommer ny verksamhet i UK att hanteras enligt de riktlinjer som gäller verksamhet utanför EU. Sedan tidigare överenskommen utlåning kommer dock löpa på till och med förfallodag i enlighet med gällande avtal när utlåningen beslutades.

När det gäller de EU-budgetgarantier som genomförs av EIB ska UK fortsätta att garantera den innevarande lånestocken vid utträdestillfället och att tillhandahålla avsättningar för garantin. Allteftersom de finansiella instrument som har EU-budgetgarantier löper ut kommer UK:s garantier att minska och avsättningar återbetalas.

3.5.5 Europeiska utvecklingsfonden och UK:s borgensförbindelse enligt EUF:s interna avtal (artiklarna 152–154)

UK:s deltagande i Europeiska utvecklingsfonden (EUF) följer i stort sett principerna för övriga delar av den finansiella uppgörelsen. EUF ligger dock utanför EU-budgeten. UK förblir part i EUF till dess att den elfte EUF och alla tidigare oavslutade EUF:er avslutas. Det innebär att UK iklär sig samma skyldigheter som medlemsstaterna. UK ska vidare vara bundet av rådets beslut om fastställande av medlemsstaternas årliga bidrag och stödmottagare i UK ska förbli berättigade att delta i projekt. UK:s andel av EUF:s investeringsanslag ska återbetalas i takt med att investeringen förfaller till betalning. UK förblir ansvarigt för sina borgensförbindelser inom ramen för EUF.

3.5.6 Förvaltningsfonderna och faciliteten för flyktingar i Turkiet (artikel 155)

UK ska fullfölja sina åtaganden i förhållande till förvaltningsfonderna och faciliteten för flyktingar i Turkiet samt alla ändringar av dessa som antagits före utträdesavtalets ikraftträdande. Detta inkluderar UK:s åtaganden till EU:s förvaltningsfond för nödåtgärder i Afrika inriktade på stabilitet och insatser mot de bakomliggande orsakerna till irreguljär migration och fördrivna personer samt till faciliteten för flyktingar i Turkiet.

3.5.7 Rådets byråer och insatser inom den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken (artiklarna 156–157)

Skr. 2018/19:115
Bilaga 4

Bestämmelserna omfattar finansiella åtaganden avseende rådets byråer och insatser inom den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken. Principerna följer dem som överenskommits för övriga delar av den finansiella uppgörelsen.

3.6 Institutionella bestämmelser och slutbestämmelser (artiklarna 158–185)

Den sjätte delen innehåller bestämmelser som syftar till en enhetlig tolkning och tillämpning av utträdesavtalet. Den består av fyra avdelningar: Avdelning I (Enhetlig tolkning och tillämpning), avdelning II (Institutionella bestämmelser), avdelning III (Tvistlösning) och avdelning IV (Slutbestämmelser). Den inrättar en gemensam kommitté och specialiserade kommittéer samt en tvistlösningsmekanism. I denna del görs också en hänvisning till den politiska förklaringen om de framtida förbindelserna mellan EU och UK och det föreskrivs en skyldighet för parterna att göra sitt yttersta för att före övergångsperiodens utgång nå ett avtal om sina framtida förbindelser. Det framgår vad som gäller för utträdesavtalets ikraftträdande och tillämpning. Den formella tvistlösningsmekanismen ska börja tillämpas först efter övergångsperiodens utgång.²⁵

3.6.1 Enhetlig tolkning och tillämpning (artiklarna 158–163)

Denna avdelning inleds med bestämmelser om den andra delen av utträdesavtalet, medborgares rättigheter (se avsnitt 3.2.5).

Vidare anges att EUF-fördragets bestämmelser om överträdelseprocessen, EU-domstolens möjlighet att förelägga ekonomiska sanktioner samt möjligheten att begära förhandsbesked från EU-domstolen ska gälla med avseende på tolkningen och tillämpningen av den EU-rätt som avses i några angivna bestämmelser i den femte delen om de finansiella bestämmelserna.²⁶

Det anges när UK får delta i rättsliga förfaranden vid EU-domstolen på samma sätt som medlemsstaterna och när advokater med behörighet att verka i UK ska ha rätt att företräda parter i sådana förfaranden vid EU-

²⁵ Av artikel 185 i utträdesavtalet framgår att avdelning I (artiklarna 158–163) avseende enhetlig tolkning och tillämpning samt artiklarna 169–181 avseende tvistlösning ska börja tillämpas från och med övergångsperiodens utgång.

²⁶ Se artikel 136 i utträdesavtalet avseende bestämmelser tillämpliga efter den 31 december 2020 med avseende på egna medel och artikel 138.1 eller 138.2 avseende EU-rätt tillämplig efter den 31 december 2020 med avseende på UK:s deltagande i genomförandet av EU-program och -verksamheter för vilka åtaganden gjorts enligt budgetramen 2014–2020 eller tidigare budgetplaner.

domstolen. Detta gäller t.ex. då en begäran om förhandsavgörande från nationell domstol i en medlemsstat gäller tolkningen av utträdesavtalet.

Kommissionen får, under de förutsättningar som anges, lämna skriftliga och muntliga synpunkter till domstolar i UK i pågående mål där tolkningen av utträdesavtalet berörs.

En regelbunden dialog och utbyte av information ska föras mellan EU-domstolen och de högsta domstolarna i UK.

3.6.2 Institutionella bestämmelser (artiklarna 164–166)

En gemensam kommitté med representanter från EU²⁷ och UK ansvarar för utträdesavtalets genomförande, tillämpning och tolkning. Ordförandeskapet i kommittén innehas gemensamt av EU och UK. Den ska sammanträda på begäran av EU eller UK, minst en gång om året. Vissa specialiserade kommittéer inrättas också för att behandla ett specifikt ämne. Utträdesavtalet listar sex specialiserade kommittéer, bland dessa en kommitté för frågor som rör genomförandet av det irländska protokollet. Den gemensamma kommittén får inrätta andra specialiserade kommittéer.

Avtalet innehåller bestämmelser om hur den gemensamma kommittén ska arbeta och vilka uppgifter den har. Den ska t.ex. övervaka genomförandet av utträdesavtalet och anta ändringar av utträdesavtalet i de fall som föreskrivs i avtalet.²⁸

I de fall som anges i avtalet har den gemensamma kommittén befogenhet att fatta beslut. EU och UK får var för sig hänskjuta frågor om genomförandet, tillämpningen och tolkningen av avtalet till den gemensamma kommittén. Beslut och rekommendationer antas genom ömsesidig överenskommelse. Kommitténs beslut är bindande för EU och UK och båda ansvarar för att genomföra dem. Kommitténs beslut ska ha samma rättsverkan som utträdeavtalet.

Gemensamma kommitténs arbete regleras av den arbetsordning som fastställs i bilaga VIII²⁹ till utträdesavtalet.

3.6.3 Tvistlösning (artiklarna 167–181)

EU och UK ska sträva efter att komma överens om tolkningen och tillämpningen av utträdesavtalet. Men om en tvist ändå uppstår måste EU och UK använda sig av de förfaranden som föreskrivs i utträdesavtalet. De ska sträva efter att lösa alla tvister genom att i uppriktig anda inleda samråd

²⁷ EU:s representation regleras närmare i artikel 2 rådets beslut om ingåendet av utträdesavtalet, se fotnot 9. Där framgår det bl.a. att kommissionen företräder EU i den gemensamma kommittén men att en eller flera medlemsstater får begära att kommissionens företrädare åtföljs av en företrädare för den eller de medlemsstaterna vid ett sammanträde.

²⁸ Se t.ex. artikel 163 i utträdesavtalet (korrigera fel eller behandla situationer som var oförutsedda när detta avtal undertecknades, under förutsättning att sådana beslut inte leder till någon ändring av väsentliga delar i detta avtal), artikel 36 (anpassning av socialförsäkringsregler) och artikel 132.3 d (följdändringar i händelse av förlängning av övergångsperioden).

²⁹ Bilaga VIII: Arbetsordning för gemensamma kommittén och de specialiserade kommittéerna.

i gemensamma kommittén i syfte att nå en ömsesidigt överenskommen lösning.

Om ingen ömsesidigt överenskommen lösning nås inom en angiven frist, får EU eller UK begära att en skiljenämnd tillsätts. En sådan nämnd ska bestå av fem personer som ska väljas från en förteckning över personer till vilken EU och UK föreslagit tio personer vardera. EU och UK ska också föreslå fem gemensamma personer och ordföranden i kommittén måste vara någon av dessa. Ordföranden ska väljas genom konsensus. Avtalet innehåller bestämmelser om tidsfrister och vad som sker om man t.ex. inte kunnat tillsätta en skiljenämnd inom en viss frist.

Avtalet anger att ledamöterna bl.a. ska vara oavhängiga, tjänstgöra i egenskap av enskilda individer, inte ta emot instruktioner från någon organisation eller regering och iaktta den uppförandekod som framgår av bilaga IX³⁰.

Skiljenämnden ska sträva efter att fatta beslut med konsensus men, om detta inte lyckas, med majoritetsomröstning. Avvikande meningar från en skiljenämnds ledamot får inte offentliggöras. Förfarandereglerna för skiljenämnden framgår av bilaga IX³¹.

Skiljenämndens avgörande ska vara bindande för EU och UK. Om skiljenämnden bedömer att tvisten ger upphov till EU-rättsliga frågor ska den begära att EU-domstolen meddelar ett avgörande i frågan. EU-domstolens avgörande ska vara bindande för skiljenämnden. EU och UK får ange till skiljenämnden när någon av dem anser att en begäran ska framställas. Skiljenämnden ska då inhämta ett avgörande från EU-domstolen utom i de fall som anges, bl.a. att den fråga som uppkommit inte rör ett begrepp i EU-rätten. Skiljenämnden måste i detta fall motivera sitt beslut.

Utträdesavtalet innehåller bestämmelser om rimlig tidsperiod för efterlevnad och för bristande efterlevnad av ett avgörande från skiljenämnden. Skiljenämnden kan, på begäran av käranden, förelägga ett standardbelopp eller vite som ska betalas till käranden. Under vissa förutsättningar kan också käranden i tvisten ha rätt att upphäva skyldigheter som följer av en bestämmelse i utträdesavtalet, eller delar av något annat avtal mellan EU och UK på de villkor som anges i det avtalet. Detta gäller dock inte avseende bestämmelserna om medborgares rättigheter i utträdesavtalet.

3.6.4 Slutbestämmelser (artiklarna 182–185)

Av slutbestämmelserna framgår att det till avtalet fogas protokoll och bilagor som utgör en integrerad del av utträdesavtalet.

Här finns en hänvisning till den politiska förklaringen om de framtida förbindelserna mellan EU och UK av den 25 november 2018. Det anges att EU och UK ska göra sitt yttersta, i uppriktig anda och med full respekt för varandras rättsordningar, för att skyndsamt förhandla fram de avtal som avses i den politiska förklaringen, i syfte att säkerställa att avtalen om

³⁰ Bilaga IX: Förfaranderegler, del B: Uppförandekod för ledamöter i skiljenämnden.

³¹ Bilaga IX: Förfaranderegler, del A: Förfaranderegler vid tvistlösning.

deras framtida förbindelse i möjligaste mån blir tillämpliga från och med övergångsperiodens utgång.

Den avslutande artikeln i utträdesavtalet reglerar dess ikraftträdande och tillämpning. Förutsatt att utträdesavtalet godkänns och ingås, träder det i kraft den 30 mars 2019. Flera delar av utträdesavtalets bestämmelser börjar tillämpas först från och med övergångsperiodens utgång (se avsnitt 2).

Medlemsstaterna har möjlighet att anföra skäl som rör grundläggande principer i den medlemsstatens nationella rätt. Om så skett får EU, när den skriftliga anmälan till avtalets depositarie görs, förklara att verkställande rättsliga myndigheter i den medlemsstaten får vägra att överlämna sina medborgare till UK enligt en europeisk arresteringsorder under övergångsperioden. UK kan då förklara att dess verkställande rättsliga myndigheter får vägra att överlämna sina medborgare till den medlemsstaten.

3.7 Protokoll och bilagor

Till utträdesavtalet fogas tre protokoll och nio bilagor. Dessa utgör en integrerad del av avtalet. Bestämmelserna i protokollet om Irland/Nordirland och protokollet för de suveräna basområdena i Cypern ska, med vissa angivna undantag, börja tillämpas först från och med övergångsperiodens utgång. Protokollet om Gibraltar ska, med ett undantag, upphöra att gälla vid övergångsperiodens utgång.

3.7.1 Protokoll om Irland/Nordirland (artikel 1–18, bilaga 1–10)

I protokollet om Irland/Nordirland finns bestämmelser för att hantera de unika förhållandena som råder på den irländska ön och den särskilda utmaning som det brittiska EU-utträdet innebär. Till protokollet fogas tio bilagor. Protokollet bekräftar fredsprocessens fortsatta betydelse och syftar till att i alla delar skydda långfredagsavtalet/Belfastavtalet från år 1998 och undvika att en hård gräns inrättas på ön. I protokollet anges att parterna ska göra sitt yttersta för att senast den 31 december 2020 ingå ett avtal som helt eller delvis ersätter protokollet. Det hänvisas i detta sammanhang också till möjligheten att med ett eller två år förlänga övergångsperioden (se avsnitt 3.4).

En reservlösning träder i kraft för det fall att något avtal som säkerställer att en hård gräns undviks på den irländska ön ännu inte är tillämpligt vid övergångsperiodens utgång. Denna innebär att UK ska utgöra ett tullområde, EU ett tullområde och att dessa två tillsammans ska utgöra ett gemensamt tullområde. Närmare bestämmelser för detta anges i tio bilagor som utgör en integrerad del av protokollet.

Nordirland ska dock tillämpa EU:s tullregelverk i dess helhet samt EU-regler för varor och jordbruksprodukter m.m. i den omfattning som krävs för att något behov av gränskontroller mellan Nordirland och Irland inte ska uppstå. Den specifika regleringen framgår av bilaga 5 till protokollet.

UK ska tillämpa regler för att säkerställa lika konkurrensvillkor. I enlighet med vad som närmare utvecklas i bilaga 4 handlar det om att upprätthålla god förvaltning på skatteområde, att följa EU:s statsstödsregelverk och gemensamma konkurrensbestämmelser samt att bevara skyddsnivån avseende miljö och arbetsrättsliga och sociala normer.

Det tydliggörs specifikt att protokollet, som alltså kan medföra skillnader i regelverket mellan Nordirland och UK i övrigt, inte ska hindra UK från att säkerställa fritt marknadstillträde för varor från Nordirland till resten av UK.

Protokollet innehåller också andra regler som ska understödja långfredagsavtalet, det s.k. nord-sydsamarbetet, den gemensamma resezonen samt upprätthålla den gemensamma elmarknaden.

Slutligen föreskrivs särskilda bestämmelser om genomförande, tillämpning, tillsyn och efterlevnad. Bland dessa märks närmare regler för en specialiserad kommitté som inrättas enligt utträdesavtalet (se avsnitt 3.6.2) och inrättandet av en gemensam rådgivande arbetsgrupp. En fråga om när reservlösningen helt eller delvis inte längre än nödvändig kan väckas av endera sidan och ska övervägas i den gemensamma kommittén under utträdesavtalet som då ska sammanträda på ministernivå. Om parterna inte är överens i kommittén tillämpas tvistlösningsmekanismen enligt avtalet (se avsnitt 3.6.3).

3.7.2 Protokoll om Förenade kungariket Storbritannien och Nordirlands suveräna basområden i Cypern (artiklarna 1–13)

Protokollet om UK:s suveräna basområdena i Cypern innehåller resultatet av bilaterala förhandlingar mellan UK och Cypern som innebär att EU-rätten fortsätter att gälla inom basområdena.

3.7.3 Protokoll om Gibraltar (artiklarna 1–6)

I protokollet om Gibraltar framgår de särskilda arrangemang som överenskommits mellan UK och Spanien om bilaterala samarbeten samt om skatter och skydd för finansiella intressen.

3.7.4 Bilagor till utträdesavtalet

Nio bilagor fogas till utträdesavtalet:

Bilaga I: Samordning av sociala trygghetssystem

Bilaga II: Unionsrättsliga bestämmelser som avses i artikel 41.4

Bilaga III: Tidsfrister för de situationer eller tullförfaranden som avses i artikel 49.1

Bilaga IV: Förteckning över nät, informationssystem och databaser som avses i artiklarna 50, 53, 99 och 100

Bilaga V: Euratom

Bilaga VI: Förteckning över sådana förfaranden för administrativt samarbete som avses i artikel 98

Bilaga VII: Förteckning över akter/bestämmelser som avses i artikel 128.6

Skr. 2018/19:115
Bilaga 4

Bilaga VIII: Arbetsordning för gemensamma kommittén och de specialiserade kommittéerna
Bilaga IX: Förfaranderegler (Del A, Förfaranderegler vid tvistlösning och Del B, Uppförandekod för ledamöter i skiljenämnder)

Dokument

Avtalet om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=OJ:C:2019:066I:TOC>

(Europeiska unionens officiella tidning C 66 I, 19 februari 2019, s. 1).

Politisk förklaring om de framtida förbindelserna mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=OJ:C:2019:066I:TOC>

(Europeiska unionens officiella tidning C 66 I, 19 februari 2019, s. 185).

- Afghanistan, 62
Afrika, 58
Agenda 2030, 43
AI, 129
Albanien, 29
Alkoholskattedirektivet, 83
Antibiotikaresistens, 109
Antidiskrimineringsdirektivet, 108
Antisemitism, 98
Arbetsmarknad, 104
Arbetsvillkor, 105
Arktis, 54
Armenien, 54
Artificiell intelligens, 129
Artikel 50, 23
Artikel 7.1, 24
ASEM, 65
Asyl, 98
Audiovisuella frågor, 148
Avfall från sjöfart, 128
Azerbajdzjan, 54
Balans mellan arbete och privatliv, 104
Bankpaketet, 74
Bankunionen, 74
Bedrägeri, 96
Berec, 129
Betalningsbalansstöd, 68
Bevisupptagning, 89
Bioekonomistrategin, 139
Biologisk mångfald, 142
Blykromater, 143
Bolagsrättspaketet, 114
Bosnien och Hercegovina, 30
Brexit, 23
Bryssel II-förordningen, 88
Byggnaders energiprestanda, 131
Carcinogen- och mutagendirektivet, 105
CARD, 38
Centrala motparter, 76
Centralafrikanska Republiken (CAR), 60
CETA, 57
Civilrättsligt samarbete, 88
Civilskyddsmekanismen, 46
Clearingsystem, 77
COP24, 140
Cybersäkerhet, 45, 121
Cybersäkerhetsförordningen, 130
Delaktighet, 23
Delegerade akter, 34
Demokratiska Republiken Kongo, 61
Detaljhandel, 112
Digital inre marknad, 112, 118
Digitalt Europa, 129
Digitalt innehåll, 89
Diskriminering, 107
Djurhälsa, 136
Djurläkemedel, 136
Djurskydd, 136
Dricksvatten, 137
Däckmärkningsförordningen, 132
Eba, 76
E-bevisning, 96
E-dataskydd, 129
EDF, 38
EEAS, 37
Efta, 52
Eiopa, 76
EIT, 121
E-juridik, 90
Ekologisk produktion, 133
Ekonomi och finans, 66
EMA-förordningen, 109
EMU, 69
Energi, 130
Energi- och klimatmål, 130
Energieffektivisering, 130
Energiunionen, 131
Enhetliga patentsystemet, 117
Eppo, 95
Erasmus+, 145
ESM, 66, 70
Esma, 76
ETIAS, 91
Etiopien/Eritrea, 59
EU:s fleråriga budgetram, 27
EU:s årsbudget, 85
EU:s utrikestjänst, 37
EU-domstolen, 152
eu-LISA, 92
EU-rekrytering, 153

Skr. 2018/19:115

Eurojust, 95
 Europa 2020-strategin, 25
 Europaparlamentet, 33, 151
 Europarådet, 41
 Europeisk försvarsfond, 121
 Europeisk åklagarmyndighet, 95
 Europeiska arbetsmyndigheten, 105
 Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter, 106
 Europeiska investeringsbanken, 72
 Europeiska politiska partier, 35
 Europeiska rådet, 20
 Europeiska socialfonden plus, 36
 Europeiska terminen, 25
 EU-sakråd, 19
 EU-språkvården, 153
 Exportkrediter, 48
 Externa investeringsplanen, 51
 Faktapromemorior, 19
 Filippinerna, 64
 Fiscalisprogrammet, 83
 Fiskemöjligheter i Västerhavet, 135
 Fiskemöjligheter i Östersjön, 135
 Fiskeripolitiken, 134
 Flygsäkerhetsbyrån Easa, 128
 FN, 40
 Forskning, 120
 Frihandelsavtal, 48
 Frontex, 92
 Företagsbeskattning, 84
 Förnybar energi, 132
 Försvarssamarbete, 38
 G20, 73
 Gambia, 60
 Gasmarknadsdirektivet, 132
 Genderrådgivartjänster, 39
 Genomförande av direktiv, 150
 Genomförandeakter, 34
 Geoblockeringsförordning, 111
 Geografiska ursprungsbeteckningar, 117
 Georgien, 54
 Globaliseringseffekter, 106
 Grundläggande rättigheter, 97
 Gränskodex, 92
 Gräsrotsfinansiering, 78
 GSFP, 38
 Guatemala, 58
 Handelspolitiken, 47
 Handelspolitiska skyddsinstrument, 49
 Havs- och fiskerifonden, 134
 Havspolitik, 127
 Hbti, 108
 Hbtq, 42
 Horisont Europa, 120
 Humanitära bistånd, 51
 Hybridhot, 46
 Hållbar utveckling, 140
 Hållbarhetsförhandlingar, 79
 Hållbart företagande, 48
 Hälsa och rättigheter, 51
 Immaterialrätt, 116
 Indien, 62
 Informationssamhället, 128
 Innovation, 120
 Inre marknadsstrategin, 111
 Institutet för innovation och teknik, 121
 Interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning, 33
 Internationella brottmålsdomstolen, 41
 Investeringskyddsavtal, 48
 InvestEU, 72
 Irak, 56
 Iran, 56
 Israel, 55
 It-relaterad brottslighet, 93
 Japan, 63
 Jordbrukspolitiken, 133
 Jämställdhet, 42, 107
 Jämställdhetsperspektiv, 39
 Kambodja, 64
 Kanada, 57
 Kapitalmarknadsunionen, 77
 Kapitältäckningsregelverket, 74
 Kenya, 60
 Kina, 63
 Klimat, 140
 Klimat och säkerhet, 50
 Klimatfinansiering, 87
 Klimatstrategi, 140
 Koldioxid, 141
 Kommissionens arbetsprogram, 150
 Konditionalitet, 28
 Konkurrenskraft, 111
 Konsulära frågor, 47
 Konsumentpolitik, 119

Konsumenträttsdirektiv, 119
 Kosovo, 30
 Kreativa Europa, 148
 Krigsmateriel, 44
 Kriminalregisteruppgifter, 94
 Krishanteringsinsatser, 39
 Kuba, 57
 Kultur, 147
 Kvinnor, fred och säkerhet, 39
 Kärnsäkerhet, 35
 Könsfördelning, 114
 Landsspecifika
 rekommendationer, 104
 Life, 139
 Livslångt lärande, 144
 Livsmedel, 136
 Livsmedelskedjan, 134
 Luftfart, 128
 Luftkvalitet, 141
 Läkemedel, 117
 Läkemedel i foder, 136
 Makroekonomiska obalanser, 69
 Marknadskontroll, 113
 Marocko, 56
 Marrakechfördraget, 118
 Massförstörelsevapen, 43
 Medborgarinitiativet, 32
 Medicinsk teknik, 110
 Mellanöstern, 55
 Mervärdesskatt, 80
 MFF, 27
 Migrationsagendan, 102
 Migrationspolitik, 98
 Militär rörlighet, 40
 Miljöfrågor, 139
 Moldavien, 53
 Montenegro, 30
 Motorfordon, 125
 Motorfordonsförsäkrings-
 direktivet, 79
 MR, 42
 Myanmar, 63
 Mänskliga rättigheter, 42
 Nato, 40
 Nedrustning, 43
 Nicaragua, 58
 Nigeria/Tchadsjön, 60
 Nordkorea, 62
 Nordmakedonien, 30
 Näringspolitik, 118
 Nödlidande lån, 75
 Olaf, 87
 Onlinesändningar, 118
 OSSE, 41
 Pakistan, 62
 Palestina, 55
 Parisavtalet, 140
 Pekingplattformen, 107
 Penningtvätt, 96
 Penningtvättsdirektivet, 76
 Pensionsprodukt, 79
 PEPP, 79
 Pesco, 38
 Plastdirektivet, 142
 Polen, 24
 Produkter med dubbla
 användningsområden, 44
 Punktskattedirektiv, 83
 Radicalisation Awareness
 Network, 91
 Regionkommittén, 153
 Riksdagen, 19
 Rohingya, 63
 Romer, 108
 Rymden, 44
 Rymdpolitiken, 122
 Ryssland, 52
 Rättsstatens principer, 24
 Sahel/Mali, 60
 Samarbets- och
 verifikationsmekanismen, 29
 Sammanhållningspolitiken, 122
 Sammanlänkat Europa, 124
 Samordning av de sociala
 trygghetssystemen, 106
 Sanktioner, 45
 Schengen, 92
 Serbien, 31
 Singapore, 64
 Sjöfart, 127
 Skogsbruk, 137
 Skogsstrategi, 138
 Skyddsåtgärder, 49
 Solidaritetskåren, 147
 Somalia, 59
 Sprängämnesprekursorer, 95
 Stabilitets- och tillväxtpakten, 68
 Standardisering, 113
 Statistik, 87
 Statsstöd, 118
 Storbritannien, 23
 Strålskydd, 35

Skr. 2018/19:115

Sudan, 59
Superdatorinitiativ, 121
Sydafrika, 61
Sydkorea, 63
Sydsudan, 59
Syrien, 55
Syssestättningsspolitik, 103
Säkerhets- och försvarsspolitik, 38
Tanzania, 61
TEN-T, 124
Terrorism, 45, 90
Terrorisminnehåll på internet, 93
Tillgänglighetsdirektivet, 107
Tillväxt, 111
Tolkning, 153
Transport, 124
Tullunion, 114
Turkiet, 31
Tågpassagerarförordningen, 126
Ukraina, 53
Ungdom, 146
Ungern, 25
Upphovsrätt, 118
USA, 57
Utbildning, 144
Utrikes- och säkerhetspolitik, 37

Utsäde, 137
Utträdesavtalet, 24
Utvecklingspolitik, 50
Utvidgningen, 28
Vaccin, 109
Valrättsakt, 33
Varor, 114
Vattenkvaliteten, 143
Venezuela, 58
Viseringspolitik, 100
Visselblåsardirektivet, 98
Vitryssland, 54
WTO, 48
Vägars säkerhet, 126
Vägtransportområdet, 126
Växthusgaser, 130
Zimbabwe, 61
Återvändande, 101
Ömsesidigt erkännande av varor, 113
Öppenhet och insyn, 152
Öppenhetsförordningen, 152
Öppenhetsregister, 33
Östersjöregionen, 32
Östliga partnerskapet, 52
Överläggningar, 19
Överträdelseärenden, 151

Statsrådsberedningen

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 7 mars 2019

Närvarande: statsminister Löfven, ordförande, och statsråden Lövin, Y Johansson, Baylan, Hallengren, Hultqvist, Andersson, Bolund, Strandhäll, Shekarabi, Ygeman, Eriksson, Linde, Ekström, Eneroth, Dahlgren, Ernkrans, Lind

Föredragande: statsrådet Dahlgren

Regeringen beslutar skrivelse Verksamheten i Europeiska unionen under 2018